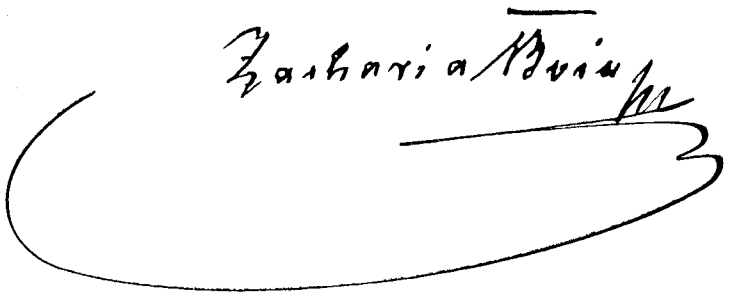

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

SEMINȚE

DIN

AGRUL LUI CHRISTOS.

CUVÊNTĂRI BISERICESCI

pe tóte duminecile, prasnicele și sĕrbătorile de preste an, precum și la casuale bisericesci, publice și private

de

ZACHARIA BOIU,

Asesor consistorial, protopresbiter, membru coresp. al Academiei Române, fost profesor seminarial și paroch al bisericei ort. din Sibiiu-cetate, etc.

În trei tomuri.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Tomul I.

Cuvêntări la Duminecile de preste an.

Cu binecuvêntare archieréscă.

SIBIIU, 1898.

Tiparul tipografiei archidiecesane.

Editura autorului.

II 348434

Tóte drepturile reservate.

Nr. 5032|Pres.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

*Opul present, care sub titlul „**Semințe din agrul lui Christos**“ cuprinde în trei tomuri cuvêntări evangelice pe Duminecile și Sĕrbătorile de preste an, precum și la alte ocasiuni în viéța socială-bisericéscă, compus de asesorul consistorial, onorabilul protoiereu **Zacharia Boiu**, și trecut prin revisiunea canonică, 'l aprob, și împărtășind totodată binecuvêntare archieréscă pentru edarea lui în tipariu, 'l recomand cu totadinsul clerului și poporului ortodox român spre folosire în deprinderile sale religióse.*

Sibiiu, 16/28 Iuniu 1898.

L. S.

***Miron Romanul** m. p.,*
archiepiscop și metropolit.

Piei memorii

a fericitului Archiepiscop și Metropolit

Andreiu Baron de Șaguna,

la aniversara a 25-a dela mórtea aceluia,

Sibiiu, 16/28 Iuniu 1898.

Autorul.

PREFAȚĂ.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

La anul 1889, la 25 ani ai preoției mele, am publicat o colecțiune de „Cuvêntări funebrale și memoriale“, modest fruct al ostenelelor mele din oficiul parochial, și am promis, că la cas de a afla acelea apreciarea dorită, voiu da publicității și o serie de cuvêntări proprii bisericesci. „Cuvêntările funebrale și memoriale“ au aflat apreciare preste asceptare, și așa era timpul, ca sĕ împlinesc promisiunea dată.

Un incident fatal împedecà realisarea dorinței și datorinței mele, ba era aprópe a o face de tot ilusoriă.

Astădi însĕ sum fericit, a puté aduce Domnului puținul talant, ce mi s'a dat spre a „negutătorí“ cu el, și a-l presenta cu fiiéscă mulțemită în forma de față.

Predau dar on. preoțimi ortodoxe resăritene, din a cărei venerabilă cétă fac parte și eu, o colecțiune de cuvêntări proprii bisericesci, numindu-le, după natura și destinațiunea lor: *„Semințe din agrul lui Christos“*, și împărțindu-le în trei părți, și anume:

Partea primă: Cuvêntări la duminecile de preste an;

Partea a doua: Cuvêntări la prasnicele și sĕrbătorile de preste an, precum și la serbări religióse: sfințirea bisericei, a școlei etc., apoi: la botezuri și cununii, și

Partea a treia: Cuvêntări bisericesci la îmmormêntări, parastase, și alte serbări funebrale.

Cu acésta cred că am cuprins aprópe tótă viéța bisericéscă a unei comunități ortodoxe resăritene.

Ear punctele de vedere, cari m'au condus la acéstă împărțire a materialului, sunt următórele:

Serbătórea constantă a creștinătății este *Dumineca,* prima di a sĕptĕmânei, precum a fost în legea vechiă Sâmbăta, „diua odichnei“, cea din urmă a septĕmânei. Dumineca dar se adună comuna bisericéscă în casa lui Dumnedeu, ca cu o gură și cu o inimă sĕ se edifice sufletesce. Cultul bisericei resăritene, décă se sĕvêrșesce cu demnitatea cuvenită, este fără îndoială unul din cele mai frumóse din cultele creștinesci, și în special bise-

rica nóstră *națională românéscă* are încă și o preferință față cu alte biserici, chiar și de o credință cu noi. Căci pe când biserica apusénă sĕvêrșesce cultul dumnedeesc în limba latină, carea popórele de astădi n'o înțeleg; și pe când chiar și la Greci și Slavi, cari sunt de o credință cu noi, se sĕvêrșesce în limbile vechi grécă și slavă, cari de mult nu mai sunt limbile vii ale acestor popóre, pe atunci geniul cel bun al românismului a inspirat pre poporul nostru, a pĕstra cu tenacitate limba sa maternă și la cultul dumnedeesc. *Una* limbă la s. Liturgiă, la cetirea evangeliei, la cântare și la cuvêntare, — cea mai frumósă armoniă între altar, chor și amvon.

Aici însĕ am atins o córdă, ce sună fórte dureros: *predicarea cuvêntului lui Dumnedeu* este astădi la noi fórte neglésă, amvonul nostru aprópe mut, cultul nostru dumnedeesc aprópe lipsit de un decor al sĕu esențial. Se cetesce apostolul, evangelia, și poporul le ascultă cu evlaviă; dar câte dintr'însele nu le înțelege: o asemĕnare sĕu un precept, un obiceiu din legea vechiă, timpul și locul și împregiurările unui eveniment 'i rĕmân aprópe neînțelese; cuvinte de mare preț, dar întunecóse, nepĕtrundênd la mintea și inima ascultătorilor!

Aici dar e locul *cuvêntărei bisericesci,* carea e chiămată a plini acest gol în sufletele doritóre de mântuire: a esplica cele dise fiilor lui Israil la timpul și locul și împregurările de față; prin evangeliă vorbesce Christos cătră poporul timpului *sĕu,* prin cuvêntul bisericesc vorbesce Christos prin rostul tĕu, o preotule, cătră poporul timpului *tĕu.* Aceste meditațiuni m'au adus și pre mine, în serviciul parochial, a da cuvêntului bisericesc atențiunea cuvenită; și décă după un serviciu preoțesc de 35 ani îndrăsnesc acum, în tómna vieții, a da publicității o parte din rodurile acelui serviciu, o fac cu bucuriă, oferind fraților în Christos ocasiune, a se puté bucura și ei de ce vor afla bun în rodurile acestea, a deplini ce vor afla defectuos, ear ce vor afla rĕu, a înlocuí cu ce este bun. Așa numai, păsind din tréptă 'n tréptă, ne putem urca la acel grad de perfecțiune, ce ne este dat a-l ajunge.

Nu póte fi problema unei precuvêntări, ca sĕ dee cetitorului o teoriă a cuvêntării bisericesci, pentru acésta îngrijesc disciplinele speciale teologice; ci dic numai în general, că multe, preamulte din cele audite în biserică vor rĕmâné ascultătorului neînțelese, pe jumĕtate înțelese și dóră chiar rĕu înțelese, décă nu va vení cuvêntul bisericesc a le esplica ascultătorilor la înțeles și a produce în inimile lor dorința de a urma cele bune

și a se depărta de cele rele, ce au audit. „Óre înțelegi tu cele ce cetesci?“ dise apostolul Filip cătră solul Candaciei, împĕrătesei Arabilor, carele re'ntorcêndu-se din Ierusalim și ședênd în trăsura sa, cetia pre prorocul Isaia. „*Cum voiu puté înțelege*“, respunse acela, „*de nu mĕ va povețui cineva?*“ Și rugând pre Filip, a ședé lângă dênsul, acesta se suì în trăsură, și începù a-i esplica cele cetite despre óia, ce se aduce la junghiare etc. Și urmarea fu, că sosind la un rîu, solul din Arabia însuși cerù a se boteza. Filip îi luà mărturisirea credinței, 'l botezà, și așa dicênd din drum aduse un suflet la Christos. Eată vestirea cuvêntului lui Dumnedeu!

Cât pentru *forma,* ce m'am silit a da acestor cuvinte bisericesci, aceea nu e esclusiv nici una din cele-ce ne învĕță Retorica bisericéscă, ci după natura textului evangelic acuși una, acuși alta. Și acésta nu numai pentru variațiune, ci pentrucă totdeuna am dat preferință *esenței,* ear *forma* m'am silit a o aduce în armoniă cu esența: ca sĕ nu pătiméscă miedul în favorul cójei, ce'l îmbracă. La una însĕ am căutat: ca cuvêntul sĕ fiă cât se póte o *unitate de cugetări,* textul biblic centrul, simburele, pe lângă care sĕ se cristaliseze în mod firesc tótă cuvêntarea. Nu în formă, nu în figuri retorice, ci în seriositatea, simplitatea și sfințenia învĕțăturei evangelice sĕ căutăm a se cuprinde cuvêntul bisericesc!

Limbagiul m'am silit a-l pĕstra cât se póte cel simplu și poporal, în conformitate cu limbagiul s. scripturi, care este și al cărților bisericesci, credênd cu s. Apostol Pavel, că mai bine cinci cuvinte înțelese, decât o miiă neînțelese. De aceea am încungiurat pe cât se póte neologismii și străinismii, fiind un ce cu totul necuviincios, a face din cuvêntul bisericesc o prelegere de filologiă, după care cutare cuvênt se trage din cutare limbă, este cuvênt compus din cutari și cutari două cuvinte și însemnéză mai întâiu césta și ceea, după aceea césta și ceea, aici însĕ se ia în înțelesul cesta sĕu cela, etc., — procedere, prin care ne depărtăm dela firul cuvêntului, rătăcim încóce și încolo, lungim cuvêntul fără lipsă și lăsăm pre ascultători flămênzi și setoși de ceea-ce doriau și asceptau sĕ audă.

În fine am numit aceste cuvêntări „Semințe din agrul lui Christos“, pentrucă atât de mare este agrul acesta, încât puterile unui om nu ajung a-l percurge, a-l cultiva, a-l secera și a-l semĕna de nou. Fiăcare spic dintr'ênsul cuprinde material abundant pentru o cuvêntare. Eu m'am mărginit pelângă *pericopele*

evangelice ale duminecilor, prasnicelor şi sĕrbătorilor, cari pericope după mĕsura lor esterióră sunt şi ele numai o mică parte a textului evangeliilor. Şi aşa cred că este justificat nepretensivul titlu, ce am ales pentru nepretensiva mea lucrare.

Eară pre voi, fraţi preoţi ai bisericei nóstre strămoşesci, vĕ rog, sĕ primiţi cu iubire frăţéscă şi acest mic dar, ce vĕ ofer, şi neajunsele, ce veţi întimpina, judecaţi-le în spiritul iubirei, carea tóte le sufere, tóte le crede, tóte le nădejduesce, şi carea nici odinióră nu cade.

În fine că am închinat acest fruct al ostenelelor mele *memoriei marelui nostru Andreiu*, la aniversara a 25-a a morţii aceluia, esplicarea e cea mai simplă: iubirea şi dincolo de mormênt a fiiului cătră părintele seu.

Ear că am adaus la acéstă lucrare şi chipul autorului, priimiţi ca o mică suvenire dela un frate în Christos, care cu voi a tinerit, cu voi a betrănit.

Şi aşa, puţine seminţe din agrul cel imens al lui Christos, mergeţi şi voi în lume, şi ajunse în mânile zeloşilor semĕnători, cari vĕ cunosc, dee cerul sĕ cădeţi în pământ bun şi sĕ rodiţi şi voi, cât va voí Domnul secerişului spre crescerea şi întărirea împĕrăţiei lui Dumneḑeu pe pământ!

Sibiiu, 16/28 Iuniu 1898.

Autorul.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

„Mergeţi în tótă lumea şi predicaţi evangelia la tótă zidirea!“

Marcu 16, 15.

I. In sânta și luminata Duminecă a Pascilor.

„Luminézǎ-te, luminézǎ-te noule Ierusalime, cǎ mǎrirea Domnului preste tine a strălucit!“

Isaia cap 61, vers 1.

Eată, creștini iubiți, prasnicul prasnicelor și sĕrbătórea sĕrbătorilor ni-a rĕsărit nóuĕ astădi! Bucuria strălucesce pe fețele tuturor, cari mărturisim pre Christos, și salutarea de tóte dilele face loc salutărei de bucuriă, ce isbucnesce din pepturile nóstre: *Christos a înviiat!* Ceea-ce cu sute de ani înainte au prevestit Isaia și toți prorocii înspirați de Dumnedeu, ba însuși Mântuitoriul a spus învĕțăceilor sei, dar aceia încă nu puteau cuprinde și înțelege, astădi s'a împlinit: *Christos a înviiat!* Mormêntul cel nou și încă sigilat și neatins, în care a fost pus Domnul, e deschis și gol; străjarii armați, puși de svatul Iudeilor la mormênt, ca nimeni se nu se aproprie de dênsul, zac orbiți și ametiți de ceea-ce au vĕdut: *Christos a înviiat!* Nu putea mórtea se încătușeze viéța; nu putea întunerecul sĕ robéscă lumina; nu putea mormêntul pământesc se țină pre Cel-ce s'a pogorît din cer! „Unde 'ți este mórte acul? Unde 'ți este iadule biruința?“ — strigăm și noi cu inspiratul de Dumnedeu Isaia. Da, Christos a înviiat, și mórtea a perit! Christos a înviiat, și saltă oștile ingeresci și neamul omenesc! Christos a înviiat, și întunerecul a fugit, ear lumina lui Christos luminézǎ tuturor pănă la marginile pământului!

O creștini iubiți, cari înainte cu dóue dile plângeam la crucea lui Iisus, unde mielul lui Dumnedeu sângerá pentru noi și pentru tot neamul omenesc, eată cum lacrimile nóstre de durere Dumnedeu le-a întors în lacrimi de bucuriă! Bogatul și sĕracul, cel mare

și cel mic, bĕtrânul și cel tinĕr astădi toți ne bucurăm duchovnicesce împreună; și vestmêntul cel întunecat al întristărei și jalei Dumnedeu ni-a dat a'l depune astădi și a ne îmbrăca în vestmêntul cel luminat al bucuriei sufletesci! Cântările cele serióse și triste, cu cari am petrecut întru aceste dile vinderea și prinderea, judecarea, patimile, crucea și mórtea, luarea de pe cruce și punerea în mormênt a Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, astădi iau sfêrșit, și inimile și gurile nóstre întonéză cântarea triumfală a creștinătății: *Christos a înviiat din morți, cu mórtea pre mórte călcând, și celor din mormênturi viéță dâruindu-le!*

Dar încă și mai mult: prin înviierea lui Christos am înviiat și noi, iubiți creștini, noi și toți cei-ce cred întru Dênsul. Întru Dênsul ne-am îngropat prin botez, întru Dênsul am înviiat, întru omul cel nou! Au n'ai dis Tu, calea și adevĕrul și viéța, n'ai dis Tu înainte de patima Ta cea mântuitóre, că de slujesce cine-va Ție, Ție sĕ-'ți urmeze; și unde vei fi Tu, acolo va fi și cel-ce Ți-a slujit Ție? N'ai dis Tu, fiiul lui Dumnedeu, că de slujesce cine-va Ție, 'l va cinsti pre el Tatăl Tĕu? N'ai promis tâlhariului de pe cruce, care în momentele din urmă ale negrei sale vieți și-a venit în fire, Te-a mărturisit pre Tine și Te-a rugat a'l pomeni întru împĕrăția Ta, nu i-ai promis: „Astădi împreună cu mine vei fi în raiŭ?“ Da, prea dulce Iisuse, Tu ai dis, că ești înviierea și viéța, și că nimeni nu póte merge la Tatăl fără numai prin Tine! Ear Apostolilor Tĕi li-ai promis, că unde ești Tu, și ei vor fi. Eată-ne Dómne, și noi întru Tine am credut, întru Tine ne-am botezat, ne-am luminat, ne-am îmbrăcat. Al Tĕu nume 'l purtăm necontenit, de când prin s. botez ne-am desbrăcat de omul cel vechiu al pĕcatului și ne-am îmbrăcat în omul cel nou al da-

rului. Pre Tine, rada luminei Tatălui, Te am mărturisit și Te mărturisim pe pământ, — o pomenesce-ne și pre noi întru împĕrăția Ta cea cerésca! Însoțesce-ne prin viéța pământéscă cu darul Tĕu, și întru întunerecul nesciinței nóstre luminéză-ne cu lumina cea dumnedeéscă a înviiărei Tale. Din căderile nóstre rădică-ne, ca pre Petru, cu brațul Tĕu. Întru neputințele nóstre întăresce-ne cu puterea Ta, cela-ce ești chipul Tatălui, la carele nimic nu este cu neputință. Întru durerile nóstre mângăie-ne cu mângăierea Ta, precum ai mângăiat pre Iair, că copila lui n'a murit, ci dórme. Întru bucuriile pământesci nu ne lăsá se uităm de bucuriile ceresci ale înviiărei Tale, de care resună astădi lumea! Și când, după rênduiéla Creatorului, ne va bate și nóue óra despărțirei de pe pământ, primesce-ne și pre noi întru împĕrăția Ta, ale cărei porți ni le-a deschis îndurarea Ta. Și nu numai nóue ni le-a deschis, ci și tuturor fraților nostri întru Christos cel înviiat. Căci precum în legea lui Moise sântă era *dina* a șeptea, diua odichnei, sânt era *anul* al șeptelea, anul repausului pământului, în fine sânt erá *anul* înșeptit al șeptelea, anul *eliberărei*, unde toți servii se eliberau, tóte datoriile se iertau, tótă ura și dușmănia dintre frați se stergea, — așa și diua de astădi este di de bucuriă nu numai pentru noi, ci și pentru toți frații nostri. Ba urmând lui Christos, carele pe cruce, în chinurile morții, se rugá Tatălui pentru *vrășmașii* sei, biserica ne chiamă astădi, a învita la bucuriă nu numai pre frații și amicii nostri, ci chiar și pre vrășmașii nostri. „Se dicem,“ — așa cântă astădi biserica, — „se dicem fraților și celor-ce ne urĕsc pre noi: Se iertăm tóte pentru înviiere!“ — O pascile nóue, dile de bucuriă și fericire, când omul, împăcat cu Dumnedeu și cu lumea, serbéză înviierea Mântuitoriului lumei! Când neamul omenesc săltéză sufle-

tesce împreună cu cetele îngeresci! Când toţi împreună serbăm ḑiua, carea o a făcut Domnul, ca se ne bucurăm şi se ne veselim într'ênsa!

Cu acestea, fraţilor, încheiăm acest cuvênt, ca după ostenelele postului şi plecarea genunchilor din septemâna ss. patimi, se serbăm ḑiua Pascilor cu bucuria aceea sântă, ce o aduse îngerul dela mormênt mironosiţelor muieri, şi printr'ênsele la tótă lumea.

„O pascile cele mari şi preasânţite Christóse, o înţelepciunea şi puterea şi cuvêntul lui Dumneḑeu, dă-ne nóue se ne împărtăşim cu Tine mai adevĕrat în ḑiua cea neînserată a împĕrăţiei Tale!“ Aşa cântăm şi noi astăḑi, iubiţilor creştini, împreună cu maica nóstră biserică, biserica cea din noul Sion; căci aşa se adeverésce astăḑi întru dênsa cuvêntul cel vechiu prorocesc: Luminézã-te, luminézã-te, *noule* Ierusalime, că mărirea Domnului preste tine a strălucit! Amin.

II. La Dumineca Tomei.

„Décă mĕ vĕḑuşi Tomo, creḑuşi;
fericiţi cari n'au vĕḑut, şi au creḑut“.

Ioan cap 20, vers 29.

O Tomo necredinciosule, cum tu prin necredinţa ta te-ai făcut învĕţătoriu credinţei nóstre!

Căci fiind séră întru una din Sâmbete, aşa ne spune în s. evangeliă de astăḑi Ioan, învĕţăcelul cel iubit al lui Christos, — fiind séră întru una din Sâmbete, şi stând învĕţăceii cu uşile încuiate pentru frica Iudeilor, stetut'a Iisus în mijloc şi a ḑis lor: Pace vóuĕ! Şi ca se rădice frica lor, li-a şi arĕtat lor mânile şi cósta sa; şi s'au bucurat învĕţăceii veḑênd pre Domnul. Atunci Iisus de nou li-a ḑis lor: Pace vóuĕ! şi apoi a adaus: „Precum m'a trămis pre mine Tatăl, şi eu ve trămit pre voi!“ Şi acestea ḑicênd, a suflat asupra lor şi a ḑis: „Luaţi duch sânt: Cârora veţi ierta pĕcatele, se vor ierta lor, şi cărora le veţi ţîné, ţinute vor fi“. Eară Toma, unul din cei Doispreḑece, carele se chiamă gémen, nu era cu dênşii când a venit Iisus; şi spunêndu-i ei cele întêmplate, el n'a creḑut, ci a ḑis, că de nu va vedé în mânile Lui ranele cuielor, şi de nu va pune degetul seu în ranele cuielor şi mâna sa în cósta Lui, nu va crede. La opt ḑile iĕră a venit Iisus, fiind uşile încuiate, şi a stetut în mijloc şi a ḑis lor: Pace vóuĕ! Apoi a ḑis lui Toma: „Adu-ţi degetul teu încóce şi veḑi mânile mele, şi adu mâna ta şi o pune în cósta mea, şi nu fi necredincios, ci credincios“. Şi făcênd Toma aşa, a strigat: „Domnul meu şi Dumneḑeul meu!“ Ḑis'a Iisus lui: „Căci mĕ veḑuşi Tomo, creḑuşi; fericiţi cari n'au vĕḑut, şi au creḑut!“ În fine adauge evangelistul, că multe alte semne a mai făcut Iisus înaintea învĕţăceilor sei, care

nu sunt scrise în cartea, adecă în evangelia acésta; dar acestea — așa încheiă evangelia sa, — „acestea s'au scris, ca se credeți, că Iisus este fiiul lui Dumnedeu; și credênd, viéță se aveți întru numele Lui“.

Atâta e textul evangeliei nóstre; ér' cuvêntul, de care voiu a ve vorbì astădi, iubiților, e cuvêntul Domnului cătră Toma: „Căci me vědușì, Tomo, credușì; fericiți cei-ce n'au vedut, și au credut“. Deci ne întrebăm:

Ce este *credința?* și pentru-ce fericesce Christos pre cei *credincioși?*

Credința, după învețătura creștinéscă, basată pe cuvêntul apostolesc, este primirea de adeverate și bune a celor nevědute. „Duch este Dumnedeu, și cei-ce se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duchul și cu adevĕrul.“ (Ioan cap. 4. v. 24). Adecă pre Dumnedeu nimeni nu l'a vědut nici odinióră; dar mintea omenéscă, un mic reflex din lumina cea nemărginită a dumnedeirei, vede lumea și conclude la făcătoriul lumei; vede pre om și conclude la prototipul omenimei, la omul primordial, la Adam, pre care l'a zidit Creatorul. Aici însĕ se opresce mintea nóstră, căci Creatorului nu-i află creator, ci crede, fără a puté vedé, că Creatorul este dela sine, prin sine și întru sine: El este, precum dice Scriptura, El este cel-ce *este.* Și de când este? Dela început, séu mai bine dicênd, fără început; căci dela El se începe lumea, și tóte câte sunt în lume, vedute și nevedute, dela El 'și au începutul. Și până când va fi? Până în sfârșit, séu mai bine dicênd, fără sfârșit; căci se pot peronda lumi după lumi, și Dumnedeu nu se va perondá, ci va remâné neschimbat: Dumnedeu este *etern.* „O miiă de ani înaintea ochilor Tei Dómne ca diua de eri, care a trecut“, cântá psalmistul. (Psalm 89, 4). Și iérăși: „Tóte ca o haină se vor învechí, și ca un vestmînt le vei înfășura și se vor schimbá. Eară Tu ace-

lași ești, și anii Tei nu se vor împuținа!“ (Psalm 101, v. 27—28.) Va se dică, fără a vedé pre Dumnedeu, noi scim că este Dumnedeu, ba scim și mai mult; scim, că Dumnedeu este etern, fără început și fără sfârșit. Și precum mintea omenéscă dela cele vedute a mers ca pe scara din visul lui Iacob, al cărei un capĕt erá pe pământ, ear celalalt în cer, până-ce prin descoperirea dumnedeéscă a aflat eternitatea lui Dumnedeu, astfel a aflat și *atotputernicia* și *atotsciința* și *dreptatea* și *îndurarea* și *sfințenia* lui Dumnedeu, și din tóte cele bune și drepte și sfinte și-a construit icóna *perfecțiunei*, pre carea o a numit Dumnedeu. Cine dar ni-a dat a cunósce pre Dumnedeu și tóte cele dumnedeesci? Credința și numai credința. Dela începutul omenimei până la venirea Mântuitoriului Christos, și dela venirea lui Christos până astădi credința a fost și este lumina aprinsă, pusă de Dumnedeu în internul nostru, prin carea cunóscem pre Dumnedeu și căile cele sfinte ale înțelepciunei Lui, spre mântuirea nóstră.

Eată dar, pentru-ce Christos fericesce pre cei credincioși. Cei doispredece, cari însĕ după căderea lui Iuda so numesc și cei Unspredece, au vědut pre Domnul după învière, și spun lui Toma, care nu erá cu dênșii, că l'au vedut. Toma însĕ nu crede, până nu va vedé — dice — ranele cuielor la mânile și la piciórele Lui, și până nu va pune mâna sa în cósta Lui cea împunsă de sulița ostașului. Și eată la opt dile iéră vine Iisus, le dă salutarea cea sântă îndatinată: Pace Vóuĕ! și puterea legărei și deslegărei; apoi te chiamă pre tine, Tomo necredinciosule, ca se vedi și chiar se pipăi ranele, cu cari necredința și patima cea órbă omenéscă vulnerase corpul cel preacurat, de care Iosif și Nicodim la luarea lui de pe cruce și punerea în mormênt, ne stiiau și numai a se atinge. Și vedênd ranele cuielor, Toma a strigat: „Domnul meu și Dumnedeul

meu!“ Eară Iisus i-a dis lui: „*Căci mĕ vĕdușĭ Tomo, credușĭ; fericiți cei-ce n'au vĕdut, și au credut!* Adecă: Tu învĕțăcelul meu, carele ani de-arêndul ai fost împreună cu mine, ai audit cuvintele mele și ai vĕdut semnele și minunile mele, tu n'ai credut întru înviierea mea, până când n'ai vĕdut cu ochii tĕi și n'ai pipait cu mânile tale! Ceilalți învĕțăcei, colegii tĕi, frații tĕi, au credut, că eu sum, și ți-au spus și ție, că am fost în mijlocul vostru; dar tu nu li-ai credut lor, cârora m'am arĕtat, ba nu mi-ai credut nici mie, fiiul Tatălui, până nu vei vedé mai întâi și nu vei pipăi ranele corpului meu! Acum ai vĕdut și ai credut; fericiți însă cei-ce n'au vĕdut, și totuși au credut! — Va se dică, credința, iubiți creștini, nu vine numai din vedere și audire, căci care om a fost martor lui Dumnedeu la facerea lumei, pe când nici nu era om în lume, ci credința vine din glasul lui Dumnedeu, care rĕsună întru inimile nóstre, carea din vederea și audirea organelor trupesci deduce cele nevĕdute și neaudite. Și atât de viuă trebuie se fiă credința cea adeverată, încât nimic se nu fiă în stare a ne clătina dintr'ênsa. Aduceți-ve aminte, crestini evlavioși, de credința sfinților și plăcuților lui Dumnedeu din legea vechiă: de Noie, de Avraam, Isac și Iacob, cari au lăsat credința în Dumnedeu ca o moștenire sântă fiilor și următorilor lor din neam în neam; de Moise, omul lui Dumnedeu, de Iisus Navi, de Samuil și ceilalți proroci și judecători, pre cari i-a rădicat Dumnedeu întru luminarea, întărirea și apĕrarea poporului seu, — de David, împĕratul și psalmistul, carele a cântat măririle lui Dumnedeu ca nimeni altul de pe timpul seu, — de Solomon înțeleptul, care a rădicat lui Dumnedeu biserica cea pompósă din Ierusalim, carea istoricii o numesc una din cele șepte minuni ale vechimei, de céta prorocilor și

dreptilor, cari și viéța și-au dat pentru legea lui Dumnedeu. Și ceea-ce provócă mai mult admirațiunea nóstra e, că tóte acestea s'au întêmplat cu multe sute de ani înainte de venirea lui Christos, pe când omenimea se nutria numai cu credința venirei lui Messia celui promis de Dumnedeu. Și tot acea credință viiă o vedem în mod minunat și în legea nóuă. Magii dela rĕsărit plécă pe urma stelei ceii minunate la Ierusalim și la Vifleem, ca sĕ se închine pruncului Iisus celui nou născut. Cananeeanca cu fiica cea bolnavă, de trei ori pusă pe probă cu credința ei, de trei ori nezuiesce la Iisus, și ca una de alt neam se mulțemesce cu fărmiturile, ce cad din mesele domnilor, adecă ce prisosesce din grația lui Dumnedeu, carea dupa convingerea ei era destinată mai întâiu pentru Israilteni, apoi numai și pentru alții. Și urmarea credinței ei este cuvêntul lui Iisus: „O muiere, mare este credința ta, fiă ție precum voiesci.“ Și s'a tămăduit fiica ei dintru acel ceas. — Unde este Tomo credința ta a învĕțăcelului? Eată-o întrecută de credința unei femei canaanence! Un sutaș din Capernaum rógă pre Iisus, se vindece pre unul din ostașii lui, care era greu bolnav, și Iisus dice că va merge și-'l va tămăduí. Atunci sutașul, care nu era Israiltean, ci păgân, dice, ca nu e vrednic se între Iisus sub acoperemêntul casei lui, ci se dică numai un cuvênt, și ostașul se va tămaduí. Atunci Iisus s'a mirat de credința lui și a dis: „Amin grăiesc vóuĕ, nici întru Israil n'am aflat atâta credință.“ Apoi a dis sutașului: „Mergi, și cum ai credut, fiă ție!“ Și s'a vindecat feciorul lui întru acel ceas. O Tomo, tu ești unul din cei doispredece, și eată un sutaș păgânesc, care numai de departe audise de vestea lui Iisus, te 'ntrece cu credința! Și Iisus dice atunci memorabilul cuvênt, care în curênd se și împlini, că mulți dela rĕsărituri și dela apusuri vor vení

și se vor odichní cu Avraam și cu Isac și cu Iacob întru împĕrăția cerurilor. Ear fiii împĕrăției vor fi goniți întru întunerecul cel mai din afară.“ (Mateiu c. 8, v. 11—12). Încă și multe alte esemple s'ar puté aduce aici, cum credința duce la mântuire și lucréză minuni, — mută munții, după cuvêntul lui Christos, — ear necredința împedecă mântuirea și îngreunéză venirea împĕrăției lui Dumnedeu. Eată dar, pentru-ce Mântuitoriul fericesce pre cei credincioși, cari nu se clătină ca trestia și nu ispitesc pre Dumnedeu prin cererea de semne și de minuni după voia lor.

Din necredința lui Toma, mustrată de Christos, se învĕțăm dar și noi, iubiți creștini, se învĕțăm credință, carea Christos o fericesce, și fără carea, după cuvêntul Apostolului, nu este cu putință a plăcé lui Dumnedeu. Căci cum vor resări din necredință faptele iubirei creștinesci, viéța cea roditóre de fapte bune? — Apostolul Ioan, care la cina de taină s'a rezimat de peptul dumnedeescului seu învĕțătoriu, încheiă evangelia sa despre Toma cu aceea, că multe alte semne a mai făcut Iisus înaintea învĕțăceilor sei, care nu sunt scrise în cartea acésta; ear acestea — dice — s'au scris, ca se *credeți*, că Iisus este Christos, fiiul lui Dumnedeu, și credênd, viéță se aveți întru numele Lui.“

Învrednicesce-ne Dómne și pre noi de acéstă credință întru Tine, și de viéța cea roditóre, ce isvoresce dintr'ênsa! Amin!

III. La Dumineca Mironosițelor.

„Nu ve spăimêntați! Pre Iisus Nazarenénul căutați, cel restignit: s'a sculat, nu este aici; cată și locul, unde l'au pus pre El!“

Marcu cap 14, vers 6.

Cuvióse muieri mironosițe, care v'ați învrednicit a vedé cele d'antâiu înviierea lui Christos, precum órecând păstorii din Vifleem cei d'antâi nascerea Lui, — spaima vóstră de lucrurile străine, ce le vedeți la mormêntul lui Iisus, o potolesce ângerul, care ve vestesce, ca Iisus Nazareneanul cel restignit s'a sculat, nu este aici, — o veniți și ne spuneți și nóue vestea cea minunată, ce o aduceți dela sântul mormênt!

După mórtea pe cruce a Mântuitoriului, Iosif din Arimateea, svetnic cinstit, carele și el asceptá împerăția lui Dumnedeu, însufletit de credință, a întrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus, ca se'l îngrópe; și Pilat, mirându-se, că a murit așa curênd, dar încredințându-se dela sutașul în servițiu, că a murit, implinì rugarea lui Iosif. Acesta, cumpĕrând giolgiurile îndatinate, împreună cu Nicodim, cu Apostolii și cu muierile mironosițe l'a luat de pe cruce, l'a infășurat în giolgiuri curate și l'a pus în mormênt nou, săpat în pétră, și a rĕsturnat o pétră pe ușa mormêntului. Și trecênd Sâmbeta, Maria Magdalina și Maria lui Iacob și Salomia au cumpĕrat miresme, ca se mérgă se ungă trupul cel prea curat, ce zăcea în mormênt. Și fórte de diminéță, d'abia rĕsărind sórele, au venit la mormênt; dar svătuindu-se ele între densele, cine le va resturna pétra de pe ușa mormêntutul? au vĕdut pétra resturnată, și întrând în mormênt, eată un tiner imbrăcat în alb, ședênd de a

drépta. Muierile s'au spăimêntat; eară tinerul în alb, adecă ângerul, li-a ḑis: „Nu ve spăimêntaţi, pre Iisus căutaţi, Nazareneanul cel restignit? s'a sculat, nu este aici. Eată locul unde l'au pus pre El!“ Apoi li-a demandat, se mérgă la învĕţăcei şi la Petru şi se le spună se mérgă în Galilea, şi acolo vor vedé pre Iisus. Dar muierile, cuprinse de fricĕ şi de cutremur, au fugit dela mormênt şi nimenui n'au spus nimic, căci se temeau.

Astfel mironosiţele muieri, de diminéţă, în faptul ḑilei, înainte de resăritul sórelui, mergênd cu miresme, se ungă trupul celui mort, găsesc mormêntul gol, şi ângerul vestindu-le, că Iisus s'a sculat. Ce nobilă este fapta şi ostenéla şi dorinţa vóstră, credincióse femei! A unge cu miresme pre cel mort, pre care voi 'l credeaţi părăsit de tot ajutoriul omenesc! Învĕţăceii în nóptea patimei au fugit şi s'au împrăsciat; Petru, care se legase, că şi la temniţă şi la mórte va merge cu Domnul, şi va da şi sufletul seu pentru Dênsul, înainte de cântatul cocoşului de trei ori s'a lăpedat de Acela, pre care în Chesaria lui Filip 'l mărturisise, că este Christos fiiul lui Dumneḑeu. Iisus dar se părea singur, părăsit de toţi; însă numai se părea, ear în adevĕr s'a împlinit, Dómne, cuvêntul Teu, că nu eşti singur, ci Tatăl împreună cu Tine este. (Ioan 16, 32).

Dar chiar nici ajutoriul omenesc nu lipsesce: Tatăl a trimis pre Fiiul în lume; cum era sĕ'l lase pre El singur? Iosif şi Nicodim, cari de frica Iudeilor, ca se nu fiă scoşi din sinagogă, numai nóptea veniau la Iisus, vĕḑênd patimile şi mórtea lui, depun frica omenéscă, cer dela Pilat trupul, 'l iau de pe cruce cu cântări înălţătóre, şi 'l pun în mormênt nou, unde încă nimeni nu fusese pus, — căci unul este Christos, şi nimeni altul, nici înaintea Lui nici după Dênsul.

Femeile mironosiţe, care veniseră după El din Galileea, se întăresc cu putere de sus, dau ajutoriu lui Iosif şi lui Nicodim la luarea lui Iisus de pe cruce, pregătesc şi îndeplinesc cele de îngropare, ba pregătesc miresme şi pentru ḑiua duminecei, cu cari după ḑiua de odichnă a Sâmbetei se ungă pre Domnul, carele zăcea în mormênt. Unde este, o femei neputincióse, unde este frica vóstră de pedepse omenesci? A trecut ca un fum; căci au nu le-a învĕţat şi pre ele Christos, sĕ nu se témă de cei-ce ucid trupul, ear sufletul nu'l pot ucide, ci mai vêrtos sĕ se témă de cel-ce omóră sufletul, şi trupul 'l aruncă în gheena? Cu adevĕrat şi întru dênsele trebuia sĕ se plinéscă cuvêntul lui Iisus cătră Maria Magdalina, carea şeḑênd la piciórele Lui, le spela cu lacrimi, le ungea cu mir şi le ştergea cu perul capului seu. Iisus a iertat pecatele ei şi a ḑis, că în tótă lumea se va vesti ceea-ce a făcut muierea acésta pentru dênsul. Căci precum spelarea picióreloru lui Iisus se vestesce în tota lumea, aşa şi ungerea, ce o-aţi pregătit voi mironosiţelor, pe Duminecă diminéţa pentru trupul lui Iisus celui mort şi îngropat, o vestesce evangelia prin tóte timpurile până la marginile pământului.

De aceea, urmând cuvêntul Domnului, şi biserica creştinéscă onoréză dela margini până la margini memoria muierilor mironosiţe, şi întru onórea lor numesce Dumineca acésta, a treia dela Pasci, *Duminica mironosiţelor.*

Acéstă ḑi o sĕvêrşim noi astăḑi, creştini evlavioşi, legând de luminata ḑi a învierei şi pomenirea fericitelor mironosiţe, cari au fost primele vestitóre şi solitóre ale măritei învieri.

Dar prin acésta ele au devenit bisericei creştine şi mai mult. Căci precum au slujit lui Christos în vieţa, la mórte şi la inviere, aşa şi după învierea,

Lui au fost ajutătóre apostolilor întru lăţirea evangeliei, întru întărirea împărăţiei lui Dumneḑeu pe pământ. Faptele şi scrierile apostolilor ne spun, că şi după înălţarea la cer a lui Iisus şi la pogorîrea Duchului sânt ele petreceau în Ierusalim împreună cu apostolii, „asceptând toţi într'un cuget, în rugăciune şi în cerere“, mironosiţele muieri şi cu Maria, maica lui Iisus, şi cu fraţii Lui.

„Şi era mulţime de nume împreună, ca la o sută şi dóueḑeci“. Asemenea în călătoriile cele multe ale apostolilor aflăm nume de muieri mironosiţe şi multe altele, cari au urmat esemplul lor, ba oferind acelea creştinilor celor d'antâi casele lor drept case de rugăciune, miluind pre seraci, pre vĕduve şi pre orfani, trămiţênd prin mânile apostolilor ajutóre la cei cercetaţi de fómete şi alte nenorociri, îmbrăcând din ostenéla mânilor lor pre cei seraci, şi multe alte fapte bune, scrise acolo sus în cartea vieţei.

Încheiu dar cuvêntul acesta dela Dumineca mironosiţelor, îndemnându-ve şi rogându-ve îndeosebi pre voi, femei creştine, ca fiă-carea, după mesura puterei sale, se urmaţi esemplul cel înălţători al fericitelor mironosiţe, cari în viéţă şi la mórte au servit lui Christos şi din darul de sus s'au învrednicit a fi ele cele d'antâi vestitóre ale înviiărei dumneḑeescului nostru Mântuitoriu. Se nu ḑiceţi, iubite creştine, că şi voi aţi fi făcut ca mironosiţele, de aţi fi trăit în timpurile lor; căci Christos cel înviiat din morţi viiézĕ şi astăḑi şi va viia în veci. Se ve aduceţi aminte, că şi noi putem servi şi trebuie se servim lui Christos; căci „adevĕr ḑic vóue, că ceea-ce aţi făcut unuia dintre aceşti mai mici ai mei, mie mi-aţi făcut!“ — aşa va ḑice celor drepţi El, judecătoriul cel drept, la ḑiua judecăţii ceii de pe urmă, şi i va chiăma sĕ între şi se fiă împreună cu Dênsul întru împĕrăţia, carea

este gătită lor. Se purtăm grijă, iubite sorori, şi de cele pământesci, ca Marta, carea se silia din tóte puterile ei, a serví lui Christos, care venise la casa lor; dar se nu uităm, că neasemenat mai mari decât tóte cele pământesci sunt cele ceresci. Când Marta a rugat pre Domnul, se lase pe Maria, carea şedea la piciórele Lui şi se îndulcia de cuvêntul Lui, ca se vină se-i ajute, acesta i-a respuns: „Marto, Marto te silesci şi spre multe te grijesci; dar *un* lucru trebuesce; eară Maria partea cea bună şi-a ales, carea nu se va lua dela dênsa!“ (Luca 11, 27).

Cuvióse muieri mironosiţe de sub crucea şi dela mormêntul lui Christos, fiă ca viéţa vóstră cea întru Dumneḑeu se fiă lăudată de femeea creştină din tótă lumea cu *cuvêntul,* şi imitată cu *fapta* din neam în neam; căci atunci şi voi veţi auḑi, că partea cea bună v'aţi ales, carea nu se va lua dela voi în veci. Amin!

IV. La Dumineca slăbănogului.

„Dis'a Iisus lui: „Scólă-te, ia-ţi patul teu şi umblă!“

Ioan 5, 8.

Între alte nenumĕrate minuni, ce a făcut Iisus, vindecând tótă bóla şi tótă neputinţa întru popor, este şi vindecarea slăbănogului, care zăcea de treiḑeci şi opt de ani lângă lacul Vitezda din Ierusalim, despre care vindecare ne spune sânta evangeliă de astăḑi. Acolo vĕḑênd Iisus pre acest neputincios, şi cunoscênd că de mulţi ani e bolnav, i s'a făcut milă de el şi l'a întrebat, de vrea sĕ fiă sănătos? Eară bolnavul i-a rĕspuns: „Dómne, om nu am, care sĕ mĕ ducă în lac, când se turbură apa, şi pănă merg eu, altul apucă înainte“. Deci i-a ḑis Iisus: „Scoală, ia-ţi patul teu şi umblă!“ Şi îndată s'a făcut omul sănătos, şi-a luat patul şi umbla. Însĕ fiind ḑiua aceea ḑi de Sâmbĕtă, Jidovii 'i împutau căci şi-a luat patul, eară bolnavul însănătoşat ḑicea, că cel-ce l'a făcut sănătos, acela i-a demandat; şi întrebând ei, cine e omul acela? el nu le putea spune, căci Iisus se dusese de acolo. După aceea aflându'l Iisus în biserică, i-a ḑis: „Eată te-ai făcut sănătos, de acum sĕ nu mai greşesci, ca sĕ nu'ţi fie ţie ceva mai rĕu!“ Şi aşa aflând slăbănogul, că acesta e Iisus, şi spunênd că Iisus este, care l'a tămăduit, svatul jidovesc a hotărît sĕ omóre pre Iisus, căci făcuse acéstă vindecare Sâmbĕta.

Dóuĕ împregiurări sunt cu deosebire, cari atrag atenţiunea nóstră, la acéstă vindecare minunată, şi adecă *vindecarea slăbănogului,* şi *cărtirea Jidovilor.*

De treiḑeci şi opt de ani zaci tu, nenorocitule, lângă lacul Vitezda, ale cărei ape le turbură îngerul la anumite timpuri. Christos te vede, cunósce îndelunga ta suferinţă, şi te întrébă cu îndurare, de vrei se fii sănătos? Şi tu respunḑi, că n'ai om, care se te ducă în scăldătóre, şi pănă mergi tu, altul apucă mainte şi ia vindecare, ér tu remâi bolnav şi 'ţi tragi bóla din an în an. Sirmane, ce cuvênt ai pronunciat tu, când ai ḑis, că n'ai om! — Adecă tu *n'ai om?* — şi Dumneḑeu-omul Iisus Christos stă lângă tine! Tu n'ai om, se te arunce în apă? şi dinaintea ta e Iisus, carele are sĕ te vindece fără Vitezdă, fără turburarea apei, ci numai cu puterea sa cea dumneḑeéscă! Tu n'ai om? Şi cel-ce vorbesce cu tine, este fiiul lui Dumneḑeu, carele s'a făcut om pentru mântuirea ta şi a tot neamul omenesc. „Pentru tine — ḑice cântarea nóstră bisericéscă de astăḑi, — pentru tine om m'am facut, pentru tine în lume am venit, şi tu ḑici: Om nu am!“ Şi pe când el caută şi aştéptă om, care sĕ'l ducă în scăldătoare, Iisus îi ḑice: Scólă, ia patul teu şi umblă! Şi îndată bolnavul, care cu puţin mai mainte se tânguia că nu are om, se rădică, 'şi ia patul şi umblă; şi numai tărḑiu, aflându'l Iisus în biserică, 'l cunósce îndată şi 'i dă şi învĕţătura, de carea avea lipsa: „Eată,“ — ḑice, — „te ai făcut sănătos, de acum se nu mai greşesci, ca se nu'ţi fiă-ceva mai reu,“ — învĕţătură dumneḑeească ca şi însăşi vindecarea, ca aducêndu'şi aminte de ea, în viitoriu se preîntimpine pecatul. Căci amare şi mult amare i-au fost lui urmările pecatului, şi amar, mult amar a trebuit sĕ pórte în slăbănogia sa de treiḑeci şi opt de ani; şi aceste urmări le simt şi amar trebue sĕ le simtă şi sĕ le pórte şi toţi aceia, cari pun patimile şi poftele lor mai pre sus de legea lui Dumneḑeu.

Acésta este puterea, bunătatea şi iubirea de ómeni a lui Christos, carele ajută unde vede că e de lipsa, încă chiar şi înainte de a i se cere ajutoriul. Dar pe când ne bucurăm şi ne îndulcim şi noi îm-

preună cu slăbănogul de acéstă bunătate, ne atinge deodată, ca o săgétă otrăvită, *cărtirea* svatului jidovesc pentru acéstă vindecare. Căci pentru-ce cărtesce el? Pentru-că slăbănogul tămăduit 'şi pórtă patul în ḑi de Sâmbătă, când după legea lui Moise nu este iertat a lucra nimic. „Sâmbătă este“ — ḑic ei slăbănogului, — „nu se cade a'ţi lua patul.“ Cel-ce m'a făcut sănătos, acela mi-a ḑis. — „Cine este omul acela care ţi-a ḑis: Scólă-te, ia'ţi patul teu şi umblă?“ — Cel vindecat nu scia, cine este, că binefăcătorul lui se depărtase de acolo; aflând însĕ din biserică, că Iisus este, s'a dus la svat şi li-a spus, că Iisus este care l'a făcut sănătos. Şi svatul curênd a şi hotărît, că Iisus trebuie persecutat şi chiar omorît, căci face vindecări ca acésta Sâmbăta. O svat jidovesc, Iisus trebuie persecutat, trebuie prins, trebuie omorît, pentru-că face vindecări Sâmbăta! Dar voi, le ḑicea Iisus, nu deslegaţi fiă-care boul seu séu asinul seu Sâmbăta dela iesle şi'l mânaţi la apă? Acésta nu ve este stricarea Sâmbetei; dar a vindeca pre un om, care pătimesce de ani şi ḑeci de ani în bóla sa, acésta este stricare de Sâmbătă, e călcare de lege, şi trebuie pedepsită cu mórte! A chrăní şi a adăpa animalul este iertat Sâmbăta, dar a vindeca pre un om este călcare de lege? Ori dóră este mai puţin omul decât animalul?! O creştini iubiţi, acum înţelegem noi cuvêntul lui Christos, că el n'a venit se strice legea, ci se o plinéscă. Legea ḑice, se cinstesci ḑiua a şeptea şi se nu lucrii întru acea ḑi nimic. Dar a vindeca cu cuvêntul seu Sâmbăta pre un bolnav, este lucru oprit? Ori a duce bolnavul cel tămăduit patul seu, cârjile sale acasă, este lucru oprit? A făcut Christos vindecarea acésta şi tóte câte a făcut, pentru câştiguri omenesci? Cine ar cuteza se o ḑică acésta? Nu, ci pentru preamărirea lui Dumneḑeu şi pentru

binele omenimei. Dar acésta este pecat, este călcare de lege? Acésta e ţinerea Sâmbetei, ca întrênsa se nu faci nimic? Se laşi pre om sĕ péră, căci a-i ajuta e pecat? O svat jidovesc, care ţii morţiş la litera legei, dar înţelesul ei, spiritul ei 'l restălmăcesci! Tu decretezi mórtea lui Iisus, pentru-că a vindecat în ḑi de Sâmbătă pre slăbănogul dela Vitezda, séu pre cel orb din nascere; şi n'a trecut mult şi iérăşi l'ai judecat de reu, pentru-că la întrarea în Ierusalim i-au strigat pruncii evreesci: Osana fiiul lui David! Osana impĕratul lui Israil! Şi iérăşi preste puţin aţi umblat cu deadinsul se aflaţi mărturii asupra Lui, şi aţi aflat două mărturii, cari spuneau că au auḑit pre Christos ḑicênd, că póte strica biserica lui Dumneḑeu şi în trei ḑile iéră se o zidéscă; şi când Iisus a ḑis, că „de acum veţi vedé pre fiiul omului şeḑênd deadrépta puterei şi venind pe nuorii cerului“, voi archiereii şi betrânii poporului aţi rupt hainele vóstre şi aţi strigat, că hulesce; ce ve mai trebuesc mărturii? Vinovat este morţii! — O dreptate omenéscă, o judecătorii lui Israil, cum se împlinesce cu privire la voi cuvêntul proroculuí Isaia, că aprópe e Dumneḑeu de buzele vóstre, dar departe de inimile vóstre! Şi cât de adeverat cuvêntul lui Christos despre voi, că sunteţi poveţuitori orbi, cari ḑiceţi, că a se jura cineva pe biserică nu este pecat, dar a se jura pe aurul bisericei e pĕcat, — ca şi când aurul ar sfinţí biserica, şi nu biserica aurul; şi darul ar sfinţí altarul şi nu mai virtos altarul darul, care e pus pe altar! Şi cât de adeverat, când ve numesce făţarnici, cari ḑeciuiţi isma şi mărariul şi chiminul, dar cele mai grele ale legei: judecata şi mila şi credinţa, le aţi lăsat la o parte!

Dar se le lăsăm acestea pe când ni se va da ocasiune, a ne ocupa mai de aprópe cu legea vechiă, şi acum, evlavioşi ascultători, se ne re'ntórcem la vin-

decarea slăbănogului dela lacul Vitezda. Numele lacului se tălcuiesce „casa îndurărei“; şi în adevĕr casa îndurărei l'a făcut şi Christos prin aceea, că neaşteptând ţipetele de dorere ale sîrmanului bolnav, Mântuitoriul observă suferinţele lui şi 'i întinde mâna sa cea dumneḑeéscă. Tot omul binesimţitoriu s'ar fi bucurat împreună cu cel vindecat şi ar fi mărit împreună cu el pre Dumneḑeu, care i-a trămis Mântuitoriu; dar svatul jidovesc, ca împetrit la inimă, nu se bucură, ci se aprinde de mănia, ba hotăresce mórtea lui Christos, căci a făcut acéstă faptă de milă în ḑi de Sâmbătă. Pe scaunul lui Moise au şeḑut fariseii şi cărturarii, cari restórnă şi restălmăcesc legea lui Dumneḑeu, dată poporului prin mâna lui Moise, după iscodirile şi patimile lor omenesci: nu ei conformându-se legei lui Dumneḑeu, ci strâmbând acéstă sântă lege după volnicia şi svaturile lor.

Mulţemind dar împreună cu slăbănogul cel însănătoşat dumneḑeescului doftor, carele este domn şi Sâmbetei, ca şi celorlalte şese ḑile ale săptămânei, se ne rugăm lui Dumneḑeu, a ne feri de trufia svetnicilor jidovesci, cari pun svaturile lor cele mărginite şi legile lor cele scălciate mai pre sus de svaturile şi legile lui Dumneḑeu, carele după înălţimea cerului dela pământ a întărit mila sa spre cei-ce se tem de dênsul şi căruia este mărirea, cinstea şi închinăciunea în veci. Amin!

V. La Dumineca Samarinencei.

„Duch este Dumneḑeu, şi cine se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duchul şi cu adevĕrul.“

Ioan cap 4, vers 24.

Da, „Duch este Dumneḑeu, şi cine se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duchul şi cu adevĕrul!“ — eată, iubite creştine, în puţine cuvinte suma şi cuprinsul învĕţăturei creştinesci, arĕtêndu-ţi *unul* din aceste cuvinte, ce este Dumneḑeu? ear, *celalalt*, cum se cuvine se te închini Lui? Şi unde aflăm acéstă comóră nepreţuită de învĕţătură, carea înavuţesce tot neamul omenesc? În convorbirea lui Iisus cu o femee simplă samarinéncă, carea a venit după apă la puţul lui Iacob, aprópe de oraşul Sichar, şi dela carea Christos, ostenit de călătorie, a cerut apă sĕ bea. Şi fiind pe la al şeselea ceas din ḑi, adecă pe la amĕḑi, — mirându-se femeea, că un Iudeu cere apă dela o Samarinéncă, — atâta despreţuiau Iudeii pre Samarinenii, încât nici apă nu beau dela ei! — Christos îi aduce aminte de apa cea viua a vieţei, carea ea ar trebui se o céră dela cel-ce vorbesce cu dênsa, décă l'ar cunósce. Ea se miră şi mai mult, cum Iudeul acesta n vorbesce de apă ce ar avé, pe când el n'are nici védră, cu ce sĕ scótă; dar 'l rógă, sĕ-i dea din apa acea, ca sĕ nu mai tot alerge din cetate până aici. Atunci Christos o mână se chiame pre bărbatul seu; şi respunḑêndu-i aceea, că n'are bărbat, Christos îi spune, ca a avut cinci bărbaţi, şi cel de acum nu-'i este bărbat. Din acésta femeea cunósce, ca prin un vĕl, că cel-ce vorbesce cu ea este proroc, şi îndată şi foloseşce ocasiunea, pentru a-l întreba, unde se cuvine a se închina ómenii: în muntele Garizim, ca Samari-

nenii, ori în Ierusalim, ca Iudeii? La care Tu, cuvêntul lui Dumnedeu, i respundi, că nici acolo, nici aici; pentru-că „duch este Dumnedeu, și cine se închină Lui, se cade a se închina cu duchul și cu adevĕrul.“ La acestea femeea i observă, că décă va vení Mesia, carele se chiamă Christos, acela ne va învĕța de tóte. Și dicêndu-i Iisus, că El este, cel-ce grăiesce cu dênsa, ea cuprinsă de fricĕ și de bucuriă 'și lasă védra la fântână și fuge în cetate, se chiame pre cetățeni se vadă, nu cumva acesta este Christos? Într'aceea veniră învĕțăceii, cari s'au fost dus în cetate se cumpere bucate, și'l rugară se mânânce; ear Domnul continuă înaintea lor învĕțătura, ce o începuse cu Samarinénca despre beutura și mâncarea sa. Dar destul pănă aci. Căci atâta comóră de învĕțătură cuprinde evangelia acésta, încât scóterea ei din pământ covêrșesce puterile unui om. Și așa mărginindu-mĕ astădată pe lângă cele atinse la început, Te rog pre Tine, vistieriul bunătăților, dă-mi darul Tĕu și ajutoriul Tĕu, căci puterea Ta întru neputință se sĕvêrșesce, ca pe temeiul învĕțăturei iubitului Tĕu fiiu se arĕt poporului Tĕu credincios:

Ce este Dumnedeu? Și

Cum se cade se ne închinăm lui Dumnedeu?

Cine ar puté spune în cuvinte omenesci pe deplin, ce este Dumnedeu? Dumnedeu este ființa cea mai înaltă, din sine și prin sine, fără început și fără sfêrșit, carea tóte le-a făcut, tóte le ține, tóte le îndréptă spre ținta, pentru carea le-a făcut. Dumnedeu este etern, atotputernic, atotdrept, atotbun, atotsciutoriu, pretutindeni de față, și ca se rĕmânem pe lângă cele-ce ne preocupă astădi, este duch séu spirit. „Pre Dumnedeu nimeni nu l'a vĕdut nici odinióră“ (Ioan 1, 18); căci „nimeni — dice El însuși — nimeni nu va vedé fața mea și se fiă viu!“ (II. Moise 33. 20). Și décă ómenii

au făcut în vechime și fac parte și astădi încercări, a fixa ideea dumnedeirei prin semne vĕdute, acestea nu sunt făr' nisce debile încercări ale fantasiei omenesci, de a presenta vĕdut ceea-ce este nevĕdut, și posibil ceea-ce este imposibil. Ca atari încercări copilăresci sunt a se privi și încercările păgânilor, de a devisa dumnedeirea, una și nedespărțită, în mulțime de dei séu idoli: deul cerului, deul pământului, deul apelor, deul subpământului și mulțime de alții. Dar deodată se opresce mintea lor omenéscă înaintea unei porți încuiate, prin carea nu póte străbate, și acolo, după imaginațiunea séu închipuirea păgânilor locuiesce *Fatum*, adecă *Ursita*, carea dominézĕ preste tótă lumea și căreia și deii sunt supuși. Va se dică, și păgânii, chiar fără voia lor, recunosc, cu încungiur măiestrit, *unitatea dumnedeirei*. „Lege neavênd, ei singuri 'și sunt lege.“ (Romani 2, 14). Un singur popor se află în lumea vechiă, care mărturisesc un singur Dumnedeu, nevĕdut, nematerial, și acesta este poporul evreesc. Dar și cunoscința acestuia pătimesce de o bólă grea, și acésta este închipuirea, că Dumnedeu ar fi *numai al lui*, al poporului *seu*, — închipuire, carea o aflăm esprimată și în evangelia nóstră de astădi. Noi, prorocule, pare-că dice Samarinénca, ne închinăm aici în muntele acesta; voi Iudeii vĕ închinați în Ierusalim, — care este dar închinăciunea cea adevĕrată? Și acum Tu, fiiul lui Dumnedeu, rada luminei Tatălui, prin câte-va cuvinte deslegi enigma, la a cărei deslegare orbeca omenimea de mii de ani, și enuncii la puțul lui Iacob, în fața unei femei neputincióse, un cuvênt sublim dumnedeesc, care în scurt timp a schimbat fața lumei și e destinat a o schimba și mai departe, pănă când împĕrăția lui Dumnedeu și pe pământ va fi *una turmă și un păstor!* Acesta este cuvêntul Tĕu: *„Duch este Dumnedeu, și cine se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duchul și cu adevĕrul.“*

Așa dară duch este Dumnedeu, nu legat de cutare munte séu cetate séu țéră séu popor, ci *preste* tótă lumea și *pentru* toți și pentru tóte. Și precum Dumnedeu este duch, așa și închinăciunea nóstră cătră dênsul sĕ se facă cu duchul și cu adevĕrul. Îndoită, o omule, este firea ta, precum îndoită este și compositia ta: sufletéscă și trupéscă. De accea și la închinăciunea ta va fi de față și partea ta materială: la metaniile, îngenunchiările, posturile și ajunurile tale va luá parte și corpul teu și va da semne de plecare și supunere sub mâna lui Dumnedeu. Dar totdeuna partea cea mai bună a închinăciunei tale se fiă duchul teu, care sĕ'l înalți la Dumnedeu. Nu turme de miei și de viței se aduci jertfă pe altar, căci tóte acestea sunt părți ale *avuției* tale, nu însĕ ale *ființei* tale; ci arétă cinstirea și închinăciunea ta cătră Dumnedeu cu duchul și cu adevĕrul: cu însași ființa ta, prin inimă înfrântă și smerită, prin credință nefățărită, prin supunere de bună voiă sub voia lui Dumnedeu, prin lăpedarea ta de tóte cele deșerte și trecătóre pământesci, și prin subordinarea ta sub voința cerescului teu părinte; și ca se dic totul într'un cuvênt: prin unificarea ta cu Dumnedeu: „Eu și tatăl una suntem", dice Domnul și Mântuitoriul nostru. Înainte de a se pune pe altar cinstitele daruri, biserica 'ți aduce aminte, ca tótă grija cea luméscă sĕ o lăpedăm, ca sĕ întimpinăm pre Domnul mărirei împreună cu cetele îngeresci. La rugăciune sĕ uităm barem pe un moment tóte cele pământesci și sĕ servim Tatălui ceresc cu duchul și cu adevĕrul; și vom simți darul de sus revĕrsându-se asupra nóstră, cum l'au simțit toți sfinții și plăcuții lui Dumnedeu. Istoria ne spune că Mitropolitul Daniil de pe timpul lui Stefan al Moldovei la bĕtrânețe dete toiagul archipăstoriei următoriului seu, și el se retrase la mănastire, ca acolo,

departe de lume și mai aprópe de Dumnedeu, se petrécă restul vieței sale în rugăciuni și meditațiuni religióse. Odată diminéța, aflându-se la rugăciune, îi spune fratele rênduit, că va se'i vorbéscă Domnul Stefan. „Se aștepte afară, sum la rugăciune!" respunse Daniil. Și nu avea drept? El era în convorbire cu împĕratul împĕraților și domnul domnilor; nu era dar drept și cuviincios, ca cel mai mic se aștepte după cel neasemenat mai mare? Ear după ce terminà rugăciunea, primì pre Stefan cu iubire părintéscă; și când acesta întrebă pre cuviosul părinte, décă obosit și el și țéra de lupte n'ar fi mai bine a închina dușmanilor mai puternici țéra și moșia sa? Daniil ca un proroc însuflețit, îi demandă a-și apera moșia și credința până la ultima resuflare, și mai bine a murí cu onóre decât a trăí cu umilire. Și cu ajutoriul de sus Stefan scăpà țéra, și credința creștinéscă de umilirea și póte chiar perirea, ce le amenința. Eată creștini iubiți, o mică dovédă a închinării la Dumnedeu cu duchul și cu adeverul. Căci n'a fost lucru duchovnicesc, a'și face Daniil rugăciunea începută până în sfêrșit? N'a fost lucru duchovnicesc, ca în atari momente grave Stefan se céră svat dela omul lui Dumnedeu? și n'a fost glasul lui Dumnedeu, care a vorbit prin rostul acestui slujitoriu al altarului seu?

Dar încheiăm pentru astădi. Și Tu Dumnedeule prea sfinte, duchul adevĕrului, luminézĕ-ne și pre noi și ne întăresce a ne închina Ție precum ne-a învĕțat unul-născut fiiul Teu, și precum se închină Ție închinătorii cei adeverați, cu duchul și cu adevĕrul; căci Tatăl, așa ne înveți Tu Mântuitoriule, de acest fel caută sĕ se închine Lui, între cari fă-ne parte și nóuĕ, a ne închina Ție cu duchul și cu adevĕrul. Amin!

.....

VI. La Dumineca orbului.

„Eară el a dis lui: Cred, Dómne!
şi s'a închinat Lui".

Ioan c. 9, v. 38.

Un esemplu învederat de *credinţă* şi altul tot atât de învederat de *necredinţă* ne dă, iubiţilor în Christos, sânta evangeliă de astădi din dumineca a şesea după Pasci, numită a orbului. Omul cel din nascere orb, pre care Christos l'a vindecat, cunósce pre doftorul şi binefăcătoriul seu, deşi numai după veste audise de numele lui, — fariseii cei cu ochi nu-l cunosc; orbul 'l numesce proroc şi'l vestesce tuturor, chiar şi fariseilor, — acestia 'l numesc pĕcătos, căci nu păzesce Sâmbetele; orbul 'l numesce Christos, fiiul lui Dumnedeu şi se închină Lui, — fariseii cei cu ochi, pururea cu cartea legei dinaintea lor, nu cred, ci defaimă pre Iisus, ba 'şi bat joc chiar şi de cel-ce a fost orb, căci crede întru Dênsul.

Sĕ căutăm dar astădi ceva mai de aprópe la *credinţă* şi la *necredinţă*, precum şi la urmările şi fruptele lor.

Repetesc ceea-ce am dis mai de multe ori dela acest loc consfiinţit cuvêntului lui Dumnedeu, că credinţa este priimirea de bune şi adevĕrate a celor nevĕdute, ear necredinţa nepriimirea. Credinţă aflăm la toţi aceia, cari cu inimă curată priimesc cuvintele şi faptele lui Iisus, ca plinire a prorociilor despre venirea lui Mesia şi ca dovedi neclătite despre trămiterea lui cea dumnedeéscă. Lăsăm nenumeratele esemple din legea vechiă, dela Avraam pănă la Moise, dela Moise pănă la David, dela David pănă la Christos; şi amintim numai câte-va esemple de pe timpul lui Christos, de cari se face pomenire în evangeliă: de

cei doispredece apostoli, cari când i-a chiămat Christos, au lăsat tóte ale lor şi i-au urmat Lui. De Cananeeanca, pre carea nici păruta asprime a lui Christos nu o a descuragiat, a cere dela Dênsul se vindece pre fiica ei cea bolnavă de acasă. De sutaşul din Capernaum, care a rugat pre Domnul se vindece pre ostaşul lui, şi când Iisus voia sĕ plece spre casa lui, L'a rugat se nu ostenéscă, căci el nu este vrednic se între Iisus în casa lui, ci sĕ dică numai un cuvênt, şi se va însănătoşa feciorul lui, ceea-ce s'a şi intêmplat. Şi nici unul din aceştia, adecă nici femeea cananeéncă, nici sutaşul din Capernaum n'a fost Iudeu, ci ambi au fost de alt neam şi chiar păgâni, închinători de idoli, — ceea-ce însuşi Iisus laudă dicênd, că nici în Israil n'a aflat atâta credinţă. Am puté aduce aici, tot pentru adeverirea asertului nostru, pre slăbănogul din Capernaum, pre carele ca pre un mort 'l purtau patru cu patul; pre slăbănogul dela Vitezda, care de treideci şi opt de ani porta sarcina bólei sale; pre omul cel cu mâna uscată, pre cei dece leproşi, pre tinĕrul cel cu duch mut şi surd, pre cele cinci mii de ómeni din pustiă, pre fiica lui Iair, pre tinĕrul din Nain şi mulţi, ba nenumeraţi alţii, cari vĕdênd minunile lui Christos, au credut întru Dênsul.

Unul din acesti credincioşi dar este şi orbul din evangelia nóstră de astădi. El era orb din nascere şi sedea lângă drum cerşind milă dela trecători. Pre acesta vĕdêndu'l Iisus, învĕţăceii l'au întrebat: Ravi, adecă învĕţătoriule, acesta a greşit ori părinţii lui, de s'a născut orb? Iisus li-a rĕspuns: Nici acesta, nici părinţii lui, ci ca sĕ se arete lucrurile lui Dumnedeu întru el; şi adăugênd, că fiind în lume, lumină e lumei, a scuipit în ţerênă şi cu tina aceea a uns ochii orbului şi l'a trămis sĕ se spele în lacul Siloamului; şi mergênd şi spelându-se, a venit vedênd.

Atunci vecinii și cunoscuții lui au încins dispute, décă acesta este celce fusese orb, ori dóră e altul? și îndeșert le spunea acesta, că un om, ce se chiamă Iisus, i-a făcut așa și așa, și acum vede. Lucrul ajunge la urechile fariseilor, precum și că vindecarea se făcuse Sâmbăta, și acésta le era de ajuns, ca se afle un punct de grea incusă séu pâră asupra lui Iisus.

Acum se începe cu tótă tăria lupta între credință și necredință: *credința* fostului orb și *necredința* celor cu ochi. Orbul vindecat vestesce numele lui Iisus tuturor, cari 'l întrébă de vindecarea sa; chiar și dus înaintea fariseilor, el vestesce pre Iisus, și când se fac priciri între ei, décă Iisus póte fi dela Dumnedeu, ori nu? și ei întrébă iarăși pre orbul, ce și cum și când și de cine a fost vindecat? acesta fără reservă, după curăția inimei sale, numesce pre Iisus *proroc*. Dar o reutatea necredinței! nici cu acésta nu e destul; se vină părinții lui! Vin dar și părinții, spun că acesta este fiiul lor și că s'a născut orb; dar cum vede acum, și cine i-a deschis ochii, nu sciu; în vîrstă, dic, e fiiul lor, el sĕ spună. Acésta o dic sirmanii, nu pentru că n'ar fi sciut, ci pentrucă le era frică; căci Jidovii se svătuiseră, se lapede din sobor pre toți cari vor mărturisí pre Christos. Dar nu e destul nici cu părinții: chiamă a dóua óră pre orbul vindecat. „Dă mărire lui Dumnedeu, noi scim pre omul acela — adecă pre Iisus, — că este pecătos!“ îi dic ei cu fățărnicià, vrênd se espună pre Iisus ca contrar lui Dumnedeu. Dar de nou învinge credința fostului orb asupra necredinței celor cu ochi. „De este pecătos, nu sciu; una sciu, că am fost orb și acum ved“ — așa respunde el cu hotărîre firmă. „Ce ți-a făcut? cum ți-a deschis ochii?“ Eară el, superat de atâte întrebări încrucișate, le respunde: „V'am spus, și n'ați audit; ce vreți se mai audiți?

Ori dóră vreți se ve faceți și voi învĕțăceii Lui?“ Eară ei l'au ocărît pre el și i-au dis: „Tu ești învĕțăcelul aceluia“ — pare-că și numele lui Iisus le era greu sĕ'l numéscă — „eară noi suntem învĕțăceii lui Moise. Noi scim, că lui Moise i-a grăit Dumnedeu, ear pe acesta nu'l scim de unde este“. Respuns'a omul: „Acésta este minune, că voi nu sciți, de unde este, și a deschis ochii mei. Scim că Dumnedeu pre pecătoși nu-i ascultă; ci de este cineva cinstitoriu de Dumnedeu și face voia Lui, pre acela 'l ascultă. Din véc nu s'a audit, se fiă deschis cineva ochii vreunui orb din nascere; de nu ar fi acesta dela Dumnedeu, n'ar puté face nimic!“ Eară ei s'au iritat până acolo, unde în locul minții și rațiunei păsesce patima și volnicia. „În pĕcate te ai născut tu tot, și tu ne înveți pre noi?!“ Și l'au alungat pre el afară. Eară Iisus l'a aflat pre el și l'a întrebat: „Credi tu în fiiul lui Dumnedeu?“ Respuns'a acela: „Cine e Dómne, ca se cred intru dênsul?“ Și i-a dis Iisus: „Și l'ai și vĕdut pre dênsul, și celce grăiesce cu tine, acela este“. Eară el a dis: „Cred Dómne!“ și s'a închinat Lui.

Déca am fost cu atențiune la ce ne spune mai cu deamenuntul Ioan întru acéstă sântă evangeliă, am putut vedé fórte limpede *firea credinței și firea necredinței*. Precum óre când, la începutul activității publice a lui Iisus, de trei ori s'a încercat ispititoriul, a'l depărta de Tatăl, a'l depărta dela împĕrăția lui Dumnedeu, ce avea se întemeeze pe pământ, și a'l face sĕ se închine lui, așa și aici necredința se încércă de trei ori, a depărta pre cel vindecat de cătră vindecătoriul seu: că acela, — dic ei — nu este dela Dumnedeu, că fostul orb nu scie, ci se vină părinții lui, că cel-ce a tămăduit pre orbul este un pĕcătos și câte alte încercări netrebnice. Căci precum credința întaresce pre om întru cele bune și'i dă putere

a resista la cele rele, așa necredința îi răpesce tăria și încrederea și'l face asemenea vasului retăcitoriu pe mare, care n'are nici putere de a resista valurilor, nici țîntă hotărîtă, spre carea nĕzuiesce. *Petru* cel credincios, deși se poticnesce și în nóptea patimei chiar se lapedă de Iisus, pentru care cu câte-va óre mai înainte se declarase gata a-și da și viéța, la cântatul cocoșului iér 'și vine în fire, se reîntórce la Christos și de trei ori îi înnoiesce declarația, că'l iubesce, primesce iertare, întră iér în céta apostoléscă, conlucră la predicarea evangeliei și la întemeiarea, lățirea și întărirea bisericei creștine și încheiă viéța sa cu mórtea pe cruce pentru Christos. Așa *Petru*. Dar *Iuda* Iscarioteanul, care a vêndut pre Domnul seu Iudeilor, s'a tocmit cu dênșii, a luat prețul sângelui treiḑeci de arginți, și l'a semnalat și trădat acelora prin sărutare vicléná? El este cuprins de întunerecul necredinței, aruncă Iudeilor prețul vêndărei, le declară în față nevinovăția lui Christos; „greșit-am," — ḑice, — „de am vêndut sânge nevinovat!" Și ajuns, ca óre când Cain, la marginea desperărei, se aruncă în prăpastia perirei și prin spênḑurare face capĕt miserabilei sale vieți. Astfel urmarea credinței este viéța întru Dumneḑeu și dobândirea împĕrăției; ear urmarea și fruptul necredinței e depărtarea de Dumneḑeu și perderea fericirei pământesci și ceresci.

Dumneḑeule prea îndurate, feresce-ne pre noi de necredința fariseilor, cari s'au lăpedat de Mântuitoriul lumei, și dăruiesce-ne credința celui orb din nascere, care luând vindecare, l'a mărturisit pre El fiiul lui Dumneḑeu și s'a închinat Lui. Căruia mărire, cinste și închinăciune, împreună cu Tatăl și cu Sântul Duch în veci. Amin!

×

VII. La Dumineca a șeptea după Pasci, a ss. Părinți.

„Acésta este viéța de veci, ca se Te cunóscă pre Tine unul adevĕratul Dumneḑeu și pre care l'ai trămis pre Iisus Christos". Ioan 17, 6.

Se apropiă ḑiua, ca Fiiul lui Dumneḑeu, plinind tóte, câte i-a dat Tatăl se plinéscă pe pământ, sĕ se dea morții de bună-voiă pentru neamul omenesc, și inviind din morți, sĕ se re'ntórcă la Tatăl, dela carele a eșit. De aceea înainte de a 'ncepe mântuitórea sa patimă, carea o a sigilat cu scumpul seu sânge pe cruce, a adunat pre învĕțăceii sei la cina cea din urmă, a așezat acolo sânta taină a eucharistiei, a deschis încă odată comóra cea adâncă a înțelepciunei sale dumneḑeesci și a dat lor învĕțătură înaltă, sântă, carea de va trece cerul și pământul, aceea nu va trece. Ear învĕțătura acésta cătră învĕțăcei o a 'ncheiat cu rugăciune cătră cerescul seu părinte, — rugăciune, carea îndeosebi ni o a însemnat învĕțăcelul cel iubit, și carea biserica pentru înălțimea și sublimitatea ei o numesce, „rugăciunea archieréscă." Din acéstă sântă rugăciune, carea tótă biserica nóstră o ascultă cu pietate din genunchi în Joia mare, când ea deschide șirul celor dóuĕspreḑece evangelii, — din acéstă sântă rugăciune e luat cuvêntul, cu care am început și noi acéstă meditație religiósă, și prin carea ne-am propus a contempla, că viéța de veci este:

1. *a cunósce pre Dumneḑeu,*
2. *a cunósce pre Fiiul și trămisul lui Dumneḑeu, pre Iisus Christos.*

Și a Te cunósce pre Tine, Tatăl nostru cel ceresc, este darul Teu, grația Ta; dăruiesce-ne Dómne,

și nouĕ graţia acésta a Ta, și ajută Dómne nepotinţei nóstre cu puterea Ta.

Christos ne arétă, că prima condiţiă a fericirei eterne, a împĕrăţiei lui Dumnedeu, este: *ca se cunóscem pre unul adevĕratul Dumnedeu.* Și pentru-ce? Pentru-că începutul și temeiul a tótă lucrarea omenéscă este cunoscinţa lui Dumnedeu. Cum vei cinstí pre cel-ce nu'l cunosci? Cum vei *cunósce* pre cel nevĕdut? Cum vei *vedé* pre cel-ce nu se póte vedé? Căci duch este Dumnedeu. Și earăși din tóte acestea cum vei *iubí* pre cel-ce nu-'l cunosci? Cum vei *asculta* pre cel-ce nu-l credi superior ţie și pre care nu-'l iubesci? Sute și mii de ani a orbecat omenimea prin nóptea necunoscinţei de unul adeveratul Dumnedeu, a închinărei la idoli, a credinţelor deșerte, a cercărei și prevestirei viitoriului prin diferite semne, găcituri și nescociri omenesci, pânăcând Dumnedeu însuși s'a descoperit plăcutului seu Avraam și i-a promis un proroc din seminţia lui, care va întemeia o împĕrăţiă nóuă pe pământ. Și acésta promisiune trece ca o moștenire la poporul evreesc și cele învecinate cu dênsul din neam în neam, și cuprinde inimile ómenilor într'atâta, încât pe timpul lui Christos fiă-carele ascepta ca un ce sigur venirea lui Mesia celui promis și prevestit. „Scim" — dice Samarinénca cătră Iisus, pre carele nu-'l cunósce — „scim că va se vină Mesia, carele se chiamă Christos; când va vení acela, ne va spune nóue tóte". Și eată umbra legei a trecut și se apropiă venirea darului; căci eată la resărit, ca o auroră, stéua cea neobicinuită, carea călăuzesce pre magi spre Vifleem, și prevestesce sórele; audiţi glasul celui-ce strigă în pustiiă: Pocăiţi-vĕ, că s'a apropiat împĕrăţia cerului! Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui! Căci eată pe când Ioan botézá în Iordan, vine un om din Galilea, pre carele Ioan 'l cunósce cu duchul

și strigă: „Eată mielul lui Dumnedeu, carele pórtă pecatele lumei!" Eată *a venit în lume Iisus Christos, cel trămis dela Tatăl!*

Prin Iisus Christos cunóscem pre unul adeveratul Dumnedeu, ca pre făcătoriul cerului și al pământului, ca pre părintele și purtătoriul de grijă al tuturor, carele a dat ómenilor legea sa, spre fericirea lor. „Cerul și pământul va trece, dar o iotă séu o cirtă din lege nu va trece". (Mat. 5, 18.) Și el, fiiul omului, esplică legea în înţelesul cel mai presus al spiritului și nu se mărginesce pe lângă esplicarea cea silită, literală, ce i-o dau fariseii. „Că cine va strica" — dice — „una dintre aceste porunci mai mici, și va învĕţa așa pre ómenii, mai mic se va chiăma întru împĕrăţia cerurilor; ear cel ce *va face și va învĕţa,* acela mare se va chiăma întru împĕrăţia cerurilor." (Mat. 5, 19.) Tótă legea și prorocii culminézĕ în iubirea lui Dumnedeu și a deaprópelui; și deaprópele tĕu nu este numai cel de neamul teu, ci fiăcare om din lume. Astfel învaţă Domnul popórele, cari alérgă la dênsul din Galilea, din Decapole, din Ierusalim, din Iudeea și din ceea parte de Iordan, predicând evangelia împĕrăţiei și vindecând tótă bóla și tótă neputinţa întru popor. Astfel învĕţă despre iubirea frăţéscă, despre adevĕr și jurământ, despre îndurare și modestiă, despre rugăciune și post, despre comorile pământesci și cele superióre ceresci. Astfel umblă Iisus tótă Galilea și Samaria și Iudeea, învĕţând în case și în sinagoge, prin sate și orașe, pe uscat și pe marea Galileii; și ca învĕţătura cea cerésca și după ducerea Sa din lume se remână în lume, 'și alege doispredece apostoli, după cele douĕspredece neamuri ale lui Israil, cari sĕ continue a semĕna semênţa cea curată în inimile omenesci ca într'un agru bine preparat. Invĕţătura Lui, cărei asemenea, după mărturisirea slugilor archiereilor, nu s'a audit din veac,

osto însă numai o parte a activităţii Lui messiane, şi ca o întărire de sus a aceleia urméză alăturea cu învoţătura *faptele şi minunile,* cari comprobéză lumei trămiterea Lui cea dumneḑeéscă. „Orbii véḑ, şi schiopii umblă, leproşii se curăţesc şi surḑii aud, morţii se scólă, şi seracilor bine se vestesce.“ (Mateiu 11, 5). Şi ca sĕ se plinéscă tóte cele scrise în lege, urméză patima Lui cea de bună voiă, mórtea cea mântuitóre şi învierea cea preamărită, cari tóte Domnul le a preveḑut şi le a prevestit. Dar unde e limbă omenéscă, carea într'o scurtă óră sĕ pótă descrie pre trămisul Tatălui, Iisus Christos, de care însufleţitul Ioan mărturisesce, că numai pe scurt — unele din cele nenumerate — le póte descrie în evangelia sa! Şi tot asemenea şi ceilalţi trei evangelişti, cari împreună cu Ioan ni-au lăsat cele patru evangelii, care ca nisce trâmbiţe archangelesci sĕ ducă numele lui Iisus Christos în cele patru părţi ale pământului. Căci, creştini iubiţi, „acésta — ḑice Domnul — este viéţa de veci, ca tot omul sĕ Te cunóscă pre Tine unul adeveratul Dumneḑeu, şi *pre care l'ai trămis, pre Iisus Christos!*“

Aşa sĕ cunóscem pre Dumneḑeu, precum ne a învĕţat Fiiul, şi aşa sĕ cunóscem pre Fiiul, precum l'a mărturisit Tatăl, ca pre Fiiul seu cel iubit, întru carele Tatăl bine a voit. Precum vom cunósce pre Dumneḑeu, aşa va fi şi viéţa nóstră pe pământ; adecă cu cât mai bine 'l vom cunósce, cu atât mai curată va fi închinăciunea şi cinstirea şi iubirea nóstră; şi cu cât mai mult 'l vom iubí, cu atât mai mult ne vom silí, a ne face vrednici de iubirea Lui, adecă vom întocmí viéţa nóstră după sfintele şi fericitórele Lui porunci şi ne vom ferí de tot, ce este contra acelora. Da, creştini iubiţi, aşa vom cinstí pre Dumneḑeu, precum ne a învĕţat unul-născut Fiiul seu; şi ródele acestei cinstiri se vor vedé din ce în ce mai mult din însoşi faptele nóstre.

Căci bine sĕ întipărim în inimile nóstre, că progresele omenimei partea cea mai mare avem sĕ le mulţemim religiunei creştine, carea a deschis ochii nostri spre cele mai înalte. Cultura omenimei a păşit în urmele bisericei întemeiate de Iisus Christos. Prin ea s'a desfiinţat *sclăvia,* acea stare ruşinoasă, ca un om sĕ domnéscă asupra altuia ca asupra unei marfe de têrg, şi s'a restituit *libertatea,* la care a chiămat Dumneḑeu pre om, fiind El, Preabunul, părintele tuturor şi ei toţi între dênşii fraţi. Prin învĕţătura lui Christos s'a rădicat *femeea* la demnitatea, ce i-a destinat'o Dumneḑeu, dându-o dela începutul lumei ajutoriu, dar nu róbă bărbatului. Prin învĕţătura lui Christos s'a perdut *slujirea idolilor,* a încetat cinstirea făpturilor, cari nesciinţa omenéscă le cinstia în locul Făcĕtoriului; a luat sfêrşit jertfirea de miei şi de viţei şi a întrat jertfa cea fără de sânge, ce o aducem la sfântul altar spre închipuirea jertfei ceii mari, ce o a adus Christos, dându-se pre sine jertfă pentru tot neamul omenesc. Prin evangelia lui Christos s'a întemeiat *împĕrăţia lui Dumneḑeu* pe pământ, adecă domnia adevĕrului, a dreptăţii, a iubirei, a iertărei, a îngăduinţei, a bunătăţii şi a tótă fapta bună şi plăcută lui Dumneḑeu. Cu un cuvênt, la cultura, la carea s'a avêntat neamul omenesc, partea cea mai mare de merit se cuvine bisericei lui Christos, şi cu îngrozire ne cugetăm la întunerecul cel greu, ce ar cuprinde omenimea, când ar fi sĕ se stîngă vreodată sórele cel mare al evangeliei.

Şi cu acéstă cunóscere a Ta, unul adevĕratul Dumneḑeu, şi a trămisului Teu Iisus Christos, al cărui glas l'am auḑit şi din s. evangeliă de astăḑi, se potrivesce fórte bine glasul bisericei creştine, carea ne demandă, ca astăḑi, în Duminéca a şeptea după Pasci, sĕ facem *pomenire ss. Părinţi,* adunaţi din tótă lumea

la *Sinodul dela Nicea* pe timpul împĕratului Constantin. Căci aici s'a statorit timpul serbărei S. Pasci; aici s'a compus simvolul credinţei creştine; aici în parte s'a combătut şi s'a lăpĕdat învĕţătura cea greşită a lui Arie, care nega dumneḑeirea lui Christos şi făcea în biserică mare turburare şi desbinare. Şi astfel *sinodul acesta, cel d'ântâiu de a tótă lumea creştină,* cu drept cuvênt 'l cinstim ca pre unul, care a dus mai departe zidirea începută de ss. Apostoli, fiind pétra cea din capul unghiului însuşi Iisus Christos.

Da, Mântuitoriul lumei, viéţa de veci este, a cunósce pre unul adeveratul Dumneḑeu, şi pre Tine Iisuse Christóse, cel trămis de Dênsul în lume. Învrednicesce-ne Dómne, a Te cunósce pre Tine unul adevĕratul Dumneḑeu, şi pre trămisul Teu Iisus Christos, şi a fi împreună cu Dênsul întru împĕrăţia Ta, şi aici pe pământ şi acolo dincolo de mormênt, întru vederea luminei Tale ceii neapropiate şi întru fericirea Ta cea nesfêrşită. Amin!

VIII. La Dumineca Rosaliilor.

„Şi s'au umplut toţi de Duch sânt şi au început a vorbí într'alte limbi, precum le da lor Duchul a grăí".

Fapt. Apost. cap. 2, vers 4.

Strălucita nóstră sĕrbare de astăḑi, creştini evlavioşi, a pogorîrei Duchului sânt este adeverirea, întărirea şi sigilarea învĕţăturei lui Christos. „Multe mai am a vĕ spune vóuĕ", ḑisese Domnul înainte de mărita sa înălţare la cer, „dar acum nu le puteţi porta!" Şi iérăşi: „Nu ve voiu lăsa pre voi orfani, ci voiu vení la voi!" Şi iérăşi altă dată: „Eară când va vení Mângăitoriul, pre carele eu voiu trămite vóue dela Tatăl, Duchul adevĕrului, carele dela Tatăl purcede, acela vĕ va mărturisí de mine". Şi în fine: „De Ierusalim sĕ nu vĕ depărtaţi, pănăcând vĕ veţi îmbrăca cu putere de sus!" Şi eată cât de curênd, deja la ḑece ḑile după înălţarea sa, vine Domnul a împlini dumneḑeésca sa promisiune. Căci şeḑênd ei cei Unspreḑece — pentrucă unul, fiiul perḑărei, căḑuse din céta lor cea fericită, — şeḑênd ei, cei Unspreḑece, fricoşi, spăimêntaţi, îndesuiţi la olaltă ca o turmă rĕmasă fără păstor în óra de pericul, eată deodată un vuiet ca de o suflare din cer, ce vine repede; casa lor se umple de lumină cerésca, şi preste capetele lor planéză ca limbi de foc, şeḑênd pe unul fiă-carele dintre dênşii. Ei se cuprind de cutremur şi de spaimă; însĕ spaima şi frica lor momentană în curênd face loc uimirei şi însufleţirei suprapământesci: cunosc plinirea făgăduinţei lui Christos, sîmt puterea de sus, în carea s'au îmbrăcat, încep a vorbí în limbi străine, precum Duchul le ḑedea, şi încep a prorocí şi a vestí mări-

rile lui Dumnedeu cu îndrăsnéla aceea sântă, carea tóte pedecile le învinge, tóte pericolele nesocotesce, carea însăşi mórtea o despreţuesce pentru viéţa cea mai bună întru Christos. Ei, Galileenii cei simpli, pescarii cei neînvĕţaţi, bărbaţii cei mai fricoşi decât femeile mironosiţe, — ei, cari în nóptea patimei Domnului lor şi al nostru fugiseră toţi în tóte părţile, lăsându-l pre El singur în mânile lui Pilat şi ale cruzilor lui judecători, ca sĕ se plinéscă şi aici cuvêntul Proorocului: Bate-voiu păstoriul, şi se vor risipí oile turmei, — ei prin reversarea Duchului sânt preste dênşii devin din neînvĕţaţi ritorii bisericei. Din fricoşi şi sfioşi, ce erau, se fac atât de îndrăsneţi, încât propoveduesc numele lui Christos pe stradele Ierusalimului, în adunări, înaintea judecătorilor, domnitorilor şi împĕraţilor. Din neînţelegători şi necunoscători ai cuvintelor lui Christos, — cu puţin mai înainte se rogase Filip: „Dómne, arétă-ne nóue pre Tatăl“ — se fac învĕţătorii şi pestrătorii tainelor lui Dumnedeu. Ba atât e de bogat darul, ce au luat, atât de puternică însufleţirea lor, încât în urma cuvêntărei lui Petru îndată trei mii de ómeni cred întru Christos şi se botézĕ. Şi când contrarii voiesc a împedeca lăţirea Evangeliei, şi pre propagatorii ei 'i aruncă în prinsori, 'i bat şi'i pun în legături, ei în loc de a se teme şi a se spăimenta, se bucură şi mulţemesc lui Dumnedeu, căci s'au învrednicit a lua şi ei rane şi a purta şi ei lanţuri pentru numele lui Christos. Ear când 'i omóră, atunci în locul unui Stefan,ântâiului mucenic şi archidiacon, resar o miiă alţii, între cari Pavel acela minunatul, carele făcêndu-se din gonaciu al bisericei apĕrătoriu şi apostol al ei, în scurt timp umple Asia şi Europa de numele lui Christos celui restignit şi învieat. Astfel, ca nisce rade de sóre, se respândesc vestitorii Evangeliei în tóte părţile pământului, feluriţi

cu numirile, dar servi ai *unui* domn, — multe limbi, dar *un* înţeles, multe rade, dar *un* sóre, — multe daruri, dar *un* duch. Căci este o privelişce admirabilă, iubiţilor, că duchul lui Dumnedeu, împărţit în mii de părţi şi părticele, respândit preste tóte neamurile pământului, remâne tot unul, întreg, neîmputînat, neslăbit, nestirbit, lucrând necontenit şi cu putere neresistibilă la lăţirea şi întărirea împerăţiei lui Dumnedeu. Da, creştini iubiţi, „tóte“ — după cuvêntul cântărei nóstre bisericesci de astădi — „tóte le dă Duchul sânt: isvoresce prorociile, sĕvêrşesce preoţi, pre cei necărturari înţelepciune i-a învetat, pre pescari grăitori de Dumnedeu i-a aretat, tótă împărtăşirea bisericei adună“. Astfel creştinismul, religiunea luminei şi iubirei, nu *esclusivist* ca iudaismul dinaintea lui, un *aggresiv* cu sabiă şi foc faţă cu cei de altă credinţă, ca mohamedanismul cel de după el, trage brezdele sale tot mai largi preste faţa pământului, şi din brezdele acestea binecuvêntate resar şi cresc şi se coc fruptele cele nobile ale cunoscinţei adeverate de Dumnedeu, ale iubirei omenimei, ale fericirei temporale şi eterne, de cari se îndulcesc toţi, câţi au primit cu credinţă pre Christos în inimile lor.

De acest Duch sânt, de carele s'au umplut atunci învĕţăceii lui Christos, devenind din ómeni trupesci şi materiali fiinţe spirituale, de acest Duch sânt ne am rugat şi noi, creştini evlavioşi, în diua de astădi prin plecarea genunchilor nostri. Se continuăm, iubiţilor, şi mai departe umilita rugăciune, şi sĕ nu ne depărtăm dela dênsa în tóte dilele vieţei nóstre; căci acei fericiţi, cari şi numai puţin, — după cuvêntul Apostolului, numai ca în umbră au vedut lumina acestui duch, şi au gustat barem cât de puţin din dulcéţa darurilor lui, aceia sunt asemeni omului, carele a ajuns în posesiunea unui diamant nestimat, carele cu

nimic nu se póte asemena, cu nimic rescumpera. Pentru acest Duch sânt, carele a luminat atunci pre Apostolii şi printr'înşii a întărit împĕrăţia lui Dumneḑeu pe pământ, sĕ ne rugăm şi noi, ca sĕ înnoiască şi sĕ lumineze şi sĕ sfinţéscă sufletele nóstre, ca viéţa nóstră pământéscă se o petrecem după bunaplăcerea lui Dumneḑeu, pregătindu-ne cu vrednicia pentru viéţa cea mai înaltă, pe plaiurile cele fericite, cari acum numai cu ochii credinţei le putem zări, ca şi ţermii unei insule perdute în depărtare. Da, creştini evlavioşi, ḑilele cele sânte, cari biserica ni le pune înainte ca nisce bogate ospeţe sufletesci, pentruca se ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'însele, ḑilele acestea sfinte, ḑic, se le primim dela Dumneḑeu cu mulţemită ca nisce momente de bucuriă şi recreare şi înălţare sufletéscă, înnoind cu deosebire în atari ḑile votul cel sânt, legătura cea solemnă, ce am făcut cu Christos atunci, când ne am îmbrăcat întrênsul prin sfântul botez. Ear scurta nóstră meditaţiune de astăḑi, dela prasnicul Pogorîrei Duchului sânt, sĕ o încheiăm rugând pre Dumneḑeu pentru trămiterea sântului sĕu Duch, precum atunci asupra Apostolilor, aşa şi acum asupra nóstră, pe cât adeca vom fi în stare a'l primí întru neputinţele nóstre, şi ḑicênd cu cugetarea cea înaltă şi cu intimitatea cea dulce a cântărei nóstre bisericesci: „Împerate ceresc, Mângăitoriule, duchul adevĕrului, carele pretutindenea eşti şi tóte le plinesci, vistieriul bunătăţilor şi dătătoriule de viéţă, vino şi te sălăşluiesce întru noi, şi ne curăţesce pre noi de tótă spurcăciunea, şi mântuesce Bunule sufletele nóstre.“ Da, Unule Bunule, mântuiesce sufletele nóstre. Amin!

IX. La Dumineca ântâia după Rosalii, a tuturor Sfinţilor.

„Tot cel-ce mĕ va mărturisí pre mine înaintea ómenilor, 'l voiu mărturisí şi eu pre el înaintea Tatălui meu, carele este în ceruri“.

Mateiu c. 10, v. 32.

Cuvintele acestea sunt o parte din cuvêntul, ce l'a ḑis Domnul celor doispreḑece apostoli, pre cari i-a ales a duce evangelia, adecă bunăvestirea Lui la tóte neamurile. Atunci prevestindu-le deoparte greutăţile şi chiar duşmănia, ce vor întimpina în lume pentru vestirea numelui Sĕu, le promite de altă parte fericirea eternă în casa Tatălui Sĕu, unde însuşi Fiiul va mărturisí pentru credinţa lor şi pentru lăţirea şi vestirea pe pământ a cuvêntului Sĕu. Este grea sarcina, ce o impune Domnul credincioşilor Sĕi: a se lăpĕda de tată şi de mamă, de fiiu şi de fiică, a-'şi lua crucea şi a urma după Dênsul. Dar minunată este şi rĕsplata, ce se promite celor doispreḑece apostoli: că pe când Fiiul omului va şedé pe scaunul mărirei Sale, ei vor şedé pe dóuĕspreḑece scaune, judecând cele dóuĕspreḑece seminţii ale lui Israil; ear tuturor în deobşte, cari 'l vor mărturisí pre El înaintea ómenilor, le dă promisiunea cea fericitóre, că şi El i va mărturisí pre ei înaintea Tatălui Sĕu, carele este în ceruri.

Sĕ vedem dar, ce va sĕ ḑică, *a mărturisí pre Christos înaintea ómenilor.*

Christos a venit în lume pentru mântuirea neamului omenesc, adecă a venit, ca pre toţi, cari cred intru unul adevĕratul Dumneḑeu şi întru Dênsul ca trămisul şi Fiiul Tatălui, sĕ-i scótă din robia pĕcatului, în carea i-a aruncat neascultarea lui Adam.

Deci toţi, cari vor crede întru Dênsul şi se vor boteza întru numele Lui, iau asupra lor sarcina cea de bună voiă, a se face vestitori în lume ai mântuirei lui Christos şi a nu se lăpĕda de Dênsul nici atunci, când lumea nu va primí bunăvestirea lor, ba nici chiar atunci, când lumea 'i va batjocurí şi-'i va persecuta. „Eu“ — ḑice zelosul Pavel — „nu mĕ ruşinez de evangelia lui Christos, că puterea lui Dumneḑeu este, spre mântuire tot celui-ce crede“. (Rom. 1, 16.) Mărturisirea în lume a lui Christos este dar lucrul cel dintâiu, la care sunt chiămaţi apostolii; şi ei au desevêrşit lucrul acesta cu atâta zel, încât cuvêntul evangeliei în scurtă vreme resuna la tóte neamurile: „În tot pământul a eşit vestirea lor şi la marginile lumei graiurile lor“ (Psalm 18, 5.). Acésta însă s'a putut numai aşa, că ei desconsiderând tóte cele pământesci, s'au devotat cu totul chiămărei lor apostolesci. Christos vede pre cei doi fraţi: Simon, mai târḑiu Petru, şi pre Andreiu aruncându-şi mrejele în mare, că erau pescari, şi le ḑice: Veniţi după mine, se vĕ fac vênători de ómeni! Şi ei îndată, lăsându-şi mrejile, s'au dus după Dênsul. După aceea vĕḑù pre alţi doi fraţi: pre Iacob şi pre Ioan, fiii lui Zevedeiu, stând în luntre împreună cu tatăl lor şi trăgênd mrejile lor, şi i-a chiămat sĕ-i urmeze; şi ei îndată lăsând luntrea şi pre tatăl lor, s'au dus după Dênsul. Eată iubiţilor, plinirea cuvêntului Mântuitoriului, că cel-ce iubesce pre tatăl sĕu séu pre mamă sa séu fiiu séu fiică mai mult decât pre Dênsul, nu este vrednic de Dênsul; şi cine nu-şi ia crucea sa şi sĕ vină după Dênsul, nu este vrednic de Dênsul. Va sĕ ḑică, cel-ce va sĕ mărturiséscă pre Christos, sĕ fiă gata a abḑice de tóte ale lumei şi a-i urma Lui; ba mai mult, sĕ fiă gata a-i urma Lui, cu tóte că El nu avea unde sĕ-şi plece capul, şi n'a venit ca se-i slujéscă Lui,

ci sĕ slujéscă El şi sĕ dea sufletul Sĕu rescumperare pentru mulţi. Ba sĕ fiă gata nu numai a abḑice de plăcerile şi desfĕtările vieţei omenesci, ci chiar şi la resplătirea cu rĕu a ostenelelor lor: — a'şi lua crucea lor. Va sĕ ḑică, vestirea evangeliei sĕ o facă din tótă inima, nu cu îndoiélă, nu cu inima de jumetate, nu slujind la doi domni.

Acésta o cere Domnul dela mărturisitorii sĕi: inimă devotată cu totul predicărei evangeliei Sale, *arétarea acestui devotament prin cuvênt şi prin faptă.* „Mergeţi în tótă lumea şi *vestiţi* evangelia la tótă zidirea!“ eată învĕţătura prin *cuvênt!* „Aşa sĕ lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕḑênd *faptele* vóstre cele bune, sĕ preamăréscă pre Tatăl vostru cel din ceruri!“ Va sĕ ḑică nu prin cuvênt *fără* faptă, nu prin faptă *fără* cuvênt, ci prin cuvênt şi prin faptă *împreună* se mărturiséscă pre Christos apostolii Lui şi următorii lor.

Întru una din ḑile, aşa ne spun Faptele Apostolilor, se pogoria dela Ierusalim la Gaza un bărbat arab, camerar al Candaciei împerătesei Arabilor. Şi era acela şeḑênd în căruţa sa şi cetind cartea proroculuí Isaia. Şi a ḑis duchul apostolului Filip, care încă mergea în calea acésta, sĕ se apropie de căruţă, şi făcênd Filip aşa şi auḑind pre camerariul cetind, l'a întrebat, décă înţelege ce cetesce? Ear acela i-a rĕspuns: „Cum voiu puté înţelege, de nu me va poveţuí cineva?“ Şi a rogat pre Filip, sĕ şédă lângă dênsul şi sĕ-i esplice. Şi era cartea unde cetia, aceea a prorociei, unde se ḑice: „Ca o óiă spre junghiere s'a adus, şi ca un miel fără de glas înaintea celui ce'l tunde pre el,“ şi cele ce urméză. Deci întrebând famenul, despre cine le ḑice prorocul acestea: despre sine ori despre alteineva? Filip deschide gura sa şi începe a mărturisí pre Iisus, despre care prorocul provestia acel cuvênt. Ca o negură de faţa sórelui,

așa periá din inima famenului nesciința și îndoiala; și ajungênd astfel la un rîu, famenul a cerut a se boteza. Și i-a rĕspuns Filip, că de crede din tótă inima, póte sĕ priiméscă botezul. Și a ḑis famenul: „Cred, că fiiul lui Dumneḑeu este Iisus Christos.“ Și a oprit famenul trăsura și s'a pogorit în rîu, și Filip l'a botezat. Eată, iubite creștine, cum se nasce din cuvênt *credința* și din credință *fapta*.

Astfel vedem în viéța Apostolilor mergênd mână în mână cuvêntul învĕțăturei, — mărturisirea lui Christos, cu fapta bună, întărirea și dovedirea mărturisirei. Astfel numai ne putem esplica, cum doispreḑece bărbați galileeni, necărturari, dar luminați de Duchul sânt, au putut duce vestirea evangeliei prin țeri îndepărtate, a îmblândí moravurile ómenilor, a aduce cetăți și împĕrății pământesci, ca sĕ se plece împĕrăției lui Christos. Astfel ni se întipăresce în inimă cu litere neperitóre cuvêntul cântărei bisericesci, ce o am audit cu deosebire în ḑilele acestea: „Bine ești cuvêntat Christóse Dumneḑeul nostru, cela-ce prea ințelepți vênători ai aretat, trămițêndu-le lor Duchul sânt, și printr'ênșii lumea ai vênat; iubitoriule de ómeni, mărire Ție!“

Iubiților creștini! „Tot cel-ce me va mărturisí pre mine înaintea ómenilor, îl voiu mărturisí și eu înaintea Tatălui meu, carele este în ceruri; eară cel-ce se va lăpeda de mine înaintea ómenilor, me voiu lăpeda și eu de dênsul înaintea Tatălui meu, carele este în ceruri!“ Așa a demandat Mântuitoriul apostolilor sĕi chiar la începutul lucrărei sale pentru mântuirea nóstră. Am vĕḑut în cele de pănă ací, cum au înțeles apostolii Domnului demandarea acésta și cum au dus'o în deplinire prin cuvênt și faptă, așa încât Domnul la sfêrșitul vieței Sale pământesci, s'a rugat Tatălui a-i păzí pre ei și când El nu va mai fi în mijlocul lor. „Pre

cari i-ai dat mie, i-am păzit,“ — ḑice — „și nici unul dintr'ênșii n'a perit fără numai fiiul perḑărei, ca sĕ se plinéscă scriptura“. (Ioan c. 17, v. 11.) Așa, iubiților, sĕ mărturisim și noi pre Christos înaintea ómenilor prin cuvênt și faptă, adecă prin viéța nóstră, ca mărturisirea acésta sĕ se înscrie în inimile acelora, cu cari petrecem împreună în lume, și cu deosebire în inimile celor-ce Dumneḑeu i-a pus în brațele nóstre, ca sĕ le fim părinți și învĕțători și îngrijitori. Fericit în adevĕr creștinul acela, care prin învĕțare și esemplu, prin cuvênt și faptă va mărturisí pre Christos în lume; și și mai fericit acela, care pe lângă sine va mai puté ḑice cu cuvêntul Apostolului: Eată eu și pruncii, cari mi i-a dat Dumneḑeu! Apostolii au urmat vieței și învĕțăturei lui Christos; noi sĕ pășim în urmele lor, și următorii nostri sĕ ia esemple vii dela noi. Și atunci mărturisirea lui Christos va trece din neam în neam; și o fericire, când Fiiul lui Dumneḑeu ne va mărturisí și pre noi înaintea Tatălui Sĕu, carele este în ceruri, precum noi l'am mărturisit pre Dênsul pe pământ. Căruia cinstea și mărirea și închinăciunea în veci! Amin!

X. La Dumineca a dóua după Rosalii.

„Şi a încungiurat Iisus tótă Galilea, învĕţând în sobórele lor şi propoveduind evangelia împĕrăţiei şi tămăduind tótă neputinţa şi tótă bóla întru popor“. **Mateiu 4, 23.**

Sânta Evangelie de astădi ne arétă pre Mântuitoriul pe la începutul activităţii Sale publice. Ca se aibă martori cuvêntului Seu şi propagatori întru vestirea evangeliei, a chiămat pre fraţii Simon — Petru şi Andreiu, Iacob şi Ioan, ca din pescari dela lacul Genizaretului sĕ-i facă vênători de ómeni. Ear ceilalţi până la doispredece, şi anume: Filip şi Vartolomei, Toma şi Mateiu, Iacob a lui Alfeu şi Levi, Simon Cananitul şi Iuda Iscarioteanul, se adaug ca prin minune la dênşii, ca sĕ se plinéscă numĕrul celor doispredece, cari erau chiămaţi sĕ şédă la timpul seu pe cele douĕspredece scaune ale lui Israil, întru mărirea Lui. Şi a încungiurat Iisus, dice evangelistul, tótă Galilea, învĕţând în sobórele lor, şi propoveduind evangelia împĕrăţiei şi tămăduind tótă neputinţa şi tótă bóla întru popor.

Cu chiămarea apostolilor ne am ocupat altă dată, tot dela acest loc sânt; astădi cu ajutoriul de sus sĕ căutăm la neajunsele, bólele şi neputinţele, ce le-a vindecat Iisus încungiurând tótă Galilea.

Neajunsele şi durerile, cari le-a aflat Iisus la popoporul evreesc, erau mai cu sémă neajunse şi dureri *sufletesci*. „Şi i s'a făcut“ — dice evangelistul — „i s'a făcut milă de popor, că era ca oile cele risipite“. Sfâşiat în partide religionare şi politice, fără libertate şi independenţă, încurcat de secta fariseilor, carea purta credinţa pe buze şi nu în inimă, a saduceilor,

cari cu svătoşeli netrebnice negau lucrurile cele mai sfinte, şi de câte alte nescociri deşerte omenesci, poporul sirmanul doria, ca cerbul cel însetat de apă, de cuvêntul lui Dumnedeu. Şi când în fine audì predicându-i „prorocul“ din Galilea acest cuvênt în esemple uşóre de înţeles, în cuvinte simple, nemăiestrite, petrundetóre la inimă, de cari nu audise el nici când, alerga după Dênsul şi se îmbulziau, ca sĕ se împărtăşéscă de învĕţătura cea dumnedeéscă, căreia nimeni şi nimic nu-i putea sta împrotivă.

„Şi a fost după-ce a sfârşit Iisus cuvintele acestea“, dice evangelistul, „se mirau popórele de învĕţătura Lui, că-i învĕţa pre ei ca cel-ce are putere, ear nu ca cărturarii“. (Mateiu 7, 28—29).

Şi-i învetza pre ei despre superioritatea bunătăţilor celor ceresci preste cele pământesci, despre dreptate şi adevĕr, despre jertfe şi rugăciuni, — aici ne a învĕţat şi rugăciunea domnéscă, „Tatăl nostru“, carea este rugăciunea de model pentru toţi credincioşii sei; îi învĕţa despre sfinţenia căsătoriei, despre înălţimea jurământului, despre îndelunga-răbdare întru necasuri, despre milostenià şi binefacere cătră seraci, despre iubirea deaprópelui, despre puterea şi lucrarea cuvêntului lui Dumnedeu. Şi preste tot Iisus, cunoscătoriul inimilor, cerea dela tot omul mai întâiu credinţă în Dumnedeu şi viéţă internă sufletéscă, ca ceea-ce este temeiul cel neclătit al vietei din afară. „Nu tot cel-ce îmi dice: Dómne Dómne, va întra întru împĕrăţia cerurilor, ci cel-ce face voia Tatălui meu, care este în ceruri!“ (Mateiu 7, 21). Căci cel-ce aude, dice, cuvintele mele şi le face, va se dică le înscrie în înima sa, ca se le aibă directivă şi cârmă pentru tótă viéţa, acela este asemenea omului înţelept, care şi-a zidit casa sa pe pétră, şi ploi şi vênturi, ce vin asupra ei, n'o pot strică. Eară cel-ce aude cuvintele Lui, dar nu

le ține, este asemenea bărbatului nebun, care și-a zidit casa pe nesip. Și au bătut vênturile și ploile și au lovit în casă, și a căḑut casa, și a fost mare căderea aceea. Așa dar întru tóte mai întâiu cele sufletesci și numai apoi, și în consonanță cu ele, cele trupesci!

Acéstă lege neatacabilă o aflăm, iubiți creștini, și în vindecările trupesci, ce le sevêrșia Christos. Vine la dênsul un lepros, și Iisus 'l vindecă, dar îi demandă, se ducă la altar darul de mulțemită către Dumneḑeu, după legea lui Moise. Sutașul din Capernaum 'l rógă, se-i vindece un fecior bolnav. — Iisus vede și laudă și pune de model poporului credința acestui sutaș de alt neam, care nu se crede vrednic, a întra Iisus în casa lui, ci 'l rógă, se ḑică numai un cuvênt, și feciorul lui se va însănătoșa; — apoi vindecă pre tinerul cel bolnav cu un cuvênt, din depărtare, fără barem a-l vedé. Așa cu sócra lui Petru, așa cu învețăceii pe mare, așa cu slăbănogul, ce 'l duceau patru, așa cu muierea, ce avea curgerea sângelui, cu fiica lui Iair, cu cei doi orbi, cu bolnavul dela lacul Vitezda, cu cel orb din nascere și cu nenumerați alții, pre cari i-a miluit și i-a tămăduit. Dela toți cere la început séu la urmă credință și mărturisirea credinței, le iértă pecatele, și apoi le dă vindecarea dorită trupéscă, totdéuna ca o urmare a vindecărei sufletesci. Căci ce va folosí omului sănătatea trupéscă fără cea sufletéscă? Ca hidra din povestile vechimei, pecatul cel de multe feluri va rădica din nou și din nou câte unul din cele șepte capete ale sale, și vîrtutea necontenit va trebuí se tot încépă lupta și nu o va puté termina nici când. Ear' smulsă odată prin darul lui Dumneḑeu rădăcina reului, credința și în urma ei vîrtutea vor cresce liber și vor aduce roduri spre mărirea lui Dumneḑeu și spre fericirea neamului omenesc. Este dar un act al grației dumneḑeesci, că împreună cu propoveduirea evangeliei împărăției merge tămăduirea neputințelor și bólelor omenesci: ceea pentru tot neamul omenesc, césta pentru aceia dintr'ênsul, cari pe lângă neputințele sufletesci pătimesc și de neputințe trupesci.

Astfel, iubite creștine, încungiură Iisus Galilea, învețând nu întru ascuns, ci în sinagogele, adecă casele de rugăciune evreesci, și propoveduind evangelia împărăției, dar totdeodată și tămăduind tótă neputința și tótă bóla întru popor. Deci precum tóte cele de mainainte, după cuvêntul apostolesc, spre învețătura nóstră s'au scris (Rom. 15, 4.), așa și din evangelia de astăḑi se luăm învețătura, ce ni o dă Domnul ca o pâne ceréscă, ce chrănesce sufletele nóstre. Propoveduirea evangeliei împărăției nu s'a terminat cu înălțarea la ceriu a lui Iisus, ci a remas ca o lucrare sântă dată în grija apostolilor. „Mergeți — li-a ḑis, — mergeți în tótă lumea, și propoveduiți evangelia la tótă zidirea!“ (Marcu 16, 15). Ear apostolii la eșirea lor din lumea pământéscă au transpus acéstă însărcinare la următorii lor, la bărbații apostolesci și la sfinții părinți ai biseriei, cari iară o au lăsat următorilor lor din neam în neam. Biserica creștină, păstrătórea și comóra darurilor dumneḑeesci, urmézĕ și astăḑi a predica evangelia împărăției și a împărtăși darurile dumneḑeesci la tótă suflarea. Fericit cel-ce le priimesce cu inimă curată și în duch drept; căci acelea în tóte luptele și greutățile și necasurile vieței pământesci îi vor fi ângeri păzitori; și cu credință nefrântă va puté ḑice și acela cu Pavel mult pătimitoriul: „Tóte le pot întru Christos, cel-ce me întăresce!“ (Filip. 4, 13). Și iérăși „încredințat sum“ — ḑice același vas al alegerei lui Christos, — „că nici mórtea, nici viéța, nici ângerii, nici căpeteniile, nici puterile, nici cele de acum, nici cele viitóre, nici înălțimea, nici adâncul,

nici altă făptură óre-care nu póte sĕ ne despartă pre noi de dragostea lui Dumnedeu, care este întru Christos Iisus Domnul nostru“ (Rom. 8, 39). Ear când în fine vom avé şi noi, ca toţi cei muritori, a eşí dintru acéstă viéţă şi a sta înaintea dreptului judeţ, spre a da sémă de faptele, cuvintele şi chiar şi gândurile nóstre, vom puté dice cu cuvintele acestui apostol al neamurilor, că „dorinţă avem a ne despărţí de trup şi a fi împreună cu Christos“. Căci Tu însuţi Mântuitoriule preabunule ai dis, şi sfânt şi neclătit ne este nóuĕ cuvêntul Teu, că unde eşti Tu, acolo vor fi şi cei-ce Ţi-au slujit Ţie“. Între cari numĕră-ne, Dómne, numĕră-ne şi pre noi. Amin.

XI. La Dumineca a treia după Rosalii.

„Căutaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumnedeu şi dreptatea Lui, şi acestea tóte se vor adauge vóue“.

Mateiu 6, 13.

Mare cu adevĕrat şi minunată şi nemărginită este purtarea de grijă a lui Dumnedeu pentru om şi pentru tóte făpturile sale, dela cele mai mari până la cele mai mici; căci ce este mare ori mic înaintea Ta, Dómne, cela-ce eşti fără de 'nceput şi fără de sfêrşit! Tóte aştéptă dela Tine chrana lor; Tu deschidi mâna Ta cea părintéscă şi saturi cu bunăvoinţă tot ce e viu. Luminézĕ, Dómne, şi ochii nostri sufletesci, ca sĕ putem cuprinde tainele rênduelei Tale ceii prea înalte şi sĕ nu retăcim pe cărări strâmbe şi întunecate şi cari ne abat dela Tine; pentrucă décă vor fi ochii nostri curaţi, tótă viéţa nóstră va fi luminósă, întru lumina dumnedeescilor Tale porunci.

„Căutaţi,“ ne învéţă Domnul în sânta evangeliă de astădi, „căutaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumnedeu, şi dreptatea lui şi acestea tóte, — adecă cele lumesci — vi se vor adauge voue“.

Cetăţean a douĕ lumi, a celei vĕdute şi a celei nevĕdute, a celei pământesci şi a celei ceresci, omul tótă viéţa sa o petrece în luptă pentru bunurile acestor dóuĕ lumi. Puţini sunt, cari sĕ easă cu triumful celor de sus preste cele de jos; la cei mai mulţi înving cele de jos asupra celor de sus, grijile pentru cele pământesci precumpănesc pre cele ceresci, şi aşa mulţi dintre noi remân cu totul cufundaţi în cele pământesci, perd comunicaţia cu cele ceresci şi dispar în noroiul materialismului şi egoismului pământesc, grijind numai şi numai de cele pământesci. Câte averi

însemnate se perd, câte talente frumóse se îngrópă în pământ, ca talantul ce a remas nefolosit în mâna slugei celui leneș din evangeliă, cât capital de sănătate și putere se risipesce în patimi josnice și stricăcióse! Pre unul adecă 'l copleșesce *lăcomia averei* ca pre bogatul din evangeliă, căruia fórte 'i rodiseră ţérinile; el grămădesce stoguri preste stoguri, și când grănarele nu-i mai cuprind mulţimea bucatelor, le strică și zidesce altele mai mari și adună într'ênsele avuţiile sale și apoi dice întru sine: „Suflete al meu, ai multe avuţii strînse pe mulţi ani; odichnesce-te acum, mănâncă, bé, veselesce-te!“ Ear glasul lui Dumnedeu îi dice: „Nebune, întru acéstă nópte se va cere sufletul tĕu dela tine; dar cele-ce ai adunat, cui vor fi?“ „Așa este,“ dice Christos, „cel-ce adună luișsi comori, ear nu întru Dumnedeu se îmbogăţesce!“ — Pre altul 'l apucă *setea de ranguri*, onoruri, măriri deșerte: el ostenesce, alérgă, asudă, la toţi se închină, la toţi zimbesce, dă prédă chiar și convingerile sale și le închină viţelului de aur al ambiţiei, al deșertăciunei sale. Și când crede că 'și vede visul realisat, vine fără veste un ce neașteptat și-i restórnă tóte planurile, ca și când ar fi o jucăriă de copii. Pre altul 'l cuprind *patimile și poftele trupesci* și 'l aruncă din val în val, și 'l împing din retăcire în retăcire, până când ruinat trupesce și sufletesce îșsi află undeva înainte de vreme mormêntul. — Dar sĕ lăsăm la o parte patimile și sĕ remânem simplu numai la obicinuita întâietate și preferinţă, ce o dăm celor pământesci înaintea celor ceresci, — preferinţă, de carea ne dojenesce Christos ca de o slujire la doi domni: lui Dumnedeu și mamonei, adecă bunurilor materiale. „Nu ve grijiţi cu sufletul vostru, ce veţi mânca și veţi bé, nici cu trupul vostru, cu ce ve veţi îmbrăca. Au dóră nu este sufletul mai mare de cât chrana, și trupul decât

haina?“ „Căutaţi“ — ne dice — „la paserile cerului, că nici sémenă, nici seceră, nici adună în jigniţe, și Tatăl vostru cel din ceriu le chrănesce pre ele; au nu sunteţi voi cu mult mai buni de cât acelea?“ Și spre dovedirea asertului Sĕu pune întrebarea, décă cineva, grijindu-se, póte adauge statului sĕu un cot? Rĕspunsul 'l póte da fiăcare din noi: Nu, nimeni nu póte adauge statului sĕu un cot! Va sĕ dică, precum nu este cu putinţă, ca tu, omule, se adaugi statului tĕu un cot, așa nici avuţiile tale nu le poţi îmmulţi după voia ta, fără darul lui Dumnedeu. Asemenea se are lucrul și cu haina. Crinii câmpului nu se ostenesc, nici torc, și Dumnedeu îi îmbracă, și încă atât de frumos, încât nici Solomon întru tótă mărirea sa impĕrătéscă n'a fost îmbrăcat ca unul din crinii acestia. Deci precum pentru chrană, așa nici pentru îmbrăcăminte și celelalte trebuinţe trupesci nu se cuvine a ne îngriji preste mĕsură, ca sĕ nu cădem dela slujirea lui Dumnedeu la slujirea mamonei.

Așa îngrijirea numai de cele trupesci și materiale ni se presentă ca un ce greșit, ca un serviţiu, ce facem lăpturilor, în loc de a'l face făcătoriului. Este avuţia, este mâncarea și beutura, sunt hainele, onorurile, plăcerile lumesci bunuri superióre, pentru cari sĕ jertfim cele eterne și dumnedeesci? Nu sunt și nu pot fi. Ascultaţi! Avut'a destul bogatul din evangeliă cu ce i-au rodit ţérinile? Nu, ci a cerut și mai mult. Avut'au destul cu jigniţele cele pline? Nu, ci a rupt jigniţele și a făcut altele și mai mari. Deschisu-le-a acelea seracilor într'un timp de fómete? Venit'a în ajutoriu fraţilor sĕi, cari au alergat la dênsul? Așezat'a barem o parte din averile sale în instituţiuni de binefacere, pentru vĕduve serace, pentru bĕtrâni neputincioși, pentru orfani fără ajutoriu, pentru bolnavi și nenorociţi? Nimic din tóte acestea. Ci singura lui dorinţă

era, a se odichní. O, om ticălos, dar pentru acestea te-a pus Dumnedeu în lume? Acestea sunt ținta lucrărei și vieței tale? Nu, iubiților, mâncarea și beutura, ranguri și onoruri, avuții și prisosuri lumesci nu sunt altceva, decât *mijloace* spre ajungerea unui *scop* superior, — trepte, cari duc la o înălțime, ce ni se arată de departe. Și care e ținta și înălțimea aceea? Este împărăția lui Dumnedeu, carea întrunesce pe toți credincioșii; carea promovéză tóte virtuțile, care opresce pașii nostri dela tótă alunecarea și căderea și carea în cele din urmă ne întrunesce pe toți la olaltă, în casa cea eternă, nefăcută de mâni omenesci, a Tatălui nostru. Spre acéstă împărăție a lui Dumnedeu ne chiamă Christos.

Dar unde sunt acum averile materiale, de cari ca ómeni, până când umblăm pe pământ, încă avem trebuință neapărată? Tóte acestea, dice Domnul, se vor adauge vouĕ. Și așa este în adevĕr. Cel-ce îngrijesce de paserile cerului, ca nici una din ele sĕ nu péră de fóme; cel-ce îmbracă crinii câmpului, de emuléză cu mărirea lui Solomon, acela de sigur va îngriji și pentru tine, décă 'ți vei pune încrederea într'ênsul. Acela 'ți va da și ție partea de avere materială și de îmbrăcăminte și locuință și trépta de onóre, ce ai a ocupa în societatea omenéscă.

De aceea, iubite creștine, ținta supremă a vieței tale sĕ fiă, a căuta împărăția lui Dumnedeu, a urma poruncilor Lui, a împlini voia Lui, căci tóte acestea țintesc la fericirea ta, și fericire adevĕrată nu vei aflá, décă nu vei scí conforma voința ta voinței Tatălui tĕu, carele este în ceruri: când voia ta va fi *una* cu voia lui Dumnedeu, atunci ai învins lumea și ești aprópe de ângeri! Nu cere Christos dela tine, ca sĕ lași înțelenite puterile tale trupesci și sufletesci și sĕ aștepți în neactivitate, ca darurile lui Dumnedeu sĕ ți-se pogóre

ca din nuori; ci numai, ca activitatea ta de agricultor, de meseriaș, de negustător și de ori ce altă specialitate vei avé în viéță, sĕ le întrebuințezi spre mărirea lui Dumnedeu și spre binele societății omenesci, după poruncile lui Dumnedeu. Dela început, urmând acest îndreptariu, viéța ta va devení din ce în ce mai mulțumită, mai fericită, mai binecuvêntată. Ear când Domnul vieții te va chiăma din viéța acésta pământéscă, te va priimí întru fericirea cea neturburată a casei Sale, unde vei vedé realisată întru tóte împărăția lui Dumnedeu, carea o ai căutat tu și cei dimpreună cu tine aici pe pământ, și nu o ai aflat făr' numai în parte. Acolo o vei afla întrégă, — ca comóra cea nestimată, spre carea ai îndreptat inima ta, ca sĕ se plinéscă și aici cuvêntul lui Christos, că unde e comóra vóstră, acolo este și inima vóstră. Una este acéstă comóră, dar atât de mare și bogată, încât tóte celelalte, după cari ne sbatem noi în lume, se cuprind întru acéstă una, și avêndu-o acésta, într'ênsa le ai tóte. De aceea „căutați mai întâiu împărăția lui Dumnedeu și dreptatea Lui, și acestea tóte se vor adauge vóuĕ!“ Amin!

XII. La Dumineca a patra după Rosalii.

„Și a dis Iisus sutașului: „Mergi, și precum ai credut, sĕ fiă ție!“ Și s'a tămăduit feciorul lui întru acel ceas“.

Mateiu 8, 11.

Credința lucréză minuni; și când ea se arétă într'un loc, unde n'o asceptam, ne surprinde și mai tare puterea ei.

Evangelia de astădi ne spune de o astfel de credință și o astfel de minune. Un sutaș, adecă căpitan, din Capernaum, a audit că Iisus este acolo; și îndată a și alergat la dênsul și l'a rugat, sĕ vindece pre unul din supușii séu ostașii — feciorii — lui, carele era greu bolnav. Iisus i-a rĕspuns, că va merge și'l va vindeca. Atunci sutașul dise, că el nu este vrednic, sĕ între Iisus în casa lui, ci sĕ dică numai cu cuvêntul, și se va tămădui feciorul lui; căci și el e om sub stăpânire și dice supușilor sĕi, sĕ facă césta séu ceea, și se face. De atâta credință s'a mirat Iisus și a dis cătră cei din giurul Sĕu, că nici în Israil n'a aflat atâta credință. Apoi a dis sutașului: *„Mergi, și precum ai credut, sĕ fiă ție!“* Și s'a tămăduit feciorul lui întru acel ceas.

Un ce neobicĭnuit și cu totul neasceptat aflăm aici. Un om de neam străin, de altă lege, de altă limbă, îndată ce aude, că Christos a venit la Capernaum, alérgă la dênsul și i cere ajutoriu pentru un fecior bolnav de sub stăpânirea sa. Adecă un sutaș séu căpitan roman, — căci Iudeea cu ținuturile învecinate era pe timpul acesta deja sub stăpânirea impĕrăției romane, — un căpitan roman, un păgân, un închinător de idoli, care nu scia de Iisus din scripturile legei vechi, unde se provestia venirea Messiei, el,

care nu cunoscea pre Iisus făr' din cele audite dela popor, el vine la Iisus, care altădată dise Cananeencei, că nu e trămis fără numai la oile cele perdute ale casei lui Israil, adecă nu și la păgâni, — vine, dic, la Iisus, sĕ'l róge, sĕ'l chieme la feciorul sĕu cel bolnav, care probabil încă era de neamul și de credința domnului, căpitanului sĕu. Credința sutașului așa e de mare, încât el e gata, a întimpina chiar refusul, cei i s'ar fi făcut din partea lui Iisus. Dar Iisus, cunoscătoriul inimilor, vede credința lui și nu-i nesocotesce nici 'i respinge rugarea, ci-i rĕspunde, că va vení și va tămădui pre tinerul bolnav. Într'acésta eată și alt lucru nou și surprindĕtor: sutașul se mărturisesce nevrednic, ca Iisus sĕ între în casa lui, ci se prea mulțemesce, ca sĕ dică numai un cuvênt pentru însănătoșarea bolnavului. „Dómne,“ — dice — „nu sum vrednic, ca sĕ întrii subt acoperemêntul meu, ci di numai cu cuvêntul, și se va tămădui feciorul meu“. Lângă *credința* din inimă a străinului eată încă o însușire laudabilă: *modestia*, carea nu se socotesce démnă a întra Iisus în casa ei. Eată un al doilea vameș din evangeliă, care întrând în biserică sĕ se róge, nu se duse înainte ca fariseul, ci stetea sfios îndĕrĕpt și nu cuteza a-și ridica ochii spre ceriu, ci-și bătea peptul dicênd: „Dumnedeule, milostiv fi mie pĕcătosului!“ Și eată rodul acestei credințe vii, lucrătóre și modeste: „Mergi, și precum ai credut, sĕ 'ți fiă Ție!“ Și s'a însănătoșat feciorul sutașului întru acel ceas, — fără a fi întrat Iisus barem în casa sutașului, fără a se fi atins barem de cel bolnav, ba chiar fără a'l fi vĕdut.

Acum însă avem datorința, a trece dela icóna cea luminósă a credinței la cea întunecată, posomorită și rece a necredinței. „Adevĕr grăiesc vóuĕ,“ dice Iisus mirându-se de credința sutașului — „adevĕr graiesc vóuĕ, că nici în Israil n'am aflat

atâta credință.“ Va sĕ dică: din poporul lui Israil s'a născut Mântuitoriul după trup, ale lui Israil oi perdute le-a căutat, legea lui Dumnedeu dată Israiltenilor prin Moise a venit se o plinéscă, și eată mai multă credință a aflat la neamurile străine, decât la neamul Sĕu. „Întru ale Sale a venit, și ai Sĕi pre Dênsul nu l'au priimit,“ dice evangelistul Ioan, învĕțăcelul cel iubit al lui Iisus — acésta eată adeverit și aici; căci și ceea-ce dice Ioan la începutul evangeliei sale: „Eară câți l'au priimit pre Dênsul, li-a dat lor stăpânire ca sĕ se facă fii ai lui Dumnedeu“ (Ioan 1, 11—12), aceea dice și Domnul deja pe la începutul activității sale dumnedeesci. Căci ascultați, iubiților, cuvêntul Domnului cel sever și mustrător: „Însă dic vóuĕ, că mulți dela resărit și dela apus vor vení și vor ședé cu Avraam și cu Isaac și cu Iacob întru împĕrăția cerurilor. Ear fiii împĕrăției se vor arunca întru întunerecul cel mai din afară; acolo va fi plâns și scârșnirea dinților!“ O rudă intórtă și amărîtóre! Veniți și vedeți: Orbii vĕd, schiopii umblă, leproșii se curățesc, morții înviézĕ, și celor sĕraci se vestesce împĕrăția cerurilor, — și voi tot nu credeți! Cei vindecați vestesc pre Iisus, și voi cercați a rădica martori mincinoși în contra Lui. Bolnavii vindecați vĕ chiamă și pre voi se vĕ faceți învĕțăcei ai lui Iisus, și voi numiți pre Iisus pĕcătos, și că nu este dela Dumnedeu, ba că hulesce pre Dumnedeu, pentrucă face unele din aceste vindecări Sâmbăta și pentrucă iértă pĕcatele ómenilor. Poporul preamăresce pre Dumnedeu, carele a trămis mântuire poporului sĕu, voi umblați cu svătoșeli și meșteșugiri omenesci, a prinde pre Iisus în cuvinte, acuși cu poruncile legei, acuși cu darea chesarului, acuși cu botezul lui Ioan, acuși cu inviierea morților, și alte apucături netrebnice. Audiți și înțelegeți sentința lui Christos, că neamurile,

păgânii vor întra întru împĕrăția cerurilor, eară voi, fiii împĕrăției, veți fi aruncați întru întunerecul cel mai din afară, — că vameșii și femeile căduțe și depravate vor întra mai curênd decât voi întru împĕrăția cerurilor, că casa vóstră a celor-ce ați omorît pre prorocii și ați ucis cu petri pre cei trămiși la voi, casa vóstră se va lăsa pustiă. Și vai cât de curênd s'au împlinit tóte cuvintele lui Christos, și continuă a se împlini pănă astădi! Ierusalimul risipit, țéra vóstră pustiă, și voi împrăștiați printre tóte popórele de pe fața pământului; clevetirea și minciuna, neadevĕrul și nedreptatea, înșelăciunea și asuprirea celui nesciutor și ușor credĕtor, — împĕrăția mamonei, contra împĕrăției lui Dumnedeu, voi înșive vĕ eschideți dela împĕrăția cerurilor, aserviți pământului și numai pământului și numai celor pământesci, — eată în puține cuvinte urmarea și sórtea *necredinței!*

Dar fiă de ajuns, pentru acum. Pe basa evangeliei de astădi am vĕdut credința chiar a unui păgân și am audit lauda ei chiar din gura cea cerésc ă a lui Christos. Și tot așa am audit din gura lui Christos și mustrarea necredinței și eschiderea celor necredincioși dela împĕrăția lui Dumnedeu. Vĕ rog, iubiți creștini, sĕ nu ve îngreuiați de repetita și iérăși repetita învĕțătură despre credință; căci ea este temeiul a tótă învĕțătura, și prin învĕțătură a tótă fericirea omenéscă. Cum vei iubí tu pre Dumnedeu, fără a'l cunósce și a avé credință întru Dênsul? Și cum vei iubí pre deaprópele tĕu, décă nu vei crede, că Dumnedeu v'a zidit pe amêndoi și voiesce ca sĕ fiți frați, gata totdeuna spre ajutorire împrumutată întru cele sufletesci și întru cele trupesci? De aceea, vĕdênd însemnătatea credinței și rodurile ei, îmbrățișéza-o, iubite creștine, din tóte puterile tale și nu slăbi dintr'ênsa în tóte dilele vieței tale. Întru

dilele cele senine, ce ți-le dă Dumnedeu, nu te înălța, nu te trufi, nu te lăudá și îngâmfă întru puterile tale, ci crede întru Dumnedeu, dela carele sunt tóte. Ear întru greutățile și necasurile tale întăresce-te întru Dumnedeu, carele cércă și pune la probă credința ta, și întru puterea Sa cea nemărginită și iubirea Sa cea negrăită iér póte rădica de pe umerii tei cei obosiți greutățile și sarcinile tale, și póte vindeca neputințele tale, întocmai după cum Fiiul Său, Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos a vindecat pre ostașul sutașului din sânta evangelia nóstră de astădi, fără a se atinge de dênsul, fără a întra în casa sutașului credincios, ci numai cu puterea cuvêntului Său celui dumnedeesc. Așa, creștini iubiți, să fiă credința nóstră, și de stânca acésta a credinței se vor sfărma tóte valurile ispitelor, cari ne încungiură în viéța pământéscă, și ne va dice Domnul óre-când și nóuě, ca credinciosului sutaș: „Precum ai credut, să fiă ție!“ Amin!

XIII. La Dumineca a cincea după Rosalii.

„Și vedêndu'l pre El, l'au rugat, ca să trécă din hotarele lor. Și întrând în corabiă, a trecut și a venit în cetatea sa“.

Mateiu 8, 34.

Faptul, care ni-se istorisesce în sânta evangeliă de astădi, este una din minunile, ce le-a sevêrșit Christos în ținutul Gherghesenilor aprópe de Marea Galileii. Acolo l'au întimpinat pre El doi bărbați cuprinși de duchuri necurate, cari se țineau prin mormênturile locului, făcute după obiceiul Evreilor prin pesteri și stânci; și erau cei îndrăciți — căci așa 'i numesce evangelia, — atât de cumpliți, încât nimeni nu cuteza să trécă pe acolo. Aceia au strigat după Iisus: „Ce este nóuě și Ție Iisuse, fiiul lui Dumnedeu, ai venit aici mainainte de vreme, să ne muncesci pre noi?“ Și'l rugau pre El dracii, ca décă vré să'i scótă pre ei, să le dea voiă să între în turma cea mare de porci, ce se păsceau pe acolo. Și dicêndu-le Iisus: Mergeți! ei au întrat în turma de porci, și îndată s'a pornit tótă turma și a sărit în mare și s'a înnecat. Ear păstorii au fugit în cetate și au spus cele întêmplate; și eșind tótă cetatea Gherghesa înaintea lui Iisus, l'au rugat să trécă din hotarele lor. Și întrând Iisus în corabiă, a trecut Marea Galileii și a venit în cetatea sa, carea este Capernaum.

Tóte acestea, cuprinse fórte pe scurt în sfânta evangeliă dela Mateiu, le istorisesc ceva mai pe larg evangelistii Marcu și Luca; dar cu tóte acestea nu ne e dat, a ne puté face o icónă completă despre acéstă minune a Mântuitoriului, fiindu-ne prea puțin cunoscute împregiurările, credințele, datinile, obiceiurile

poporului dincolo de Iordan, numită provincia Perea, căreia aparţinea şi cetatea Gherghesa. Una însĕ ni se spune limpede în tóte trei evangeliile dela Mateiu, Marcu şi Luca, că adecă Gherghesenii, spăimêntaţi de cele-ce veḑură şi auḑiră, rugară pre Iisus, se trécă din hotarele lor, ceea-ce s'a şi întêmplat. Atâta însĕ încă e de ajuns, ca se învĕţăm ceva folositor pentru noi şi din evangelia acésta; şi aceea e, că Gherghesenii — la Marcu şi Luca se ḑice Gadarenii — rugară pre Iisus, sĕ easă din hotarele lor. Causa se vede a fi fost, că ei (după ceilalţi evangelişti) vĕḑură pre cel-ce a fost bolnav, — căci după ei a fost numai unul, nu doi, — îmbrăcat şi sănătos, şeḑênd la picióre le lui Iisus, pe când turma lor de porci se înnecase în mare.

Vedem dar, aprópe unicul esemplu în viéţa lui Iisus, că Gherghesenii 'l rógă a eşi din ţinuturile lor, căci *puneau mai pre sus de cele dumneḑeesci cele omenesci ale lor*. Aşa dar de acésta se ne ocupăm în cuvêntul nostru de astăḑi.

Ce mare deosebire, iubiţi creştini, între Samaritanii din Sichem şi între Ghergheseni! Ceia aud dela femeea Samarinéncă, căreia i spusese Iisus unele din viéţa ei: Veniţi de vedeţi, óre nu este acesta Christos? Şi ei es din cetate şi merg cu mulţimea la Dênsul afară la câmp, la puţul lui Iacob, şi 'l rógă a veni în cetatea lor; şi întrând Iisus în cetate, 'l rógă se petrécă la dênşii. Şi mulţi din Samaritani cred întru Dênsul, ear muierei 'i ḑic, că de acum nu mai cred numai după vorba ei; că „înşine — ḑic — am auḑit şi scim, că acesta este cu adevĕrat Mântuitoriul lumei Christos.“ Ear Gherghesenii din contră 'l rógă se *easă* din hotarele lor. Samaritanii 'l rógă, se *între* în cetatea lor, — Gherghesenii, se *easă* şi din hotarele lor; ceia, ca se petrécă la dênşii, cestia, ca se-i părăséscă cât mai curênd. Ceia imbrăţişéza evangelia lui Christos,

— cestia fug şi se ascund de dênsa; ceia nu mai cred femeii, carea li-a adus vestea despre Iisus, ci pentru-că inşişi au vĕḑut şi au auḑit şi sciu, că este Mântuitoriul lumei Christos; — cestia nu doresc nici a'l vedé, nici a'l auḑí, ci mai vêrtos se spăimêntéză de vorba păstorilor, că turma lor de porci a sărit în mare şi s'a înecat. O înălţimea credinţei şi josnicia necredinţei! Una dă cele pământesci, ca se dobândéscă cele ceresci; ceealaltă lasă cele ceresci şi se lipesce cu lăcomiă de cele pământesci.

Şi precum am vĕḑut un atare esemplu în sânta evangeliă de astăḑi, aşa ni se presentă şi în viéţa de tóte ḑilele multe şi prea multe atari esemple. Adesori lăsăm cele ceresci, ce ni-se ofer, şi ne stringem şi ne lipim cu tótă puterea pe lângă cele pământesci, ca se nu le perdem. Căci lipsesce tocmai aceea, ce este basa cea sigură a tótă activitatea şi lucrarea nóstră în viéţa: lipsesce *credinţa;* ear unde lipsesce acésta, ţinuta nóstră se clătină şi vacciléză nesigură, ca ceea-ce nu cunósce valórea internă a lucrurilor şi astfel fórte uşor greşesce întru apreţuirea lor. Odată vine la Iisus un tinĕr, întrebând, ce are se facă, ca se moştenéscă viéţa de veci? Iisus 'l îndréptă, se ţină poruncile. Tinĕrul ḑice, că tóte acestea le a păzit din juneţa sa, dar ce-i mai trebuesce? Atunci îi ḑice Iisus, că de vré se fiă desĕvêrşit, se-şi vêndă averile, şi sĕ le doa sĕracilor, şi va avé comóră în cer, şi sĕ vină după Dênsul. Auḑind tinĕrul cuvêntul acesta, s'a dus întristat; căci avea avuţiă multă. Eată *proba,* cum ţinea tinĕrul tóte poruncile din tinereţele sale! Mai bine va a se despărţí de Iisus, decât de avuţiile sale, a abḑice mai bine de cele ceresci decât de cele pământesci, mai bine de fericirea eternă, decât de deşertăciunea celor trecătóre! Şi aşa e cu tóte. Cum se laso cineva, ḑice lumea, folósele sale materiale, vĕḑute şi pipăite, ono-

rurile, înaintările, rangurile, comodităţile sale pentru nisce folóse, cum ḑice ea, nesigure, nevĕḑute, închipuite? Cum se-şi lase omul casă şi mésă, tată şi mamă, fiiu séu fiică, când 'l chiamă Christos se-i urmeze Lui? Cum se-şi ia încă şi crucea sa, şi se urmeze lui Christos, care n'are unde sĕ-şi plece capul, şi a cărui împĕrăţiă nu este din lumea acésta? Aşa judecă mulţi, ca se nu ḑic cei mai mulţi ómeni şi'n ḑiua de astăḑi: nu ce e mai bun, ce e mai drept, ce e mai plăcut lui Dumneḑeu, ci: de unde am folos mai bun? unde mi se plătesce mai mult? acolo sunt gata la tóte! Comuna mea, patria mea, poporul meu, biserica mea cer dela mine ajutor, îmi cer aceste ostenele, jertfe, ba ca se-'mi iau crucea pe umeri! Dar dincóce nu mi se cere făr' se caut folosul meu; şi aşa adese-ori pentru un folos ca fumul ce se stinge, şi pentru preţuri ca ale lui Iuda, noi adese-ori întórcem spatele celor mai bune şi servim celor mai rele! — Dar se ne întórcem la Ghergheseni. Christos vine la ei; duchurile cele rele es din cei doi ómeni şi întră în turma de porci, şi turma sare în mare şi se înnécă; ear ei se superă, se spăimêntézĕ, ce va mai fi? şi aşa rógă pre Iisus, se trécă din hotarele lor. Dar cei doi ómeni, cari s'au tămăduit şi cari acum cu mintea întrégă şed la piciórele lui Iisus? Gherghesenilor acésta le e nimic; căci a perit turma lor cea de porci! Mai mare le e paguba pentru turma de porci înnecaţi, decât folosul vindecărei duor ómeni cu duchuri necurate! Şi mai bine se lipsesc de evangelia împĕrăţiei, ce li-o aducea Christos şi lor ca la tótă lumea, decât sĕ li se întêmple lor astfel de pagube, precum e perderea unei turme de animale, care Evreilor le erau animale spurcate.

Creştini evlavioşi! Învĕţătura cea folositóre, ce ni-o dă sf. evangeliă de astăḑi, este, ca se nu respingem séu se lăpĕḑĕm cuvêntul lui Dumneḑeu, ci

sĕ'l ascultăm, sĕ'l priimim şi sĕ'l urmăm cu bună credinţă, chiar şi décă nu ni-ar aduce folóse materiale, ba chiar décă ni-ar impune ostenele şi jertfe. Căci neaseměnat mai mare este sufletul decât trupul, şi neaseměnat mai înalte sunt cele dumneḑeesci decât cele omenesci. De aceea, iubite creştine, nu ḑice ca Ghergheseníi cei necredincioşi: Treci Iisuse din hotarele nóstre! ci mai vêrtos ḑi: Dómne Iisuse Christóse, vină şi la noi şi petreci împreună cu noi ca cu Samaritanii cei credincioşi. Căci cuvêntul Tĕu este pétra cea scumpă şi nestimată, carea valoréză cât tóte celelalte împreună. Şi Tu eşti calea şi adevĕrul şi viéţa nóstră, acum şi în veci! Amin!

XIV. La Dumineca a șesea după Rosalii.

„Cutézã fiiule, iértă-se ţie pĕcatele tale!“ **Mateiu 9, 2.**

O tinĕrule din Capernaum, carele ai venit astădi la Iisus, cât de nefericit eşti tu la mergere, şi iérăşi cât de fericit la reîntórcere! Nefericit, pentru-că trupul tĕu este slăbănogit şi neputincios cu totul; tu eşti ca un mort de viu, zaci pe patul durerilor tale ca într'un mormênt, şi numai spirarea cea lină a gurei tale şi palpitarea cea slabă a inimei te deosebesce de cadavru! Dar iérăşi fericit, căci ţi-ai aflat doftor pre fiiul lui Dumnedeu, carele în mesură deplină are şi voinţa şi putinţa de a vindeca bóla ta! Şi încă mai mult. Tu ai audit de numele lui Iisus, carele vindecă tótă bóla şi tótă neputinţa întru popor, şi după-ce ai ajuns la capet cu tótă sciinţa şi pricepérea medicilor tei, ai stăruit a fi dus la Iisus, ca la cea din urmă a ta speranţă. Tu ai venit, séu mai bine dicênd ai fost adus la Iisus, ca sĕ ceri vindecare de patimile tale cele *trupesci*, şi eată, te re'ntorci sănătos nu numai trupesce, ci şi *sufletesce*. Ai venit se-ţi ceri vindecare slăbănogiei, şi ai aflat'o; dar ai aflat şi aceea, ce este de mii de ori mai mult: iertarea pĕcatelor tale. Tu pare că ai cerut dela Iisus o picatură de apă, se-ţi rĕcoresci limba cea arsă de sete, şi Iisus 'ţi dăruesce un rîu de îndurare dumnedeéscă. Aşa întru adevĕr. Tu ai venit la Christos ca cel mai sĕrac, şi te duci cel mai avut; ai venit cel mai nefericit, şi te duci ca cel mai fericit. Şi Tu, doftor dumnedeesc, Tu cu o privire ai cunosut nu numai reul, ci şi causa lui, şi le-ai vindecat amendóue cu un cuvênt; ce limbă va fi în stare, a-ţi aduce mulţomita şi lauda şi preamărirea cuviincióşă? Iértă-ne,

ca şi noi, cei-ce ne'nvredniciräm a audí astădi cuvêntul teu din sântă evangelia ta, sĕ ne amestecăm spiritual între mulţimile de popor din Capernaum şi sĕ lăudăm împreună cu ele pre Dumnedeu, dicênd: că nici odinióră n'am vĕdut nici am audit ca acésta. Vedem şi noi venind la Tine un bolnav nefericit, o icónă tristă a amarului omenesc, venind adus de patru, şi re'ntorcêndu-se singur, şi nu în pat, ci pe piciórele sale; vedem, că Tu l'ai vindecat prin cuvêntul teu cel atotputinte; dar vedem şi audim, că vindecărei premerge iertarea pecatelor. „Fiiule, dici, iértă-se ţie pecatele tale!“ Mari, adânci şi dumnedeesci ni se arată cuvintele acestea, iubiţilor! pentru-că ele ne'nfăţişézã pre Christos ca *pre doftorul nostru cel adevĕrat*, ca pre doftorul sufletelor şi al trupurilor nóstre. Se căutăm ceva mai deaprópe la amendóue aceste împregiurări.

I. *Christos este doftorul sufletelor nóstre.* „Cutézã fiiule, iértă-se ţie pĕcatele tale!“ Tinerul slăbănog din evangeliă este adus la Mântuitoriul, spre a cere dela dênsul vindecare séu cel puţin alinare durerilor sale. Patru bărbaţi, pĕtrunşi de mila lui, s'au supus ostenelei de a'l purta cu patul pe umerii lor. Au nu e, ca şi când ei ar fi ducênd un mort spre îngropare? Cât de lungă i se va fi părut bolnavului calea pănă la Iisus! Cu ce tremurare de inimă va fi asceptat momentul, sĕ se înfăţişeze odată la doftorul cel minunat, care cu puţin mai nainte scosese dintr'un om duch necurat, vindecase pre sócra lui Simon de friguri şi curăţise pre un bolnav de lepră! Cum va fi recules el tótă puterea miserabilului sĕu trup, tótă remăşiţa tăriei sufletului sĕu, pentru de a plânge lui Christos amarul sĕu şi a cere dela dênsul vindecare! Dar vai, când se apropiă de casa, unde se află Christos, ca este incungiurată de mulţime de popor, într'atâta, în-

cât e cu neputință a străbate! „S'au adunat mulți," dice evangelistul Marcu, „cât nu mai puteau încăpé nici pe lângă ușă". Însĕ nici bolnavul, nici purtătorii lui nu desperézĕ; este un mijloc, de care nu și-a adus aminte nimenea, pentru de a străbate la Christos; credința lor l'a aflat: ei străbat în catul de sus și de acolo slobod pre bolnavul jos la piciórele Mântuitoriului. Cât de mult semenase aducerea lui păn' ací cu ducerea unui mort la grópă, și cât de mult sémena slobodirea patului lui în casă cu slobozirea sicriului în grópă! Și totuși ce deosebire între aceste dóue: Trupul cel mort se slobóde 'n grópă, pentru de a putredi și a se face iér pământ, din care e zidit; car slăbănogul se slobóde în casă la Iisus, la isvorul vieței, pentru de a eși însănătoșat, re'ntinerit, re'nviiat, mântuit. — Poporul stă uimit de cele ce vede; car Christos, sciutoriul inimilor, vĕdênd credința lor, dice slăbănogului cu voce blândă: „Fiiule, iértă-se ție pecatele tale!" Ce fel? El cere una, și Christos i dă alta! El cere vindecare, — și Christos i dă iertarea pĕcatelor! Ce vi se pare, ascultători evlavioși! au nu putea Christos sĕ dică dintr'odată: „Scólă, ia-ți patul tĕu și te du la casa ta!" — precum i-a dis mai târdiu? Ba, putea prea lesne. Căci neasemĕnat mai ușor este a da unui bolnav tămăduire, -- ceea-ce cu ajutoriul lui Dumnedeu fac de multe ori și ómenii — decât a ierta pecatele, — ceea-ce póte singur Dumnedeu. Putea prea ușor; însĕ veniți sĕ admirăm adâncul înțelepciunei și al bunătății lui Iisus. Am dis cu altă ocasiune, ca învĕțătura lui Christos tóte cuvintele și faptele omenesci le reduce la *cuget;* căci într'adevĕr din cuget es tóte. Acésta ni o arată Christos și în evangelia de astădi în modul cel mai invederat. A fost bolnav *cugetul* tinerului nefericit: din cuget au purces, ca dintr'o rădăcina stricată,

fruptele cele amare ale pecatului, și urmarea acestora se pare a fi slăbănogia lui de acum. Dar nefericirea l'a desceptat; el de nu a cunoscut pe deplin, dar cel puțin a zărit rătăcirea sa și vine la Christos.

Evangelistul nu ni-a arĕtat modul, prin care și-a cerut el însănătoșare; dar de sigur va fi pronunciat mai mult gemete decât cuvinte. Și căutați, iubiților, cât de blând mustră Christos viéța lui de păn' ací. În loc de a i înșira pĕcatele, i le retace; în loc de a i le enumera, i le iértă. „Fiiule, iértă-se ție pĕcatele tale!" Este o dulcéță nespusă în cuvintele acestea. Christos prin acelea va nu numai sĕ arete atotputernicia și prin urmare dumnedeirea sa înaintea cărturarilor, cari umblă anumit sĕ pândéscă după cuvintele și faptele Lui; ci va cu deosebire sĕ chieme pre tinĕrul pătimaș la pocăință. Va sĕ descepte întru dênsul cunoscința cea adevĕrată a stărei lui sufletesci, sĕ'l facă a-și aduce aminte de pecatele sale; se i arete prăpastia cea adâncă, în care căduse el, căci bolnav la suflet era nefericitul; dar de suflet se pare că uitase cu totul și-'și cerea numai sănătate trupului. Un om obicinuit s'ar fi mulțemit a i o da, de ar fi putut, și numai acésta; dar fiiul lui Dumnedeu, doftorul cel adevĕrat al omenimei, nu voia să facă o vindecare de jumĕtate, ci întrégă. Ba nu numai nu voia să vindece trupul, fără de a vindeca și sufletul, ci tocmai cu vindecarea cestui din urmă începe. „Marto, Marto, te silesci și spre multe te grijesci, ci *un* lucru trebuesce" — dișese odinióră zelósei sorori a prietenului Lazar; așa va sĕ dică și cătră tînĕrul acesta: Fiiule, fiiule, tu te îngrigesci mult de însănătoșarea trupului teu; dar *un* lucru trebuiesce: grija pentru suflet, pentru suflet. „Fiiule, iértă-se ție pĕcatele tale!" Așa Christos vindecă d'antâi rădăcina cea bolnavă, din care apoi ca de sine va resări și frupt bun să-

nătos; vindecă mai antâiu causa rĕului, apoi va sĕ vindece urmările lui.

Și cât de mult sémenă viéța acestui bolnav cu viéța nóstră, creștinii mei! Gârboviți de pecatele nóstre, noi căutăm vindecarea relelor nóstre tot pe la doftori străini, cu mijlóce străine, neputincióse și nefolositóre. În fine apoi, când nefericirile s'au îngreuiat ca sarcini grele preste noi, când nu mai putem merge singuri, ci trebuie sĕ ne ducă alții, — atunci d'abia ne aducem aminte și de Christos și grăbim cătră dênsul; dar chiar nici atunci nu cerem ceea ce s'ar cuveni, ci adeseori lucruri de puțină însemnătate, ba poate aorea chiar stricăcióse. De aceea Christos, iertând pĕcatele slăbănogului, ne învéță mijlocit și pre noi și pre toți următorii Sĕi în veci, că nainte de tóte pentru iertarea pĕcatelor ni se cade a ne ruga. Și cum? Cu credință tare și neîndoită. Slăbănogul nu s'a odichnit, pănă n'a aflat o cale cătră Iisus; căci mai tare decât tóte pedecile a fost credința lui. Și cată acéstă credință l'a mântuit pre el, și acésta ne va mântuí și pre noi.

Și acum, dupăce Christos a iertat pecatele lui, sevêrșesce și tămăduirea lui trupéscă; căci: II. *Christos este și doftorul trupurilor nóstre.* „Scólă, ia-ți patul tĕu și te du la casa ta!“ Prin iertarea pĕcatelor aretase Mântuitoriul puterea sa cea dumnedeéscă asupra sufletelor; urma acum sĕ o arete și asupra trupurilor. Căci cărturarii, cari audiseră cuvintele lui, în loc de a se bucura și ei împreună, că s'au eliberat un suflet omenesc din lanțurile pĕcatelor, se întristéză séu mai bine dicênd se umplu de invidiă; în loc de a preamări pre Dumnedeu, ei caută sĕ afle lui Iisus vină. Și ca sĕ ascundă rĕutatea și invidia lor, 'și iau scăparea la o evlaviă fățărită. „Ce graiesce acesta așa hulă?“ dic ei. „Cine póte ierta pecatele fara numai

unul Dumnedeu?“ Dar de preamărirea lui Dumnedeu le este lor? O nu, iubiților, ci de micșorarea lui Iisus, a cărui dumnedeire nu vor sĕ o recunóscă. Observați: „acesta“ — i dic ei cu desprețuire, nici barem numele cel îndătinat de „Ravvi“, învĕțătoriule, nu vor a i'l da. Iisus cunósce îndată cugetele lor și întrébă, căci cugetă acestea întru sine? Căci ce este mai lesne: a ierta slăbănogului pĕcatele, ori a'i da vindecare? „Ci ca sĕ sciți, dice, că are fiiul omenesc putere a ierta pĕcatele pe pământ, se 'ntórce cătră slăbănogul și dice: „Ție 'ți dic, scólă, ia 'ți patul tĕu și mergi la casa ta“. „Și s'a sculat“ — dice evangelia — „îndată, și luându-și patul au eșit înaintea tuturor“. Ceea-ce mai nainte, la iertarea pĕcatelor, făcuse Iisus acoperit, aici face descoperit și pe față: cel ce avù putere a ierta pĕcatele, cu cât mai vêrtos avea putere a da sănătate! Cel ce avù putere a vindeca rădăcina rĕului, cu atât mai vêrtos avea putere a vindeca fruptul din rădăcină! Minunea cea mai mare, — iertarea pĕcatelor — o sevêrșise 'naintea ochilor cărturarilor, și ei n'o vĕduseră; acum sevêrșesce și alta mare 'n sine, însă mai mică în asemĕnare cu cea d'ântâiu; acésta o vĕd și n'o pot nega nici combate, căci sunt sute și mii de mărturii; și de o ar nega sutele și miile de mărturii, și de o ar nega cei patru, cari duseră patul cu slăbănogul, o ar proclama în gura mare casa cea descoperită și patul cel gol. Și așa e bătută și rușinată și fățăria și și necredința cărturarilor. Este un ce prea însemnat, că Mântuituriul vindecă mai ântâiu pĕcatele slăbănogului, însă după aceea și slăbănogia lui, că i dice mai ântâiu: „Eartă-se ție pĕcatele tale!“ și numai după aceea: „Scólă, ia-ți patul tĕu și mergi la casa ta.“ Însemnat, dic, și plin de învĕțătură și pentru noi. Și noi adeseori căutăm vindecare pentru patimile nóstre cele trupesci și ne

rugăm părintelui ceresc pentru curmarea séu ușurarea lor, și credința creștinéscă ne spune, că Dumnedeu va și asculta rugăciunea nóstră, de va fi spre binele nostru. Tu zaci într'o bólă îndelungată; tu ești cuprins de cutare neputință; tu suferi urgisiri și isgoniri din partea prietinilor tĕi; ție 'ți lipsesce pacea din casa ta, și așa toți unul mai mult, altul mai puțin, suntem espuși suferințelor, — suferințe, cari sunt nedespărțibile de viéța omenéscă. Dumnedeu are și voința și putința de a ne ajuta; însă pĕcatul stă ca un zid tare între noi și Dumnedeu, și nu ne lasă sĕ ne apropiăm de Dumnedeu. De aceea voiesci tămăduire durerilor tale; voiesci ușurare de greutățile tale; voiesci alinare suferințelor tale: surpă zidul pĕcatului, ce te desparte de Dumnedeu. Nu poți dintr'odată: surpă'l cu încetul, surpă'l pétră de pétră, și fii încredințat, că décă te vei învrednici și tu, ca paraliticul de astădi, a câștiga iertarea pĕcatelor tale, vor înceta preste asceptarea ta și suferințele tale.

Iubiților creștini! Ne aflăm în postul sfinților Apostoli, adecă în calea ce duce la Iisus. Toți fără deosebire, bĕtrâni și tineri, bărbați și femei, toți pănă la unul ne am abătut mai mult séu mai puțin din calea voiei lui Dumnedeu, — singura cale mântuitóre: toți am rătăcit mai mult séu mai puțin într'una séu într'alta séu în tóte; toți ne putem aseměna unor bolnavi, ne putem aseměna slăbănogului din evangelia de astădi. Bisericei însă i s'a făcut milă de noi; ea ne a luat în brațele sale cele iubitóre, ca cei patru pre slăbănogul, și va sĕ ne ducă la Christos. Nimic nu se cere dela noi decât pocăință, pocăință din inimă: pentru prețul acesta atât de mic, dar *numai* pentru acesta, pentru nici unul altul din lume, ne priimesce Domnul și pre noi. Sunt însă atâtea mulțimi de popor, — atâtea griji și deșertăciuni și ispite lumesci —

care ne opresc de nu putem străbate la Dênsul. Sĕ nu desperăm: credința cea tare ne va arĕta calea, ne va învĕța se spargem acoperemêntul casei și totuși sĕ ajungem le ținta dorită.

O fericiți, de vom face așa! Cel mai mare câștig din lume va fi premiul ostenelelor nóstre: „Fiiule, iértă-se ție pĕcatele!“ Urma-va apoi și ceealaltă: „Scólă, ia'ți patul tĕu și te du în casa *ta!*“, ori urma-va: „Scólă-te, gătesce-te a eși din casa *ta* și a vení în casa *mea!*“ — fiă voia Lui. La bine și la rĕu, în viéță și la mórte nu mai aud decât glasul Domnului și Dumnedeului meu: „Fiiule, fiică, iértă-se ție pĕcatele tale!“ Și cu acésta sum mântuit, sum fericit! Amin!

XV. La Dumineca a șeptea după Rusalii.

„Și s'au mirat popórele ḑicênd, că nici odinióră nu s'a arĕtat așa în Israil“. **Mateiu 9, 33.**

Și se revérsă darul lui Dumneḑeu preste poporul, ce umbla întru întunerec, ca ploi binefăcĕtóre preste un ținut însetat. Așa se repețesc vindecările lui Christos în sinul poporului: scóterea duchurilor necurate, vindecarea slăbănogului, săturarea celor cinci mii in pustiă, furtuna pe mare și câte și câte altele. Așa e și vindecarea orbilor și scóterea duchului necurat, de carea ne spune sânta evangeliă de astăḑi. Doi orbi auḑind că Iisus trece pe acolo, strigă după Dênsul: „Miluiesce-ne pre noi Iisuse fiiul lui David.“ Și întrebându-i Iisus de credința lor, aceia și-o mărturisesc, și Christos le ḑice: „După credința vóstră fiă vóuĕ“. Și îndată s'au deschis ochii lor. Christos le demandă, sĕ nu spună nimenui de vindecarea lor, eară ei mai vêrtos 'l vestesc în tot pământul acela. Și după eșirea celor doi orbi adus'au la Dênsul un om mut, îndrăcit. Și scoțênd Iisus duchul cel rĕu, mutul a 'nceput a vorbi; „și s'au mirat popórele ḑicênd, că nici odinióră nu s'a arĕtat așa în Israil“· Ear fariseii ḑiceau: „Cu domnul dracilor gonesce dracii!“ Și a încungiurat Iisus tóte cetățile și satele, învețând în sobórele lor și propoveduind evangelia împĕrăției și vindecând tótă bóla și tótă neputința întru popor.

Popórele se miră de minunile, ce vĕd că sevêrșesce Christos, — Fariseii ḑic, că cu domunl dracilor gonesce dracii; și aici tot priveliscea cea vechiă: de o parte credința, de alta necredința, - de o parte *iubirea*, de alta *invidia* și *ura*.

Este un lucru firesc, și ușor de esplicat, ca sĕ iubim pre cel-ce ne iubesce și ne face bine: dar este cu totul nenatural și chiar forțat, a invidia și a urgisi pre binevoitoriul și binefăcĕtoriul tĕu și al altora. Poporul, în simplitatea și naturalitatea sa, admiră pre Christos și măresce pre Dumneḑeu, carele a dat putere ca aceea ómenilor: a face lucruri și minuni, precum nu s'au arĕtat nici odinióră în Israil. Poporul se bucură de cele minunate, ce aude și vede că s'au făcut altora din sinul sĕu. Poporul laudă pre Christos și vestesce numele lui în tóte părțile. Poporul onoréză și iubesce pre Christos ca pre binefăcĕtoriul sĕu, și archiereii și bĕtrânii nu cutéză a pune pe față mânile lor asupra Lui, ca sĕ nu se facă turburure întru popor, ci spre acésta aleg nu lumina ḑilei, ci întunerecul nopții și trădarea lui Iuda. Și precum în viéța Lui de pe pământ 'l împresóră și 'i urméză din mari depărtări, așa 'și manifestéză iubirea sa cătră Dênsul până la patimile Lui cele mântuitóre, când fanatismul fariseilor și cărturarilor l'a iritat și aprins pentru un moment, a cere restignirea lui Iisus și venirea sângelui Lui asupra lor și asupra fiilor lor, — pentru ca apoi, când vede întunecimea sórelui și cutremurul de pământ, ce s'au făcut la mórtea Lui, iar sĕ se întórcă, sĕ-și bată pepturile lor și sĕ strige: „Greșit'am de am vĕrsat sânge nevinovat!“ Acésta este iubirea cea curată, nefățărită a poporului, și dócă dușmănia și ura fariseilor și cărturarilor nu turbura mintea lui și nu întuneca vederile lui cele firesci, poporul nu se făcea contrar învĕțăturei lui Christos, care 'l chiăma la moștenirea împĕrăției cerului. De aceea a ḑis Christos: „Vai lumei de smintélă, dar mai vai prin cine vine smintéla!“ Da, popor evreesc, tu ai iubit pre Christos și vedeai într'ênsul pre Mossia cel promis de Dumneḑeu și prevestit

de proroci; dar alții au fost, cari te învețau a nu'l iubí, a nu'l asculta, a nu crede întru Dênsul. Vai lumei de smintélă!

V'am arětat, iubiților creștini, la mai multe ocasiuni, ba la tóte ocasiunile, ce ni s'au dat, deosebirea dintre învățătura lui Christos și învățătura fariseilor și cărturarilor. Am arětat îndeosebi, că religiunea lui Christos purcede din inimă și îndeobște este îndreptată spre *omul cel dinlăuntru*. Fariseul se rógă dela buze, cu multe cuvinte înșirate pe dinafară, dar inima lui este departe de Dumnedeu. El se rógă în public, prin târguri, prin colțurile ulițelor, ca sĕ'l védă ómenii că se roagă. El postesce de dóuĕ ori pe sĕptĕmână, dar va sĕ'l sciă lumea. El face milostenie, dar pe față, cu laudă și fală de sine, că împlinesce legea. De aceea îndată dela început Christos învěța poporul, că de vor fi faptele lor numai ca ale cărturarilor și fariseilor: arětări, spoieli din afară, — nu vor împlini legea. „Dic vóuĕ, că de nu va prisosí dreptatea vóstră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți întra întru împĕrăția cerurilor". (Mateiu 5, 20). Apoi face o privire comparativă, aseměnătóre, asupra poruncilor legei: iubirea deaprópelui, rugăciunea și jertfa, căsătoria, jurămêntul, dreptatea, răbdarea, iertarea celui-ce ți-a greșit și iubirea și resplătirea cu bine la cel-ce ți-a făcut ție rĕu și tóte poruncile legei, așa după cum le esplică fariseii și de altă parte după cum le cere Dumnedeu, și le esprimă ca datorință dinlăuntru, ca convingere din inimă, ca credință tare cătră Dumnedeu, mărturisită și dovedită prin fapte. Învățătura lui Christos este hotărită și curată, și popórele se miră de dênsa; că „era ca a celui-ce are putere, ear nu ca a cărturarilor". Și tot asemenea e învățătura lui Christos în tótă viéța. Fariseii și cărturarii însă, în loc de a plini legea unde e defectuósă și a o îndrepta unde e greșită, se 'ntĕrită din ce în ce în tâlmăcirile lor și suspectézĕ pre Christos, că este călcător de lege, hulitor de Dumnedeu, și așa trebue persecutat, prins și omorît. Tóte învățăturile lui Christos fariseii și cărturarii le restălmăcesc, tóte minunile Lui le înjosesc, le declară de fărmecături, chiămări de duchuri necurate, înșelăciuni și amăgiri de popor. Ura și invidia umple și copleșesc inimile lor într'atâta, încât ei rădică formală pândă și vênătóre asupra cuvintelor și faptelor Lui. Astfel de ură josnică se arată și în calumniarea lor asupra minunei lui Iisus din evangelia de astădi cu scóterea duchului necurat dintr'un om nefericit. Iisus cértă duchul cel mut, omul începe a vorbí, și popórele se miră de cele-ce vĕd și aud; eară fariseii — ascultați, iubiți creștini, ce născocesc: că Iisus dispune asupra diavolilor, și cu acea putere diavolĕscă scóte diavoli, adecă: nu vĕ mirați, popórelor, pentru-că nu este dela Dumnedeu puterea acésta, ci dela mai marele diavolilor! Și așa fac ei cu tóte cuvintele și faptele lui Iisus. Domnul necontenit vindecă bolnavi: orbi, schiopi, — nu este dela Dumnedeu omul acesta, strigă ei, că nu ține Sâmbetele! Christos trece prin sĕmĕnături, și învățăceii, fiind flămênzi, smulg câte un spic, 'l frécă 'n mâni și mănâncă: Vedi ce fac învățăceii tei? Nu se cuvine Sâmbăta! — Iisus vindecă pre orbul din nascere: Ce pĕcătos de om, că face vindecări și nu ține Sâmbăta. Iisus vindecă pre slăbănogul, iertându-i pĕcatele: Jos cu el, că numai Dumnedeu are putere a ierta pĕcatele, eară nu om! Așa merge invidia, ura, dușmănia crescênd din ce în ce, până când se găsesce un om uitat de sine, care pentru preț de bani vinde pre cel mai presus de ori-ce preț și dă pre cel fără de pĕcat în mânile celor fără de lege! Vai lumei de smintélă, dar mai vai de cel, prin care vine smintéla!

Astfel, iubiților, am vĕdut și aici credința și necredința, iubirea și ura împreună cu urmările lor. Necredința nu ne mulțemesce, nu ne mângăiă, nu ne povețuesce, ci ne lasă ca pre o corabiă fără cârmă in mijlocul valurilor, — credința ne pune sub scutul lui Christos și ne duce, în frunte cu Dênsul, întru împĕrăția Tatălui ceresc, care împĕrăție se începe aici jos cu plinirea poruncilor Lui celor fericitóre și dumnedeesci și se deplinesce acolo sus, unde pre cei buni îi ascéptă fericirea cea fără de sfêrșit. Acolo ei împreună cu cetele ângeresci se îndulcesc de lumina cea neapropiată a celui-ce este începutul și sfêrșitul a tóte. Aceluia mărire, cinste și închinăciune în veci. Amin!

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

XVI. La Dumineca a opta după Rosalii.

„Și au mâncat toți și s'au săturat“. Mateiu 14, 20.

„Bogații au sĕrăcit și au flĕmênd̨it, eară cei-ce caută spre Domnul nu se vor lipsí de tot binele“, — așa cânta dumned̨eescul părinte David cu o miiă de ani înainte de venirea în lume a Mântuitoriului nostru Iisus Christos. Și precum a cântat atunci psalmistul, așa vedem împlinindu-se întocmai și acum, după cum ne spune evangelia de astăd̨i. Poporul sirmanul alerga cete de cete, cu sutele, cu miile chiar, la doftorul cel ceresc, care umbla pe pământ, și pĕtruns de mila lui, vindeca tótă bóla și neputința lui. Astfel într'una din acele d̨ile se pleca deja d̨iua, și doftorul cel dumned̨eesc încă tot continua cu învețăturile și vindecările cele minunate; dar fiind locul pustiu, apostolii 'l rugară, sĕ slobódă poporul, sĕ se ducă prin sate sĕ-și cumpere bucate. Iisus le d̨ise, că nu trebue sĕ mérgă, ci sĕ le dee ei sĕ mănânce. Și rĕspund̨ênd ei, că n'au aici făr' cinci pâni și doi pesci, Iisus demanda poporului sĕ ședă pe earbă; și luând cele cinci pâni și doi pesci, căutând la ceriu, le-a binecuvêntat și a frânt pânile și le-a dat învĕțăceilor, și învĕțăceii popórelor. Și au mâncat toți și s'au săturat, și au luat remășițele de sfărmituri dóuĕspred̨ece coșuri pline. Ear ómenii, cari mâncaseră, erau ca la cinci mii, afară de muieri și de copii. Și îndată a demandat Iisus învĕțăceilor, sĕ între în corabiă și sĕ trécă de ceea parte, până când El va slobod̨í popórele.

Așa, creștini evlavioși, așa săturà Mântuitoriul cinci mii de ómeni în pustiă cu cinci pâni și doi pesci; așa ne saturà și pre noi și pre toți credincioșii Sĕi până la sfêrșitul veacului, așa cu pânea cea de tóte

ḑilele, ce ne e de lipsă pentru viéța trupéscă, așa și cu pânea cea sufletéscă a darurilor Sale.

Cu credință și iubire nețermurită alérgă poporul la Messia cel făgăduit, ca sĕ ia vindecare de bólele și neputințele sale. Christos iubitoriul de ómeni nu numai că vindecă cu îndurare pre bolnavii lor, ci vĕḑênd că sórele s'a plecat spre apus și poporul nu are cele de lipsă pentru chrană, ear apostolii, cărora Domnul li-a demandat sĕ le dee ei de mâncare, nu au fără' cinci pâni și doi pesci, Christos ia pânile și pescii, binecuvêntă, frânge, dă învĕțăceilor, ear învĕțăceii poporului. Și au mâncat toți și s'au săturat, și au prisosit sfărmiturile, dóuĕspreḑece coșuri pline, care Domnul li-a demandat sĕ le adune, ca nimic sĕ nu péră. După aceea Iisus trămite pre apostolii cu corabia preste mare, unde și însuși le urmézĕ, sloboḑind mai nainte poporul; căci poporul — ne spune Ioan — pĕtruns de acéstă minune, voia sĕ'l proclame împĕrat, dar Domnul sciia, că încă n'a venit ceasul Sĕu. — Așadară cu cinci pâni și doi pesci Iisus Domnul săturà cinci mii de ómeni, și rĕmân dóuĕspreḑece coșuri de fărmituri. Cine va puté deslega și tălcuí acéstă minunată săturare a poporului în pustiă? Cine va puté cerca adâncul judecăților Tale, Dómne! Puterea Ta, bunătatea Ta, ce o a implorat Mântuitoriul lumei prin binecuvêntarea pânilor, acelea sunt causa chrănirei poporului. Da, nu mulțimea pânei, ci îmmulțirea ei prin atotputernicia și preaîndurarea Ta, a lucrat săturarea poporului, acea atotputernică și preaîndurare, carea în legea vechiă a sporit védra de făină și urciorul cu unt de lemn al vĕduvei din Sarefta Sidonului, spre a chrăní în ḑilele fómetei pre alesul Tĕu, prorocul Ilie. Acea atotputernică și preaîndurare a Ta, care la rugăciunea prorocului Tĕu Moise ai trămis poporului israilitean în pustiă pâne din ceriu în formă

de mană și i-ai isvorit apă din pétră. Aceeași atotputernică și preaîndurare, carea și astăḑi face sĕ resară sórele și sĕ caḑă plóia din ceriu, spre a gătí chrana nóstră a ómenilor și a tótă ființa cu viéță de pe pământ. Acestea, iubiților creștini, acestea sunt darurile ceresci, prin cari Fiiul lui Dumneḑeu, spre dovedirea dumneḑeirei Sale, a săturat în loc pustiu cu cinci pâni cinci mii de ómeni. Căci, repet, nu mulțimea pânilor, ci darul dumneḑeesc a săturat poporul.

Așa e și astăḑi, iubiți creștini! Unde e darul lui Dumneḑeu, acolo e sporiu și înaintare; ear unde lipsesce darul acesta, acolo tóte silințele nóstre sunt deșerte. Suntem, iubiților, în timpul *secerișului*, și fiăcare adună în jignițele sale mult-puțin cât i-a rênduit Tatăl ceresc. Noi am arat și semĕnat; dar cine ni-a dat sănĕtate și putere, ca sĕ fim harnici a muncí? Am arat și am semĕnat; dar cine a dat plóia și róua, vêntul și sórele, căldura și recéla, în fine cine ni-a dat pământul și semênța de semĕnat, cari tóte și multe altele sunt de lipsă pentru rodirea pământului? De câte ori vin vênturi protivnice, ploi torențiale, grândini înfricoșate, secete îndelungate și câte alte umblări contrare ale vremilor, cari ne fac a privi cu serióse îngrijiri la ḑiua de mâne; și cine ia ca cu mâna durerile, întristările și îngrijirile nóstre? Totdeuna sĕ ne aducem aminte, iubiților, că nu sciința nóstră, nu hărnicia și puterea și priceperea nóstră este, carea sporesce și duce la deplinire lucrurile nóstre. Odată apostolii, cerênd Christos ceva de mâncare, au rĕspuns, că tótă nóptea s'au ostenit și nimica n'au prins. Astfel ei, cari erau pescari. Ḑicêndu-le însă Iisus, se arunce mréja de a drépta parte a corabiei și vor afla, și urmând ei așa, au prins atâta mulțime de pesci, încât nu puteau trage

mréja la uscat, ci au trebuit sĕ strige pre soţii lor din ceealaltă corabiă, sĕ le ajute. Aşa şi secerişul nostru. De nu va da Dumneḑeu darul de sus, ostenéla nóstră rĕmâne zadarnică. Ba şi după seceriş şi după adunarea în jigniţe de nu va fi darul de sus, mulţimea bucatelor adunate nu ne va mulţemí; ear cu acel dar, ca în evangelia de astăḑi, cu cinci pâni se vor sătura cinci mii de ómeni. Sĕ mulţemim dar, creştini iubiţi, se mulţemim din genunchi lui Dumneḑeu, care ni-a ajutat a aduna şi rodurile acestea ale anului, şi sĕ 'L rugăm, sĕ ne ajute, ca sĕ le petrecem după sânta voia Lui, nu în îmbuibări şi desmierdări, ci spre mărirea lui Dumneḑeu şi spre binele nostru şi al deaprópelui nostru. Astfel sĕ cugete şi sĕ simtă cel cu seceriş îndestulitoriu; dar sĕ nu cadă cu inima nici cel-ce a secerat puţin, căci: „cei-ce caută spre Domnul," după ḑisa psalmistului, „nu se vor lipsí de tot binele," şi sĕ ne aducem aminte, că cinci pâni au împărţit apostolii la cinci mii de ómeni în pustiă dincolo de Iordan, şi „au mâncat toţi *şi s'au săturat*".

Acésta este *una* învĕţătură, ce ni-o dă evangelia ḑilei; dar aceea mai cuprinde şi o a *dóua* învĕţătură tot atât de folositóre. „*Adunaţi sfărmiturile,*" ḑice Christos învĕţăceilor, după ce au mâncat popórele, „adunaţi sfărmiturile, ce au prisosit, ca sĕ nu se pérdă ceva!" „Adunaţi sfărmiturile, ca sĕ nu se pérdă ceva," ne ḑice cuvêntul lui Christos şi nóuĕ, celor-ce am adunat secerişul nostru mult-puţin, cât ni-a dat Dumneḑeu a puté aduna. Căci nu mulţimea bucatelor, ci buna împărţire, înţelépta economiă şi pestrare este chizăşia îndestulirei şi mulţemirei nóstre. Nici cel-ce are mult sĕ nu risipéscă, nici cel-ce are puţin sĕ nu se lipséscă. Aşa este înţelosul cuvêntului lui Christos pentru adunarea sfărmiturilor; toţi aţi mâncat, toţi

v'aţi săturat la mésa, ce v'au pus'o, la porunca Domnului, apostolii în pustia Iordanului; dar ce prisosesce, sĕ se adune, ca sĕ nu se calce în picióre. Aşa, iubite creştine, se urmezi şi tu, şi după acest seceriş şi în tóte ḑilele vieţei tale. Păzesce-te de risipitoriă, carea mănâncă adeseori nu numai agonisita ta, ci şi a părinţilor tĕi, şi ca pre fiiul cel perdut din evangeliă, te împinge în cele din urmă, a te tocmí slugă prin alte ţĕri şi în timp de fómete a te chrăní cu rădĕcini, de cari mănâncă porcii, cum ai ajuns şi tu a-i pasce, ca şi acela. Păzesce-te de îmbuibări în mâncări şi beuturi, de cari se îndeletnicia bogatul din evangeliă, care se îmbrăca ca regii şi împĕraţii în porfiră şi vison, şi trăia în tóte ḑilele luminat, ear sirmanului Lazar, care zăcea bolnav la pórta lui, nu se îndura sĕ-i dea nici sfărmiturile, ce căḑeau dela mesele sale. Ori ca bogatul, pre care Christos l'a provocat a'şi vinde averile, a le da sĕracilor şi a-I urma Lui, carele însă, auḑind cuvêntul acesta, s'a dus întristat, căci avea averi fórte multe. Observă tu, iubite creştine, calea cea bună, ce ţi-o arată Christos: ostenesce, adună şi cruţă, însă fi gata, ca cu comorile cele pământesci, ce ţi le-a dat Dumneḑeu, prin viéţă cumpĕtată, şi prin îndurare cătră sĕraci şi tótă fapta bună sĕ-ţi agonisesci comorile ceresci, care moliile nu le strică, nici furii nu le sapă nici le fură. Spre aceste comori se îndrepţi nisuinţa ta, ca încă în viéţa acésta pământéscă se poţi ḑice órecând: Comorile mele sunt colo sus, şi acolo e şi inima mea; şi dorinţa ta acésta sĕ se şi împlinéscă, cu darul şi cu îndurările şi cu iubirea de ómeni a celui-ce a săturat pre popóre în pustiă şi satură ḑi de ḑi tótă făptura. Căruia mărire, cinste şi închinăciune în veci, şi în vecii vecilor. Amin!

XVII. La Dumineca a nóua după Rosalii.

„Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“

Mateiu 14, 31.

Iéră şi iéră ne întâlnim cu credinţa, ca isvorul şi îndreptariul faptelor bune, şi cu contrariul aceleia, cu necredinţa, carea tóte faptele bune le împedecă, le îngreuiéză, ba adeseori le face cu neputinţă. Acésta ni-o arétă Christos şi în sfânta evangeliă de astădi. După-ce a săturat în pustiă cele cinci mii de ómeni cu cinci pâni şi doi pesci, şi a slobodit poporul, s'a suit singur în munte să se róge. Eară la a patra strajă de nópte, adecă spre diminéţă s'a dus la apostoli, cari erau cu corabia pe mare; şi cu tóte că era marea turburată de vênturi protivnice, Iisus umbla pe mare ca pe uscat. Învăţăceii vădênd, s'au spăimêntat şi au strigat, credênd că este o nălucă. Atunci Iisus a dis: „Cutezaţi, eu sum, nu vă temeţi!“ Petru a dis: „Dómne, de eşti Tu, di-mi să viu la Tine pe apă.“ Iisus a dis: „Vină!“ Şi eşind Petru din corabiă, umbla pe apă, ca să mérgă la Iisus; dar vădênd că vêntul e tare, s'a temut, şi începênd a se cufunda, a strigat: „Dómne, mântuesce-mă!“ Atunci Iisus îndată i-a întins mâna, l'a prins şi a dis: „Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“ Şi întrând ei în corabiă, a încetat vêntul. Eară cei ce erau în corabiă, venind s'au închinat Lui dicênd: „Cu adevărat, fiiul lui Dumnedeu eşti!“ Şi trecênd Iisus, a venit în pământul Ghenizaretului.

Minunile lui Christos urméză lanţ una după alta: ca cri săturarea celor cinci mii, ca astădi umblarea pe apă ca pe uscat, ca mâne va urma vindecarea tinérului lunatic, şi aşa poporul din ţinuturile vecine, uneori însă şi din însemnate depărtări alérga după

Dênsul. Una din aceste minuni este dar şi umblarea Lui pe apă ca pe uscat. Petru vrênd să mérgă la Dênsul, 'l rógă să-i permită, şi chiămat fiind, plécă; dar vădênd vêntul tare, începe a se îndoi şi tot odată a se şi cufunda, şi strigă: „Dómne, mântuesce-mă!“ Iisus 'l prinde de mână şi 'l rădică, i impută însă necredinţa şi îndoiéla. Despre acéstă îndoiélă şi necredinţă, iubiţilor, carea zădărnicesce atâtea nesuinţe laudabile şi atâtea fapte bune, să vorbim dar astădi; căci multă este în lume şi multă pedecă face lăţirei binelui între ómeni, şi mulţi sunt încă şi între noi creştinii de astădi, la cari se póte aplica cuvêntul apostolesc, că încă dorm.

Necredinţa dar este negarea a tot ce nu se vede şi nu se aude. Apostolul Toma a audit dela colegii săi, că Christos după înviere a fost la ei, dar el nu crede, până nu va vedé şi nu va pipăi cu mânile sale ranele cuielor din mânile şi cósta Lui. Christos se arétă de nou, Toma vede şi pipăie ce a dorit, şi strigă: „Domnul meu şi Dumnedeul meu!“ Eară Iisus îi impută necredinţa şi fericesce pre cei-ce n'au vădut şi au credut. Petru a fost martor la vindecarea orbilor, la învierea fiicei lui Iair, la schimbarea la faţă a Domnului în Tavor, la săturarea celor cinci mii şi câte alte minuni; a şi cunoscut pre Iisus umblând pe apă; dar când Iisus îi dă voiă a vení la Dênsul, însă el vede vêntul contrar, se teme şi începe a se clătina şi a se cufunda; credinţa lui se clătină, şi el strigă şi cere ajutoriu. Eată, iubiţilor, colo întrégă necredinţă, aici credinţă jumătăţită, clătinată; acolo: fericiţi cei-ce au credut, — aici: puţin credinciosule; acolo Toma necredinciosul, aici Petru îndoiosul, „puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“ O Petre, tu ai fost aprópe neîntrerupt cu Christos; ai vădut faptele şi minunile Lui, şi ai audit cuvintele şi învăţăturile Lui,

de cari poporul se uimia, căci nici odată nu audîse atari cuvinte; tu vedi pre Christos trupesce dinaintea ta, audi glasul Lui, care te chiamă la Dênsul, — dar valurile turburate și vênturile șuierând sguduie credința ta, 'ți însuflă frică, și tu începi a te cufunda, și numai mâna cea tare a lui Christos te rădică din valuri, — o Petre, puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit? Au nu sciai tu, că Domnul este aprópe, și că cel-ce te-a chiămat la Dênsul, nu te va lăsa sĕ te înneci?

Eată, iubiți creștini, urmările necredinței séu ale credinței scădute și slăbite! Și astfel de credințe jumĕtățite, cari se clătină între credință și necredință, de câteori aflăm în lume! Da, la bine, când lucrurile nóstre sporesc și înaintézĕ după plăcerea nóstră, mărturisim, póte chiar cu vătĕmarea adevĕrului și a modestiei, credința nóstră creștinéscă; dar îndată ce planurile nóstre întimpină pedeci și greutăți, îndată credința nóstră începe a șovăi și a se clătina, îndată proba, ce se cere credinței nóstre, ne găsesce nepreparați. Tóte 'mi merg pe dos! Nimic nu pot scóte la cale! Pare-că toți și tóte sunt contra mea! — așa ne plângem și ne văietăm noi adeseori. Ear când greutățile și necazurile nóstre cresc, când ne întimpină pagube materiale, bóle și dureri, ba când mâna morții ne cere chiar câte o grea jertfă a unui iubit al casei, familiei, inimei nóstre, atunci tânguirile nóstre iau chiar formă de judecări, de imputări, și cârtiri asupra dreptății lui Dumnedeu. O iubite creștine, unde e acum credința ta în îndurarea lui Dumnedeu, carea este preste tóte lucrurile Lui? Unde încrederea ta, că Dumnedeu cel atotputernic póte schimba suflarea vênturilor, și cu acésta și sórtea ta! Că Dumnedeu cel preaîndurat póte întórce întru bucuriă lacrimile tale, precum a binecuvêntat turmele mult cercatului Iov,

așa că cele din urmă au întrecut pre cele d'ântâi, cari i le jăfuiseră tĕlharii, a rădicat bóla lui cea grea și aprópe nesuferită și în locul copiilor perduți i-a dat fii și fiice, căror asemeni nu erau în tot ținutul acela! Căci n'ai cugetat și n'ai dis și tu ca acel drept și mult răbdător, că décă am luat din mâna lui Dumnedeu cele bune, au nu este drept și cuviincios, a lua și cele rele? Au nu credi tu, că Dumnedeu este atotputernic, care la marginea prăpastiei 'ți póte trămite ânger păzitor? Nu credi, că este atotbun, care din noianul gratiei Sale póte curăți tóte pĕcatele tale? Că nu voiesce mórtea pĕcătosului, ci ca sĕ se întórcă și sĕ fiă viu? De unde dar necredința ta séu împuținarea și slăbirea și recirea credinței tale? Credința este mama faptelor bune, ear necredința dușmana lor; și în mĕsura cum scade credința, se înmulțesc în lume cugetele și cuvintele și faptele cele rele: minciuna și nedreptatea, lăcomia și nesațiul, înșelăciunea și furtul, invidia și zavistia, necurăția și tóte patimile cele trupesci, cari ne înjosesc și ne depărtézĕ dela împĕrăția lui Dumnedeu. Pentru ce este atâta rĕutate în lume? Pentru necredința nóstră. Cum va pĕtrunde gratia lui Dumnedeu la inima celui necredincios, carea totdeuna este deschisă și gata la tóte cele rele, ear la tóte cele bune totdeuna închisă și nepriimitóre?

Iubită obște creștinéscă, biserica cea viuă a lui Christos! Vĕdênd din cele de pănă ací, că necredința, ca o buruiană netrebnică, este stérpă și neroditóre, ba împedecă și înnécă și rodurile cele bune ale credinței, sĕ ne silim a o desrădăcina din inimile nóstre și a sădi în locul ei credința cea viuă și lucrătóre de fapte bune. Căci fără credință nu este cu putință a plăcé lui Dumnedeu; pentru-că necredinciosul cum va face fapte bune, care el în împetrirea sa nu le

recunósce de bune și după legea lui Dumnedeu? Cum va urma poruncilor lui Dumnedeu, când inima lui e departe de Dumnedeu? Cum va pune întru Dumnedeu nădejdea sa, când nu crede întru atotputernicia, dreptatea, îndurarea lui Dumnedeu?

Sĕ ne lipim dar cu tótă inima, cu tótă credința de legea lui Dumnedeu, carea ni o a descoperit în lume însuși fiiul Sĕu, Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, ca prin credința nóstră și prin faptele cele bune, cari isvoresc dintr'ênsa, sĕ mărturisim pre Christos, sĕ dorim ca Petru a merge la Dênsul și a petrece împreună cu Dênsul. Căci décă 'L vom crede și prin cuvintele și faptele nóstre 'L vom mărturisí, atunci însuși ne dă promisiunea cea fericitóre, că și noi vom fi mărturisiți de Dênsul înaintea Tatălui Sĕu, carele este în ceruri. Din contră sĕ fugim de necredință, carea este lăpĕdare de Christos, — ca la judecata din urmă sĕ nu se aplice și la noi cuvêntul Lui, că cel-ce se va lăpĕda de Dênsul înaintea ómenilor, și El se va lăpĕda de el înaintea Tatălui Sĕu, carele este în ceruri. Dar, cred Dómne; ajută necredinței mele. Amin!

XVIII. La Dumineca a dĕcea după Rosalii.

„Acest neam cu nimic nu póte eși, fără numai cu rugăciunea și cu postul“. **Mateiu 17, 21.**

Pogorîndu-se Iisus din muntele Tavorului, unde cu mărire se schimbase la față înaintea învĕțăceilor Sĕi Petru, Iacob și Ioan, căci se făcuse fața lui ca sórele și haina Lui strălucind ca néua, a aflat la pólele muntelui mulțime de popor, și pre cărturarii întrebându-se cu învĕțăceii Lui. Vĕdênd poporul pre Iisus, s'a spăimêntat, și alergând s'a închinat Lui; și întrebându-i Iisus pentru disputa lor, unul din popor L'a rogat sĕ vindece pre fiiul lui, care din copilăriă avea duch mut, și ori unde 'l apuca acela, 'l sdrobia, și făcea spume, și scârșnia cu dinții sĕi, „și l'am adus pre el,“ dicea omul, „la învĕțăceii Tei, și nu l'au putut vindeca“. Eară Iisus, mustrând necredința lor, a demandat a i se aduce tinĕrul nefericit; și s'a adus. Și vĕdênd pre Iisus, îndată l'a scuturat pre el duchul, și căděnd la pământ, se tăvălia aspumând. Întrebând Iisus, de când 'i este lui așa? — tatăl lui rĕspunse, că din copilăriă, și de multe ori l'a aruncat pre el în foc și de multe ori în apă, ca sĕ'l pérdă; „ci de poți ceva,“ adause, „ajută-ne nóue, fiindu-Ți milă de noi!“ Iisus i-a rĕspuns: „De poți, crede: tóte se pot credinciosului!“ Și îndată a strigat tatăl cu lacrimi: „Cred, Dómne, ajută necredinței mele!“ Atunci Iisus vĕdênd, că năvălesce poporul, a demandat duchului necurat: „Duch mut și surd, eu ție 'ți poruncesc, eși dintr'ênsul și de acum sĕ nu mai întrii în el!“ Și strigând și mult scuturându'l pre el, a eșit duchul; car bolnavul se făcuse ca un mort, încât mulți diceau că a murit. Ear Iisus apucându'l de mână l'a

rădicat. Atunci învĕţăceii au întrebat pre Iisus îndeosebi, pentru ce ei n'au putut scóte duchul cel rĕu? şi Iisus li-a rĕspuns: „*Acest neam cu nimic nu póte eşí, fără numai cu rugăciune şi cu post!*“

Deci sĕ cercăm, iubiţi creştini, ceva mai de aprópe asupra acestui cuvênt, ce l'am pus în fruntea privirei nóstre de astădi; şi anume; Sĕ vedem mai ântâiu, *ce este rugăciunea?* Rugăciunea este înălţarea minţii şi a inimei nóstre cătră Dumneḑeu. El este tatăl atotţiitoriul, făcĕtoriul cerului şi al pământului, vĕḑutelor tuturor şi nevĕḑutelor. La cine alérgă copilul întru tóte neajunsele şi lipsele şi necasurile sale? La părinţii sĕi, pre cari i i-a dat Dumneḑeu cei mai aprópe îngrijitori şi ajutători. Aşa alergăm şi noi şi toţi ómenii din lume la Dumneḑeu, carele este părintele nostru al tuturor. Multe din cererile nóstre dela părinţii pământesci rĕmân neîmplinite; căci debile şi mărginite sunt puterile nóstre omenesci, şi aşa adeseori, pre lângă tótă iubirea, ei nu pot împliní cererile fiilor lor. Dumneḑeu însă cel atotputernic, cel atotsciutor, cel atotbun şi atotîndurat ne dă tóte câte scie că ne sunt de lipsă şi de folos. „Tot ce veţi cere dela Tatăl întru numele meu, fi-va vóuĕ,“ ḑicea Christos. De aceea rugăciunea este un adevĕrat nutrimênt al sufletului însetat, un adevĕrat leac şi vindecare pentru sufletul neputincios şi bolnav. Într'un mod minunat Domnul, pogorîndu-se din muntele Tavorului, unde cu strălucire dumneḑeéscă se schimbase la faţă, vindecă pre tinĕrul cel chinuit de duchul cel mut şi surd; şi întrebat de învĕţăceii Sĕi, pentru ce ei n'au putut scóte acest duch? le arată ca unul din mijlócele de vindecare rugăciunea. — Creştini evlavioşi, ne aflam ca eri în ḑilele sântului post, şi ne siliam cu deosebită stăruinţă a alunga dela noi duchul cel rĕu al patimilor omenesci şi a căuta mântuirea sufletelor nóstre. Sĕ ne aducem

aminte, că Christos Domnul espune rugăciunea ca unul din mijlócele pentru scóterea duchului mut şi surd, ce stăpânia pre tinĕrul din evangelia nóstră de astădi; şi credincioşi dumneḑeescei Lui învĕţături, de câte ori duchul cel mut şi surd al patimilor omenesci cércă a ne robí şi a ne înstrăina de Dumneḑeu, arma nóstră pentru alungarea lui sĕ fiă rugăciunea cea cu credinţă. „Duch mut şi surd, depărtéză-te dela mine, care sum om după chipul şi asemĕnarea lui Dumneḑeu, şi sĕ nu te mai apropii de mine! — în numele lui Christos îţi poruncesc ţie!“

Şi acum venim la al *doilea* leac, care este *postul.* „Acest neam,“ ḑice Christos, „nu ese fără numai cu rugăciunea şi cu postul.“ Ce este dar postul? Postul este abstinerea nóstră dela mâncări îndulcitóre, cari lucréză îmbuibarea trupului şi ne depărtéză dela căutarea celor sufletesci. Multe din bólele nóstre, trupesci şi sufletesci, provin şi astădi din săturarea cea preste mĕsură a trupului cu mâncări şi beuturi preste mĕsură, şi în urma acestora se descéptă atâtea şi atâtea patimi, cari ne légă de pământ şi de cele pământesci, ne trag cu putere spre ele şi nu lasă ca sĕ se rădice sufletul spre cele mai bune şi dumneḑeesci. De aceea legea lui Dumneḑeu dela începutul neamului omenesc a impus acestuia înfrênarea şi supunerea celor de jos sub cele de sus, a celor pământesci sub cele ceresci. „Din pomul cunoscinţei binelui şi a rĕului sĕ nu mâncaţi; căci în ceasul, în care veţi mânca, cu mórte veţi murí!“ De aceea toţi prorocii şi plăcuţii lui Dumneḑeu demandau ómenilor abstinerea, moderaţiunea, postul; şi ceea-ce învĕţau cu cuvêntul, dovediau şi cu fapta. Ear esemplul cel mai luminat ni'l dă însuşi Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos, calea şi adevĕrul şi viéţa, fără de carele nimeni nu póte merge la Tatăl. Cu post de patruḑeci de ḑile şi patru-

ḍeci de nopţi începe lucrarea mântuirei neamului omenesc. Cu postul ruşinéză pe diavolul, carele încércă a'L ispití şi 'L îmbiiă a face pâni din petrile pustiei. „Nu numai cu pâne va trăí omul, ci cu tot cuvêntul, ce ese prin gura lui Dumneḍeu". Şi după trei asemeni încercări zadarnice l'a lăsat pre El diavolul, şi eată ângerii au venit la Dênsul şi-I slujiau Lui". (Mateiu 4, 11.) Şi tot astfel arétă Domnul însemnătatea postului de nenumĕrate ori în viéţa Sa de pe pământ. „Tu postind, unge capul tĕu şi faţa ta o spală, ca sĕ nu te areţi ómenilor, că postesci, ci Tatălui tĕu, celui ce este întru ascuns". (Mateiu 6, 18.) „Mâncarea mea este, ca sĕ fac voia Celui-ce m'a trămis pre mine şi sĕ sevêrşesc lucrul Lui". (Ioan 4, 34.) Şi tot asemenea încheiă şi viéţa Sa cu post şi rugăciune. — Creştini evlavioşi, rugăciunea şi postul le numesce Christos alungătóre ale duchului mut şi surd, ce tortura pre tinĕrul din evangelia de astăḍi şi de multeori 'l arunca în foc şi 'n apă, ca sĕ'l pérdă. Am vĕḍut pe scurt şi însemnătatea postului; şi aflându-ne după sântele ḍile ale postului de curênd trecut, veniţi cu îndoită sirguiţă, sĕ punem la inimile nóstre acest odor al cuvêntului dumneḍeesc.

Am privit, iubiţilor, una câte una cele dóue puteri, ce ni le recomandă Christos ca isgonitóre de duchuri necurate: rugăciunea şi postul, ca sĕ le putem vedé mai de aprópe şi a le cunósce mai bine. Noi le am deosebit, ca sĕ le cercetăm, — Christos le împreună după firea lor: nici rugăciunea fără post, nici postul fără rugăciune! Când sufletul tĕu doresce de Tatăl ceresc, precum doresce cerbul de isvórele apelor, şi în rugăciune cu credinţă îi plânge Lui durerile şi necasurile sale séu îi mulţemesce pentru binele, ce a priimit dela Dênsul séu 'L preamăresce pentru măririle şi minunile Lui cele necuprinse de

minte: atunci desfĕtările cele de jos ale lumei dispar, şi soţul credincios, postul, veghiéză şi grijesce, ca sfinţenia rugăciunei sĕ nu fiă turburată de patimile pământesci. Şi iérăşi când te preocupă grija pentru cele sufletesci şi ca o cale spre cele dumneḍeesci ţi-se presentéză postul, atunci ca o soţiă credinciósă ţi se arétă rugăciunea, ca o tămâie bine mirositóre, carea postul tĕu sĕ'l pună înaintea lui Dumneḍeu. Astfel *postul şi rugăciunea*, rugăciunea şi postul merg împreună şi te îmbracă cu putere de sus, ca sĕ poţi scóte şi alunga dela tine, precum Christos pre duchul cel mut şi surd din tinĕrul cel mult cercat, aşa şi tu tóte ispitirile şi uneltirile cele de multe feluri ale diavolului. Căci „acest neam cu nimic nu póte sĕ easă, fără numai cu rugăciunea şi cu postul!" La care ajută-ne Dómne şi *stăpânul vieţei nóstre.* Amin!

XIX. La Dumineca a unspredecea după Rosalii.

„Aşa şi Părintele meu cel ceresc va face vóuĕ, de nu veţi ierta fiăcarele fratelui sĕu dela inimile vóstre greşelele lor“.

Mateiu 18, 35.

Cel mai periculos inimic al iubirei deaprópelui este *egoismul,* adecă iubirea cea preste mĕsură de sine însuşi. Adevĕrat, că ziditoriul, precum în fiăcare vietate, aşa şi în om a plantat îndemnul natural de a se iubí pre sine însuşi, de a conserva esistinţa sa, de a se 'ngrijí pentru binele sĕu; dar asemenea adevĕrat e şi aceea, că legea cea nóuă, religiunea lui Christos, şi în privinţa acésta ne arată o cale mai înaltă, rădicându-ne dela acéstă ângustă şi firéscă iubire de sine la iubirea deaprópelui, la iubirea tuturor ómenilor din lume în aceeaşi mĕsură, în care ne iubim pre noi înşine. Şi'n adevĕr, inima omenéscă e destul de bogată, destul de mare, pentru de a încăpé în sine şi iubirea deaprópelui; ba tocmai vedem, că ea numai atunci simte mulţemire deplină, când binele sĕu 'l póte împărţí şi cu alţii. Linia însă între iubirea de sine şi iubirea deaprópelui e fórte fină; şi îndată ce cineva presupune despre sine mai mult decât este în realitate, séu se gândesce numai la sine şi numai de sine se îngrijesce, îndată a păşit pe cărarea cea lunecósă, de a se abate dela iubirea deaprópelui şi a cădé pradă egoismului. Căci cu cât cineva se va iubí mai mult pre sine, cu atât mai puţin va iubí pre alţii; şi cu cât se va legăna pre sine mai mult în părutele sale preferinţe şi întâietăţi, cu atât mai aspru va judeca pre alţii. Astfel pe nesimţite se pune o pătură de ghiaţă pe inima omenéscă, până când o face nepriimitóre de

bucuriile şi de suferinţele altora, o face nesimţitóre de tot, ce este străin. Stingêndu-se însă odată din inima omenéscă iubirea deaprópelui, se stinge de sigur şi iubirea lui Dumnedeu; căci a urí pe fratele sĕu şi a iubí pre Dumnedeu este cu neputinţă, şi numai iubirea lui Dumnedeu şi a deaprópelui împreunate fac iubirea perfectă, adevĕrată, iubirea ce o cere Christos dela următorii Sĕi. De aceea sufletul, ce s'a recit odată de cătră deaprópele, trebue negreşit sĕ se recéscă şi de cătră Dumnedeu, făcĕtoriul sĕu. Şi precum pământul cel depărtat de sóre şi lipsit de lumina şi căldura lui, devine trist, mort şi neproductiv, aşa şi sufletul, în care s'a stins iubirea deaprópelui şi iubirea lui Dumnedeu, încétă a viia şi a rodí. Acésta este apoi starea aceea tristă şi deplorabilă, când omul trăiesce numai pentru sine, când este orb, surd şi mut la necasul fraţilor sĕi, când mila şi compătimirea i devin nisce simţeminte necunoscute, când nu se'ndoiesce, nu se ruşinéză, nu-şi ţine pĕcat, a pretinde pentru sine tot şi la alţii a nu da, a nu face, a nu ierta nimic. În atari împregiurări omul bun şi virtuos simte cu adûncă durere, adeseori cu inima sângerată, că'ndevĕr inimicul cel mai periculos al iubirei deaprópelui este egoismul. Voind a ne ferí Mântuitoriul Christos de acéstă patimă, ce aduce atâta amar preste omenime; voind a deschide şi a încăldí inimile nóstre pentru iubirea sinceră cătră fraţi, voind a ne învĕţa sĕ răbdăm şi sĕ iertăm şi noi greşelele altora, precum Dumnedeu le rabdă şi le iértă ale nóstre, ne pune nainte esemplul din evangelia de astădi, dela Mateiu, unde ne dă o icónă credinciósă a bunătăţii lui Dumnedeu faţă cu noi, şi a rĕutăţii nóstre unul cătră altul!

Sĕ ne oprim puţintel la evangelia acésta, iubiţilor, ca sĕ privim mai cu deamĕnuntul trăsurile icónei

ce ne dă ea, și vom afla că acelea sunt mai cu sémă trei, dintre cari cea d'ântâiu e, că

Egoistul pre Dumnedeu îl necinstesce.

A vrut, dice evangelia, împĕratul sĕ ia sémă cu slugile sale. Sĕ luăm aminte: *Împĕratul* a vrut sĕ *ia* sémă, ear nu slugile sĕ-și *dea* sémă de economia lor, — audim óre și luăm la inimă toți câți întârdiăm din di în di a ne da sémă lui Dumnedeu despre faptele nóstre? *Și începênd a lua sémă,* dice, *i-a adus lui un datornic cu dece mii de talanți.* Nu e destul, iubiților! că datornicul n'a venit însuși la domnul sĕu, dupăcum fac slugile cele bune și credincióse, cari cu inima liniscită ascéptă sosirea stăpânilor, pentru de a-și da sémă de lucrările și isprăvile lor; nu e destul, că ascéptă, pănăcând împĕratul i *cere* socotéla; dar încă și după-ce i-o cere, el întârdiă a și-o da, și încungiură a veni de bună voiă la domnul sĕu; căci, dice, i-au *adus lui* un datornic. Și cum n'ar fi încungiurat el pre domnul sĕu, și cum nu s'ar fi temut a se înfățișa naintea lui, când el nu putea nega datoria sa, când cunoscea deoparte puterea și dreptatea domnului, ear de altă parte neputința și vinovăția sa, când scia că n'a făcut nimic pentru împuținarea datoriei sale, când în fine cumpănia mărimea cea enormă a datoriei! Dece, dóuĕdeci, o sută, nu! ci dece mii de talanți era dator, — o sumă enormă, ce întrecea însutit puterile lui. Și eată ce mult se potrivesce purtarea acestui datornic cătră domnul sĕu cu purtarea nóstră fată cu Dumnedeu! Noi toți, decum întrăm pe una ușă a vietei până când eșim pe ceealaltă *din* viétă, noi toți suntem datornici lui Dumnedeu, și cu cât suntem mai străini de cătră deaprópele și de cătră Dumnedeu, cu atât mai mult ne ferim de tot, ce ne-ar sili a-i da sémă despre faptele nóstre. Sĕ judecam drept! Óre câți ne silim a rĕspunde datoria? Câți dorim a ne impăca

barem din când în când cu Dumnedeu, domnul și creditorul nostru? De sigur fórte puțini. Cei mai mulți asceptăm dór' sĕ vină Domnul însuși la noi, sĕ ne céră El însuși socotéla; într'aceea datoria nóstră cresce, cresce mereu, până la dece mii de talanți, și în sfĕrșit ne cuprinde frică și cutremur, când suntem chiămați sĕ ne 'nfățișăm înaintea fetei Lui. Amânăm, încungiurăm, ocolim din di în di, din óră în óră acéstă înfricoșată întâlnire; în fine însă unde sĕ fugim dela fata Lui? În ceriu însuși locuiesce; în fundul mărei, în sinul pământului, la marginile lumei, — pretutindenea mâna Lui ne ajunge. Și eată vine momentul, vesel și fericit pentru cel drept, cumplit pentru cel pĕcătos, unde trebuie sĕ stăm cu Domnul nostru așa dicênd fată 'n fată, — adeseori chiar și în viéta acésta. — Și ce face datornicul din evangeliă înaintea lui Dumnedeu? A amutit, nici cel mai mic cuvênt nu'l póte scóte preste buzele sale: vina, datoria, neputința l'au surpat la pământ. Și numai după ce Împĕratul demandă a se vinde el și muierea lui și copiii și tot ce are, ca sĕ plătéscă: numai atunci se descéptă el din ametéla sa, numai atunci i se deslégă limba, pentru a se ruga din genunchi: „Dómne, mai îngăduiesce-mĕ, și-ți voiu plăti tie tot". Și ce face Domnul? I s'a făcut, dice, milă de dênsul, și l'a sloboșit și i-a iertat datoria. O bunătate, o milă nemărginită! Pre care nici c'a voit sĕ vină sĕ-și dea séma, pre care a ocolit pre Domnul sĕu ca pre un făcător de rele, pre cel-ce era datoriu dece mii de talanți, pre care cu tótă casa și averea lui îl avea în mână, Domnul îl slobóde, ba ce e mai mult, 'i iértă tótă datoria. — Eată aici chipul îndurărei lui Dumnedeu. Pĕcătosul — séu décă vrei, di mai indeosebi egoistul, că nu vei gresi — fuge de Dênsul și'l încungiură, căci se teme de datoria sa; Dumnedeu il chiama la sine, și el în urmă trebuie sĕ se în-

fățișeze. Dar când vina lui este evidentă, când datoria lui este mărturisită, când Domnul lui se pare la culmea mâniei și sluga în adâncul ticăloșiei; când pedépsa lui Dumnedeu stă atêrnată ca o sabiă ascuțită deasupra capului lui: atunci Dumnedeu îl deslégă de legăturile lui și-i iértă tótă datoria, tóte pécatele, tóte fărădelegile, décă 'L rógă. Astfel Dumnedeu, și când se pare că pedepsesce, miluiesce.

Acum ar crede ori cine, că dênsul, pétruns de îndurarea Domnului, va cerca îndată ocasiunea, pentru de a-și arĕta mulțemita cătră Dênsul prin faceri de bine cătră frații sĕi; însă vai! departe de el aceste cugete; precum la 'nceput pre Domnul l'a ocolit, așa la urmă darul lui Dumnedeu 'l *nesocotesce*. De unde o scim acésta? De acolo, că *el pre deaprópele sĕu îl asupresce*. Eșind sluga dela împĕratul, a aflat, dice, pre unul din cei împreună cu sine slujitori, carele 'i era datoriu *lui* cu o sută de dinari, și prindêndu'l pre el, îl sugruma dicênd: „Plătesce-mi ce-mi ești datoriu!“ În aceeași óră, în carea el însuși câștigase libertatea sa și a familiei sale, precum și iertarea întregei datorii de dece mii de talanți, în aceeași óră întâlnesce pre unul din împreună-slujitorii sĕi. Și eată egoismul ca o féră sĕlbatică se descéptă în inima lui și-i aduce aminte, că acest împreună-slujitor i este dator cu o sută de dinari. Ce erau o sută de dinari pe lângă dece mii de talanți? Ce plăcere, ce fericire trebuia sĕ fiă pentru el, a ierta fratelui sĕu acea mică ne'nsemnată datoriă, și a vedé și pre fratele sĕu săltând de bucuriă, dupăcum sălta el însuși! Dar îndeșert! Egoismul e 'ncuibat în inima lui! El nu vede, nu aude, nu simte, nu cugetă făr' la iubirea de sine, la cei o sută de dinari, ce avea sĕ-i priiméscă dela împreună-slujitoriul sĕu. Spaima și ingrozirea, ce le suferise stând el înaintea imperatului și domnului sĕu; nemărginita bunatate a stapanului, care 'i

iertase tótă datoria; bucuria, de carea trăsăltase el însuși eșind, am puté dice, dela mórte la viéță; respectul, mulțemita cătră binefăcătoriul sĕu; imitarea îndurărei lui, — tóte, tóte sunt uitate într'un moment. Și când întâlnesce el pre datornicul sĕu, năvălesce asupra lui, și'l sugrumă dicênd: „Plătesce-mi ce-mi ești dator!“ Eată icóna cea urită și îngrozitóre a egoismului! Eată inima cea împetrită și înghețată a celui stăpânit de dênsul! Ca și când Domnul ar fi fost dator a-i ierta lui datoria, astfel a uitat facerile de bine, de cari se împărtășise. Ca și când el ar fi fost stăpân nemărginit preste viéța și mórtea fratelui sĕu, astfel îl constringe a se supune tirăniei lui. Rugările, lacrimile sunt îndeșert: el prinde și sugrumă pre fratele sĕu fără îndurare. Că a fost și el dator, că va puté fi ca mâne iér dator, că va avé trebuință și el de ajutoriul și îndurarea altora, la acestea nu cugetă el, și nu cugetă nimeni, care nu iubesce pre deaprópele sĕu. Ci décă cel împreună cu dênsul slujitor nu e în stare a-i mulțemí îndată lăcomia cea fără margini, se duce și el ca sluga din evangeliă, și'l aruncă 'n prinsóre, pănă va plătí datoria. Îndeșert cade datornicul la piciórele lui, îndeșert fratele lui îl rógă pre el, dupăcum rugase și el pre stăpânul sĕu: inima lui e mai tare decât pétra și mai rece decât ghiața, și nu se îndură. Dumnedeu se'ndurase de rugarea lui; el nu se'ndură de lacrimile fratelui sĕu! O iubiților, óre nu se adeverésce aici ceea-ce dice prorocul David, cu cât mai bine este a cădé în mânile lui Dumnedeu, decât în mânile ómenilor?!

În sfêrșit de a priimit, de n'a priimit sluga cea rea cei o sută de dinari, nu scim; atâta însă ni se spune, că el asuprind pre împreună-slujitoriul sĕu, *pre sine se nefericesce*. Căci vĕdênd, dice, celelalte slugi cele ce s'au făcut, s'au întristat fórte, și venind au spus Domnului

lor tóte cele-ce se făcuseră. Ne'ndurarea și rĕutatea slugei celei egoiste fusese prea mare, prea bătătóre la ochi, ca sĕ fiă putut rĕmâné necunoscute domnului sĕu, celelalte slugi 'i spun cu întristare fapta soțului lor. Așa și Domnului Domnilor nu-i rĕmân necunoscute faptele nóstre. Acela, care face îngerii sĕi duchuri și slugile sale pară de foc; acela, căruia îi slujesc tóte în ceriu și tóte pe pământ, acela tóte le vede și le aude și le scie. Împĕratului din evangeliă i vestesc cu întristare slugile celelalte cele întêmplate; — lui Dumnedeu rugăciunile cele mâchnite ale drepților 'i vestesc rĕutățile nedrepților; ba adeseori o singură lacrimă, un singur suspin al celui asuprit se face părîș la scaunul lui Dumnedeu asupra egoistului impilator. Și vai atunci, când și el va audí înfricoșatul cuvênt, ce'l audì sluga din evangelia de astădi: Slugă vicleană! tótă datoria aceea ți o-am iertat, pentru-că m'ai rugat; au nu se cădea și ție, sĕ-ți fiă milă de cel împreună cu tine slugă, precum mie mi-a fost milă de tine?! Vai atunci, când și el va amuți asemenea aceluia, și nu va avé nici un cuvênt de desvinovățire! Vai, când și asupra lui se va porní mânia Domnului, când acesta și pre el îl va da muncitorilor, pănă când va plătí tótă datoria! Unde sunt acum cei o sută de dinari, storși cu înverșunare dela fratele sĕu? Ce folos i-au adus? Atâta că și-a cumpĕrat cu ei perirea! Unde e sumeția și mânia, cu carea prinsese de grumazi pre cel împreună cu sine slujitoriu, strigându-i: Plătesce-mi ce-mi ești dator! Eată aici sórtea și resplata egoismului și a impilărei! Eată cel-ce a nesocotit darul lui Dumnedeu, cel-ce a asuprit și impilat pre fratele sĕu fără de milă, eată'l acum dat muncitorilor, pănă când va plătí tótă datoria sa; eată'l, cu alte cuvinte, în noianul morții eterne fără mângăiere, fără speranță, ros de conscința faptelor sale!

Și acum, iubiților! după ce am vĕdut, că egoistul pre Dumnedeu îl necinstește, pre deaprópele sĕu îl asupresce, și în fine pre sine însuși se nefericesce: ce resultă de ací? E ușor de înțeles pentru toți aceia, cari au urmărit cursul evangeliei de astădi. Resultă, că sĕ încungiurăm egoismul, sĕ înnecăm primele lui semințe în inimile nóstre; sĕ ne'ntrarmăm în contra lui cu singura armă, ce'l póte combate și învinge: cu arma *iubirei*, a iubirei lui Dumnedeu și a iubirei deaprópelui. Acésta ni-o demandă Christos în tot timpul și în tot locul; acésta ni-o demandă și în cuvêntul din urmă al evangeliei de astădi, unde dice: „*Așa și Tatăl meu cel ceresc va face vóuĕ, de nu veți ierta fiăcarele fratelui sĕu din inimile vóstre greșelele lor*“. Audiți? Nu din buze, nu din cuvinte, ci din inimă. Și așa încheiu, iubiților, re'ntorcêndu-mĕ la începutul acestui cuvênt, și dic: că precum inimicul cel mai periculos al iubirei deaprópelui este egoismul, așa iérași amica cea mai caldă și mai credinciósă a iubirei deaprópelui este iubirea lui Dumnedeu, care te-a zidit pre tine și pre dênsul. Egoimul și iubirea, — ambe resar din inimă, ambe se nutresc din inimă, doi surcei din una trupină: una urîtă și veninósă, alta frumósă și plină de mirésmă dulce. Iubire, flóre cerésc̆ă, prinde tu loc în inimile nóstre și ne fă gata a ascepta cu inima liniscită óra, în carea sĕ ne dăm seama naintea Împĕratului și Dumnedeului nostru! Căruia închinare și preamărire în veci, dela noi și dela tótă suflarea! Amin!

—×—

XX. La Dumineca a dóuĕspredecea după Rosalii.

„Eară Iisus a dis învĕţăceilor Sĕi: Adevĕr grăiesc vóuĕ, că nu va intra lesne bogatul întru împĕrăţia cerurilor“.

Mateiu 19, 23.

Cuvêntul Domnului din sânta evangeliă de astădi privesce, iubiţilor, pre un tinĕr, care venise la Dênsul se'L întrebe, ce are sĕ facă pentru mântuirea sa? Christos îl îndréptă, sĕ ţină poruncile; şi întrebând acela, care? îi spune anume poruncile din legea vechiă: Sĕ nu uciḑi, sĕ nu preacurvesci, sĕ nu furi şi celelalte, la cari Christos, cunoscătoriul inimilor, nu fără scop, mai adauge una, şi adecă: sĕ iubesci pre deaprópele tĕu ca însuţi pre tine. Şi rĕspunḑênd tinĕrul, că tóte acestea le a păzit din tinereţele sale, dar ce-i mai lipsesce? îi ḑice Iisus: „De vei sĕ fii *desevêrşit*, mergi de vinde averile tale şi le dă sĕracilor, şi vei avé comóră în ceriu, şi vină după mine“. Eară tinĕrul auḑind acésta, s'a întristat, căci avea avuţiă multă. Atunci a ḑis Iisus Apostolilor: „Adevĕr grăiesc vóuĕ, că nu va intra lesne bogatul întru împĕrăţia cerurilor“. Şi iérăşi: „Că mai lesne va trece funia corabiei prin urechia acului, decât bogatul întru împerăţia lui Dumneḑeu“. Învĕţăceii se mirară de acest rĕspuns şi întrebară: „Dar cine póte sĕ se mântuiéscă?“ Eară Iisus li-a ḑis: „Acésta la ómeni le este cu neputinţă, eară la Dumneḑeu tóte sunt cu putinţă“.

Dóuĕ feluri de avuţii ne arétă acéstă sântă evangeliă: *comori pĕmêntesci* şi *comori ceresci;* şi precum atunci, aşa şi astădi ómenii necontenit se clătină între acestea.

Tinĕrul din evangeliă auḑise vestea lui Iisus şi venise la Dênsul sĕ'ntrebe, ce se facă, se se mân-

tuiéscă? Iisus 'l îndréptă, sĕ ţină poruncile lui Dumneḑeu, căci întru păzirea acelora a făgăduit Dumneḑeu viéţa de veci; şi întrebând tinĕrul, care porunci? Iisus 'i înşiră cu numele acelea dintr'ênsele, cari privesc pre ómenii: sĕ nu uciḑi, şi celelalte ce le-am amintit, — şi sĕ iubesci pre deaprópele tĕu ca însuţi pre tine. Eată tinĕrule, calea, carea te duce la ceriu; umblă întru ea, şi vei ajunge la ţinta dorită. Tinĕrul rĕspunde, că tóte acestea le a păzit din tinereţele sale; dar ce-i mai lipsesce, ca sĕ facă încă un pas înainte? Tinĕrule, ai grijă, nu te grăbí cu rĕspunsul tĕu, căci mare lucru ai ḑis, când ai afirmat, că tóte poruncile acestea le-ai păzit din tinereţele tale! Ai iubit, ḑici, pre deaprópele tĕu ca însuţi pre tine. Se va vedé! Căci eată când Iisus te provócă, sĕ-ţi vinḑi averile tale, sĕ le dai sĕracilor, şi vei avé comóră la ceriu, şi sĕ urmezi Lui, — îndată credinţa ta se clătină, piciorul tĕu se poticnesce şi deodată eşti jos la pământ. „Eară tinĕrul“ — ḑice — auḑind cuvêntul, s'a dus întristat, că avea avuţiă multă“. Cel-ce cu puţin înainte afirma, că tóte poruncile le a păzit din tinereţele sale, când e sĕ se despartă de avuţiile sale, se duce întristat, despărţindu-se mai bine de Iisus şi de comóra din ceriu, decât de comorile sale de pe pământ. Pre Apostolii îi chiamă Christos, ca sĕ-i facă vênători de ómeni, şi ei îndată lasă luntre şi mréjă, ba tată şi mamă, şi urméză Lui. Ce deosebire! Acolo Iisus la 'nceputul vieţei Sale pământesci, aici cunoscut deja şi admirat pentru învĕţăturile şi minunile Sale. Acolo promisiunea a-i face vênători de ómeni, aici promisiunea comórei în ceriu. Acolo bucuriă şi urmare neamănată după Christos, aici întristare, îndoiélă şi în fine despărţire de Dênsul. Acolo lăpĕdare de cele pământesci pentru dobândirea celor ceresci, aici lăpĕdare de cele ceresci de dragul mamonei celor pămên-

tesci. Acum, iubiți creștini, vom înțelege cuvêntul lui Christos, că nu lesne va întra bogatul întru împĕrăția lui Dumnedeu, și că mai lesne va întra funia corabiei prin urechia acului, decât bogatul întru împĕrăția cerurilor. O tinĕrule, tocmai avuția ta e stânca, de carea se sdrobesce corabia mântuirei tale!

Apostolii se miră de cuvêntul acesta greu și întrébă pre Christos, că décă celor avuți le este atât de grea mântuirea, cine póte dar sĕ se mântuiéscă? Christos rădică îndoiéla lor și le dice, că la ómeni acésta le e cu neputință, ear la Dumnedeu tóte sunt cu putință. Cât de lesne ne-ar încurca și pre noi îndoiéla Apostolilor, décă cuvêntul lui Christos n'ar vení a face lumină! La ómeni le e greu, ba s'ar păré cu neputință, ca bogatul sĕ între întru împĕrăția lui Dumnedeu, eară la Dumnedeu tóte sunt cu putință. Adecă nu tot sĕracul va întra, și nu tot bogatul va rĕmâné afară de împĕrăția lui Dumnedeu; ci cuvêntul lui Dumnedeu este, care ne învétă drépta agonisire, înțelépta chivernisire și buna întrebuințare a avuției. Sĕracul și bogatul, décă agonisesc puținul séu multul lor cu nedreptate: cu înșelăciune, cu cumpenă séu marfă séu vorbă mincinósă, cu mituiri, cu mărturisire strâmbă, cu asuprirea fratelui, cu călcarea poruncilor lui Dumnedeu, de nu va curăți prin pocăință întinăciunea sa, nu va întra întru împĕrăția lui Dumnedeu. Slugile cele credincióse, cărora domnul lor li a încredințat, la unul *cinci talanți*, la altul *doi talanți*, când a venit domnul sĕ le ia sémă, au putut arĕta talanții lor sporiți și îmmulțiți, și au întrat întru bucuria domnului lor. Eară cel-ce luase *un talant* și nici cu acela puțin n'a chivernisit, ci l'a îngropat în pământ, și la facerea socotelei n'a putut arĕta nici un sporiu, a fost aruncat întru întunerecul cel mai din afară, unde e plâns și scârșnirea dinților.

Venim acum la *buna întrebuințare a averei*. Și în privința acésta sânta Scriptură ne dă esemple pline de învĕțătură. Fiiul cel perdut cere dela tatăl sĕu partea de avere, ce credea că i se cuvine, se duce într'o țĕră departe, unde nu'l cunósce nimeni, și acolo cu mulți prietini mincinoși și multe prietine mincinóse, — căci la mésa plină sunt mulți, dar la necas puțini! — 'și mănâncă averea și pe urmă ajunge peritoriu de fóme, — acesta este *risipitoriul*. Avutul, căruia 'i rodesc țĕrinile preste asceptare, zidesce jignițe preste jignițe, adună, stringe, nu dă nimenui, nici chiar sieși, ca sĕ nu scadă grămada; ear când în fine crede că are destul și că acum se va puté desmierda cum îi place, atunci preste nópte vine mórtea și'l duce, eară jignițele pline rĕmân cui el n'a gândit, — acesta este *sgârcitul séu avarul*. Nici unul nici altul din acestia n'a împlinit cuvêntul lui Christos, dar 'l împlinesce acela, care lucră cu bărbăție și dreptate, adună înțelepțesce, dar nu închide casa, inima și mâna sa înaintea celui lipsit și sĕrac; ci e gata totdeuna, a chrăní pre cel flĕmênd, a îmbrăca pre cel gol, a priimí pre cel străin, a căuta pre cel bolnav. Casa lui este un liman de ajutorire și mângăiere pentru toți, cari alérgă la dênsul, și se adeverésce întru dênsul cuvêntul prorocului David: „Împărțit'a, dat'a sĕracilor, dreptatea lui rĕmâne în veacul veacului". (Psalm 111, 9.) Cu un cuvênt, la unul ca acesta avuția nu este un idol, la care sĕ se închine, ci este un mijloc de faceri de bine pe pământ și de câștigarea comórei din ceriu.

Așa în adevĕr. Dar nu numai a împărtí ajutóre din avuția sa, ci chiar și a o da întrégă și a urma Lui, cere uneori Christos dela noi. Apostolii au fost gata și la acésta; și precum ne spune Istoria bisericéscă, ei și în privința acésta au mai avut următori. Sântul

Antoniu Egipteanul, începătoriul vieței monachale séu călugăresci, era un tinĕr fórte avut. Audind odată în biserică tocmai evangelia nóstră de astădi, cuvintele lui Christos cătră tinĕrul: că décă vré sĕ fiă *desevêrșit,* sĕ mérgă sĕ-și vêndă averile, sĕ și-le dea sĕracilor, și va avé comóră în ceriu, și sĕ vină după Dênsul, — atâta l'au pĕtruns aceste cuvinte, încât îndată și-a împărțit tótă averea la sĕraci, s'a retras în pustiă și până la mórte n'a mai eșit de acolo, dela post și rugăciune, făr' de dóuĕ ori, când ca un ânger pământesc s'a arĕtat în lume, ca pe timpul persecuțiunilor sĕ întăréscă pre creștini în credință.

Ear cumcă de atari jertfe, grele la ómeni, dar cu putință la Dumnedeu, sunt capabili nu numai bărbații, ci chiar și firea cea gingașă femeéscă, ascultați un esemplu din timpurile mai de curênd, și tocmai din istoria poporului nostru. Neagoe Vodă, Domnul Românici, plin de rêvnă pentru casa lui Dumnedeu, se apucase sĕ zidéscă la Curtea de Argeș o biserică, carea sĕ n'aibă părechiă. Aducênd meșteri vestiți, duce zidirea până la un loc; dar atunci, sleite fiindu-i mijlócele, stă locului. Adună boierii țĕrei și se svătuiesc, se mai arunce o dare pe popor, ca sĕ pótă găta zidirea. Și svătuind ei, eată un ânger mântuitoriu de unde nimeni nu asceptase. Dómna *Despina*, carea audise de planul soțului sĕu, luând — după cuvêntul cântărei bisericesci — rênduiélă de mironosiță, întră în svatul țĕrei, și stăruesce, rógă, conjură pre Domnitor, a nu arunca dări nóue pe popor, ci a'l lăsa sĕ trăiéscă în pace, fiă-care după munca sa; căci va ajuta Dumnedeu. Dicênd acésta, ofere Domnitoriului o lădiță dicênd: „Asta Ți-o trămite Dumnedeu prin mânile mele: tot ce este aici, cu drag dau jertfă pentru casa lui Dumnedeu". Și ce era? Erau giuvaierele, prețiósele ei, zestrea de mirésa dela parinți. Domnitoriul și svatul stau uimiți, ochii bĕtrânilor se umplu de lacrimi, vestea străbate țéra, ofertele benevole curg ca plóia, și în scurt timp minunata biserică se gată, și după veacuri restaurată și împodobită chiar în dilele nóstre de un al doilea Neagoe și o a dóua Despină, stă, un odor al țĕrei, până'n diua de astădi. . . .

Aici mĕ opresc, iubiți frați și sorori, și încheiu cu cuvêntul Domnului: „De vei sĕ fii *desevêrșit,* mergi, vinde averile tale și le dă sĕracilor, și vei avé comóră în ceriu, și vină după mine". Amin!

XXI. La Dumineca a treispredecea după Rosalii.

„Deci când va veni Domnul viei, ce va face lucrătorilor acelora?“ Mateiu, 21, 40.

Minunata parabolă séu asemĕnare din evangelia dilei ne zugrăvesce cu colori vii împĕrăția lui Dumnedeu, precum și modul, cum împlinesc datorința lor cei-ce sunt chiămați a o cultiva.

Un om, dice, stăpân de casă, a sădit viiă, o a înzestrat cu tésc și turn de pază și o a dat lucrătorilor sĕ o cultiveze, earĕ el s'a dus departe. La timpul ródelor a trimis apoi pre slujitorii sĕi, ca sĕ ia rodurile ei. Ear lucrătorii, prindênd pre slugile domnului lor, i-au bătut și i-au omorît. Și a trămis domnul alte slugi, mai mulți decât cei d'ântâiu; dar lucrătorii și acestora li-au făcut tot așa. În fine trămise pre fiiul sĕu, dicênd că se vor rușina de fiiul meu. Ear lucrătorii diseră: Eată moșteanul; haideți sĕ'l ucidem și sĕ ne rĕmână nóuĕ moșia! Și așa au și făcut: l'au scos afară din viiă și l'au omorît. — Deci, întrébă Iisus pre cărturarii și fariseii jidovesci, căci lor le spunea acest esemplu: „Când va veni domnul viiei, ce va face lucrătorilor acelora?“ Dis'au Lui: „Pre cei rĕi cu rĕu îi va perde, și viia o va da altor lucrători, cari 'i vor da rodurile la vremea sa“. Și a dis Iisus lor: „Au n'ați cetit nici când în Scripturi: Pétra, carea nu o au băgat în sémă ziditorii, acésta s'a făcut în capul unghiului; dela Domnul s'a făcut acésta, și și este minunată întru ochii nostri“?

Cine nu cunósce, iubiților, că acéstă învĕțătură este o asemĕnare, o pildă, întru carea Christos zugravesce pe scurt, cum au priimit ómenii legea lui

Dumnedeu, și cum au tractat pre aceia, pre cari i-a trămis Dumnedeu din când în când, spre a lua sémă de faptele, de viéța lor.

Căci stăpânul casei și săditoriul viiei este însuși Dumnedeu, ear viia e legea Sa, carea o a dat ómenilor, spre binele lor. Ce bine a plantat Domnul viia Sa, cu câtă prevedere și înțelepciune! A sădit viia, o a îngrădit, ca sĕ nu o strice vitele și férele; a făcut într'ênsa tésc, unde sĕ se stórcă strugurii, sĕ se facă vin; a zidit turn, unde sĕ ședă veghiătorii ca sĕ o păzéscă, și astfel gata o a dat lucrătorilor și s'a dus de acolo. La timpul sĕu trămite slugile Sale, adecă pre prorocii Sĕi, ca sĕ iee în sémă rodurile viiei. Lucrători buni ar fi salutat cu bucuriă pre slugile domnului lor, ca sĕ le arete, cum au grijit viia, cum o au cultivat, cum au plinit ordinile domnului. — Cu totul altmintrea însă acești lucrători: poporul evreesc, în frunte cu archiereii și fariseii și mai marii sĕi. Ei prind pre slugile domnului lor și-i batjocuresc și-i bat și-i omóră. O ce resplătire a bunătății domnului lor! — Trămite Domnul alte slugi, mai mulți decât ântâiu, dar și acestora le fac ca și acelora: rĕutatea lucrătorilor merge crescênd. În sfĕrșit trămite la ei pre însuși fiiul sĕu: că se vor rușina, dice, de fiiul meu. Dar vai, lucrători necredincioși; eată moșteanul, dic ei, haideți sĕ'l omorîm, și ne rĕmâne nóuĕ viia! Și'l prind, 'l scot afară din viiă și'l omóră: rĕutatea a ajuns la culme, ei omóră *pre însuși fiiul Domnului,* carele este chipul și asemĕnarea Lui. Pre Moise și pre Aaron nu-i ascultă; cetele de proroci, pre cari îi trămite Dumnedeu la ei rênduri-rênduri, a le vesti legea Sa, a mustra retăcirile și fărădelegile lor, îi omóră. Dar va trămite la ei pre fiiul Sĕu, dór de fiiul Domnului se vor rușina. Însă lucrătorii cei fărădelege pândesc ocasiunea, a se face ei moștenitori ai

pământului domnului lor; deci 'l prind, 'l scot afară din viiă şi'l omóră, — o Iisuse preabunule, fiiul lui Dumneḑeu unul născut, în tótă sântă viéţa Ta pământéscă ai fost batjocurit şi persecutat, pe urmă dat în mânile celor fărădelege şi judecat la mórte pe cruce: eată omul!

Păn' ací, iubiţi creştini, faptele lucrătorilor viiei; acum urméză judecata lor. Judecata este dréptă, după faptele lor: domnul viiei pre cei réi cu réu îi va perde, şi viia o va da altor lucrători, cari îi vor da rodurile ei la vremea sa. Şi ceea-ce e de mirare, acéstă judecată, încă înainte de a o aduce domnul viiei, la întrebarea lui Christos, o aduceţi chiar voi, archiereii şi bătrânii poporului; voi, asupra cărora se vor aplica, aduceţi fără scire şi fără voiă sentinţa acésta asupra vóstră, pre cari vĕ privesce aseménarea lui Christos. Căci cine au fost lucrătorii, cărora a încredinţat Domnul cultivarea viiei? Poporul evreesc, căruia Dumneḑeu prin mâna lui Moise, servului Sĕu, i-a dat legea Sa cea sântă; şi pre voi, mai marii lui, pre cari v'a pus sĕ-i vestiţi, sĕ-i esplicaţi, sĕ-i sădiţi în inimă legea acésta! Dar cum aţi purtat voi diregătoria vóstră acésta? Aşa că pre prorocii, pre cari îi trămitea Dumneḑeu din când în când a vĕ trezí din somnul vostru, i-aţi batjocurit, i-aţi despreţuit, i-aţi bătut, i-aţi ucis cu petri, i-aţi omorît! Aşa, că cele mici ale legii, ceremonialele: postul, rugăciunile prelungite, spelările, jerftele, şederile înainte la mese şi titlii cei deşerţi îi păziaţi cu scumpĕtate, ear cele mai mari ale legii: judecata şi mila şi credinţa, le treceaţi cu uşorătate! Aşa, că biserica din Ierusalim, casa lui Dumneḑeu, o făcuraţi zarafiă, schimbătoriă de bani şi têrg de miei şi ţapi pentru jertfe. Aşa, că precum Cain a omorît pre Avel pe câmp, aşa voi omorîraţi cu petri pre dreptul Zacharia, fiiul lui Varachia, între biserică şi altar! Aşa, că în cele din

urmă pre însuşi fiiul Domnului viiei, pre care părintele sĕu 'l trămise se vĕ céră rodurile ei, l'aţi prins, l'aţi judecat la mórte şi l'aţi restignít pe cruce. Şi pentru ce? Pentru că strică legea, ḑiceaţi voi, pentru că vindecă pe bolnavii vostri Sâmbăta. Aşa se lucră viia? Aşa se plinesce legea? Eată dar judecata vóstră: Domnul viiei pre cei réi cu réu îi va perde, şi viia o va da altor lucrători, cari vor da rodurile ei la vremea sa. Eată după cuvêntul psalmistului (Ps. 115, 22) „pétra, carea nu o au luat în sémă ziditorii, acésta s'a făcut în capul unghiului; dela Domnul s'a făcut acésta, şi este minunată întru ochii nostri!“ Eată împĕrăţia lui Dumneḑeu, carea a fost încredinţată vóue spre chivernisire, şi voi n'aţi înţeles, şi n'aţi arĕtat nici un rod solilor trămişi la voi; eată, ḑic, împĕrăţia lui Dumneḑeu se va lua dela voi, şi se va da poporului, carele va face rodurile ei. — Acum cunosc archiereii, că la ei privesce aseménarea lucrătorilor viiei, dar robiţi de pasiunile lor, cari au ucis pre prorocii trămişi la dênşii, nici ei nu schimbă năravul lor. Ba ca sĕ plinéscă cu vêrf mĕsura părinţilor lor, ei se înfuriézĕ şi vor sĕ prindă pre Iisus, şi nu frica lui Dumneḑeu, ci numai frica de popor îi face a se mai înfrêna câteva ḑile, până află pre Iuda, care 'l vinde lor pentru treiḑeci de arginţi.

Aşa, creştini iubiţi, se închipuesce, pentru trecut şi pentru viitoriu, cum au lucrat lucrătorii viia, încredinţată lor din partea domnului lor, cum au păzit legea cea vechiă, dată lor dela Dumneḑeu. Au bătut şi au omorît pre prorocii, pre cari 'i trămitea Dumneḑeu sĕ le céră rodurile viiei, ba au omorît pre însuşi fiiul Domnului lor; au batjocurit pre cei-ce credeau în Iisus, ba vor batjocurí, vor loví cu palme, vor scóte din viiă, adecă din cetatea Ierusalimului, vor restigni pe cruce şi vor omorí pre fiiul lui Dum-

neḑeu, precum după câteva ḑile au și făcut. Ziditorii n'au băgat în sémă pétra cea din capul unghiului, carea este puterea zidirei, pentru că ea légă doi păreți ai casei, ca sĕ țină la olaltă și sĕ nu se distrugă; mai marii poporului, în sumeția și orbia lor, au desprețuit pre Christos și au persecutat încă și pre cei-ce credeau întru Dênsul. Dar dela Domnul s'a făcut acéstă pétră din capul unghiului, carea légă la olaltă legea vechiă cu legea nóuă, și minunată s'a făcut pétra acésta întru ochii nostri. Pre Domnul vieței nu l'a ținut mórtea: Christos a înviiat, și ca un sóre resare la resărit evangelia Lui, și lumina ei se revérsă preste tóte neamurile pământului, și toți se bucură de frumsețea și de căldura ei. Numai lucrătorii viiei, cari au omorît pre solii și după dênșii pre însuși fiiul domnului lor, ca pre nisce rĕi cu rĕu i-a perdut domnul, și viia o a dat altor lucrători, cari 'i vor da rodurile ei la vremea sa. Și eată, creștini iubiți, rodurile se dau; căci lucrătorii cei noi ai viiei sunt toți cei-ce cred în Christos, aceia, cari întăriți pe pétra credinței creștinești, stau astădi în fruntea tuturor popórelor de pe pământ. „Eară câți l'au priimit pre Dênsul,“ ḑice învĕțăcelul cel iubit — (Ioan 1, 12), „li au dat lor putere, ca sĕ fiă fii lui Dumneḑeu, celor-ce cred întru numele Lui“.

Eată faptele rele ale lucrătorilor viiei, eată și judecata și resplata lor: purtarea lor sĕ ne fiă un esemplu îngrozitor, ca sĕ nu cădem și noi în pĕcatele lor. Unul din pĕcatele cele mai urgisite este *nemulțemirea față cu binefăcătorii nostri;* și când acest binefăcător este însuși Dumneḑeu, creatorul și părintele nostru; și când nemulțemirea și ingratitudinea nóstră se arătă chiar prin fărădelege, prin omorirea slugilor, ba a însuși fiiului lui Dumneḑeu, pre care Tatăl l'a trămis în lume pentru mântuirea lumei: atunci este

preadrept, ca preaînduratul nostru binefăcător sĕ ne lapede dela Sine ca pre nisce nevrednici, și viia Sa, împĕrăția Sa sĕ o dee altor lucrători, cari vor arĕta rodurile viiei și bunătățile împĕrăției, ce s'a încredințat lor.

Păzesce-ne, Dómne, de nemulțemirea lucrătorilor celor rĕi ai viiei Tale, și de resplata nemulțemirei lor, și ne învrednicesce de partea lucrătorilor celor buni, cari 'Ți vor puté arĕta la timpul cuvenit rodurile viiei încredințate lor aici pe pământ. Ear după mórte fă-ne parte, Dómne, de viia cea pururea rodită a împĕrăției Tale ceii ceresci, unde strălucesce lumina cea neapropiată a feței Tale, acum și în vecii vecilor. Amin!

XXII. La Dumineca a patruspredecea după Rosalii.

„Că mulți sunt chiămați, car puțini aleși!“ Mateiu 22, 14.

Precum evangelia din Dumineca trecută, despre lucrătorii viiei, așa și cea de astădi despre ospețul dat de împĕratul, cuprinde una din pildele séu asemĕnările cele minunate, ce le a dis Christos înainte de patima Sa cea de bună voiă și de mórtea Sa cea mântuitóre. Precum aceea, așa și acésta privesce pre poporul evreesc, care n'a priimit împĕrăția lui Dumnedeu, când a venit la dênsul. „Lumina întru întunerec luminézĕ,“ — dice evangelistul Ioan — „și întunerecul nu o a cuprins; întru ale sale a venit, și ai sĕi pre dênsul nu l'au primit“. (Ioan 1, 5, 11.)

Omul împĕrat, dice Domnul, a făcut ospeț împĕrătesc în onórea fiiului sĕu, ospeț precum erau îndatinate în vechime, ca și prin acela sĕ'l recomande pre el maimarilor împĕrăției, spre a-i fi órecând urmaș în împĕrăție. Și când a fost vremea ospețului, a trămis slugile sale sĕ chiame la mésă pre óspeții cei învitați. Eară óspeții au desconsiderat învitarea și nu s'au dus. Și a trămis de nou de i-au chiămat, dar ei nici atunci n'au dat ascultare chiămărei, ci s'au dus care la moșia sa, care la neguțătoria sa, adecă fiăcare la ale sale. Ba unii dintre ei au prins pre slugile împĕrătesci, i-au bătut și i-au omorît. Impĕratul, audind cele întêmplate, s'a mâniat, a trămis oștile sale, a perdut pre ucigașii aceia și cetatea lor o a ars. Și iar a dis slugilor sale: „Eată ospețul este gata, dar chiămații nu au fost vrodnici“. Și așa i-a trămis la respăndiile căilor sĕ chiame la ospețul sĕu pre câți vor afla. Și făcênd așa, adusera pre câți

aflară, buni și rĕi, și s'a umplut casa. Atunci întrând împĕratul sĕ-și védă óspeții, a vĕdut pre un om neîmbrăcat în haine de ospeț, și întrebându'l, cum a întrat acolo? acela amuți. Ear împĕratul a demandat sĕ'l lege de mâni și de picióre și sĕ'l arunce în întunerecul cel mai din afară; „căci“ — dice — „mulți sunt chiămați, ear puțini aleși!“

Dóuĕ lucruri sĕ contemplăm, iubiților, întru acest cuvênt, și adecă:

neparticiparea celor chiămați, și
nevrednicia unuia din cei participanți.

Așadară omul împĕrat a făcut ospeț fiiului sĕu. Décă ospețul este de nuntă ori numai ospeț în onórea fiiului sĕu, nu se arétă; este însĕ probabil, că e de felul cest din urmă, căci de mire și de mirésă nu se face amintire, ci se pare, că împĕratul a făcut acest ospeț, precum am amintit, în onórea fiiului sĕu, ca poporul sĕ aibă ocasiune a'l vedé și a'l cunósce mai de aprópe, căci fiiul are la timpul sĕu sĕ fiă moșteanul și următoriul tatălui sĕu. Învitările, precum se obicĭnuesce la astfel de ospețe împĕrătesci, s'au făcut mai ântâiu la maimarii împĕrăției. Și care e rĕspunsul celor chiămați? Se duce fiăcare la ale sale, și chiămarea împĕratului rĕmâne glas ce strigă în pustiă; ba unii din cei chiămați prind și chiar și omóră pre solii împĕratului. Ear împĕratul se mâniă pe nemulțemitorii de ei, trămite oștile sale și-i perde, precum merită, ear cetatea lor o arde cu foc. Omul împĕrat, care face ospeț fiiului sĕu, înțelegem ușor că este însuși Dumnedeu. El, preabunul, chiamă neamul omenesc la acest mare ospeț, ce'l face Fiiului Sĕu unulnăscut, carele a venit în lume, ca sĕ întemeeze pe pământ împĕrăția cerului, adecă împĕrăția dreptății și adevĕrului, a iubirei și îndurărei, cu un cuvênt împĕrăția binelui. Dar cei chiămați, și îndeosebi mai-

marii poporului evreesc, ca cei ântâiu chiămați, ce au făcut? Priimit'au învitarea și dusu-s'au la ospețul împĕrătesc? Ba n'au priimit, adecă n'au așteptat învitarea, nu s'au dus la ospeț, ci cu nepăsare a mers fiăcare la ale sale cele de tóte ḑilele: cesta la țérina sa, cela la neguțătoria sa. Ba mai mulți dintr'ênșii nu s'au mulțemit cu atâta, că nu s'au dus, ci în feluri și chipuri au desmântat și pre alții. — „Din Nazaret póte fi ceva bun?“ — „Au dóră cineva din boieri au creḑut într'ênsul séu din farisei?“ — „Ci poporul acesta care nu scie legea, este blăstĕmat!“ — „Au dóră și voi — slugile svatului — v'ați amăgit?“ — „Acest om nu este dela Dumneḑeu, că nu păzesce Sâmbetele!“ — „Noi scim pre omul acela, că este pĕcătos!“ — Acestea și altele tot de felul acesta vorbesc fariseii și cărturarii, clevetind asupra fiiului împĕratului, ca ei înșiși fără voia lor sĕ adeverĕscă cuvêntul, ce l'a ḑis Christos despre dênșii tocmai în ḑilele acestea, cele din urmă ale vieții Sale pământesci: „Vai vóuĕ cărturarilor și fariseilor fățarnici, că închideți împĕrăția cerurilor înaintea ómenilor; că voi nu întrați, nici pre cei-ce vor sĕ între nu-i lăsați!“ (Mateiu 23, 13.) Ba ca sĕ se umple mĕsura rĕutății, unii dintre ei prind pre slugile împĕratului, îi bat și 'i omóră; și chiar asupra fiiului împĕratului pun mânile lor cele fărădelege, îl scuipă, îl batjocuresc, îl încunună cu cunună de spini și îl înfig pe cruce. O Fiiul lui Dumneḑeu preabunule, cât de adevĕrat e cuvêntul, care l'a ḑis Pilat, când Te-a scos din divan și Te-a arĕtat poporului, cuvêntul: „Eată omul!“ Adecă, eu am cercetat, dar nu aflu nici o vină într'ênsul; căutați și vedeți: ací e! — Ce mirare dar, că împĕratul s'a mâniat pe chiămații cei înrĕutățiți, și a trămis oștile sale asupra lor și i-a perdut, ear cetatea lor o a dat flacărilor. Unde ești, poporul cel nemulțemitoriu? Unde ești Ierusalime, carele uciḑi pre drepții, pre cari Dumneḑeu i-a trămis la tine?

Astfel au fost pedepsiți cei fărădelege, cari uciseră pre solii împĕratului: „ospețul este gata; dar chiămații nu au fost vrednici!“ Acésta e partea ântâia a evangeliei nóstre.

Ear *partea a dóua* e, că acum împĕratul trămise la respândiile drumurilor, sĕ chiame la ospeț pre toți câți se vor afla. Și făcênd chiămătorii așa, veniră óspeții cu glóta, și buni și rĕi, și se umplură mesele. Atunci întră împĕratul sĕ-și salute óspeții, și vĕḑênd pre unul, care nu avea haină de nuntă, îl întrĕbă, cum a întrat el aici? Și neavênd acela cuvênt, împĕratul demandă a'l scóte afară și a'l arunca în întunerecul cel mai din afară, unde va fi plâns și scârșnirea dinților; „căci“ — ḑice Christos — „mulți sunt chiămați, dar puțini aleși“. — Ospețul împĕrătesc scim de mai nainte că este împĕrăția cerului, la carea sunt chiămați toți ómenii fără deosebire. Una însă se cere dela toți, ca adecă sĕ fiă îmbrăcați cu haină de nuntă. Urmézĕ de aici, că cel-ce nu are haină de nuntă, se rĕmână eschis din împĕrăția cerului? Nu, ci urmézĕ, ca sĕ-și facă, sĕ-și procure haină de nuntă. Și care este haina aceea? *Inima curată și fapta bună.* Acestea sunt haina de nuntă, și cel-ce o are aceea, de sigur va afla loc în împĕrăția cerului și nu va fi scos dela mésa împĕrătéscă, nici aruncat în întunerecul cel mai din afară; eară cel-ce nu o are și nu și-a câștigat'o nici în urma atâtor chiămări, câte i-se fac din partea solilor împĕratului, acela însuși dovedesce nevrednicia sa și se lipsesce de fericirea cea vecĭnică.

Dóuĕ dar, iubiți ascultători, sunt părțile evangeliei, carea ne am învrednicit a o asculta astădi: *neparticiparea* celor chiămați la ospețul împĕratului, și *nevrednicia* unora din cei-ce se așezaseră la mese. —

Dóuĕ sĕ fiă dar și învĕțăturile, cari sĕ le ducem astădi cu noi când vom eși din casa lui Dumnedeu. Una, ca sĕ priimim cu mulțemită chiămarea, ce ni-o face Dumnedeu, de a lua parte la ospețul împĕrăției Sale ceii ceresci; a lăsa tóte cele lumesci la o parte, când avem se căutăm de cele sufletesci. A dóua, ca mergênd la ospețul, ce dă împĕratul pentru fiiul sĕu, sĕ fim îmbrăcați în haină de nuntă. Care este haina acésta, o sciți din cele de mai sus: inimă curată și fapte bune, plăcute lui Dumnedeu. Inima cea bună este deschisă și deapururea priimitóre de tóte câte ne vin dela Dumnedeu, și nici când nu trece cu vederea voia lui Dumnedeu; în ea se nasc și din ea cresc tóte virtuțile creștinesci: credința, iubirea, speranța și tóte faptele cele bune, cari compun îmbrăcămintea cea adevĕrată o omului: haina de nuntă. Când glasul împĕratului îl chiamă la ospețul de nuntă a fiiului, el lasă tóte ale lumei, precum Apostolii când i-a chiămat Christos: Veniți după mine! au lăsat și mare și luntre și mréjă, ba și tată și mamă, și au mers după Dênsul. Astfel acela cu haina cea albă ca néua a inimei curate va întra în casa cea luminată a ospețului împĕrătesc, și când împĕratul va întra sĕ bineventeze pre óspeții sĕi, el cu inimă curată, cu haină curată va sta cu bunăcuviință înaintea domnului sĕu, făcênd parte din cei mulți chiămați și din cei puțini aleși.

Învrednicesce-ne Dómne Dumnedeule și pre noi de partea cea bună a acestor puțini aleși. Amin!

XXIII. La Dumineca a cincispredecea după Rosalii.

„Și nu putea nimeni sĕ-I rĕspundă Lui cuvênt, nici cuteza cineva dintru acea di sĕ'L mai întrebe pre El“.

Mateiu 25, 46.

Plini de rĕutate și de invidiă asupra lui Iisus, pre care poporul 'L proclama de Messia cel promis, fariseii și cărturarii jidovesci plănuiau planuri preste planuri, cum sĕ'L prindă prin cuvinte amăgitóre, ca sĕ'L pótă declara vinovat morții. Acuși trămit la Dênsul pre Irodienii, ca sĕ'L întrebe, décă se cuvine a da împĕratului imposit séu dajde, ori nu? Acuși pre saduceii, cari negau învilerea morților, ca sĕ'L întrebe, a căruia din șepte bărbați, ce i-a avut cutare muiere, va fi muierea acésta la învilere? — și altele de acest fel, — tot întrebări cu dóuĕ înțelesuri, ca ori cum va rĕspunde Iisus, ei sĕ se pótă lega de cuvintele Lui, spre a'L învinovăți. El, dumnedeescul Messia, petrundea la moment viclenia lor și le rĕspundea de așa, încât ei rĕmâneau învinși, ear poporul se mira de înțelepciunea Lui, — lucru, de care contrarii și mai tare se aprindeau asupra Lui. O astfel de cursă este și întrebarea ce i-o pune unul din ei, un legiuitor, după evangelia de astădi. „Învĕțătoriule,“ - întrébă acela cu fățăriă — „învĕțătoriule, care poruncă este mai mare în lege?“ Iisus rĕspunde: „Sĕ iubesci pre Domnul Dumnedeul tĕu cu tótă inima ta și cu tot sufletul tĕu și cu tot cugetul tĕu. Acéstă poruncă este întâia și mai mare. Ear a dóua, tot asemenea acesteia, este: Sĕ iubesci pre deaprópele tĕu ca însuți pre tine. Întru aceste dóuĕ porunci tótă legea și prorocii atârnă.“ — O cărturarule, carele te

chiămi legiuitoriu, *tu* nu cunosci legea? ori vei sĕ areţi *pre Iisus* necunoscător de lege? O svătoşélă omenéscă, carea vrei sĕ puni la probă înţelepciunea cea ceréscă, şi cu deget omenesc vrei sĕ cerci adûncimea mărei! Vrei sĕ ispitesci pre acela, carele cunósce inima ta şi renunchii tĕi! Ai întrebat pre Domnul de porunca cea mai mare a legei. Eată-o: sĕ iubesci pre Domnul Dumneḑeul tĕu cu tótă inima ta; şi a dóua asemenea acesteia: sĕ iubesci pre deaprópele tĕu ca însuţi pre tine! Întru acestea se cuprinde legea şi prorocii. Legiuitoriule, ce ai sĕ adaugi? Ce ai sĕ iai? Ce ai sĕ cresci séu sĕ scaḑi? Ce ai sĕ schimbi séu sĕ prefaci? Cuvêntul este luat din cărţile lui Moise, şi voi sĕ nu cunósceţi legea lui Moise! Voi ḑiceţi, că Christos a venit sĕ strice legea dată de Dumneḑeu lui Moise, şi eată Christos învaţă tocmai ce învaţă legea aceea. Ascultaţi ce ḑice legea: „Şi sĕ iubesci pre Domnul Dumneḑeul tĕu din tótă inima ta şi din tot sufletul tĕu şi din tótă virtutea ta.“ (A dóua lege c. 6, v. 5.) Şi ascultaţi şi mai departe: „Şi se nu-şi isbândéscă mâna ta, şi sĕ nu ţii mâniă asupra fiilor poporului tĕu, şi sĕ iubesci pre deaprópele tĕu ca pre tine însuţi; eu sum Domnul Dumneḑeul vostru!“ (Leviţ. c. 19, v. 18.) Eată iubirea vóstră de dreptate şi de adevĕr: Christos a venit, ḑiceţi, sĕ strice legea; eată cum o stricĕ! Póte nici voi nu credeţi că stricĕ legea, dar o ḑiceţi, ca pre voi sĕ vĕ înălţaţi, ear pre Iisus sĕ'L înjosiţi pănă la pământ. Farisei orbi, voi 'L înjosiţi, ear Tatăl L'a înălţat, şi I-a dăruit Lui nume, care este preste tot numele, ca după cuvêntul apostolesc, „întru numele lui Iisus tot genunchiul sĕ se plece, al celor ceresci şi al celor pământesci şi al celor de desubt!“ (Filip 2, 9–10.)

Dar sĕ nu ne adûncim astăḑi în cuvêntul acesta al Domnului, prin care arétă legiuitoriului, care este

cea mai mare poruncă, căci în calea cea sfântă a evangeliei ne-am mai întâlnit şi adeseori ne vom mai întâlní cu acéstă înaltă poruncă; ci sĕ trecem acum la întrebarea, ce o pune Christos fariseilor adunaţi. Şi adecă: „Ce vi se pare vóuĕ de Christos, al cui fiiu este?“ Ḑis'au lui: „Al lui David.“ — Eară El îi întrébă mai departe, cum dar David îl numesce pre El Domn décă i este fiiu? Căci David ḑice: „Ḑis'a Domnul Domnului meu: Şeḑi de a drépta mea, pănă ce voiu pune pe vrâjmaşii tĕi aşternut picióreloг tale!“ (Psalm 109, 1.) Décă David îl numesce domn, cum i este fiiu? — „Şi nu putea,“ — ḑice evangelia — „nu putea nimeni sĕ-I rĕspundă Lui cuvênt, nici cuteza cineva dintru acea ḑi sĕ'L mai întrebe pre El“.

Întrebări preste întrebări pun lui Christos fariseii şi cărturarii, acum câte unul singur, acum toţi la olaltă, ca sĕ'L prindă în cuvinte; căci sĕ'L prindă pe faţă se tem de popor, care 'L are ca pre un proroc, — şi Christos la tóte le rĕspunde, încât nu-I pot afla nici cea mai mică vină. Eară când El 'i întrébă pre ei câte un cuvênt din Scriptură, în carea ei se ţineau neîntrecuţi, atunci îndată se confundă, se încurcă şi se zăpăcesc. Aşa a fost şi aşa este, când nedreptatea şi rĕutatea omenéscă se încércă a lupta contra dreptăţii şi bunătăţii lui Dumneḑeu. De aceea cu drept şi preadrept cuvênt ḑicea Domnul despre ei, că pe scaunul lui Moise au şeḑut fariseii şi cărturarii; deci ce *ḑic* ei, se păzéscă şi se facă ómenii, ear după *lucrurile* lor se nu facă; că ei *ḑic*, dar nu *fac*. Astfel dar ei nu pot rĕspunde nici la întrebarea, ce li-o pune Christos, şi nici cutézĕ dintru acea ḑi sĕ'L mai întrebe pre El. Dar vai, în curênd vor căuta şi vor şi afla ei alte mijlóce, a prinde pre Iisus, şi acele mijlóce sunt mărturiile cele mincinóse şi cei treiḑeci de arginţi, ce-i dau lui Iuda.

Eată, creștini iubiți, calea pe carea umblă Iisus. Messia lumei: adevĕrul, dreptatea, lumina, și eată și calea, în carea se înfundă fariseii și cărturarii: restălmăcirea, nedreptatea, întunerecul! Iisus cunósce și acum, ca și altedăți, viclenia și rĕutatea lor, și scie, că nu cugetul cel curat, nici dorința de a se mântuí îi îndémnă se-i pună întrebările sciute, de cari ne am ocupat astădi; și cu tóte acestea, ca cel-ce este fiiul lui Dumnedeu și Mântuitoriul lumei, El le rĕspunde cu acea sfântă seriositate, cu carea se cuvine a se vorbí totdeuna despre cele dumnedeesci. Vedem dar de o parte seriositate, sinceritate, bunătate, de altă parte ușorătatea, viclenia și rĕutatea aceea, cu carea órecând se apropiase de Dênsul Satana. „De ești tu fiiul lui Dumnedeu, dí petrilor acestora sĕ se facă pâni!“ Și iérăși: „Sai de pe aripa acésta a bisericei, că ângerii te vor păzí.“ Și earăși: „De vrei împĕrățiile pământului, cadi înaintea mea și te închină mie, și tóte acestea ți le voiu da ție!“ (Mateiu, 4, 3—11.) Nu ne va fi greu, creștini iubiți, a alege calea, în carea se umblăm noi, cei-ce ne chiămăm ai lui Christos. Domnul și Mântuitoriul nostru, și la întrebările cele fățarnice ale fariseilor dă rĕspunsuri limpedi, curate ca lumina sórelui, care s'au putut da atunci, se pot da și acum și se vor puté da totdeuna pănă la sfĕrșitul veacului. Ear fariseii nu sciu sĕ dee rĕspuns la ce-i întreba Christos; ba de și sciu, nu vor sĕ sciă. Căci cine altul era Domnul Domnului lui David, care avea sĕ șédă deadrépta Lui, pănă ce va pune pre vrăjmașii Lui așternut piciórelor Lui? Cine altul făr' Messia cel făgăduit, care stetea înaintea lor, dar ei nu voiau sĕ'L cunóscă, căci ambiția și îngâmfarea lor nu le permitea, ca pre acela sĕ'L înalțe înaintea poporului, ear pre sine sĕ se smeréscă. De aceea mai prefer sĕ tacă. Dar și tăcerea acésta era o mărturisire a ni-

micității lor și a mărirei lui Christos: căci vĕdênd astfel, precum am vĕdut, zădărnicia svaturilor lor, din diua aceea n'au mai cutezat sĕ'L întrebe pre El.

Dar nu viclenia, nici fățăria, nici rĕutatea e calea, carea ne duce la împĕrăția lui Dumnedeu, ci cugetul curat, sinceritatea și bunătatea: iubirea lui Dumnedeu și a deaprópelui, întru carea după cuvêntul Domnului atârnă tótă legea și prorocii. Acéstă cale, iubiților, sĕ o iubim și sĕ o urmăm și noi și adi și mâne și în tótă viéța nóstră; și atunci ne vom învrednicí și pe pământ a fi următorii Lui, și după eșirea dintru acéstă viéță a fi împreună cu Dênsul, carele este calea și adevĕrul și viéța. Amin!

XXIV. La Dumineca a șesespredecea după Rosalii.

„Și unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, ear altuia unul, fiăcăruia după puterea lui, și s'a dus îndată“. **Mateiu 25, 15.**

Întru negrăita Sa înțelepciune și purtare de grijă a împărțit Dumnedeu darurile Sale între ómeni în cele mai diferite moduri: nici unul n'a priimit tóte aceste daruri până la unul, și iérăși nici unul n'a rĕmas de tot lipsit de ele: fiăcăruia i-a dat după puterea lui. Aceste daruri dumnedeesci: mai multe ori mai puține, mai mari ori mai mici, omul are sĕ le chiverniséscă după libera sa voiă în tótă viéța sa pământéscă, însă așa, ca la sfêrșitul vieței sale fiăcare sĕ pótă da seama înaintea lui Dumnedeu, cum a întrebuințat darurile, ce le a priimit dela Dênsul ca sĕ lucre cu ele. Ferice de cel cu minte și cu diligință, care va puté arĕta sporiu și înaintare; ear nefericit cel-ce în diua, când i va cere Dumnedeu scama, va fi silit a mărturisí, că a petrecut viéța sa în nelucrare, negrijă și lenevire!

Acesta este în puține cuvinte înțelesul parabolei séu asemĕnărei, ce ni o presentă Domnul și Mântuitoriul nostru în sânta evangeliă de astădi. Eată omul, care mergênd departe, a dat servilor sĕi avuția sa: unuia *cinci talanți*, adecă bani de cei mai mari de argint și de aur, de cari unul singur făcea după banii nostri o sumă de mii, altuia *doi talanți* și iérăși altuia *unul*. După multă vreme întorcêndu-se domnul, a cerut seamă slugilor sale: care cum a folosit talanții. Și venind cel-ce luase *cinci talanți, aduse domnului sĕu dece*: adecă lângă cei cinci, cari 'i priimise, el prin hărnicia sa mai câștigase cinci. Atunci domnul 'l lăudà dicênd: „Bine, slugă bună și credinciósă; preste puțin ai fost credincios, preste multe te voiu pune: întră întru bucuria domnului tĕu.“ Asemenea și cel-ce luase *doi talanți, aduse domnului sĕu încă alți doi*, și domnul îl lăudà și pre dênsul ca și pre cel d'ântâiu. Acuma vine cel-ce luase *un* talant. El îngropase în pământ talantul domnului, și când sĕ-și dee seama, aduse îndĕrĕpt talantul priimit, întocmai cum îl primise, dicênd: „Dómne, te-am sciut că ești om greu: seceri unde n'ai semĕnat, și strîngi unde n'ai risipit, și temêndu-mĕ am mers de am ascuns talantul tĕu în pământ; *eată ai al tĕu*“. Earĕ domnul i-a dis: „Slugă vicleană și leneșă, tocmai căci sciiai cele-ce ai dis, se cădea ție se lucrezi cu talantul. Luați dar dela dênsul talantul și'l dați celui-ce are dece, că celui-ce are i se va da, ear celui-ce nu are și ce i se pare că are, i-se va lua. Ear pre sluga cel netrebnic aruncați'l în întunerecul cel mai din afară, acolo va fi plâns și scârșnire dinților!“ Și terminând Iisus acéstă asemĕnare plină de învĕțătură, a strigat: „Cel-ce are urechi de audit, se audă!“

În dóuĕ feluri au lucrat slugile cu talanții încredințați lor; cel-ce priimise cinci și cel-ce priimise doi, au lucrat cu dênșii ca servi credincioși ai domnului lor și au câscigat încă pe atâta; ear cel-ce priimise un talant, n'a lucrat nimic, ci s'a lenevit și a ascuns talantul în pământ. În dóuĕ feluri lucrăm, iubiților, și noi cu darurile, trupesci și sufletesci, ce am luat dela Dumnedeu, întocmai ca slugile din evangeliă. Unii muncim și ostenim și învêrtim talanții, mai mulți ori mai puțini, câți am priimit dela Dênsul; alții dormim și lenevim, asceptând ca talanții séu talantul sĕ créscă și só se immulțéscă de sine, fără vre-o ostenélă din partea nóstra. Acum, iubite creștine, pune-ți în-

trebarea: tu de care clasă te ţii? Te-a ţpus Dumneḑeu păstor: îngrijit'ai de turma ta? Mânatu-o-ai la păşune bună şi la apă curată? Feritu-o-ai de ierburi călbejóse şi de locuri mărăştinóse şi necurate? Căutatu-o-ai în epidemii şi alte bóle? Apĕratu-o-ai de lupii cei vicleni şi răpaci şi fără saţiu, cari necontenit umblă în urma ei? — Tu iérăşi ai luat sórtea de agricultor séu plugar; pregătitu-ţi-ai pământul? Arat'ai, semĕnat'ai, plivit'ai la timp? Din rodurile lui făcut'ai parte séu barem părticică şi fratelui tĕu, căruia vĕrsările de apă, seceta, omidele, grândina ori alte nenorociri i-au stricat semĕnăturile şi i-au nimicit secerişul? — Pre tine de al treilea te-a destinat sórtea vieţei de meseriaş, neguţătoriu, fabricant: cum ai folosit tu talantul domnului tĕu? Cum ai întrebuinţat darurile lui Dumneḑeu? Crescut'ai, sporit'ai, îmmulţit'ai talantul? Întrebuinţat'ai bine darurile, ce ţi le-a încredinţat Dumneḑeu? Şi acum, o omule, cugetă-te întru tóte agentele tale la ḑiua de mâne, căci în ḑiua ce nu vei scí şi în óra ce nu vei cugeta, deodată va vení Domnul sĕ-ţi cĕră seamă, ce ai făcut cu talanţii! — Şi a fost, ḑice, după multă vreme, eată vine domnul sĕ le ice seamă. Şi vine înaintea lui cel ce luase cinci talanţi, şi aduse lângă cei cinci încă alţi cinci şi ḑise: „Dómne, cinci talanţi mi-ai dat, şi eată am dobândit cu ei alţi cinci.“ Atunci domnul îi ḑice: „Bine, slugă bună şi credinciósă, preste puţin ai fost credincios, preste multe te voiu pune; *întră întru bucuria domnului tĕu!*“ Asemenea şi cel-ce luase doi talanţi şi câştigase alţi doi lângă ei. El priimise mai puţin decât cel d'ântâiu, dar şi el, ca şi cel cu cinci talanţi, duplicase capitalul priimit; însă drept e domnul, el priimise numai doi talanţi, dar el încă ostenise ca şi cel-ce priimise cinci talanţi. Acela câştigase lângă cei cinci alţi cinci, acesta lângă cei doi alţi doi:

cel-ce priimise mai mult, câştigase mai mult, cel cu mai puţin, mai puţin, dar silinţa lor este egală, deci egală e şi plata dela domnul lor. „Bine, slugă bună şi credinciósă,“ — le ḑise amĕnduror — „preste puţin ai fost credincios, preste multe te voiu pune; *întră întru bucuria domnului tĕu!*“ Astfel şi tu, o omule, vei avé sĕ te presentezi la ḑiua cea mare a judecăţii Domnului, carele iérăşi va sĕ vină sĕ judece viiĭ şi morţii. Dómne, multe daruri, trupesci şi sufletesci, cinci talanţi, mi-ai dat mie; ostenit'am, alergat'am, muncit'am ca un om neputincios, şi eată am îmmulţit după putinţă darurile Tale. M'ai pus păstor, — eată turma sporită şi chrănită. M'ai pus agricultor, — eată ţelina ruptă, agrul curăţit, semĕnat şi secerat, grâul vĕrsat în jigniţe, apĕrat de foc şi de apă, şi sĕracii, pre cari i-ai trămis la mine întru numele Tĕu, mângăiaţi după puterile mele. — M'ai pus învĕţător tinerimei, mieluşeilor turmei Tale, m'ai pus judecător poporului Tĕu, m'ai pus păstor oilor celor cuvêntătóre, — eată, Dómne, toţi câţi i-ai dat mie aici sunt, şi nici unul dintr'ênşii n'a perit, fără numai fiiul perḑărei, ca sĕ se plinéscă scriptura! Primesce-i şi primesce-le Dómne, căci ai Tĕi sunt şi ale Tale sunt, şi Tu mi i-ai dat mie. Şi o fericire! „Bine, slugă bună şi credinciósă“ — vei auḑí şi tu din gura Domnului, — „bine slugă bună şi credinciósă; preste puţin ai fost credincios, preste multe te voiu pune; întră întru bucuria Domnului Tĕu!“ Asemenea şi tu, iubitul meu, carele ai priimit daruri mai puţine, — doi talanţi, décă aceia i-ai administrat cu bărbăţiă şi cu credinţă, vei auḑí cuvêntul cel fericitoriu ca şi cel cu cinci talanţi. Dar ce vom ḑice despre tine nefericitule, care ai primiit *un* talant şi mergênd l'ai îngropat în pământ şi ai lăsat talantul sĕ fiă talant, şi când după multă vreme a venit Domnul sĕ-ţi ice séma, tu te areţi

înaintea Lui tot numai cu *un* talant, — la început *un* talant și la urmă tot *un* talant, — crescere și sporire nimic! Tu omule, căruia Dumnedeu când te-a pus în lume, ți-a dat din darurile Sale mai puțin, după voia Sa, dar de tot lipsit nu te-a lăsat nici pre tine, tu ți-ai petrecut viéța în nepăsare, lene și trândăviă, și când la sfêrșitul vieței ești chiămat înaintea Domnului, tu n'ai sĕ areți nimic: nici o lucrare folositóre, nici o faptă bună, tu aduci îndĕrĕpt talantul, care atâția ani l'ai lăsat sĕ zacă și sĕ ruginéscă în pământ. Ba lângă una netrebniciă mai adaugi una, ca sĕ fiă dóuĕ. Căci, cu ce te escuzi tu pentru neîmmulțirea talantului? Cu învinuirea domnului tĕu. „Dómne, te am sciut pre tine că ești om greu: seceri unde nu ai semĕnat, și strîngi unde nu ai risipit, și temêndu-mĕ am mers de am ascuns talantul tĕu în pământ; eată ai al tĕu!“ Va sĕ dică, Dómne, nu lenea mea e vina, că n'am îmmulțit talantul priimit, ci asprimea și duriția ta! O minte netrebnică, o cuvênt sucit și pe dos, care tocmai tu dai de gol pre cel-ce l'a dis! Căci bine, așa sĕ fiă. Dar décă ai sciut tu, că domnul tĕu este aspru, rîvnitoriu la avuțiă, pentru ce tu lucrii tocmai contra firei domnului tĕu? În loc de a îmmulți talantul și a mulțemí cât de cât pre domnul tĕu, tu 'l ascundi în pământ. Dar décă tu te-ai temut, nu cumva sĕ împuținezi séu sĕ perdi talantul, căci nu l'ai dat altora, schimbătorilor? și talantul aducea óre-care dobândă. Căci cutezi a vorbí deșertăciuni și rĕutăți? Acestea ți le spune și însuși domnul tĕu, și mai adauge, sĕ se iee dela tine talantul și sĕ se dee celui-ce are dece talanți. Căci dice: Celui-ce are, adecă celui harnic de muncă și de câștig, i se va da și-i va prisosí; earĕ celui-ce nu are, adecă celui-ce nu scie economisa nici cu puținul sĕu, și ce i se pare că are i se va lua. Greu dar, de tot greu, insă și de tot

drept este cuvêntul din urmă al domnului tĕu: „Slugă viclénă și leneșă, tocmai căci sciiai cele-ce ai dis, se cădea ție sĕ lucrezi cu talantul. Legați'l *pre el și'l aruncați în întunerecul cel mai din afară,* acolo va fi plâns și scârșnirea dinților!“ Adecă servul cel viclean și leneș se scóte din palatul cel luminat al domnului sĕu, unde împreună cu stăpânul șed cei diligenți și credincioși și înțelepți, cari au îmmulțit talanții priimiți, și este aruncat în întunerecul cel mai din afară, adecă cel mai îndepărtat, unde lumina nu străbate, și unde va fi plâns și scârșnirea dinților. Și acésta va fi, iubiților în Christos, și sórtea tuturor acelora, cari au desconsiderat, adecă au nesocotit darurile cele de multe feluri: sănătatea, puterea, mintea, istețimea, memoria și tóte celelalte, date lor dela Dumnedeu, ca sĕ lucreze cu ele în viéță. Și tu vei fi chiămat înaintea judecătoriului, și nu vei puté arĕta nimic bun din viéța ta, ci numai o viéță fără credință și fără fapte creștinesci; și darurile, ce ai priimit dela Dumnedeu spre desvoltare și punere în lucurare și îmmulțire, și tu le ai îngropat în pământ; atunci ce alta te ascéptă și pre tine, decât ce a asceptat pre sluga cel viclean și leneș din evangeliă? Au fost puține, vei dice, darurile ce am priimit: dar pentru ce nu le-ai îmmulțit? Au fost debile puterile mele: pentru ce n'ai cerut ajutoriu dela cel Atotputernic? A fost scurtă viéța mea: pentru ce jumĕtate o ai petrecut în somn și lenevire?

„Bine, slugă bună și credinciósă; preste puține ai fost credincios, preste multe te voi pune: întră întru bucuria domnului tĕu!“ — „Slugă vicleană și leneșă! . . . Legați'l pre el și'l aruncați întru întunerecul cel mai din afară, acolo va fi plâns și scârșnirea dinților!“ Eată, iubite creștine, cele dóuĕ hotărîri séu sentințe, ce te ascéptă, când va vení domnul sĕ iee

seamă talanţilor tĕi, când judecătoriul va vení sĕ te întrebe şi pre tine după cuvêntul poetului nostru: „Ce ai făcut p'acest pământ?“ Descéptă-te dar cel-ce dormi, şi scólă-te cel-ce zaci în trândăviă şi lene, lucréză cu trezviă şi bărbăţiă, pănăcând talantul este încă în mânile tale. Cămara Mântuitoriului este încă deschisă, silesce-te, ca şi tu sĕ poţi întra într'ênsa, întru bucuria domnului tĕu, căruia mărire, cinste şi închinăciune în veci şi în vecii vecilor! Amin!

XXV. La Dumineca înainte de Ḑiua Crucei.*)

„Şi precum Moise a înălţat şerpele în pustiă, aşa se cade a se înălţa Fiiul omului“.

Ioan 3, 14.

Cuvêntul, ce l'am pus în fruntea privirei nóstre de astăḑi, este o parte din convorbirea lui Iisus cu Nicodim. Şi era Nicodim acesta un fruntaş evreesc şi membru al Sinedriului séu svatului. El iubia pre Christos şi bucuros asculta învĕţăturile Lui; dar fiindcă svatul urgisia pre Christos şi hotărîse a scóte din sinagogă pre toţi cei-ce 'l vor mărturisí pre Dênsul, — sĕ ne aducem aminte de părinţii celui-ce a fost orb din nascere, cari de frica acésta nu cutezau se spună, cum a vindecat Iisus pre fiiul lor, — nu cuteza nici Nicodim sĕ se declare credincios al Lui, nici a asculta la învĕţătura Lui ḑiua, ci se ducea nóptea pe ascuns la Dênsul şi'L întreba de multe lucruri privitóre la mântuire. Şi cumcă întrebările, şi chiar convorbirile acestea se făceau din partea lui Nicodim din inimă curată, ear nu din vicleniă séu făţăriă, precum se făceau din partea fariseilor şi cărturarilor, se vede de acolo, că Iisus 'l priimia cu bunăvoinţă şi'l învĕţa din tainele împĕrăţiei lui Dumneḑeu. Ba la mórtea lui Iisus Nicodim împreună cu Iosif' din Arimateea au fost, cari au cerut dela Pilat trupul lui Iisus ca sĕ'l îngrópe, şi ei l'au şi luat de pe cruce, l'au înfăşurat cu giolgiu curat şi împreună cu mironosiţele l'au uns cu miresme preţióse şi l'au pus în mormênt nou.

Acesta dar a fost Nicodim. Dar óre pentru ce astăḑi atâta pomenire de dênsul? Pentrucă biserica

*) A se vedé nota 1 la urmă.

nóstră resăriteană se prepară a serba preste câteva ḑile prasnicul *Înălţării cinstitei şi de viéţă făcătórei cruci*, şi astfel ne semnaléză încă de departe venerabilul lemn, pe care Domnul pentru mântuirea nóstră şi-a întins mânile Sale cele preacurate. Ear în convorbirea Sa cu Nicodim, carele nu putea înţelege taina *nascerei a dóua* a omului, precum o numia Christos, acesta i ḑise cuvintele, că „precum Moise a înălţat şerpele în pustiă, aşa se cade a se înălţa Fiiul omului, ca tot cel-ce crede întru Dênsul sĕ nu peară, ci sĕ aibă viéţa cea vecînică“. Eată dar, iubiţilor, pentru ce amintim astăḑi pre credinciosul Nicodim, pentrucă în vorbirea cu dênsul Christos a amintitântâiadată de restignirea Sa pe cruce. Căci El, cel venit din ceriu, o prevedea şi o scia înainte, pe când Evreii asceptau dela Messia o împĕrăţiă pământéscă. Precum se scie din istoria Testamentului vechiu, Evreii călătorind prin pustiă, au ajuns şi în ţinutul Edonului, unde erau mulţi şerpi veninoşi, cari atacau pre mulţi dintre dênşii. Poporul strigá cătră Moise, căci nu i-a lăsat în pământul Egiptului, ci i-a adus sĕ peară aici în pustiă de muşcătură de şerpi. Moise se rugà la Dumneḑeu, şi Dumneḑeu 'i demandà se înalţe sus pe un lemn un şerpe de aramă, şi toţi cei muşcaţi de şerpi sĕ alerge a priví la şerpele acesta, şi îndată ce vor priví şerpele, se vor tămăduí. Şi aşa se şi întêmplà (Numerii cap. 21). La acest şerpe de aramă înălţat de Moise în pustiă face acum provocare Iisus, prevestind, că precum Evreii pe timpul lui Moise, privind la acel şerpe, se tămăduiau de muşcăturile şerpilor din acel loc, aşa şi cei-ce vor priví cu credinţă la crucea lui Iisus, nu vor perí, ci vor avé viéţă vecînică. În ḑiua Prasnicului Înălţărei sfintei cruci biserica ne vestesce o parte din sfintele evangelii ale Vinerei mari, car astăḑi ne pune

înainte acéstă prevestire a crucei şi restignirei lui Christos, carea la timpul sĕu avea sĕ se împlinéscă.

Înţelesul acestui cuvênt al Domnului este dar, că toţi, cari vor sĕ urmeze Lui, sĕ privéscă cu credinţă nefrântă la sfintele Lui patimi, şi acéstă privire i va duce spre înălţimea aceea a cerului, de unde s'a pogorît Iisus: căci „nimeni“ — ḑice — „nu s'au suit în ceriu, fără numai cel-ce s'au pogorît din ceriu, Fiiul omenesc, carele este în ceriu“. „Că aşa,“ — adauge acum — „aşa a iubit Dumneḑeu lumea, încât pre Fiiul Sĕu cel unul născut L'a dat, ca tot cel-ce crede întru Dênsul sĕ nu peară, ci sĕ aibă viéţa de veci!“ (Ioan 3, 16.) A priví însă la şerpele cel de aramă, ce l'a rădicat Moise în pustiă, este, precum am ḑis, a scăpa cineva nevătĕmat de muşcăturile cele mortifere ale şerpilor; ear a priví spre Christos cel restignit, însemnéză, a se face prin credinţă învĕţăcelul Lui şi a fi gata, ca décă se va cere, sĕ dea şi viéţa sa pentru Christos, precum Christos a dat viéţa Sa pentru dênsul şi pentru tot neamul omenesc. Ca însă cineva sĕ pótă aduce jertfă de acéstă mărime, trebue mai nainte sĕ se lapede de sine, sĕ-şi ia crucea sa şi sĕ urmeze lui Christos. Nu tot omul este în stare a o face acésta, precum nici Christos nu o a cerut dela toţi fără deosebire, ci numai dela cei puţini, *chiămaţi şi aleşi*, cari au fost în stare, a se lăpĕda de tóte cele pământesci şi a urma lui Christos spre cele ceresci. Una însă cu drept cuvênt o cere Christos dela toţi credincioşii Sĕi fără deosebire, ca patimile şi poftele trupesci şi lumesci sĕ se înveţe a le înfrêna, şi voinţa lor a o supune voinţei lui Dumneḑeu.

De aceea, iubite creştine, deprinde-te de timpuriu a priví spre crucea lui Christos ca spre un altar dumneḑeesc, înaintea căruia sĕ pleci inima ta şi genunchii

tĕi. Și acésta te va întări în credință, te va învĕța a umbla în calea cea dréptă și a-ți lua esemplu pentru tótă viéța ta din esemplul cel neasemĕnat al vieței lui Christos. Multe sunt ispitele și patimile vieței pămêntesci: iubirea de argint, mărirea deșértă, poftele cele necurate și câte alte patimi pămêntesci tind a te despărți de Dumnedeu și a te supune mamonei. Tu însă, privind la Iisus cel restignit, urmézĕ calea cea mai bună a smereniei, a îndelungei răbdări, a iubirei lui Dumnedeu și a deaprópelui, a *renascerei prin apă și prin duch,* precum a învĕțat Christos pre Nicodim: și vei vedé, că tóte cele pămêntesci vor dispăré dinaintea celor ceresci ca praful înaintea vêntului, și de loc nu ți se va mai păré greu jugul și sarcina lui Christos.

Cu credința acésta în inimă, veniți iubiților se întimpinăm și noi, ca creștinii cei de demult, cu post și cu rugăciune prasnicul Înălțărei cinstitei și de viéță făcătórei cruci; căci „precum Moise a înălțat șerpele în pustiă, așa se cade a se înălța Fiiul omului," ca „tot ce va crede întru Dênsul sĕ nu péră, ci sĕ aibă viéța de veci!" Da, mărită crucea Domnului, arétă-te și ne fii și nóuĕ, ca órecând lui Pavel, vasului alegerei Tale, ne fii și nóue puterea lui Dumnedeu și înțelepciunea lui Dumnedeu! Că Acestuia se cuvine tótă mărirea, cinstea și închinăciunea: Tatălui și Fiiului și Sântului Duch, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

XXVI. La Dumineca după Ḍiua Crucei.

„Cel-ce vré sĕ vină după mine, sĕ se lapede de sine și sĕ-și ia crucea sa și sĕ vină după mine!"
Marcu 8, 34.

Patimile și mórtea pe cruce a Fiiului lui Dumnedeu pare-că le vedem încă și cu ochii cei trupesci; atât de viu ni le-au descris sfinții evangeliști și apostoli, ale căror sfinte evangelii ne am învrednicit a le asculta la prasnicul ce a trecut, al *Înălțărei sfintei și de viéță făcătórei Cruci.* Atunci am vĕḍut pre Christos pătimind de bună voiă cruce și mórte pentru noi și pentru tot neamul lui Adam; astădi, în Dumineca de după prasnic, audim învĕțătura Lui despre datoriințele și viéța acelora, cari vor sĕ i se facă învĕțăcei și următori.

Cu puțin mai nainte prevestise Domnul apostolilor Sĕi, că va întimpina din partea archiereilor și bĕtrânilor poporului evreesc umilire și batjocură și mórte pe cruce, dar a treia ḍi se va scula; și pe când acestea pănă ací le spusese mai mult ori mai puțin acoperit și pe departe, acum le predice cu totul descoperit și pe față. Ba pre Petru, care i ḍicea și acum ca și altădată, sĕ se cruțe, sĕ se feréscă, ca sĕ nu se întêmple Lui unele ca acestea, îl mustrà ḍicêndu-i în fața învĕțăceilor: „Du-te dela mine Satano, smintélă îmi ești mie, căci tu nu cugeți cele-ce sunt ale lui Dumnedeu, ci cele-ce sunt ale ómenilor!" (Mateiu cap. 16, vers 23.) Și apoi în legătură cu acestea a ḍis învĕțăceilor și poporului adunat cuvintele de mai sus: „Cel-ce vré sĕ vină după mine, sĕ se lapede de sine și sĕ vină după mine!" Și acestea le a ḍis pentru a desrădĕcina din inimile lor acel prejudeț și credință greșită, dar fórte lățită între Evrei, că îm-

pĕrăţia, ce va sĕ o întemeeze Messia pe pământ, ar fi o împĕrăţiă luméscă, şi sĕ-i prepare a cunósce, că împĕrăţia lui Christos nu este din lumea acésta. Şi a ḑis Domnul cuvêntul acela cătră tot poporul, şi aşa şi cătră noi cei de astăḑi, cătră cei-ce au fost înainte de noi şi cătră cei-ce vor fi după noi.

Încă odată, şi anume în Dumineca a treia a sântului marelui post, când întimpinăm tot acéstă sântâ evangeliă, căci serbăm Închinarea sfintei cruci, ne am mai ocupat de cuvêntul acesta al lui Christos: că cel-ce va se vină după Dênsul, *să se lapede de sine,* sĕ-şi iee crucea sa şi sĕ-i urmeze Lui. Căci, ḑice Domnul mai departe: „Cel-ce va sĕ-şi mântuiéscă sufletul sĕu, perde'l-va; ear cel-ce va perde sufletul sĕu pentru mine şi pentru evangeliă, acela 'l va mântuí.“ Pe scurt înţelesul acestui cuvênt este, că cel-ce va sĕ mérgă după Christos, acela sĕ se lapede de cele pământesci şi lumesci şi sĕ îmbrăţişeze cele mai bune ceresci. Acela, după cuvêntul Scripturei: „Avuţia de ar curge, nu vĕ legaţi inima.“ (Psalm c. 61, v. 11.), sĕ nu facă şi el ca cei chiămaţi la ospeţul împĕrătesc. Unul: am cumpĕrat moşiă, — altul: am cumpĕrat cinci părechi de boi, şi iéră altul: mi-am luat muiere, — nu pot vení; ci sĕ fiă gata a lăsa cele pământesci şi a urma cele ceresci. Fiiul omului n'a avut unde sĕ-şi plece capul, şi n'a venit, ca sĕ i se servéscă lui, ci ca El sĕ servéscă altora şi sĕ-şi dee sufletul sĕu, adecă viéţa sa rescumpĕrare pentru mulţi. De aceea de nu te vei desbrăca de patimile şi poftele cele pământesci, de cele materiale, şi nu te vei înălţa la cele superióre duchovnicesci; ba chiar şi décă te vei îndoí, vei schiopĕta între cestea şi celea, şi după cuvêntul lui Christos vei slují la doi domni, lui Dumneḑeu şi mamonei, — atunci nu eşti capabil, dar nici vrednic a fi învĕţăcel al lui Christos! Christos te

trămite sĕ vestesci evangelia la cei-ce şed întru întunerec şi în umbra morţii, — tu însă aflii, că e periculos lucru, şi nu te duci, — „rogu-te sĕ mĕ ierţi,“ ca şi cei chiămaţi la ospeţul împĕrătesc; — lăpĕdatu-te-ai tu atunci de tine? Ba, ci ai dat întâietate celor pământesci înaintea celor ceresci; nu te ai lăpĕdat de tine, ci te-ai lăpĕdat de Christos! Christos cere sĕ te desparţi de averile tale şi sĕ mergi după Dênsul; dar tu nu poţi, ḑici, căci acele averi sunt câştigate cu multă ostenélă, — nu te poţi lăpĕda de ele, ci ca tinĕrul din evangeliă, mai curênd te lapeḑi de Christos! Şi aşa e cu tóte. Cesta nu va sĕ se lapede de averile sale, cela de onorurile şi rangurile sale, ear cela de alte plăceri şi desmierdări, şi Christos rĕmâne singur, pentrucă nici unul nu va sĕ se lapede de sine şi sĕ-I urmeze Lui. Dar nu este singur, pentrucă Tatăl este împreună cu Dênsul. Şi eată cum se plinesce şi aici ceea-ce se însemna în legea vechiă, când Moise, plecând óstea la luptă, provocá mai întâiu pre cei fricoşi şi şovăitori, a eşí din şiruri şi a se re'ntórce acasă; căci mai bine puţini curagioşi decât mulţi fricoşi, séu după cuvêntul lui Christos: Mulţi chiămaţi, dar puţini aleşi!

Acésta este lăpĕdarea de sine.

Dar încă una cere Christos dela următorii Sĕi: *a-şi lua fiăcare crucea sa şi a-I urma Lui.* Crucea sa nu o va lua făr' acela, care s'a lăpĕdat mai întâiu de sine, adecă de cele pământesci şi trecătóre şi s'a hotărît a le da tóte acestea, pentru de a câştiga cele ceresci şi vecînice. Numai cel-ce s'a lăpĕdat de sine, póte lua crucea, căci cel lipit cu inima de avere, ambiţiă, vanitate şi pofte trupesci — cele mai grele impedimente ale urmărei lui Christos, — nici că se va încerca sĕ ia asupră-şi acéstă cruce. Pentrucă crucea nu insemnézĕ lucru uşor, plăcut şi atrăgă-

toriu, ci din contră greu, ostenitoriu și aprópe neînvinsibil, și a-și lua cineva crucea sa, însemnéză, a se supune cu totul lui Dumnedeu până la mórte. Unic și neajuns vedem înaintea nóstră pre Christos, smerit, umilit, ascultătoriu Tatălui până la mórte, și încă mórtea crucei; restignit El, dreptatea și sfinţenia și curăţia, restignit pe cruce între doi făcători de rele. O adâncul bunătăţii și al înţelepciunei lui Dumnedeu!

Dar eată în fine și *resplătirea* pentru acéstă lăpădare de sine și luarea crucei. „Că cel-ce voiesce sĕ-și mântuiască sufletul, — adecă după limba evreéscă viéţa, — 'l va perde; eară cel-ce va perde sufletul sĕu, — adecă iéră viéţa — pentru mine și pentru evangeliă, acela 'l va mântuí.“ Va sĕ ḑică, cel-ce se légă de cele pământesci, iér de cele pământesci va avé parte; eară cel-ce va desconsidera cele pământesci și se va lipí de cele ceresci, acela de acestea se va împărtăși. Ear cumcă neasemĕnat mai mari, mai bune și mai demne de dorit sunt acestea decât acelea, ne spune însuși Domnul în versurile ce urméză. „Că ce va folosí omului“, ḑice, „de ar dobândí tótă lumea și va perde sufletul sĕu? séu ce va da omul schimb pentru sufletul sĕu?“ (Vers 7.) Și tot acolo adauge, că „cel-ce se va rușina de Dênsul și de cuvintele Sale întru acest neam pĕcătos și preacurvariu, și fiiul omului se va rușina de el, când va vení întru mărirea Tatălui sĕu cu sfinţii ângeri“. Este fórte de însemnat, că Domnul judecă aici atât de sever neamul evreesc, numindu'l pĕcătos și preacurvariu; căci cu tóte că era cel întâiu chiămat a priimí solia cea cerească a împĕrăţiei lui Dumnedeu, totuși n'a arĕtat faţă cu învĕţăturile Lui atâta credinţă câtă au arĕtat Samaritanii séu chiar păgânii idololatrii. Căci întru acésta se arĕta necredinţa Evreilor, și cu deosebire a cărturarilor și fariseilor cătră Dênsul, că după cuvêntul proroculuí Iliă, (III. împ. 18, 2) ei schiopetau de amêndóuĕ picióre le, adecă acuși cătră Dumnedeul părinţilor lor, acuși cătră idolii lui Vaal. Cea mai grea amenințare cătră cei necredincioși, cari se rușinează și se lapĕdă de Dênsul, este, că și Fiiul omului se va lăpĕda de ei, când va vení întru mărirea Tatălui Sĕu cu sfinţii ângeri. Ear la încheierea acestui cuvênt încredinţéză pre ascultătorii Sĕi, că sunt aici unii, cari nu vor gusta mórte, până nu vor vedé împĕrăţia lui Dumnedeu venind întru mărire. Și acésta s'a și plinit întru mărita Lui înviere.

Căreia învrednicesce-ne și pre noi, cari Te credem și Te mărturisim pre Tine Fiiul lui Dumnedeu, cari ne-am botezat și ne-am îmbrăcat întru Tine, cari am luat crucea, ce ni-a rênduit Tatăl a purta, și astfel suntem gata a urma Ţie, aici jos prin necasuri și scârbe, ear acolo sus unde vei merge Tu, întru mărirea Tatălui Tĕu cu sfinţii ângeri, cari Te laudă și Te preamăresc pre Tine, cela-ce șeḑi d'a drépta Tatălui. Amin!

XXVII. La Dumineca a șeptespredecea după Rosalii.

„Atuncia rĕspundênd Iisus a dis ei: O muiere, mare este credința ta; fiă ție precum voiesci. Și s'a tămăduit fiica ei dintru acel ceas“.

Mateiu 15, 28.

În mod neîndoios se arétă *puterea credinței* în Dumnedeu, precum în nenumĕrate alte casuri, așa și în esemplul muierei cananeence, carea dupa sânta evangeliă de astădi a dobândit dela Christos vindecarea fiicei sale. Întrând adecă Iisus în laturile Tirului și ale Sidonului, adecă în părțile Galileii de cătră Fenicia, o muiere cananeeancă eșind din hotarele acelea, a strigat cătră Dênsul: „Miluiesce-mĕ Dómne, fiiul lui David, fiica mea rĕu se îndrăcesce!“ Iisus nu i-a rĕspuns. Învĕțăceii 'L rógă, sĕ o slobódă, căci strigă după ei. Atunci Iisus rĕspunde, că nu e trămis fără numai cătră oile cele perdute ale casei lui Israil, va sĕ dică nu și la păgâni séu la Cananeeni, amestecătură de păgâni și Iudei. Cananeénca se apropiă de Iisus și se închină lui dicênd: „Dómne ajută-mi!“ Iisus 'i rĕspunde: „Nu este bine a lua pânea fiilor și a o arunca cânilor.“ Eară ea rĕspunde: „Așa e Dómne, că și cânii mănâncă din sfărmiturile, cari cad din mésa domnilor sĕi.“ Atunci rĕspunḑênd Iisus a dis ei: *„O muiere, mare este credința ta; fiă ție precum voiesci.“* Și s'a tămăduit fiica ei dintru acel ceas.

„O muiere,“ — dice Iisus cătră Cananeénca — „mare este credința ta; fiă ție precum voiesci!“ Cine ar dice, că nu este mare acéstă credință a muierei cananeence! De trei ori ea este reieptată de Christos, nu dóră cu mâniă séu reavoință, — lucruri, cari nu se aflau la cel-ce și-a dat viéța pentru mântuirea

nóstră, ci ca sĕ pună pe probă credința ei, și acéstă credință a unei femei de alt neam sĕ o facă arĕtată și chiar sĕ o pună de model poporului evreesc, care nu priimia lumina ceréscă venită la el. Mai întâiu Iisus se pare a nu lua în seamă strigarea Cananeencei: „Miluesce-mĕ Dómne, fiiul lui David, fiica mea rĕu se îndrăcesce!“ căci Iisus preabunul nu-i dă rĕspuns, — *întâia cercare a credinței ei.* Învĕțăceii vĕd, cum sirmana se silesce se străbată prin mulțime până la Iisus, și'L rógă a o sloboḑi, căci strigă în urma lor; ear Iisus rĕspunde: „Nu sum trămis fără numai cătră oile cele perdute ale casei lui Israil!“ Adecă: eu am venit sĕ mântuiesc pre fiii poporului evreesc; muierea acésta nu este de neamul evreesc, și așa nu are parte de mine. Eată dar, Iisus *și a dóua óră* o reiéptă; însă muierea 'și face loc prin glóte, ajunge până la Dênsul, cade la piciórele Lui, i-se închină și se rógă: „Dómne, ajută-mi.“ „Nu este bine, — rĕspunde Iisus — „a lua pânea fiilor și a o arunca cânilor!“ Aspru și greu cuvênt; acesta însă Iisus nu'l dice dela sine, ci numai după vorba deobște a Evreilor, și ca sĕ arete acestora, câtă credință se află și la cei-ce sunt de alt neam. Aspru și greu cuvênt, de care mulți alții s'ar fi depărtat mâchniți și întristați, ca órecând tinĕrul cel avut, căruia dișese Christos, sĕ-și dee avuțiile sĕracilor și sĕ-i urmeze Lui. Dar Cananeénca nu așa; ci umilită și smerită ea priimesce și cuvêntul cel greu, și dice, că și cânii mănâncă din sfărmiturile, ce cad din mésa domnilor lor. Credința ei dar s'a arĕtat mai presus de ori-ce îndoiélă, și eată rugarea ei e priimită și împlinită. „O muiere,“ — 'i dice Domnul — „mare este credința ta; fiă ție precum voiesci!“ Și întru acel ceas s'a însănătoșat fiica ei.

Spre a puté cunósce, iubiți creștini, însemnătatea și puterea și lucrarea credinței, carea o laudă Christos

în esemplul Cananeencei, „O muiere,“ — 'i ḍice — „mare este credinţa ta!“ — veniţi se învĕţăm şi noi dela acéstă necreştină, căci de multe ori şi cei mari pot învĕţa dela cei mici şi cei învĕţaţi dela cei neînvĕţaţi.

Scim, că a crede va sĕ ḍică a priimí de adevĕrat şi drept şi bun ceea-ce auḍim dela alţii. Cananeénca a auḍit dela alţii, că a venit în lume Messia cel prevestit de proroci. Prorocii au fost ómeni sfinţi şi plăcuţi lui Dumneḍeu, cari n'au vorbit dela dênşii, ci inspiraţi de Dumneḍeu. Ce au prorocit ei, trebue sĕ se împlinéscă. Lumea alérgă după Iisus, fiiul lui David, care învĕţă poporul, luminézĕ orbii, rădică slăbănogii, scóte duchurile cele necurate, înviiă morţii. Fiica ei e greu bolnavă, stăpânită de duchuri rele, — Iisus trece pe aici, — ea cugetă întru sine, că acesta are sĕ fiă doftorul fiicei mele, — „Iisuse Fiiul lui David, miluiesce-mĕ!“

Credinţa ei este *curată*. Ea alérgă după Christos, pre care nu'L cunósce făr' după spusele altora şi după preḍisele prorocilor, că este Fiiul lui David. Ea nu vine sĕ ispitéscă pre Iisus cu făţăriă şi viclenia ca legiuitoriul: „Învĕţătoriule bune!“ séu ca fariseii şi cărturarii: „Scim că tu eşti drept!“ şi altele de acest fel, ci vine la Dênsul cu tótă sinceritatea şi curăţenia şi credinţa inimei sale, cerênd ajutor întru vindecarea fiicei sale greu bolnave. Nimeni n'o svătuesce, n'o îndémnă, n'o silesce, fără numai *credinţa* ei în Iisus: inima ei cea curată o duce la Iisus, pre care Tatăl L'a trămis în lume, sĕ vindece tótă bóla şi tótă neputinţa întru popor. Acesta, îi ḍice credinţa ei, acesta va însănătoşa şi pre fiica ta. Şi eată credinţa ei încununată: „Muiere, fiă ţie precum voiesci!“ Aşa, iubiţi creştini, a fost credinţa Cananeencei; aşa sĕ fiă şi credinţa nóstră. La timpuri de greutăţi, de lipse, de necasuri,

nu la băbării şi vrăjitorii, nu la blăstĕmuri şi înjurături, nu la desperare şi cârtiri asupra lui Dumneḍeu, ci la rugăciune şi credinţă curată întru Dênsul! — „Multe sunt,“ — ḍice evlaviosul psalmist — „multe sunt necasurile drepţilor, şi din tóte acelea va mântuí pre ei Domnul“ (Ps. 33, 18.).

Curată, am ḍis, a fost credinţa Cananeencei; dar totdeodată a fost şi *tare şi neclătită*. Am vĕḍut, că la prima ei rugare Christos nu i-a rĕspuns, ear la cererea Apostolilor şi în fine a ei înseşi i-a dat cuvinte aspre şi chiar grele; dar tóte acestea nu slăbesc credinţa ei. Dómne, — pare-că voia să ḍică — Dómne, sciu că nu sum vrednică de darul Tĕu, cu tóte acestea miluiesce-mĕ; căci de nu voiu afla milă la Tine, Fiiul lui David, Messia cel dorit, la cine voiu afla? Unde voiu alerga? Mustră nevrednicia mea, iartă-mĕ pentru cutezarea mea; dar miluesce pre fiica mea, carea este chinuită de duchurile cele rele! Ea este Cananeéncă şi nu cunósce legea lui Dumneḍeu, decât după câteva fărmituri dintr'ênsa, cari vor fi ajuns şi până la ea. Este o femee neputinciósă, carea nu are altă putere pentru ajutorarea sa, decât rugăciunea sa, lacrimile sale, credinţa sa; dar acestea sunt tăria ei. Ce bucuriă mai mare are ea în lume, decât sănătatea şi bună-aflarea copiilor ei; ce durere mai mare şi ce rană mai grea, decât bóla cea cumplită a fiicei sale! Christos o va vindeca. Acéstă credinţă o face sĕ alerge cale îndepărtată, acésta, sĕ priiméscă greutatea cuvintelor Lui. Şi eată la urmă: „O muiere, mare este credinţa ta, fiă ţie precum voiesci!“ — Tare şi neclătită, creştini iubiţi, sĕ fiă şi credinţa nóstră, cari ne numim următori şi credincioşi ai lui Christos, cari purtăm numele Lui, cari dorim a fi în veci una cu Dênsul. O dorinţă neîmplinită, o daună, o supĕrare, o perdere grea, ce ni

s'a întêmplat, o bólă ori neputință, ce ne-a ajuns, se slăbéscă credința nóstră în Dumnedeu? Au nu pentru mântuirea nóstră a trămis Dumnedeu pre Fiiul Său cel unul-născut în lume? Nu, nici decât să n'o slăbéscă, ci să o întăréscă! Căci precum lumina trupului este ochiul, așa lumina sufletului este credința, — cheea cea minunată, carea ne deschide tainele împărăției lui Dumnedeu. Nefericit sirmanul orbul, care nu vede frumsețile lumei, în carea ne a pus Dumnedeu să petrecem viéța nóstră pământéscă; dar neasemênat mai nefericit cel fără credință, căruia 'i rămân ascunse minunile împărăției cerului!

Miluiesce-ne Dómne, Fiiul lui David, să dicem și noi cu muierea cananeéncă, căci multe sunt ispitele și patimile pământesci, cari ne bântuiesc! Și déca glasul cel debil al rugăciunei nóstre 'nu va puté pătrunde până la Tine, séu déca va pătrunde și nu ne vei afla vrednici de îndurarea Ta, întăresce, Preabunule, credința nóstră, ca să nu se clătine, nici să slăbéscă, ci să fiă ca grăunțul de mușlar din sântă evangelia Ta; și în cele din urmă, când va fi plină mésura suferințelor nóstre, să audim și noi din rostul Tău cel dumnedeesc, ce audî Cananeénca cea credinciósă: Mare este credința ta; fiă ție precum voiesci! Amin!

XXVIII. La Dumineca a optspredecea după Rosalii.

„Învățătoriule, tótă nóptea ne am ostenit și nimica n'am prins; dar după cuvêntul tĕŭ voiu arunca mréja". Luca 5, 5.

Minunea, de carea ne vorbesce sânta evangeliă de astădi, este una din cele d'ântâiu, ce a făcut Iisus, după ce a eșit în lume, ca să vestéscă popórelor împărăția lui Dumnedeu. Cu puțin înainte, în sinagoga din Capernaum, scosese dintr'un bolnav duchul necurat ce'l tortura, ear pre sócra lui Petru o vindecase de friguri, cari o au fost cuprins în mare mésură. Poporul, audind cele-ce audia, și vĕdênd cele-ce vedea, cu mulțimea alérgă la Dênsul. Iisus să retrage în singurătate, poporul și acolo 'L află; se duce la Marea Galileii, și acolo 'I urmézĕ; acolo vede dóuĕ corăbii la mal, din cari una era a lui Petru, întră într'ênsa, dice lui Petru să o depărteze puțin dela mal, șede într'ênsa și așa din corabiă începe a învĕța poporul. Ce privire, creștini iubiți, ce privire înălțătóre de inimă! Căutați: Domnul șede în corabiă, popórele se 'șiră pe mal, sus pe ceriu sórele, jos la picióre apele Iordanului, vĕrsându-se în Marea Galileii, — eată scóla cea sântă, în carea se vestesce împărăția lui Dumnedeu! Și Iisus o vestesce ca cel-ce e îmbrăcat cu putere de sus, și cele de sus le și vestesce, ca pre toți cei-ce vor crede întru Dênsul, să-i ducă la Tatăl, care L'a trămis. Și sfêrșind cuvêntul, a dis lui Simon Petru, să mâne corabia întru adânc și să-și arunce mrejile la pescuit. Eară Petru rĕspunse: „Învĕțătoriule, tóta nóptea ne am ostenit și nimica n'am

prins; eară după cuvêntul tĕu voiu arunca mréja". Va sĕ dică: Dómne, timpul e nefavorabil, căci este diuă; locul, unde dici sĕ aruncăm mrejile, noi l'am esploatat deja pescuind tótă nóptea, şi n'am prins nimic; dar décă Tu dici, voiu arunca mréja. Şi făcênd aşa, eată mréja se umple de mulţime de pesci, de se mai rumpe, şi Petru face semn soţilor sĕi, cari sunt într'altă corabiă, sĕ vină sĕ le ajute; şi aceia venind le ajută, şi se încarcă amêndóuĕ corăbiile, de stau sĕ se cufunde de mulţimea pescilor. Mai nainte „tótă nóptea ne am ostenit şi nimic n'am prins", ear acum eată dintr'odată atâta mulţime de pesci, încât nu încap în corabia lui Petru, ci se încarcă şi ceealaltă corabiă, şi amêndóuĕ de abia 'i încap. Ce e acésta? Petru uimit de minunea, ce vede cu ochii sĕi, cade la piciórele lui Iisus şi dice: „Eşi dela mine, că om pĕcătos sum Dómne!" Căci era cuprins de spaimă, şi toţi cari erau împreună cu dênsul, între cari şi Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeiu şi soţi ai lui Petru. Şi a dis Iisus lui Simon Petru: „Nu te teme, de acum vei vêna ómeni!" Şi aşa trăgênd corăbiile la uscat, ei au lăsat tóte ale lor şi au urmat lui Iisus.

Minunate lucruri cu adevĕrat! Pescarii se trudesc tótă nóptea cu pescuitul şi nu prind nimic, ear la cuvêntul lui Christos, ca sĕ arunce mréja în drépta corabiei, dintr'odată prind atâta pesce, încât stau sĕ se rupă mrejile şi sĕ se cufunde amêndóuĕ corăbiile lor. Petru cunósce, că cuvêntul lui Christos a lucrat acéstă minune, şi spăimêntat cade la piciórele Lui şi 'L rógă sĕ easă dela dênsul, omul cel pĕcătos, care nu e vrednic de atâta îndurare dumneḑeéscă; şi Iisus îl rădică, îmbărbătându'l a nu se teme, căci de acum încolo va vêna ómeni. Eară Petru împreună cu Iacob şi Ioan, lăsând tóte ale lor, urméză lui Iisus.

„Învĕţătoriule, tótă nóptea ne am ostenit şi nimica n'am prins," aşa dic apostolii cătră Iisus, şi aşa dici de multe ori şi tu, iubite creştine, când silinţele tale cele de multe feluri din viéţă rĕmân fără resultatul dorit. Când turma ta, păstorule, nu sporesce; când ţérinile tale, plugarule, nu rodesc; când meseria ta, neguţătoria ta, întreprinderile tale nu-ţi aduc agonisita, ce ai asceptat, când cu un cuvênt ostenelele tale au rĕmas zadarnice. Tu stai atunci îngrijat, întristat, tânguindu-te aprópe desperat. „Puţin credinciosule, pentru ce te îndoiesci?" 'ţi strigă Mântuitoriul atunci şi ţie, ca órecând lui Petru, umblând pe apă ca pe uscat; dar nu audi tu, chiar în sânta evangeliă de astădi, şi *partea a dóua a cuvêntului lui Petru?* „Tótă nóptea ne am ostenit şi nimica n'am prins; ear *după cuvêntul tĕu* voiu arunca mréja". Eată, iubite creştine, secretul: Petru are *credinţă* firmă în Christos, ascultă de cuvêntul Lui, aruncă mréja, şi aceea se umple de pesci, ba se umple şi corabia, de n'o póte trage la mal, ci trebuie sĕ chiame pre soţii din ceealaltă corabiă ca sĕ-i ajute, şi se umplu amêndóuĕ corăbiile de mai se cufundă. Aşa cu adevĕrat. Petru nu dice: Dómne, de ce sĕ mai cercăm? Pescuit'am dór tótă nóptea, şi tot îndeşert; ce sĕ ne mai trudim? Ci dice: *Décă tu dici*, Dómne, voiu arunca mréja! Aşa sĕ faci şi tu, creştin bun! Au dóră décă ostenelele tale vreodată n'au fost încununate cu succesul dorit, nu vei mai ostení? Décă turma ta n'a sporit, o vei da prédă férelor? Décă secerişul ţi-a fost slăbuţ, vei lăsa pământul se 'nţelenéscă? Sĕ nu fiă! Ci pune-ţi tótă credinţa, încrederea şi speranţa ta în Tatăl ceresc, care ţi-a dis dela începutul neamului omenesc: Întru sudórea feţei tale vei mânca pânea ta! Acéstă credinţă în Dumneḑeu va oţelí puterile tale, va lumina mintea ta, va indelunga răbdarea ta,

va îndrepta voința ta, și de multe ori vei vedé adeverindu-se și întru tine ceea-ce ai vĕḑut astăḑi întru Petru: de atâta timp te ostenesci, și ostenéla ta a fost deșértă; décă însă Dumneḑeu 'ți demandă a ostení și mai departe, a mai arunca odată mréja, și décă tu nu te vei îndoí, vei vedé aducêndu-ți ḑiua și óra, ceea-ce nu ți-a adus anul. Pentru-că acésta sĕ o scii și sĕ o întipărești în mintea și în inima ta, că *fără* darul și ajutoriul lui Dumneḑeu tóte silințele tale sunt deșerte, ear *cu* acela tóte 'ți sporesc chiar preste asceptarea ta. „Tóte," — ḑice apost. Pavel — „tóte le pot întru Christos, cel-ce mĕ întărește!" (Filip. 4, 13.) De câte ori te plângi tu de mulțimea ploilor, de lungimea secetei, de zăduful ori de recéla timpurilor; dar punêndu-ți încrederea în Dumneḑeu, ai vĕḑut adeseori un seceriș, un cules preste tótă asceptarea ta, și ai vĕḑut grănarele tale umplute, întocmai ca mrejile pescarilor din evangeliă. Și inima ta 'ți spune, că nu silința ta, nu ostenéla ta, nu sciința și iscusința ta, ci darul lui Dumneḑeu le a făcut acestea, și se plinesce și față cu tine cuvêntul psalmistului: „Deschiḑi Tu mâna Ta și saturi tot ce e viu cu bunăvoință." (Psalm 144, 16.) Petru împreună cu Iacob și cu Ioan și toți cei-ce erau cu dênsul rĕmân petrunși de vederea minunei, și acésta 'l face a medita și asupra sa, cumcă adecă e pĕcătos și nevrednic a adăpostí pre Iisus în corabia sa; și acéstă smereniă și umilință 'l face a cădé la genunchii lui Iisus și a'L ruga sĕ easă dela dênsul, că el e om pĕcătos. „Eși dela mine," — se rógă — „că om pĕcătos sum Dómne." Așa și tu. Nu mintea mea, nu hărnicia mea, nu vrednicia mea a făcut sĕ-mi reéșă lucrurile bine, ci bunătatea și îndurarea Ta! Mărire Ție! Ear când Iisus îi ḑice: „Nu te teme, de acum vei vêna ómeni!" atunci nici un moment nu mai stă la îndoiala, se remâna la vê-

narea pescilor, ori sĕ urmeze lui Christos; ci lăsând mréjă și luntre pescăréscă, ba casă și mésă, ba tată și mamă, merge după Dênsul, neasemenat mai presus socotind apostolia lui Iisus, decât vênarea pescilor la lacul Genisaretului. Așa și tu. Când glasul lui Dumneḑeu te chiamă la datorințe mai înalte, sĕ fii gata, a lăsa cele de jos: mréja și luntrea, pentru cele de sus: urmarea lui Christos.

Încheiăm dar cuprinsul sântei evangelii de față, svătuindu-vĕ, creștini evlavioși, ca în tóte împrejările vieței sĕ punem tótă credința și speranța nóstră în Dumneḑeu, carele este preaîndouratul purtător de grijă și părinte al tuturor, și totdeuna este aprópe de noi cu ajutoriul Sĕu, unde puterile nóstre nu ajung. „Învĕțătoriule, tótă nóptea ne am ostenit și nimica n'am prins; dar după cuvêntul tĕu voiu arunca mréja." Dómne, tóte puterile mele le am pus, ca sĕ scot la capĕt lucrul, ce mi-ai dat sĕ'l sĕvêrșesc, și n'am putut, n'am reușit; dar după cuvêntul Tĕu voiu continua silințele mele.

Dă-mi Dómne darul Tĕu și ajutoriul Tĕu, fără de care tótă ostenéla mea este zădarnică; căci nu întru puterile mele, nu întru iscusința mea mĕ voiu lăuda, ci mĕ voiu încrede, ca credinciosul Tĕu Petru, întru cuvêntul Tĕu; și Tu, Preaîndurate, cel singur atotputernic și isvorul bunătății, vei plini cu atotputernicia Ta neajunsele mele și cu îndurările Tale neputințele mele. Amin!

XXIX. La Dumineca a nóuĕspredecea după Rosalii.

„Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru milostiv este“.

Luca 6, 36.

Iubirea lui Dumnedeu și iubirea deaprópelui! — eată cele dóuĕ cuvinte séu porunci, întru cari, după învĕțătura lui Christos, atârnă tótă legea și prorocii. A iubí pre Dumnedeu va sĕ dicĕ, a-I arĕta din tóte puterile nóstre mulțemita și recunoscința nóstră pentru tóte nenumĕratele bunătăți, ce am priimit și priimim dela Dênsul di de di. „Noi sĕ'L iubim pre El,“ — dice și s. evangelist și apostol Ioan — „noi sĕ'L iubim pre El, căci El mai întâiu ne a iubit pre noi!“ (I. Ioan 4, 19.) Ear iubirea lui Dumnedeu, pre carele nu'L vedem și căruia nu-I putem da nimic, căci al Lui este ceriul și pământul și tóte câte sunt în ceriu și pe pământ, — iubirea lui Dumnedeu, dic, o arĕtăm prin iubirea fratelui, deaprópelui nostru. „Iubiților,“ — dice același apostol — „iubiților, décă Dumnedeu așa ne a iubit pre noi, încât pre Fiiul Sĕu cel unul-născut L'a trămis în lume, și noi sĕ ne iubim unii pre alții.“ (I. Ioan 4, 8 și 11.) Despre acéstă iubire a deaprópelui ne vorbesce Christos întru sânta evangeliă de față; sĕ fim cu luare-aminte, iubiților, ca sĕ audim și sĕ înțelegem cuvêntul Lui, și înțelegêndu'l, sĕ'l și urmăm.

Deaprópele nostru, fraților, este tot omul din lume; pentru-că Dumnedeu este tatăl nostru al tuturor, ear noi toți suntem frați, căci *un* tată avem. Prin urmare legea lui Dumnedeu cere, ca pre tot

deaprópele nostru sĕ'l iubim. „Precum vĕ este voia ca sĕ facă vóuĕ ómenii, faceți și voi lor asemenea.“ (Luca 6, 31.) Adecă tot binele, ce voiți sĕ vi'l facă vóuĕ alții, faceți'l și voi lor; și tot rĕul, care nu voiți sĕ vi'l facă vóuĕ alții, nu'l faceți nici voi lor. Ajutoriu la vreme de lipsă, vorbire de bine, stimă, îndelungă răbdare, dreptate, sinceritate, bunăvoință și tot ce ne place a afla noi la alții, se afle și alții la noi. Și iérăși dela tot, ce nu ne place a ne vení nóuĕ din partea altora, sĕ ne reținem și noi față cu alții. Însă durere, de câteori ni se întêmplă în lume nu ceea-ce vrem și dorim noi, ci tocmai din contră ceea-ce nu voim, nici dorim. De aici ar urma dar, la părere, ca celor-ce ne sunt buni, sĕ fim buni și noi, și din contră celor-ce ni-se arétă rĕi, tot asemenea sĕ le fim și noi; și așa învéță uneori și legea lui Moise, carea la asemenea casuri dice: Ochiu pentru ochiu, și dinte pentru dinte! Adecă tu nu i-ai dat lui ansă a-ți fi rĕuvoitor și rĕufăcĕtor; décă însă cu tóte acestea el ți-e rĕuvoitor séu vrăjmaș, fă și tu lui, precum ți face el ție: tocmai pe tocmai. Și acésta s'ar părĕ a fi, după vorba de obște, numai cu dreptul: binele ori rĕul sĕ'l dai îndĕrĕpt deaprópelui tĕu cu mĕsura, cu carea ți-a mĕsurat el!

Așa s'ar părĕ, iubite creștine, dar nu e așa; precum Christos însuși dice, El n'a venit sĕ *strice* legea, ci sĕ o *plinéscă*. Căci ce ar urma de acolo, décă noi am iubí numai pre cei-ce ne iubesc pre noi, ear pre cei-ce ne uresc i-am urí și i-am dușmăní? Atunci dușmăniile și certele și vrăjbile dintre ómeni nu s'ar mai sfêrși, ci ca órecând la Evrei și încă și acum la unele popóre păgâne, ar trece ca o nefericită moștenire dela tată la fiiu, din neam în neam, și pământul ar devení iad în loc de raiu. Christos însă ne învață cele mai înalte și dumnedeesci: adecă a iubí și pre

cei-ce ne uresc și chiar și pre vărjmașii nostri și a face bine și celor-ce ne fac nóuĕ rĕu. „De veți iubí pre cei-ce vĕ iubesc pre voi“, — ḑice Domnul — „ce dar este vóuĕ? căci și pĕcătoșii așa fac. Și de veți da imprumut, ca sĕ luați cu dobândă, ce dar este vóuĕ? Căci și pĕcătoșii iubesc pre cei-ce 'i iubesc pre dênșii. Și de faceți bine celor-ce vĕ fac vóuĕ bine, ce dar este vóuĕ? căci și pĕcătoșii aceeași fac.“ (Luca 6, 32 ș. c. l.) Ci iubiți pe vrăjmașii vostri, și faceți bine celor-ce vĕ fac vóué rĕu; și veți fi fii ai Celui Preaînalt, adecă veți fi ascultători și următori ai Părintelui vostru celui ceresc. Că Acela trămite sórele Sĕu preste cei buni și preste cei rĕi, și plóuă preste cei drepți și preste cei pĕcătoși, și este bun spre cei nemulțemitori și spre cei rĕi! Se pare străină învĕțătura acésta; dar este curată și sfântă. Am vĕḑut mai nainte, ce ar urma, décă ura vrăjmașilor nostri o am resplăti iér cu ură și rĕul iér cu rĕu: dușmăniile omenesci ar dura cât însuși neamul omenesc. Dar de vom urma cuvêntul lui Christos? Atunci celui-ce mi-a făcut mie rĕu, eu îi voiu resplăti cu bine și tot cu bine; el va continua cu rĕu, eu tot cu bine; în fine 'și va veni el órecând în fire, și va cunósce greșéla și retăcirea sa, va slăbi cu dușmăniile, viéța lui va lua alt curs, și eată în cele din urmă, astădi ori mâne, tu ai căștigat pre fratele tĕu, făcêndu'l și pre el bun ca tine, ear nu pre tine rĕu ca el; și cu acésta eată ai căștigat împĕrăției lui Dumneḑeu pe lângă tine încă un cetățean! Căci nu dușmăniă și ură și distrugere e destinul omului pe pământ, și chorurile îngeresci din nóptea cea sfântă a nascerei Mântuitoriului nu îndeșert au cântat: *Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, și pe pământ pace, întru ómeni bunăvoire!*

Rĕmâne acum, creștini evlavioși, se mai privim la un lucru, care unora dintre noi s'ar părĕ întunecat, și adecă: óre cum se unesce cu *dreptatea* lui Dumneḑeu, ca cei buni și cei rĕi, cei drepți și cei pĕcătoși sĕ iee aceeași resplată? Sórele se resară, și plóia se cadă preste cei buni și preste cei rĕi deopotrivă? Puțină paciință, iubite creștine, și îndată și acéstă taină o vei cunósce. Dumneḑeu este drept, dar este și *îndurat și îndelung-răbdător;* ascéptă și ascéptă, fără grăbire și fără întârḑiere, ca cel rĕu, vĕḑênd bunătatea Lui, sĕ se facă și el bun. Dumneḑeu nu voiesce mórtea pĕcătosului, ci ca sĕ se întórcă și sĕ fiă viu. (Ezechiil 33, 11.) De aceea, ḑice Christos, de veți resplăti ómenilor rĕul cu bine, veți fi fii ai lui Dumneḑeu, căci ați urmat ce Dumneḑeu v'a arĕtat și v'a demandat; deaprópele tĕu ți-a greșit, și tu l'ai iertat! Ai iertat deaprópelui greșelele lui, precum Dumneḑeu iértă ție greșelele tale. Ai împlinit promisiunea, ce o faci înaintea lui Dumneḑeu ḑi de ḑi în Tatăl-nostru, când te rogi: „Și ne iértă nóuĕ greșelele nóstre, *precum și noi iertăm greșiților nostri!*“ Dumneḑeu ți-a iertat ție datoria ta cea enormă de ḑece mii de talanți, și tu sĕ nu ierți fratelui tĕu datoria cea mică de o sută de dinari? Ai fost milostiv, precum și Tatăl tĕu cel din ceruri milostiv este? Ispitesce bine inima ta, iubite creștine, și ea va îndrepta calea vieței tale! Acésta *milă* o face Dumneḑeu cu cel pĕcătos, lăsându-i deschisă calea pocăinței. Ferice de cel-ce o va afla și va întra într'ênsa, pănăcând mai este vreme! Căci la ḑiua judecății ușa *milei* se va închide și se va deschide ușa *dreptății,* carea și celor drepți le va fi temută, ear celor pĕcătoși le va fi înfricoșată și grózнică!

O Părintele nostru cel preaîndurat, carele ierți greșelele și pĕcatele nóstre ale tuturor, căci nimeni din ómeni nu este drept și fără de pĕcat înaintea Ta! Tu noianul îndurărei, ai trămis în lume pre Fiiul

Tĕu unul-născut, carele a purtat pĕcatele nóstre, carele a răbdat cruce și mórte pentru noi și carele încă și în chinurile morții pe cruce s'a rugat pentru vrăjmașii Sĕi: „Părinte, iértă-le lor, căci nu sciu ce au făcut!“ Tu Dómne îndréptă inimile nóstre spre Tine și ne ajută a fi și noi milostivi spre frații nostri cei asemenea nóuĕ neputincioși și greșiți, precum Tu unul cel de a pururea sânt și drept și fără de pĕcat, ești milostiv spre noi spre toți. Ai Tĕi suntem, mântuiesce-ne, că îndreptările Tale am căutat. Amin!

XXX. La Dumineca a dóuĕdecea după Rosalii.

„Și mergênd s'a atins de pat și a dis: Tinĕrule, ție grăiesc: Scólă!“ Luca 7, 14.

Sirmană muiere din Nain, ce durere grea sfășiă inima ta, ce șiróie de lacrimi înundă fața ta, ce întunerec acopere cărarea vieței tale! Tu ești vĕduvă, singură, lipsită, necăjită; un singur fiiu stă lângă tine, carele mai îndulcesce amarul tĕu, mai înveselesce singurătatea ta, mai aduce pe fața ta cea tristă câte un zimbet de iubire maternă, mângăindu-te, parecă 'l audim: „Nu te supĕra mamă, că eu acuși sum mare, și apoi îți ajut eu la tóte celea!“ Dar eată și acéstă singură lumină a ochilor tĕi s'a stins, acest singur toiag al bĕtrânețelor tale s'a rupt: deodată mórtea fiiului tĕu a tăiat firul bucuriei și al speranțelor tale. Cine nu va înțelege durerea ta? Cine nu va plânge împreună cu tine? Cine nu va picura cuvinte de mângăiere în inima ta cea aprópe amorțită și rece? Mulțime de popor din cetate petrece pre fiiul tĕu la grópă; dar eată acolo altă mulțime din altă parte, și în mijlocul ei eată prorocul din Galilea, eată Messia cel prorocit, eată Fiiul lui Dumnedeu, carele este învierea și viéța! Și celui-ce 'i era milă de popor, că 'l vedea umblând ca oile cele retăcite, i se face milă și de acéstă vĕduvă sĕracă și adâncită în lacrimi și durere; și gura Lui cea dumnedeéscă 'i dice: „Nu plânge!“ Și apropiindu-se de sicriu, — pat, după obiceiul Evreilor, — purtătorii se opresc, și Iisus dice mortului: „Tinĕrule, ție grăiesc: Scólă!“ Și deodată se rădică mortul și șede drept și începe a vorbi, și Iisus îl dă pre el mamei lui. „Și pre toți“ — ne spune s. evangelist Luca — „i-a luat frică, și măriau pre Dum-

neḑeu, ḑicênd, „că proroc mare s'a sculat întru noi, și cum a cercetat Dumneḑeu pre poporul Sĕu!“

Așa întru adevĕr! Proroc mare s'a sculat întru noi, și mai mare decât proroc, și cum a cercetat Dumneḑeu pre poporul Sĕu! „Că așa a iubit Dumneḑeu lumea, încât pre unul-născut Fiiul sĕu l'a dat, ca tot cel-ce crede întru dênsul sĕ nu pĕră, ci sĕ aibă viéța de veci!“ Neměsurată, Iisuse preabunule, este îndurarea Ta! Tu veḑi durerea sirmanei mame, carea, și ea aprópe mórtă, petrece pre fiiul sĕu cel unul-născut, sĕ'l dee pămêntului, și Ți se face milă de dênsa și 'i ḑici: Nu plânge! Sirmană mamă, ție întru adûncul durerei tale nici prin minte nu-ți trece, cât de aprópe este fericirea ta, cât de aprópe e timpul, când lacrimile tale de durere se vor schimba în lacrimi de bucuriă! Iisus viéța e lângă tine; pentru ce plângi? Când Fiiul lui Dumneḑeu vine a te mângăia, ce altă mângăiere 'ți mai trebuiesce? „Tinĕrule, ție grăiesc: Scólă!“ Și fiiul tĕu se descéptă din mórte ca dintr'un somn, se rădică în sus, șede și începe a vorbí; și Iisus ți'l redă ca născut a dóua óră! Eară tu ești uimită și ca eșită din fire de ceea-ce veḑi; și bucuria ta cea covêrșitóre se amestecă cu frica și spaima! Ce e acésta? E vis? E nelucire? E realitate? Trei cuvinte a grăit omul acesta, și fiiul meu a înviiat! Și iérĕ 'ntreb: Óre e realitate, ceea-ce vĕḑ? Lucru aievea, ori e numai o închipuire și nelucire? Da, așa e; nu e nelucire! Tot poporul care e ací, vede ce vĕḑ eu! Tu ești, iubitul meu fiiu; te am scos mort din casa mea și te am dus la grópă; și te aduc dela grópă viu, întreg și sănătos! Cine a facut acéstă minune? O ce fericire! Pare-că n'o pot cuprinde! Omul acesta e om sfânt, un proroc mare, și Dumneḑeu a cercetat pre poporul Sĕu! Și m'a cercetat și pre mine róba Sa!

Mare minune cu adevĕrat se arétă ochilor nostri, creștini evlavioși, și înviierea tinĕrului din Nain duce numele lui Iisus în tóte părțile, atunci și acum și în veci. „Și a eșit,“ — ḑice evangelistul — „a eșit cuvêntul acesta despre El în tótă Iudea și în tótă laturea.“ Și a ajuns, cuvêntul acesta, iubite creștine, și pănă la noi; căci precum a ḑis Christos cătră vĕduva acésta din Nain: „Nu plânge!“ așa ne ḑice și nóue, fraților, când sórtea vieței cere și dela noi asemene jertfe ca dela dênsa. „Nu plânge! — 'ți ḑice glasul lui Dumneḑeu și ție, iubit tată, iubită mamă, când ângerul morții ia din brațele tale pre drăgălașul tĕu fiiu, pre drăgălașa ta fiică, când 'ți era mai mare dragul de dênșii. „Nu plânge!“ 'ți ḑice, când cu inima sfâșiată de durere scoți din casa și curtea ta și petreci la grópă pre cel-ce era destinat de tine, a te petrece el pre tine la odichna cea vecĭnică și a-ți moșteni numele, casa și curtea, moșia și tótă agonisita ta din viéță. „Nu plânge!“ 'ți ḑice Mântuitoriul lumei; „Eu sum înviierea și viéța; și cel-ce crede întru mine, de va și muri, viu va fi!“ Și iérăși: „Părinte, voiu ca unde sum eu, acolo sĕ fiă și servul meu.“ Adevĕrat, iubite creștine, că inima ta se petrunde de cumplită durere, când trebuie sĕ pui în sinul pămêntului ceea-ce bucuros cu tótă averea ta ai rescumpĕra de s'ar puté, și ai ținé strins la sinul tĕu părintesc; și ochii tĕi vérsă șiróie de lacrimi, când trebuie sĕ te desparți de scumpul tĕu fiiu, uneori chiar unul-născut ca al vĕduvei din Nain. Legile firei 'ți demandă sĕ plângi, și lacrimile te năpădesc încă cu lunile, cu anii, când veḑi și numai chipul, și numai hainele, și numai jucăriile copilului tĕu eșit din viéță; dar glasul lui Dumneḑeu 'ți ḑice: Domolesce-ți durerea, calcă-ți inima: nu plânge! Eu sum cu tine; în casa mea vei revedé pre fiiul tĕu și pre toți ai tĕi iubiți din viéța pămêntéscă,

și vĕ veți bucura, și bucuria vóstră nimeni nu o va lua dela voi! „Nu plânge!“ 'ți dice și ție ca lui Iair, care plângea pentru fiica sa abia adormită; „nu plânge!“ căci fiiul tĕu, fiica ta n'a murit, ci dórme, și după somn iér urméză desceptarea! Adormit'a pe pământ și se va descepta în ceriu; adormit'a — după cuvêntul lui Pavel — întru cele stricăcióse și se va descepta întru cele nestricăcióse; adormit'a trup pământesc, descepta-se-va trup duchovnicesc, când Domnul îl va striga și pre el ca pre fiiul vĕduvei din Nain: „Tinĕrule, ție grăiesc: Scólă!“ O creștini iubiți, dar cine suntem noi făpturile, ca sĕ ne cercăm a ispití căile și svaturile și judecățile făcătoriului? Scim noi venitoriul nostru și al copiilor nostri, ca sĕ putem cunósce, pentru ce Tatăl i-a chiămat pre ei înaintea nóstră, ori pre noi înaintea lor? „Unde ai fost o omule,“ te va întreba și pre tine Domnul, ca órecând pre robul Sĕu Iov: „unde ai fost tu, când am întemeiat pământul? Spune-mi de ai cunoscință . . . Au tu ai luat din pământ lut, și ai făcut viețuitor, și l'ai pus pre el ca sĕ pótă cuvênta pe pământ?“ (Iov 34, 4, ș. c. l.) „Nu este dat vóuĕ,“ — ne spune Domnul — „nu este dat vóuĕ a scí anii și timpurile, cari Tatăl le-a așezat întru a Sa stăpânire!“ (Fapt. Apost. 1, 7.) Ci mai vêrtos la atari grele cercări ḑi și tu ca Iov, când o furtună mare dinspre pustiă a ruinat casa, unde fiii și fiicele lui erau adunați toți la un ospeț, și pre toți i-a omorît; ḑi și tu ca acel drept: „Domnul a dat, Domnul a luat; cum a plăcut Domnului, așa s'a și făcut: fiă numele Domnului binecuvêntat în veci!“ (Iov 1, 21.)

Acésta este, iubiților, învĕțătura, ce ni-o dă pentru totdeuna sânta evangeliă de astăḑi a înviierei tinĕrului din Nain. „Nu plânge!“ — ḑise Christos maicei lui vĕduve, când aceea ducea la grópă pre fiiul sĕu unul-născut. „Nu plânge!“ 'ți ḑice și ție, când mórtea

ia pre fiiul tĕu, pre fica ta din brațele tale; ci mai vêrtos pune'ți tótă speranța întru Tatăl, domnul vieții și al morții. „Tinĕrule, ție grăiesc: Scólă!“ ḑice Christos celui mort, și acela șede în sus și începe a grăí. „Veniți binecuvêntaților Părintelui meu de moșteniți împĕrăția, carea este gătită vóuĕ înainte de întemeierea lumei.“ „Părinte, pe cari i-ai dat mie, voiesc, ca unde sum eu, și aceia sĕ fiă împreună cu mine, ca sĕ védă mărirea mea, carea o ai dat mie înainte de întemeierea lumei. (Ioan, 17, 24.)

Fiiul lui Dumneḑeu, Iisuse preaîndurate, căruia ți s'a făcut milă de vĕduva din Nain și i-ai ḑis ei: Nu plânge! fiă-Ți milă și de noi, cari purtăm numele Tĕu; și când mórtea, partea tuturor celor din Adam, ne cere jertfele, de cari ne sângeréză inimile, fi aprópe și de noi, mângăiă-ne și pre noi cu dulcele Tĕu glas: Nu plângeți, și nu vĕ temeți, căci eu sum cu voi! Ear când va bate și óra eșirei nóstre din peregrinagiul pământesc, înviéză-ne și pre noi ca pre fiiul vĕduvei din Nain, dând partea nóstră cea pământéscă pământului, maicei nóstre celei de obște, precum ai dat pre tinĕrul acela maicei lui trupesci; ear sufletul, partea cea ceréscă, 'l du, Preabunule, împreună cu Tine întru împĕrăția Tatălui Tĕu. Că Tu ești Messia cel prorocit, Mântuitoriul lumei, Fiiul lui Dumneḑeu, Iisus Christos, carele Te ai pogorît din ceriu și ai luat firea nóstră cea omenéscă și prin care a cercetat Dumneḑeu pre poporul Sĕu; și a Ta este mărirea, cinstea și închinăciunea împreună cu Tatăl și cu Duchul sânt. Amin!

XXXI. La Dumineca a dóuĕdecişiuna după Rosalii.

„Eşit'a sămĕnătoriul sĕ semene sĕmênţa sa". **Luca 8, 5.**

Limpedi şi curate, ca isvorul de munte, şi bine priitóre tuturor sunt minunatele pilde séu asemenări ale lui Christos. Dintre acestea e şi cea din sânta evangeliă de astădi despre semênţă, semenătoriu şi pământ, care asemenare şi cel neînvĕţat şi chiar necărturar uşor o póte cuprinde şi înţelege. „Eşit'a," acesta este pe scurt cuprinsul ei — „eşit'a semenătoriul sĕ semene semênţa sa". Şi o semênţă a căduţ *lângă cale* şi s'a călcat, şi paserile cerului o au mâncat. Alta a căduţ *pe pétră* şi s'a uscat, pentru-că nu avea umedélă. Alta a căduţ *între spini*, şi crescênd spinii o au înnecat. Ear alta a căduţ pe *pământ bun*, şi crescênd a făcut rod cu sutele. Şi dicênd Domnul acestea, a strigat: „Cel-ce are urechi de auditi, se audă!" Şi intrebându'L învĕţăceii, ce va sĕ dică asemenarea acésta? Iisus li-o esplică şi la urmă iér strigă: „Cel-ce are urechi de auditi, se audă!"

Urmând esplicărei, ce a dat'o Iisus învĕţăceilor Sĕi, dicem, că semênţa este *cuvêntul lui Dumnedeu*, ear semenătorii sunt *învĕţăceii şi următorii lui Iisus*, cari sunt chiămaţi a vestí cuvêntul lui Dumnedeu la tot neamul omenesc. „Mergeţi în tótă lumea" — le dice Iisus „şi predicaţi evangelia la tótă zidirea!" (Marcu 16, 15.) În fine pământul, ce are sĕ priiméscă semênţa, sunt *inimile ómenilor*, cari ca şi pământul sunt de diferite feluri. Noi 'l numim pe scurt de dóuĕ feluri: pământ *rĕu*, *neroditor*, şi pământ *bun*, *roditor*. Sĕ vedem, care e unul şi care e altul.

Cel d'ântâiu pământ rĕu, nepriimitor, este *cel de lângă drum*, şi semênţa căduţă acolo o calcă trecătorii şi o mănâncă paserile cerului. Şi cari sunt inimile omenesci, cari se asémenă cu acest fel de pământ? Acelea, în care a întrat duchul cel rĕu, diavolul necredinţei, al hulei, al defăimărei celor buni şi a lucrurilor celor bune, acelea, în cari credinţa cea bună nu póte nici întra, căci află uşile, ba chiar şi porţile încuiate şi ferecate. Cuvêntul lui Dumnedeu la atari inimi este, eac'aşa, un cuvênt ca tóte cuvintele; n'are voiă omul a'l asculta, n'are timp, n'are loc, n'are ocasiune a se ocupa de el. Împetrirea, nepăsarea, necredinţa a făcut o scórţă grósă, nestrăbătută în giurul acelor inimi; şi când cuvêntul lui Dumnedeu cércă a petrunde într'ênsele, nebăgarea în seamă, ba uneori chiar batjocura şi dispreţul e priimirea, ce întimpină încă de din afară. Pe scurt, în astfel de pământ, fiă semênţa cât de frumósă, cât de bună, cărei asemenea sĕ nu fiă pe pământ, nu póte petrunde: călĕtorii o calcă, paserile cerului o mănâncă, şi nici urmă nu rĕmâne dintr'ênsa.

Ceva mai bun la părere, dar în fond tot *rĕu* este şi *pământul cel petros*, unde semênţa a aflat priimire bună şi s'a prins, dar neaflând umedélă, s'a uscat de arşiţa sórelui, de neduful dilei, şi rod n'a adus nici acésta. Inima omenéscă, ce sémenă cu acest soiu de pământ, priimesce cuvêntul lui Dumnedeu, şi încă cu bucuriă, căci 'l crede bun şi vrednic de priimire; când însă vine o cercare, o ispită, o probă; când glasul lui Dumnedeu i dice: „Arétă-mi din *faptele* tale credinţa ta!", atunci repede se sfarmă şi se risipesce ce s'a zidit păn' acum; căci zidirea nu are temeliă şi se surpă, planta nu are la rădăcină umedélă, şi se usucă şi cade. — Ei bine, eu vĕd şi cunosc, că e bine, ce-mi dice cuvêntul lui Dumnedeu; dar acum chiar nu pot: am alte afaceri, n'am putere, n'am avere,

n'am cunoscinţe cu cei mai mari, — nu-mi pot perde postul, oficiul, interesul, reputaţiunea şi altele şi altele de acest fel, — căci cause se află destule şi totdeuna, când vrei sĕ te subtragi dela un lucru bun, şi mai cu seamă când acela e şi cu órecare sarcină, - - după, ḑisa înţeleptului: „Pricini caută cel-ce va sĕ se despartă de prietini.“ Acestia sunt ómenii aceia, despre cari ḑice proverbiul, că sunt „creştini cu *numele*, dar păgâni cu *faptele*.“ Acestia, cari pe timpul persecuţiunilor creştinesci 'şi renegau creştinătatea şi în rênd cu păgânii aprindeau tămâiă şi aduceau jertfe idolilor şi statuelor împĕraţilor păgâni. Acestia, cari cu mulţimea se lăpĕdau de Christos, ca sĕ scape de sabia cea plină de sânge a lui Mohamed. Acestia, cari pentru un interes material, pentru preţul de treiḑeci de arginţi al sângelui 'şi renégă şi lege şi limbă şi tot ce li se cere, punênd partea lor cu Iuda. Acestia, iubiţilor, cu un cuvênt sunt aceia, cari la 'nceput priimesc cuvêntul lui Dumneḑeu, dar la o suflare a vêntului se şi lapĕdă. Fiă, ca inimile nóstre sĕ nu se asemene acestui soiu de pământ; căci în atare pământ semênţa cuvêntului lui Dumneḑeu nu află statorniciă, nu are sporire nici rodire!

Trecênd acum la al *treilea* soiu de pământ, — póte cel mai obicinuit în lume — acesta este acela, care priimesce semênţa aruncată într'ênsul şi o şi aduce la crescere — până la un loc; dar lângă semênţa cea bună, grâul cel curat, s'au înfurişat *şi spinii*, cari cresc mai curênd, întrec paiul grâului, îl copleşesc, îl înnécă şi nu'l lasă ca sĕ ajungă a se cóce. Acestea sunt inimile, cari după cuvêntul lui Christos slujesc la doi domni, şi pre lângă cuvêntul lui Dumneḑeu lasă loc şi mamonei. Nu pot merge la cina împĕratului, căci moşiă am tĕrguit, — atâtea părechi de boi am cumpĕrat, — mirésă mi-am logodit, rogu-te, chiămătoriule,

sĕ mĕ ierţi. (Luca 14, 20). Va sĕ ḑică, interesele, avuţiile, plăcerile lumei nu te lasă, o omule creştin, nu te lasă se asculţi cuvêntul lui Dumneḑeu despre adevĕr şi dreptate, despre modestiă şi umilinţă, despre post, rugăciune şi înfrênare şi tóte alte fapte creştinesci; ci acelea se amână, se negligă şi mai pe urmă se perd cu totul: spinii celor pământesci au înnecat grâul cuvêntului lui Dumneḑeu. O privire întristătóre: aprópe de cócere şi rodire spicul sécă, se uscă şi pică! O iubite creştine, de ce atâta grijă, ostenélă şi trudă pentru ce vom mânca, şi ce vom bé şi cu ce ne vom îmbrăca? Căci ai uitat cuvêntul lui Christos despre paserile cerului şi crinii câmpului! N'ai ţinut sémă în giurul tĕu, că avuţiile şi desmierdările pământesci numai ele de sine nu te fac fericit? Căci n'ai scris pe lespeḑii inimei tale cuvintele cerescului tĕu dascăl: „Căutaţi mai întâiu împĕrăţia lui Dumneḑeu şi dreptatea Lui, şi acestea tóte se vor adauge vóuĕ!“ (Mateiu 6, 33).

Am cercetat, creştini evlavioşi, trei feluri de pământ, în care s'a aruncat semênţa cuvêntului lui Dumneḑeu, şi tóte trei le am aflat mai mult séu mai puţin cu scăderi. Se vedem acum şi al *patrulea soiu*, şi vĕ rog sĕ nu obosiţi de lungimea călei şi de greutatea căutărei; căci fără semenat nu e secerat! Dar de vom afla şi cel bun, şi eată'l; al patrulea este pământul acela, care l'am numit *pământ bun*. Pământul acesta bun nu este nici lângă cale, nici petros, nici spinos, ci are tóte calităţile cele bune: semênţa resare, cresce, rodesce cu sutele, spre bucuria sĕmĕnătoriului. Şi care e acest pământ? Este *inima omenéscă bună şi curată*, carea, „audind cuvêntul lui Dumneḑeu îl ţine, îl urmézĕ şi face rod întru răbdare.“ Va sĕ ḑică, inima, în carea cuvêntul lui Dumneḑeu prinde rădăcini adûnci, nu se clătină de necredinţă, nu se înfrânge de patimi

și ispite, ci se desvóltă cu timpul și se cóce spre rodire. Și ce este acea rodire alta, decât faptele cele bune creștinesci, care le cere dela noi legea lui Dumneḑeu? Adevĕrul și dreptatea, îndelungă-răbdarea și iubirea și tóte acele virtuți, cari te fac mulțemit și fericit până la un grad órecare încă aici pe pământ, ear după mórte 'ți deschid fericirea eternă. O inimă omenéscă, în carea domnesce virtutea, dă omului adevĕrata vrednicià, la carea l'a chiămat Dumneḑeu dela început, când l'a zidit după chipul și asemenarea sa, vrednicià, de carea ḑice însuflețitul proroc și împĕrat David: „Cu mărire și cu cinste l'ai încununat pre dênsul!“ (Psalm 8, 7). Așa omule, când Dumneḑeu te a pus împĕrat preste tóte făpturile Sale pământesci și a ḑis protopărinților tĕi: „Cresceți și vĕ îmmulțiți și umpleți pământul și'l stăpâniți pre el“, atunci te a dăruit și cu darurile acelea sufletesci, cari te fac apt și vrednic de acéstă chiămare. Când vine dar semenătoriul sufletesc, a semena în inima ta semênța cuvêntului lui Dumneḑeu, fi ca pământul cel bun, priimesce-o cu mulțemită, ca sĕ créscă și sĕ rodéscă, spre a se puté bucura semenătoriul de rodul ostenelelor sale, car Tatăl ceresc de făptura Sa, că L'a ascultat. Tótă făptura cea bună, tot cuvêntul cel sănĕtos, tot cugetul nobil fă se afle loc în inima ta, păstréză-le sĕ nu se depărteze, apĕră-le ca sĕ nu le strice nici diavolul, care te ispitesce, nici patimile și poftele lumesci, spinii, cari cércă a le înneca. Ci curată, bună, cum o ai priimit dela părintele tĕu cel ceresc, așa se 'i și readuci inima ta, când 'ți va cere sémă de viéța ta de pe pământ. Semênța e bună, perfectă, dăruită ție dela domnul secerișului; fiind bun și pământul, eată la timpul sĕu secerișul cel binecuvêntat!

Acésta este asemenarea despre semênța cuvêntului dumneḑeesc, precum ni o-a dat și esplicat însuși

Domnul și Mântuitoriul nostru. Toți, cari am fost cu atențiune la sânta evangeliă, am putut înțelege și însemnătatea seminței, și bunătatea semenătoriului și felurimea pământului. Rĕmâne numai, ca fiăcare sĕ ispitéscă inima sa, pământul cel rĕu sĕ'l depărteze și în locul lui sĕ ducă pământ bun. Și atunci la seceriș va aduna iérăși semênță bună și aceea sĕ o semene în inimile celor deaprópe ai sĕi: ești părinte, ale pruncilor tĕi; ești învĕțător, ale elevilor tĕi; ești măiestru, negutător séu ori-ce te-a rênduit Dumneḑeu, ale învĕțăceilor tĕi și ale celor încredințați de sus îngrijirei tale. Atunci vei arĕta și tu, iubite frate, iubită soră, vei arĕta, ḑic, nu numai prin cuvinte, ci și prin făpte, că nu îndeșert a resunat în lume cuvêntul Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, adresat cătră toți credincioșii Sĕi, cuvêntul: „Cel-ce are urechi de auḑit, sĕ audă!“

Tu ai auḑit, tu ai urmat: întră întru bucuria Domnului tĕu! Amin!

XXXII. La Dumineca a dóuĕdecișidóua după Rosalii.

„Și i-a dis lui: Déca nu ascultă pre Moise și pre proroci, măcar de ar și înviia cineva din morți, nu vor crede“. **Luca 16, 31.**

Raiul, bucuria drepților, și iadul, osânda pĕcătoșilor nepocăiți, — acésta este pe scurt icóna, că ni-o presentă sânta evangeliă a dilei. De o parte un om avut, care se îmbracă în porfiră și în vison, haine strălucite și scumpe, ca la împĕrați, și se veselesce luminat în tóte dilele. De altă parte un sĕrac anume Lazar, care zace naintea ușei, séu dóră chiar a porții bogatului, — căci pănă la ușă nu'l vor fi lăsat slugile sĕ ajungă, — plin de bube, și cerșesce din sfărmiturile, ce cad din mésa bogatului, dar nimeni nu-i are grija, și cânii veniau și lingeau ranele lui. Și murind sĕracul, ângerii l'au dus în raiu, după cuvêntul evreesc în sinul lui Avraam. Și a murit și avutul, și l'au îngropat. Și în iad rădicându-și ochii, vĕdut'a de departe pre Avraam, și pre Lazar în sinul lui, și a strigat: Părinte Avraame, trămite pre Lazar sĕ-și întingă vêrful degetului în apă și sĕ-mi recorĕscă limba, că mĕ chinuesc în văpaia acésta. Ear Avraam i-a dis: Fiiule, adu-ți aminte, că tu ți-ai luat cele bune în viéță, ear Lazar cele rele. Afară de aceea prăpastiă mare e între noi, de nu putem trece unul la altul. — Rogu-te dar, părinte, trămite'l în casa părintelui meu, că am cinci frați, sĕ le mărturisĕscă lor, ca sĕ nu vină și ei la acest loc de muncă. Și a dis Avraam: Au pre Moise și pre proroci, sĕ-i asculte pre dênșii. — Eară el a dis: Nu, părinte Avraame; ci de va merge

cineva din morți la dênșii, se vor pocăi. Și a dis Avraam: *„Déca nu ascultă pre Moise și pre proroci, măcar de ar și înviia cineva din morți, nu vor crede“.*

Eată dar sfêrșitul celui drept și al celui pĕcătos! Și care sunt faptele cele bune ale lui Lazar? Evangelistul nu le spune anume; una însă se cunósce mai presus de tóte, și acésta este credința, speranța și *răbdarea* lui. Nu se aud din gura lui tânguiri, nu blăstemuri asupra dilei, în carea s'a născut, nu cârtiri și răbstiri asupra lui Dumnedeu și a ómenilor pentru miseria, prin carea înnótă. Nu, iubiților, ci pare-că 'l vedem, ca pre dreptul Iov, purtând cu răbdare sórtea sa și punênd tótă speranța sa în Dumnedeu, carele când se va îndura va face sfêrșit suferințelor lui. Căci Iov acela, mult pătimitoriul, când cei patru prietini 'l învĕțau și'l mustrau în feluri și chipuri, le rĕspundea cu blândeță și răbdare neînvinsă; ba când muierea lui, obosită de atâtea chinuri, ce vedea, îi dise: Ți un cuvênt cătră Dumnedeu, și mori! Iov o mustrà ca pre o femee fără minte; căci, dise, décă am luat dela Dumnedeu cele bune, au nu vom lua și cele rele? — Așa și sĕracul Lazar: trec dile după dile, nu i se dau nici sfărmiturile, ce cad de pe mésa bogatului, bogatul nici în sémă nu'l ia, cânii ling ranele lui, în fine închide ochii și móre, și ângerii 'l duc în raiu, în sinul lui Avraam, în fericirea cea mai înaltă. Eată resplata dela Dumnedeu a îndelungatelor lui suferințe! Căci „ochii Domnului spre cei drepți, și urechile Lui spre rugăciunea lor!“ (Psalm 33, 14.) Dumnedeu întru negrăita Sa îndurare și iubire de ómeni a vĕdut suferințele lui și a ascultat rugăciunile și suspinurile lui, și suferințele din viéța pământéscă i le a resplătit cu fericirea cea vecinică; ca sĕ se plinéscă cuvêntul Psalmistului, că îndurările lui Dumnedeu sunt preste tóte lucrurile Lui, și cuvêntul Mân-

tuitoriului, care fericesce pre cei *sĕraci cu duchul, că acelora este împĕrăția cerurilor.*

Cu totul altmintrea, și chiar contrar este resplata omului avut, mort în pĕcate, precum și viéța lui a fost cu totul opusă vieței sĕracului Lazar. Sĕracul móre, și ângerii 'l duc în sinul lui Avraam, — móre și bogatul și merge drept în iad. Înfricoșată pedépsă! Și óre cari sunt faptele, prin cari bogatul a atras acea pedépsă asupra sa? Evangelia nici aici nu ne spune anume pĕcatele lui, dar din scurta descriere a vieţuirei lui le cunóscem; acelea sunt: *sumeția, îmbuibarea*, și ceea-ce ne supĕră mai mult, *nemilostivirea* spre cei sĕraci, — pĕcate, cari cereau dréptă resplătire. Și acea resplătire a și urmat: este munca cea vecĭnică. Dintru acésta dar rădicându-și el ochii, vede de departe pre Avraam, și pre Lazar în sinul lui, și rógă cu umilință pre Avraam, sĕ-i fiă milă de dênsul și sĕ trămită pre Lazar, ca sĕ-i ducă barem un strop de apă pe vêrful degetului și sĕ-i recorĕscă limba, că se chinuesce în văpaia aceea. Omule, care puțin mai nainte te îmbrăcai în porfiră și în vison și te veseliai în tóte ḑilele luminat, — o spune, unde e acum tótă mărirea ta? Mórtea o a spulberat, cum spulberă vêntul o mână de țerână. Unde sunt hainele cele scumpe, mesele cele mari, prietinii cei mulți? Căci unde se adună prietinii ca la mese, și cu cât mai mari și mai pline mesele, cu atât mai mare și numĕrul prietinilor! O bogatule de eri, dar adi la Lazar ai ajuns sĕ te miluiéscă cu o picătură de apă, la acel Lazar, care eri zăcea singur, sĕrac, părăsit, bolnav la pórta ta, și pre care tu nu'l învredniciai de o sfărmitură, de un cuvênt, de o privire? — Și ce 'ți rĕspunde Avraam? Nu se póte fiiule, nu se póte! „Adu-ți aminte," — ḑice — „că tu ți-ai luat cele bune în viéță, ear Lazar cele rele; apoi prăpastia cea

mare dintre noi nu ne lasă sĕ trecem unul la altul." Va sĕ ḑică, e prea târḑiu; *după mórte nu mai încape pocăința!* Iubite frate, iubită soră, ați audit? *După mórte nu mai încape pocăința!* „Amar mie!" — suspină fostul bogat — trămite'l dar la cei cinci frați ai mei din viéță, sĕ-i învețe, sĕ-i admonieze, sĕ-i dojenéscă, ca sĕ nu ajungă și ei unde sum eu!" Și Avraam iĕră: „Nu se póte! Au pre Moise și pre proroci; sĕ asculte de dênșii!" Părinte Avraame, póte de aceia nu vor asculta așa bine; dar de va învila cineva din morți, pre acela îl vor crede. Și iĕr Avraam: „Décă nu ascultă pre Moise și pre proroci, nici de va învila cineva din morți, nu vor crede!" Așa în adevĕr. Iisus se pogóră și umblă pe pământ, învĕță poporul, — ce vĕ luați după el? strigă cărturarii și fariseii cătră popor. Vindecă pre slăbănogul și-i dă iertare pĕcatelor, — cine are putere a ierta pĕcatele fără numai unul Dumneḑeu? șoptesc ei între dênșii. Dă lumină celui orb din nascere, — 'i ḑic restit și cu urgiă: e un om pĕcătos acest Iisus, nu'l scim de unde este! Scóte duchurile cele rele, — ei strigă: cu domnul dracilor scóte dracii! Învilézĕ pre fiiul vĕduvei din Nain, pre fiica lui Iair, pre Lazar din Vitania, — afară cu ei! sbĕră înverșunați, că vestesc pre Christos a fi fiiul lui Dumneḑeu! O iubiților, cei-ce vĕd și nu *vor* sĕ vĕdă minunile lui Christos, cei-ce aud și nu vor sĕ audă, cei-ce sunt martori învilărei lui Lazar, și totuși o négă, ba cei-ce vĕd mormêntul lui Christos gol, sigilele rupte, pre ostașii păzitori zăcênd la pământ amețiți, și totuși ḑic, că au venit învĕțăceii Lui nóptea și au furat trupul, acei învĕțăcei, cari de frica Iudeilor șed cu ușile încuiate, — cei-ce vorbesc și fac așa, aceia vor crede de va învila cineva din morți și va merge la ei sĕ-i învețe, sĕ-i prepare pentru împĕrăția cerurilor? Frații bogatului din iad, adecă cei asemenea lui, vor

crede? Nu, fraților, necredința este o bólă periculósă, și sfêrșitul ei este focul de veci!

Dar sĕ ne întórcem acum ochii dela acéstă privelisce înfricoșată și sĕ privim la starea inimilor nóstre. — Ce vedem, ce aflăm? În suferințe facem și noi ca Lazar? și în stare de norocire și avuțiă ca bogatul? Ispitéscă-se fiăcare pre sine. Dar învĕțătura cea scumpă, ce ni o dă Domnul întru acéstă minunată asemenare, este aceea, ca în necasuri și suferințe sĕ ne întărim în credință și speranță ca Lazar și asemenea lui sĕ perseverăm în răbdare; căci „*Cel-ce va răbda până în sfêrșit, acela se va mântuî!* (Mateiu 10, 23), dice Domnul învĕțăceilor Sĕi, și cel-ce nu uită de paserile cerului și de crinii câmpului, nu va uita, o omule, nici de tine! Dar de altă parte sĕ ne ferim de o viéță ca a bogatului din evangelia nóstră, petrecută în haine scumpe, în îmbuibare de mâncări și beuturi și în nemilostivire cătră sĕraci; căci am vĕdut sfêrșitul lor.

A fost odată un om, dice un înțelept, și omul acela avea trei amici. Odată, fiind pârît de cineva la împĕratul, împĕratul îl chiamă înaintea sa sĕ-și dea rĕspunsul. Omul alérgă întâiu la prietinul sĕu cel mai de aprópe, sĕ facă bine sĕ mérgă cu dênsul și sĕ-i ajute a se apĕra înaintea împĕratului. Acela însă, pretestând o sută și o miiă de pricini, nu se duce. Merge la al doilea prietin, și acela și plécă cu dênsul; dar la pórta palatului îl cuprinde spaimă și fricĕ, și așa se 'ntórce îndĕrĕpt și lasă pre prietinul cel incusat *singur*. Acum se duce la prietinul al treilea, la care avuse mai puțină speranță; și acela cu bucuriă îl însoțesce, întră cu dênsul la împĕratul, 'i arétă nevinovăția prietinului sĕu, și împĕratul îl demite cu onóre a se re'ntórce la ale sale. Acum sĕ vedem, cari sunt acești trei amici ai omului? Cel d'întâiu, și la care

ține el mai mult, sunt *banii și avuția;* dar când ese omul din lume, avuția nu merge cu dênsul, ci unde o a găsit, acolo o și lasă. Așa și bogatul din evangeliă. — Al doilea amic sunt *rudeniile;* acelea îl petrec pănă la grópă, ear de acolo se 'ntorc fiăcare la ale sale, ca și frații bogatului din evangeliă. — Al treilea amic, cel mai puțin băgat în sémă, sunt *faptele cele bune;* acelea merg împreună cu tine înaintea împĕratului nostru Dumnedeu, și mijlocesc întrarea ta întru bucuria Domnului tĕu. Dar bogatul din evangeliă ce fapte bune duce înaintea judecătoriului? Nimic!

De aceea, creștini iubiți, sĕ ne silim din tóte puterile nóstre, ca sĕ nu ne învingă patimile lumesci, cari au copleșit pre bogatul din evangeliă; nici lucsul în haine scumpe și strălucite, cari sunt numai neluciri deșerte lumesci; nici îmbuibarea în mâncări și beuturi, căci aceea este a pune cele de sus în robia celor de jos; nici neiubirea de frați, carea este semnul depărtărei și înstrăinărei dela Christos, care ne dice, că ce facem unuia dintre cei mai mici frați ai Sĕi, Lui I-am făcut. De câteori resună în urechile tale cântarea bisericéscă: „Tóte sunt deșertăciune cele pământesci, câte nu rĕmân după mórte! Nu rĕmâne avuția, nici călĕtoresce împreună mărirea; că venind mórtea, tóte acestea per!“ Fă însă ca sunetul acestor cuvinte, luate din cuvêntul lui Dumnedeu, sĕ nu se oprésca în urechile tale, ci sĕ petrundă în inima ta și acolo sĕ rodéscă. Și fă, ca rodirea acésta sĕ se începă cât mai curênd, pănăcând încă ești în viéță; căci deodată cu viéța încetézĕ și rodirea. După mórte chiar și ușile pocăinței 'ți sunt închise, și ți se arétă scaunul județului lui Christos, de unde este trecerea ori în sinul lui Avraam, cu Lazar, ori în văpaia de veci, cu bogatul cel neîndurat. Fă cele bune curênd,

și învéță și pre alții tot așa; căci ai audit, că bogatul îndeșert cere, sĕ se trămită cineva înviiat din morți a vestí fraților lui de pe pământ, sĕ facă pocăință, ca sĕ nu ajungă și ei unde a ajuns el. Și ați vĕdut și sciți, că adevĕrat este și adevĕrat rĕmâne în veci cuvêntul lui Dumnedeu, respicat prin gura lui Avraam, că „cei-ce nu ascultă pre Moise și pre proroci, adecă legea lui Dumnedeu, măcar de ar și înviia cineva din morți, nu vor crede".

Da, Dómne, dreptatea Ta e dreptate în veac, și cuvêntul Tĕu e adevĕrul; dăruiesce nóuĕ a audí, a iubí și a urma acest cuvênt, spre binele nostru și în viéța acésta și în cea netrecătóre și vecĭnică întru împĕrăția Ta. Amin!

XXXIII. La Dumineca a treidecișitreia după Rosalii.

„Întórce-te în casa ta și spune, câte ți-a făcut ție Dumnedeu".
Luca 8, 39.

Sânta evangeliă de astădi, iubiți creștini, ne spune de minunata vindecare a unui om din ținutul Gadarenilor, vecin cu al Gherghesenilor, lângă Marea Galileii, care om era stăpânit în mare mĕsură de duchuri necurate. El nu se îmbrăca în haine, ci umbla gol, și nu locuia în casă, ci în morminte, care la Evrei erau afară de cetate, săpate în pétră. El dară vĕdênd pre Iisus, alérgă înaintea Lui, îngenunchiă și strigă cu glas mare: „Ce este mie și ție, Iisuse fiiul lui Dumnedeu? Rogu-te, nu mĕ muncí!" Că Christos poruncia duchului celui necurat sĕ easă dintr'ênsul, ear bolnavul rumpea legăturile și lanțurile, ce'l înfășurau, și se gonia de diavolul prin pustiă. Și întrebându'l Iisus, cum îl chiamă, el rĕspunse: Legion, — ceea-ce însemna pe atunci o cétă de cinci mii de ostași, adecă aici mii de duchuri rele. Totodată rógă pre Iisus, sĕ nu mâne duchurile necurate în mare, ci într'o turmă mare de porci, cari păsceau prin munți. Și dându-le voiă Iisus, acelea întrară în turma de porci, și se porni turma și sări de pe țermuri în mare și se înnecà. Ear păstorii fugind în cetate spuseră cele întêmplate, și cetățenii veniră cu glóta și aflară pre cel fost îndrăcit întreg la minte și sănĕtos șĕdênd la piciórele lui Iisus; și cuprinși de fricĕ și spaimă, rugară pre Iisus, sĕ trécă din ținuturile lor, ceea-ce a și făcut. Ear fostului îndrăcit, care 'L rugà sĕ-i permită a urma Lui, îi rĕspunse cu cuvêntul cel dela începutul acestei meditațiuni: „Întórce-te în casa ta și spune, câte ți-a făcut ție Dum-

neḑeu!“ Și s'a dus omul vestind prin tot orașul, câte i-a făcut Iisus lui.

Acesta e pe scurt cuprinsul sfintei evangelii. Ear lucrurile espuse într'ênsa, asupra cărora vom sĕ privim astădi, sunt următórele trei: „*Minunata vindecare a celui îndrăcit, efectul acestei minuni asupra Gadarenilor, efectul ei asupra celui vindecat.* Ajută-ne Dómne, a puté cerceta cu dreptul scripturile, întru cari căutăm viéța de veci.

Minunată întru adevĕr este *vindecarea omului bântuit de duchuri necurate.* El nici nu locuiesce între ómeni, în casă, ci în crepăturile pământului, prin morminte, și se alérgă prin pustiă. Când vede pre Christos, fuge la Dênsul, se aruncă la piciórele Lui și'L rógă cu glas mare strigând, sĕ'l lase în pace și sĕ nu'l muncéscă. Christos cértă duchul, eară bolnavul sfarmă legăturile, în cari îl puneau cei mai de aprópe ai lui, și fuge, și când Domnul îl întrébă, cum îl chiamă, el rĕspunde: Legion, adecă mulțime nenumĕrată, și'L rógă sĕ alunge duchurile în mare. Și precum am ḑis mai sus, făcênd Domnul așa, duchurile întrară într'o turmă de porci, ce păsceau în munți; și pornindu-se tótă turma de porci, sări de pre țermuri în apă și se înnecà. Patima acésta grozavă a bólei de duchuri rele o aflăm mai adeseori în sânta evangeliă: aici la Luca, altădată la Mateiu și Marcu, despre doi îndrăciți din ținutul Gherghesenilor, și iérăși altădata după pogorîrea lui Christos din muntele Tavorului, când un tată aduse la Dênsul pre fiiul sĕu cuprins de duch mut, care 'l aruncă adeseori în foc și adeseori în apă, și a fost adus pre tinĕrul la apostoli, dar aceia nu l'au putut vindeca. Christos l'a vindecat și pre acesta și pre cei dela Gherghesi și pre cel de astădi dela Gadara cu puterea dumneḑeescului Sĕu cuvênt; dar duchurile chi-

nuesc pre bieții bolnavi, de se fac ca morți, pănăcând es dintr'ênșii. Astfel și astădi aici; căci auḑind Gadarenii de înnecarea turmei lor și venind spăimêntați la Christos, află pre omul îmbrăcat și întreg la minte șeḑênd la piciórele Lui.

Acuma e la rênd sĕ vedem, *ce impresiune a făcut asupra Gadarenilor* minunea sĕvêrșită de Christos. Poporul e cuprins de fricĕ și spaimă, când păstorii 'i aduc vestea, că tótă turma lor cea mare de porci a sărit de pe mal în mare și s'a înnecat. Vin cu toții la Christos și'l rógă sĕ se ducă din hotarele lor. Și frica și spaima lor cresce, când după o minune mai vĕd încă una: Omul fost necurat, cunoscut ca atare în tot ținutul acela, gróza poporului, care rumpea de pe sine hainele și chiar și lanțurile și se alerga prin pustiă, acela acum e îmbrăcat și întreg la minte și șede la piciórele lui Iisus. Ei, cari sunt închinători de idoli, sunt cuprinși de fricĕ și de cutremur, că întrarea lui Iisus în cetatea lor le va aduce o nenorocire și mai mare decât înnecarea turmei, și așa rógă pre Iisus cu stăruință, sĕ easă din hotarele lor. O Gadareni, viță necredinciósă, ce deosebire între voi și cetățenii din Sichem! Aceia, când Samarineanca le spune, că la puțul lui Iacob șede un om, care i-a spus ei tóte secretele ei, nu cumva acesta este Christos? — es la Iisus și'L rógă, sĕ între în cetatea lor și sĕ petrécă la dênșii; și a rĕmas la ei dóuĕ ḑile, și mulți au creḑut într'ênsul. Voi Gadarenii însă lăsați la o parte bucuria pentru minunata vindecare a celui îndrăcit, și bănuind că venirea lui Iisus v'a causat înnecarea turmei de porci, eșiți la Dênsul și'L rugați *sĕ trécă* dela voi. Acolo *credință* în Christos încă înainte de a'L fi vĕḑut, numai după vorba muierei, — aici *necredință* și după ce au vĕḑut pre bolnavul sănĕtos și întreg la minte, șeḑênd la piciórele Lui. Acolo do-

rința de a vedé pre Christos mergênd și în cetatea lor, — aici stăruitórea rugare, a *nu* vení la ei, ci a trece mai departe. La Samarineni bucuriă pentru Christos, și la Christos bucuriă pentru ei, căci prevede secerișul cuvêntului Sĕu, — aici fricĕ și spaimĕ ca de o calamitate, căci s'a arĕtat Christos și în ținutul lor. Acolo pămênt bun, priimitoriu și roditoriu de semênța cuvêntului dumnedeesc, — aici pămênt lângă drum, bătut de trecători, și semênța cea scumpă și sfântă mâncată de paseri încă înainte de a fi resărit. Eată, creștini evlavioși, *credința alergând la Christos, ear necredința fugind de Dênsul.*

Dar și mai supĕrătóre ni se arétă necredința Gadarenilor, când îi audem rugând pre Christos, sĕ trécă din hotarele lor, ear *pre cel fost îndrăcit rugându'L sĕ'l lase sĕ-I urmeze Lui.* Adecă pre cei sănĕtoși îi vedem întorcêndu-se de cătră Christos, ear pre cel fost bolnav lipindu-se cu tot sufletul de Dênsul. Pare că ar fi dis séu barem ar fi vrut sĕ dică: Preabunule Iisuse, doftorul meu, mântuitoriul meu, carele m'ai scos din întunerec la lumină, cu ce voiu puté eu sĕracul sĕ-Ți mulțemesc Ție pentru tótă a Ta bunătate și îndurare, ce ai făcut cu mine, fără numai urmându-Ți Ție și vestind în tot locul mĕririle Tale? — Adevĕrat, că Iisus, carele nu caută mĕrirea Sa dela ómeni, ci o ascéptă dela Tatăl, care L'a trămis, nu-i permite sĕ vină după Dênsul, ci îi demandă a se întórce în casa sa și a spune mila, ce a făcut Dumnedeu cu dênsul. „Întórce-te“ — îi dice — „în casa ta și spune câte ți-a făcut ție Dumnedeu!“ Adevĕrat, dișerăm, că Iisus n'a permis fostului îndrăcit a merge după Dênsul, nici a întrat în cetatea Gadara, ca însuși sĕ le vestéscă evangelia Sa; dar vĕdênd inima cea bună și mulțemitóre a celui însănătoșat, îl trămite sĕ vestéscă *el* câte i-a făcut Dumnedeu lui. Și bolnavul vindecat

se duce vestind în tótă cetatea câte i-a făcut Iisus lui. Astfel aici se mĕresce bunătatea lui Dumnedeu nu prin Fiiul lui Dumnedeu, care o a vestit și arĕtat în lume, ci prin omul, care s'a împărtășit de dênsa. Ear mulțemita cătră binefăcătoriul sĕu din partea celui scăpat de duchurile cele necurate se vestesce în tótă lumea ca o faptă bună, ca împlinirea unei datorințe sfinte, carea sĕ o urmăm și noi și toți câți purtăm numele lui Christos.

Acésta este, creștini iubiți, ce ne vestesce sfânta evangeliă a dilei. Vedem întâiu puterea lui Dumnedeu, carea face minuni; vedem apoi necredința Gadarenilor, cari închid lui Christos porțile cetății lor, ca sĕ nu între la ei, precum nici n'a întrat, dar 'și închid prin acésta ei înșiși și calea mântuirei, ce li-o aducea Christos; vedem în fine mulțemita omului însănĕtoșat de cumplita sa patimă, și credința și alipirea lui de Christos, dorind a fi totdeuna cu Dênsul.

Vĕdênd tóte acestea, sĕ mărim dar și noi pre Dumnedeu și pre Fiiul Sĕu unul-născut, Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, carele a dat omului bolnav acéstă minunată vindecare; dar sĕ-I și mulțemim pentru acésta și pentru tóte ale Sale bunătăți, care le face cu noi și cu tóte făpturile Sale, în tot timpul, în tot locul, spre mântuirea nóstră și a tuturor celor-ce cred întru Dênsul. Amin!

XXXIV. La Dumineca a dóuĕdecișipatra după Rosalii.

„Eară El a ḑis: Nu plângeți, că n'a murit, ci dórme“.

Luca 8, 52.

Nu cu mult înainte am auḑit întru acéstă sântă casă, tot din sânta evangeliă dela Luca, cum a sculat Domnul din morți pre unul-născut fiiul unei femei vĕduve din Nain, pre care jalnica lui maică îl ducea la grópă; și astăḑi vedem, cum Mântuitoriul înviiézĕ pre fiica lui Iair, maimarele sinagogei, adecă al casei de rugăciune evreesci. Acest Iair a venit la Iisus, a căḑut la piciórele Lui și L'a rugat sĕ vină la dênsul; căci avea numai o fetiță ca de doispreḑece ani, și aceea muria, adecă trăgea de mórte. Și mergênd Iisus spre casa lui Iair, popórele 'L împresóră, și o muiere, carea pătimia de doispreḑece ani de curgerea sângelui, și cheltuise tótă avuția sa pe la doftori, dar nu se putea vindeca, se apropiă de Dênsul, atinge póla hainei Lui, și îndată se vindecă. Iisus observă și întróbă, cine s'a atins de Dênsul? Apostolii escusă pre cel-ce se va fi atins, căci îmbulzéla e mare. Atunci stăruind Iisus pentru descoperirea făptuitoriului, căci „am simțit“ — ḑice — „puterea, carea a eșit din mine!“ muierea vine tremurând, cade înaintea Lui și spune fapta sa; eară Iisus îi ḑice: „Cutézĕ, fiică, credința ta te a mântuit, mergi în pace!“ Și încă vorbind Iisus, vine cineva din căsenii lui Iair și 'i spune acestuia, că a murit fiică-sa, sĕ nu mai ostenéscă pre învĕțătoriul. Eară Iisus auḑind, i-a ḑis: „Nu te teme, crede numai, și se va mântui.“ Și venind la casa lui Iair, n'a lăsat pre nime sĕ între fără numai pre Petru, pre Iacob și pre Ioan, și pre părinții copilei. Și plângeau toți și se tânguiau pentru dênsa; eară Iisus a ḑis: „Nu plângeți, că n'a murit, ci dórme!“ Și ómenii 'și băteau joc de Dênsul, adecă țineau de glumă cuvêntul Lui, fiind-că a fost murit. Eară Domnul, scoțênd pre toți afară, și prinḑênd de mână pre copila, a strigat: „Fecióră, scólă!“ Și s'a sculat fecióra îndată, și Iisus a demandat, sĕ-i dea se mănânce. Și părinții copilei s'au spăriat; eară El li-a demandat sĕ nu spună nimenui, ce s'a făcut.

Astfel, creștini iubiți, în cuvêntul sfintei evangelii de față ni se spune dintr'odată de dóuĕ minunate lucrări ale grației lui Dumneḑeu: de *vindecarea muierei,* carea bolia de curgerea sângelui de doispreḑece ani, și de *înviierea fiicei lui Iair*, carea era și ea ca de doispreḑece ani. Dóuĕ minuni diferite, dar unul e impulsul, care le a lucrat: deoparte *credința omului*, ear de ceealaltă fântâna cea pururea curgătóre a *îndurărei dumneḑeesci*. *Credința* întru Christos a încuragiat pre femeea bolnavă, a se atinge prin mulțime barem din dos de póla vestmêntului lui Christos; și credința a dus și pre Iair, maimarele sinagogei, a căḑé la piciórele lui Christos și a-i face rugarea sĕ ostenéscă până în casa lui, căci fiică-sa e bolnavă de mórte. Și credința lor n'a rĕmas nevĕḑută, rugarea n'a rĕmas neascultată, dorința inimilor lor n'a rĕmas neîmplinită: femeea bolnavă se însănătoșézĕ, copila cea mórtă înviiézĕ. O credință, vom ḑice și noi, iubiților, cu cântarea nóstră bisericéscă, o credință, mari sunt isprăvile tale! O credință, carea după cuvêntul lui Christos muți și munții, cum de minunat te ai arĕtat și aici: colo dând sănătatea, care după socotéla omenéscă părea perdută pentru totdeuna și ireparabilă, — aici redând viéța, carea cei necredincioși o priviau ca un ce cu neputință a se reda. Iubiți creștini, am vorbit și dela acest loc sânt de atâtea ori despre

puterea, despre urmările credinței, și nu e de prisos a vorbí despre ea și pe basa sfintei evangelii a ḑilei; căci aprópe la tóte minunile sale Mântuitoriul lumei cere înainte de tóte *credință*, uneori înainte de sevêrșirea minunei, alteori după aceea. „Credeți voi, că pot sĕ fac eu acésta?“ — adecă sĕ vĕ dau vedere, a ḑis celor doi orbi, cari strigau după Dênsul: „Miluiesce-ne fiiul lui David!“ Și apoi i-a vindecat. „Precum ai creḑut, sĕ fiă ție!“ — a ḑis sutașului, care'L chiăma la bolnavul lui fecior, dar îndată adause, că el nu e vrednic sĕ între Iisus în casa lui, ci sĕ ḑică numai un cuvênt, și feciorul lui se va tămăduí. Și așa vedem și la cel-ce aduse la Dênsul pre fiiul sĕu cu duch mut și surd, așa la muierea cananeeancă, așa la slăbănogul de la lacul Vitezda, așa la cel orb din nascere și la mulți alții, pre cari i-a tămăduit de bólele și neputințele lor. Așa, iubite creștine, crede și tu și te rógă în tóte necasurile tale din viéță; și „Ori-ce veți cere dela Tatăl întru numele meu,“ — așa ne ḑice însuși Domnul — aceea voiu face, ca sĕ se măréscă Tatăl întru Fiiul.“ (Ioan 14, 13.)

Ear urmările credinței le ați vĕḑut și auḑit de atâteori din acéstă sântă carte, și le ați vĕḑut și auḑit chiar și astăḑi: muierea cea neputinciósă se vindecă atingêndu-se numai de marginea hainei lui Iisus, fiica lui Iair înviiézĕ numai prin atingerea ei cu mâna lui Iisus. Rĕmâne numai sĕ ḑicem un cuvênt și despre necazurile vieței omenesci și despre sfêrșitul acelora prin mórte.

Tótă avuția sa o cheltuise sirmana femee pe la medici și pe medicamente în timp de doispreḑece ani, — căci ce nu jertfesce omul pentru sănătatea sa! — dar nu se putea vindeca. Atunci va fi auḑit și ea, ca tótă lumea de pe timpul acela, de un proroc mare din Galilea, ba Messia, ba fiiul lui David, ba împĕratul lui Israil, carele umblă prin lume și vindecă tótă bóla și tótă neputința întru popor. Și urmând și ea glasului lumei, care era și glasul inimei ei, alergà și ea la Christos: dar modestia femeéscă nu-i permise a i se adresa în auḑul mulțimei ce'L încungiura, ci cu credință firmă ea se atinse numai de marginea hainei Lui, și îndată se vindecà. Și când Christos întrebà, cine s'a atins de Dênsul, și femeea în cele din urmă se mărturisì, Christos o și îmbărbătézĕ și totodată laudă credința ei. „Cutézĕ fiică,“ — îi ḑice — „credința ta te a mântuit!“ Așa și tu, creștin bun, în tótă viéța ta sĕ nu te depărtezi de credința în Dumneḑeu! Ai greșit și ai pĕcătuit împrotiva lui Dumneḑeu și a ómenilor și nu arareori împrotiva ta însuți, — descéptă-te, vină-ți în fire, întórce-te cu credință la Dumneḑeu, mărturisesce-te, după cuvêntul Scripturei, mărturisiți-vĕ Domnului că e bun, că în veac e mila Lui! Ți se greșesce ție din partea ómenilor, fără vina ta, — căci nedreptatea și asuprirea, ambiția și vanitatea, mânia și ura, resbunarea și interesul necurat câtă miseriă aduc în lume! — tu pórtă-le cu răbdare și nu resplătí rĕul cu rĕu; căci credința ta în Dumneḑeu va vindeca tóte ranele tale, precum a vindecat neputința cea de doispreḑece ani a muierei din evangeliă. Și chiar și când *mórtea* ciocnesce la ușa ta, și secerea ei cea nemilósă 'ți ia adeseori ce creḑi tu că ai mai drag și mai scump în lume, ca la Iair pre copila cea de doispreḑece ani, plângi creștinesce, nu te preda desperărei, ci pórtă crucea ta cu răbdare și cu nefrântă credință în Dumneḑeu. Căci cel-ce a fácut cerul și pământul, și tóte câte sunt într'ênsele, vĕḑute și nevĕḑute, au nu va purta grijă și de tine? Cel-ce a mângăiat pre vĕduva din Nain și pre Iair din Capernaum, nu te va mângăia și pre tine? Cel-ce este domnul viețiĭ și al morțiĭ și a

decretat mortalitatea omului, ca după cuvêntul Scripturei sĕ nu fiă fără de mórte rĕutatea, au nu scie înainte sórtea celui-ce vine în lume şi a celui-ce ese dintr'ênsa? Şi astfel au nu scie El înainte şi sórtea de pe pământ şi dincolo din mormênt a fiinţei iubite, carea o ia astădi din braţele tale? Şi preste tot cel-ce a dis lui Iair şi căsenilor lui: „Nu plângeţi, că n'a murit fecióra, ci dórme!“ au nu dice cuvêntul acesta şi cătră tine, iubite frate, iubită soră, cari sunteţi în jale pentru o fiinţă iubită, şi cătră toţi, cari mor întru nădejdea învierii şi a vieţei de veci? — Iubite creştine, un rege şi o regină, ambii încă 'n viéţă şi nu departe de noi, au avut şi ei, ca vĕduva din Nain şi ca Iair din Capernaum, o singură copilă, pre carea o iubiau mai mult decât pre sine înşişi; şi aceea în rênd cu sute şi mii de alţi copii dimpregiur, a murit in vêrsta copilăriei, lăsând pre părinţii sĕi în cea mai adûncă jale. Aceia însă, învĕţăcei ai evangeliei lui Christos, au jelit creştinesce, s'au plecat cu umilinţă sub mâna cea atotputernică a lui Dumneḑeu şi pe pétra mormêntului fiicei lor au pus tocmai cuvêntul acesta al lui Christos: „Nu plângeţi, că n'a murit, ci dórme.“ Şi tuturor credincioşilor lui Christos şi tuturor celor-ce duc la grópă pre un iubit şi preaiubit al lor, care a adormit întru nădejdea învierii şi a vieţei de veci, de asemenea le dice Christos: „Nu plângeţi, că n'a murit, ci dórme!“ Şi după acéstă adormire va urma o desceptare ca a fiicei lui Iair, carea a adormit în braţele maicei sale pământesci, şi când s'a desceptat, — o desceptare fericită! — era sub mâna lui Christos, Fiiului lui Dumneḑeu.

Cu aceste simţeminte, iubiţilor, sĕ ne bucurăm şi noi împreună cu muierea din evangelia ḑilei, pentru vindecarea ei prin Christos, precum şi împreună cu Iair pentru învierea fiicei sale tot prin Christos. Şi

prin tóte suferinţele vieţei pământesci, ori cât ar fi de grele, sĕ nu slăbim în credinţă, şi nici la eşirea din viéţă a iubiţilor nostri sĕ nu perdem credinţa, că unde este Christos, acolo va fi şi cel-ce i-a slujit Lui, şi că la eşirea nóstră dintru acéstă viéţă iér 'i vom vedé, iéră 'i vom îmbrăţişa, iérăşi ne vom bucura împreună cu dênşii, şi bucuria acésta nimeni nu o va lua dela noi. Căci aşa ne ai încredinţat Tu, Fiiul şi cuvêntul Tatălui, căruia împreună cu Tatăl şi cu Duchul sfânt mărire, cinste şi închinăciune, acum şi întru toţi vecii. Amin!

XXXV. La Dumineca a ḍóuĕḍecișicincea după Rosalii.

„Eară Iisus i-a ḍis lui: Pasă de fă și tu asemenea!“

Luca 10, 37.

„Dascale, ce voiu face sĕ moștenesc viéța de veci?“ întrébă pre Iisus legiuitoriul din evangeliă. Și Iisus 'i ḍice: „În lege cum este scris? cum cetesci?“ — „Sĕ iubesci pre Domnul Dumneḍeul tĕu din tótă inima ta, și din tot sufletul tĕu, și din tótă virtutea ta și din tot cugetul tĕu, și pre deaprópele tĕu ca însuți pre tine!“ Iisus i-a ḍis: „Drept ai rĕspuns; fă acestea și vei fi viu!“ Eară legiuitoriul, ca și când ar fi voit sĕ se justifice, căci l'a întrebat ceva, ce el ca legiuitoriu trebuia sĕ sciă, a întrebat mai departe: „Și cine e deaprópele meu?“ Atunci Iisus 'i spune asemenarea, ce o am auḍit în s. evangeliă de astăḍi. „Un om“ — 'i ḍice — „mergênd dela Ierusalim la Ierichon, a căḍut în tĕlhari, și aceia l'au despoiat și l'au bătut, lăsându'l abia viu. Și s'a întêmplat de a trecut pe acolo un preot, și l'a vĕḍut și l'a trecut. Și tot asemenea și un levit, adecă tot un fel de preot. Eară un Samarinean trecênd și el pe acea cale, l'a vĕḍut și i-s'a făcut milă de el, și mergênd la dênsul, i-a legat ranele, picurând în ele unt de lemn și vin. Apoi l'a pus pe dobitocul sĕu, l'a dus la o ospetăriă și l'a grijit. Și a dóua ḍi a dat gazdei doi arginți și i-a ḍis: Grijesce de omul acesta, și ce vei mai spesa cu el, eu la întórcere 'ți voiu pliní. Și acum întrébă Iisus pre legiuitoriul: „Care din acesti trei ți se pare a fi mai de aprópe celui căḍut în tĕlhari?“ Legiuitoriul rĕspunde: „Cel-ce a făcut milă cu dênsul.“ Eară Iisus 'i ḍice: „Pasă de fă și tu asemenea!“

Așadar, „dascale, ce voiu face sĕ moștenesc viéța de veci?“ întrébă legiuitoriul pre Iisus. Dar întrébă el óre cu inimă curată? Cu sinceritate? Cu dorul de a învĕța? Nu! ci este și el unul din svatul cărturarilor și fariseilor, cari cu fățărniciă pun lui Iisus feluri și feluri de întrebări: acuși pentru darea cesarului, acuși pentru învierea morților, acuși pentru deslegarea căsătoriei și altele, și apoi pândesc cu sete după rĕspunsurile Lui, ca sĕ'L pótă arĕta poporului, că e un pĕcătos, că e dușman al legii lui Moise, apoi sĕ mustre poporul, căci se iau ei după un astfel de om, — auḍit'ați ce vorbesce? Însă ochiul cel dumneḍeesc a petruns deja la inimile lor cele viclene, precum în celelalte, așa și aici. Tu ești legiuitoriu, și întrebi, ce sĕ faci ca sĕ te mântuiesci? Dar ce ḍice legea? Și citând el sfintele cuvinte ale legii despre iubirea lui Dumneḍeu și a deaprópelui, Iisus îl încredințéză, că e drept, așa ḍice legea; așa sĕ facă, și se va mântuí, va moșteni viéța de veci. Ei, dar legiuitoriul nu e mulțemit cu atâta, căci n'are de ce se lega și ar rĕmâné rușinat numai cu întrebarea cea d'ântâiu; așadar încă o întrebare! „Bine, dascale, asta am sciut'o și eu; dar te rog, spune'mi mai departe: cine este deaprópele meu?“ Ací acum 'i spune Iisus asemenarea despre cel căḍut în tĕlhari, îi aduce pre preotul, care trece cu recélă pre lângă dênsul, apoi pre levitul, tot de statul preoțesc, care face și el ca preotul, în fine pe Samarineanul, adecă străin de neam, de lege, de limbă, de tóte, și acela are milă cu cel nenorocit. Și după asemenarea acésta întrébă apoi Iisus pre legiuitoriul, care din cei trei i se pare a fi mai deaprópe celui căḍut în tĕlhari? Și el singur trebuie sĕ mărturiséscă, că cel-ce a făcut milă cu dênsul, adecă străinul, Samarineanul. Eară Iisus îi ḍice: „Pasă, mergi de fă și tu asemenea!“ Legiuitoriule viclene,

tu ai sciut, cine e deaprópele tĕu. Dar décă ai sciut, pentru ce ai mai întrebat pre Iisus? Şi iérăşi, décă *scii*, pentru ce nu *faci?* Pentru ce *una ḑici* şi *alta faci?* Da, serios, dar şi cu drept cuvênt v'a mustrat pre voi Iisus: „Pe scaunul lui Moise au şeḑut cărturarii şi fariseii; deci tóte câte vor *ḑice* vóuĕ sĕ păziţi, păziţi, şi faceţi, ear după *faptele* lor sĕ nu faceţi, *că ei ḑic, şi nu fac.* (Mateiu, 13, 2—3.)

Învĕţătoriule, cine este deaprópele meu? întrebăm şi noi, creştini iubiţi, nu ca legiuitoriul, de carele vorbim, cu făţăriă, ca sĕ prindem pre Iisus în cuvinte, ci ca sĕ ne putem da seamă cum mai bine de adevĕrul cuvêntului, ce ese din gura Lui, ca Petru, care 'i ḑicea: „Dómne, cuvintele vieţei de veci ai!“ Asemenarea din s. evangeliă ne spune de tot limpede şi cu putere convingătóre, cine este deaprópele meu. Cine altul decât fratele meu? Şi cine este fratele meu? Cel-ce are tot un tată cu mine! Şi cine este acel tată? Dumneḑeu! Aşadar cine e fratele tĕu? Tot omul din lume, pentru că şi eu şi tu şi el şi toţi ómenii din lume suntem făpturile lui Dumneḑeu. Vedeţi, iubiţilor, deosebirea între legea vechiă şi legea nóuă. Un călĕtoriu merge liniscit dela Ierusalim la Ierichon; dar eată tĕlharii îi es în cale, îl prind, îl despóiă, îl desbracă, îl jefuiesc, îl bat de 'l lasă jumĕtate mort şi se duc la ale lor. Trece un preot pe acolo, vede pre nenorocitul zăcênd în drum, şi merge mai departe, — ce sĕ-i fac? n'am ce-i face, şi apoi nici nu e de legea mea! Vine şi un levit, şi acela face tot ca preotul. În fine vine un Samarineam, adecă un om din altă ţĕră, de altă lege, de altă limbă. Vede pre sirmanul d'abia mai resuflând, vede că nu e de un neam cu el, dar ce face aceea? E om asemenea lui, e nenorocit, e în periculul vieţei; în inima lui se deseĕptă mila: iute jos de pe

asin şi la omul d'abia viu, spélă ranele lui, picură unt de lemn, ca sĕ oprescă curgerea sângelui, picură vin, ca sĕ-i întărescă corpul cel amorţit, îl aşéză pe animalul sĕu, ear el merge pe jos, ţinênd şi proptind cum póte pre bietul om şi'l duce aşa pănă la o casă de óspeţi. Acolo îl dă 'n grija ospetarului, căci el are sĕ mérgă mai departe. Dar stăi, cugetă, aici trebuie spese, şi aşa scóte doi arginţi, îi dă gazdei şi 'i ḑice: Pórtă grijă de dênsul, şi ce vei spesa mai mult, eu la întórcere 'ţi voiu pliní. — O iubiţilor, unde 'ţi trebuie mai frate decât acest Samarinean! Preotul şi levitul din legea vechiă ḑicea: Nu e de legea mea, nu-mi e frate! Samarineanul ḑice: O sirman frate, ce nenorocire te a ajuns! Dar nu te teme, ací sunt eu, nu te las la necaz. Însuşi legiuitoriul, care 'ntrebase: cine este deaprópele sĕu? trebuie sĕ mărturiséscă, că cel mai de aprópe celui căḑut în tâlhari a fost şi este cel-ce a făcut milă cu dênsul. Şi aşa Christos mai adauge numai cuvêntul cel scurt, dar fórte greu la cumpănă: Mergi de fă şi tu asemenea!

Acéstă iubire frăţéscă cătră toţi ómenii fără deosebire de ţĕră şi neam, a creat şi continuă a crea şi astăḑi admirabilele instituţiuni de cultură şi iubire de ómeni séu filantropiă în tótă lumea creştină. Dar ca şi tu, iubite creştine, carele aici în sinul Carpaţilor ai fost cel d'ântâiu purtătoriu al numelui de creştin, sĕ ai un esemplu de iubire evangelică chiar din neamul tĕu, te poftesc a-ţi însemna ca pre atari învĕţăcei ai lui Christos şi amici a tot neamul omenesc pre familia principelui Constantin Brancoveanu, care şi-a dat nu numai avuţia, ci şi viéţa pentru Christos. Ear avuţia sa, avuţiă în adevĕr princiară o jertfi pentru biserici, scóle, spitale de bolnavi, bĕtrâni şi străini, fără deosebire de ţĕră, de neam, de limbă, de lege, unde an de an se priimesc şi se proved cu tóte cele de

lipsă mii de bolnavi, de bĕtrâni şi de străini; şi când es de acolo şi 'ntrébă de plată, li se rĕspunde: Iubite frate, iubită soră, sĕ plătesci lui Dumneḑeu! séu sĕ ḑici un: Dumneḑeu sĕ-i ierte! pentru sufletele fericiţilor ctitori Brancovenesci! Eată dar şi aici un Samarinean ca cel din evangeliă! Şi au nu binecuvintezi şi tu, iubite creştine, împreună cu biserica ta pre metropolitul *Andreiu*, pre *Emanuil* şi câţi şi câţi alţii, cari au lăsat averile lor pentru ajutorirea sĕracilor, pentru luminarea poporului, pentru mângăierea vĕduvelor şi orfanilor şi ştergerea atâtor lacrimi? Mergi dar de fă şi tu asemenea!

Aşadar am vĕḑut şi am înţeles, că deaprópele nostru este tot omul din lume. Şi acum încă un pas înainte. Cum sĕ fiă iubirea nóstră cătră deaprópele? Ni-o spune însuşi Christos în parabola de mai sus: *sĕ nu fiă numai dela gură, ci şi cu fapta:* arétă iubirea ta din faptele tale! Décă areţi milă, dar nu dai ajutoriu; décă promiţi ajutoriu, dar în óra de probă întorci dosul; décă vorbesci o sută şi o miiă, dar de făcut nu faci nimic: apoi nu eşti învĕţăcel al lui Christos, ci tovarĕş cărturarilor şi fariseilor din evangeliă, cari una *simt şi cugetă, dar alta vorbesc*, şi iérăşi *una vorbesc şi alta fac*, şi atunci meriţi şi tu mustrarea cea gravă, ce li-a adresat'o Christos, când li-a ḑis: Făţarnicilor, şerpi, pui de năpârci, cum veţi scăpa de judecata gheenei?

Păzesce-ne Dómne, de a arĕta noi fraţilor nostri, ori a ni se arĕta nóuĕ din partea lor astfel de iubire!

Adevĕrat, că şi cuvêntul, ce 'l adresăm unui frate, adeseori îi va fi fórte de folos, şi tu ai drept, iubite creştine, când ḑici în proverbiul tĕu strămoşesc: „Vorba dulce mult bine aduce!“ Căci a mângăia pre cel întristat, a învĕţa pre cel nesciutor, a îmbărbăta pre cel căḑut cu inima, sunt lucruri bune şi frumóse şi plăcute lui Dumneḑeu, — credinţa

creştinéscă le numesce fapte ale milei sufletesci. Dar fapte depline ale iubirei deaprópelui tĕu vor fi acestea atunci, când ceea-ce înveţi cu *cuvêntul,* vei împliní şi cu *fapta:* când pre cel întristat, care 'ţi plânge necasul şi amarul sĕu, îl vei ajuta sĕ easă dintr'ênsul; pre cel nesciutor îl vei povĕţuí, ca sĕ nu órbece în întunerec şi sĕ retăcéscă, pre cel mic de inimă îl vei îmbărbăta nu numai cu cuvêntul, ci şi prin însuşi esemplul tĕu. Căci esemplul tĕu cel bun este cea mai folositóre învĕţătură a fratelui tĕu. „Poruncă dau vóuĕ,“ — ḑice Christos învĕţăceilor Sĕi — „poruncă dau vóuĕ, ca sĕ vĕ iubiţi unul pre altul, precum şi eu v'am iubit pre voi!“ (Ioan, 15, 13.) Mai mare dragoste nimeni nu are cătră prietinii sĕi, decât a-şi da sufletul sĕu, adecă viéţa sa, pentru dênşii! Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos şi-a dat viéţa Sa pentru neamul omenesc; când cere dela tine, iubite creştine, o jertfă pentru fratele tĕu, nu întârḑia a o aduce; căci „Adevĕr ḑic vóuĕ: ceea-ce aţi făcut unuia dintre acesti mai mici fraţi ai mei, mie mi-aţi făcut.“ De multeori însă Dumneḑeu nu ascéptă dela tine mai mult decât a arĕta iubirea ta cătră deaprópele tĕu prin o mică faptă de milă, ca cea din evangelia de astăḑi. Fratele tĕu zace mai mort lângă drum, bătut, schingiuit de tĕlhari. Cei mai chiămaţi a-i da ajutoriu trec pe lângă dênsul, — sunt departe de iubirea fratelui lor; cel mai îndepărtat la părere, Samarineanul, cu inima sa este cel mai aprópe de dênsul, şi cu dênsul împreună cel mai aprópe de Christos. O creştin bun, în multele necasuri ale lumei nu trece cu vederea pre fratele tĕu, care 'ţi cere ajutoriu; nu face ca preotul séu levitul din evangeliă, ci mergi de fă şi tu asemenea Samarineanului celui îndurat. Căci „fericiţi cei milostivi, că aceia se vor miluí!!“ Amin!

XXXVI. La Dumineca a dóuĕdecişişesea după Rosalii.

„Aşa este cel-ce stringe luişi comori, eară nu în Dumneḑeu se îmbogăţesce“.

Luca 12, 21.

Avuţiă, avuţiă, sabiă cu dóuĕ ascuţişuri, cât bine poţi tu face în lume, décă eşti folosită creştinesce, şi din contră cât rĕu, décă e greşită întrebuinţarea ta! „Cresceţi şi vĕ îmmulţiţi şi umpleţi pământul şi'l stăpâniţi pre el!“ a ḑis Dumneḑeu strămoşilor neamului omenesc; dar eată-i cum îl stăpânesc! Calcă porunca lui Dumneḑeu şi se sumeţesc a se face asemenea Lui, şi prin aceea perd fericirea cea mare, raiul, ce li se deduse se locuiască într'ênsul. Adam şi Eva au doi fii: Cain şi Avel, şi s'ar fi părut, că tot pământul este al lor; dar eată în scurtă vreme pare-că nu mai încap amêndoi fraţii pe faţa pământului, şi pentru o jertfă a lui Avel, mai bine priimită decât a sa, Cain omóră pre nevinovatul sĕu frate. Avuţia — turma de oi — a lui Avel a născut invidia în inima lui Cain, şi invidia îl împinge a se face ucigaşul fratelui sĕu. Dar sĕ trecem preste veacuri nenumĕrate şi sĕ venim la timpul lui Christos. Christos ne învéţă a ne ruga Tatălui ceresc: „Pânea nóstră cea de tóte ḑilele dă ni-o nóuĕ astăḑi.“ Aşa ne învéţă Christos a folosí pânea, ce ni-o dă Dumneḑeu: cu modestiă, cu mulţemire, că dréptă mĕsură, cu bună cumpenire între prisosinţă şi lipsă. Dar bogatul din evangeliă ce face? El ḑice: Suflete, ai multe bunătăţi strînse spre mulţi ani: odihnesce-te, mănâncă, bé, veselesce-te! Va sĕ ḑică: nu *cere* dela Dumneḑeu, ci ḑice: Sufletе, tu *ai!*

Şi nu cere *pâne,* ci crede că are *multe bunătăţi.* Şi nu cere *pentru astăḑi,* ci crede că are *pe mulţi ani!* Va sĕ ḑică nu crede în cuvêntul lui Christos, nu *ḑice* ca Christos şi nu *face* cum învéţă Christos, ci cu totul întors. Şi care a fost sfêrşitul? Dumneḑeu 'i ḑice: „Nebune, întru acéstă nópte vor sĕ céră sufletul tĕu, adecă viéţa ta, dela tine; dar cele-ce ai adunat, cui vor fi?“ Adecă unde 'ţi vor fi atunci multele bunătăţi? Unde anii cei mulţi, cari voiai sĕ-i mai petreci? Unde odichna séu mai vêrtos trândăvia? Unde mâncările cele desmierdătóre? Unde beuturile cele scumpe? Unde veseliile cele sgomotóse? „Aşa este,“ — ḑice Domnul — „aşa este cel-ce strînge luişi comóră, eară nu în Dumneḑeu se înavuţesce!“ Şi ca toţi învĕţăceii şi credincioşii Sĕi se audă, şi mai vêrtos necredincioşii, căci ei aveau cea mai mare lipsă de cuvêntul acesta, strigă Mântuitoriul: „Cel-ce are urechi de auḑit, sĕ audă!“

Sânta evangeliă de astăḑi atât prin viéţa cea de tot greşită a bogatului, cât şi prin cuvêntul de învĕţătură al lui Christos ne dă îndemn, a ne ocupa ceva mai de aprópe cu întrebarea cea atât de trebuinciósă pentru noi, *încât avuţia este folositóre omului spre mântuire?* şi *încât 'i este stricăciósă?*

Este lucru firesc, ca omul după cuvêntul Creatorului întru sudórea feţei sale sĕ mănânce pânea sa, şi ca prisosul ce i'l dă Dumneḑeu când „fórte 'i rodesce ţérina“, sĕ nu'l lase sĕ se pérdă, ci sĕ'l grijéscă pe când póte ţérina nu va rodí séu 'l vor întimpina neputinţe, bóle séu alte greutăţi de multe feluri, ce avem sĕ purtăm în viéţă. Astfel însaşi mintea cea sănătósă ne impune datorinţa, a economisa cu agonisita, ce ni o dă Dumneḑeu după ostenéla nóstră. „Adunaţi sfărmiturile,“ demandà Christos învĕţăceilor Sĕi, când a săturat pre cele cinci mii în pustiiă, —

„adunați sfărmiturile, ca să nu péră nimic!“ Acéstă economiă este o *cumpănă dréptă,* carea déca omul o scie păzí, îl ține într'o continuă linisce și mulțemire sufletéscă și trupéscă. Dar tocmai păzirea acestei cumpene drepte pentru mulți ómeni este o greutate, de carea se împedecă, și mulți cad, de nu se mai pot rădica din căderea lor. La unii adecă se abate limba cumpenei spre drépta, și atunci se nasce *risipitoria,* când omul, încredut preste măsură în averea sa, cheltuiesce agonisita sa pe o mulțime de lucruri, fără de cari póte fi: haine și scumpíi, mâncări și beuturi preste măsură, luxuri în diferite forme, plăceri și desmierdări, cari continuate timp mai îndelungat 'i mănâncă averea; căci omul, robit de patimă, nu se mai póte înfrená și stăpâní. Esemplu bogatul din evangeliă, care se îmbrăca în porfiră și în vison și trăia în tóte dilele luminat. Ear când limba cumpenei plécă spre stânga, atunci se produce *avariția,* sgârcenia, patima aceea uriciósă, carea nu lasă pre om să facă bine nimenui, ba 'i impune a-și detrage adeseori și sieși cele de lipsă, ca și când mâne ar fi să vină vr'o fómete. Avarul dar este contrariul risipitoriului: cesta prea lărgesce mâna sa, dând și unde nu trebuiesce, cela o prea strînge și nu dă nici unde trebuiesce. Esemplu omul din evangelia de astădi, care tot adună bucate preste bucate, și când nu-i mai încap în grânare, sparge grânarele și le face tot mai mari; acum să se odichnéscă el, să mănânce, să bea, să se veseléscă. Dar fără veste vine mórtea și'l duce: o omule, cui rămân avuțiile tale? — Amêndóuě dar, și risipitoria și avariția, sunt păcătóse, contra minții sănětóse și contra voii lui Dumnedeu, și rămâne la mijloc între ele economia cea înțeléptă, când omul câștigă cu dreptate pânea sa, și este gata totdeuna a face parte din ea și fratelui său celui lipsit.

Dar mai este încă un moment minunat în cuvêntul acesta al lui Christos, și la acela se îndreptăm acum privirile nóstre. Am vědut, că bogatul din evangeliă adună și grămădesce bucate preste bucate, și când nu-i mai încap în grânare, sparge cele vechi și rădică altele nóue. Dar întrebarea e, *spre ce scop,* cu ce intențiune o face el acésta? Se cugetă el la ceva mai înalt, mai folositoriu pentru societatea omenéscă? La îngrijirea sěracilor, bolnavilor, bětrânilor, neputincioșilor, străinilor? La adăpostirea orfanilor? La instituțiuni de luminarea, cultivarea și fericirea poporului? La nimic de felul acesta! El adună averi preste averi, ca la urmă să aibă ce mânca, ce bé, din ce se veselí: tótă îngrijirea lui este îndreptată *numai asupra celor trupesci.* Dar unde e îngrijirea pentru suflet, partea cea mai bună a ființei omenesci? Aceea a rěmas cu totul la o parte; și acéstă e, ce numesce Christos *stringere de comori* și nu înavuțire în Dumnedeu. „Nebune,“ -- 'i dice glasul lui Dumnedeu — „întru acéstă nópte va să se céră dela tine sufletul tău, viéța ta; dar cele-ce ai gătit cui vor fi?“ Acelea vor rěmâné tóte aici pe pământ, dar înaintea judetului dumnedeesc ce dici, cu ce te vei presenta? Unde sunt *faptele* tale cele bune din viéță? Ai avut atâta avere; cum ai întrebuințat'o? Ce ai făcut cu talanții cei mulți, cari ți i-a dat Dumnedeu? Aceste întrebări, iubiților, să ni le punem și noi, spre a rěspunde la ele înaintea consciinței nóstre. Mântuitoriul, iubite creștine, ți-a arětat, care este porunca cea d'âmtâiu și mai mare în lege: iubirea lui Dumnedeu, și a dóua asemenea ei: iubirea deaprópelui; cum ai ținut și ține tu la poruncile acestea? și cum le ai împlinit și le împlinesci? Prin ce ți-ai arětat iubirea cătră Dumnedeu? Prin ținerea poruncilor Lui? Prin căutarea împěrăției Lui? Este însă împěrăția lui Dumnedeu mâncare și beutură? Și cum

ai iubit pre deaprópele tĕu? Chrănit'ai pre cel flămênd și setos? Îmbrăcat'ai pre cel gol? Priimit'ai pre cel străin? Căutat'ai pre cel bolnav? Acestea sunt fapte ale iubirei trupesci; dar în privința celor sufletesci: învĕțat'ai după cunoscințele tale pre cel nesciutoriu? Mângăiat'ai din compătimirea inimei tale pre cel întristat? Îmbărbătat'ai din puterea și energia ta pre cel ce ți-a greșit, dar acum și-a cunoscut greșéla și-și cere iertare? O iubite creștine, câte bunătăți, câte daruri, trupesci și sufletesci, a pus bunul Dumnedeu la dispositia ta în viéță; și tu ce duci cu tine din tóte acestea, când eși din viéță? Ai vĕdut, că cele pămêntesci pe pămênt rĕmân, și décă nu vei preîngriji, se fac iéră praf și cenușă, ca stogurile și jignițele bogatului din evangeliă, séu pun niscari predători și risipitori mâna pe ele, precum se'ntêmplă adeseori în lume, că credii avarului sunt risipitorii darului. Și acum din tóte acestea ce urmézĕ? ce se învĕțăm? Îngrijesce din bună vreme, căci nu scii diua nici ceasul, întru care va veni fiiul omului; îngrijesce ca cu comorile, materiale și sufletesci, ce ți-a dat Dumnedeu aici pe pămênt, sĕ-ți pregătesci comóră în ceriu, carea nici rugina nu o strică, nici moliile nu o mănâncă, nici furii nu o sapă, nici o fură; séu tot după cuvêntul Domnului, nu-ți stringe comori pămêntesci, ci prin credință curată și fapte bune înavutesce-te întru Dumnedeu, — înavutesce-te întru Dumnedeu, și atunci vei fi fericit în veci. Cine are urechi de audit, sĕ audă! Amin!

XXXVII. La Dumineca a dóuĕdecișișeptea după Rosalii.

„Eară Iisus vĕdêndu-o pre dênsa, o a chiămat și i-a dis ei: Muiere, sloboditu-te-ai de bóla ta!“

Luca 13, 12.

Între multimile cele nenumĕrate, cari alergau la Iisus, a asculta cuvêntul Lui cel dătătoriu de viéță și a se împărtăși de binefacerile Lui, este și muierea din evangelia de astădi. Aceea pătimia de duchul neputinței de optspredece ani, și era gârbovă și nu putea nici decum sĕ se îndrepteze. Vĕdêndu-o Iisus într'o Sâmbetă, după ce învĕțase într'una din sinagoge, o a chiămat și i-a dis: „Muiere, sloboditu-te-ai de bóla ta!“ Și și-a pus pe dênsa mânile, și îndată s'a îndreptat și măria pre Dumnedeu. Ear maimarele sinagogei mâniându-se, căci o vindecase Iisus Sâmbeta, a mustrat poporul, căci vine la vindecări Sâmbeta, și i-a demandat sĕ vină în cele șese dile de lucru ale sĕptĕmânei. Iisus însă, la care propriamente erau adresate cuvintele maimarelui, a luat poporul în apĕrare, și a mustrat pre maimarele sinagogei, și i-a dis: Fățarnice, fiăcarele din voi au nu-și deslégă boul sĕu séu asinul dela iesle și'l duce de'l adapă? dar acésta, fiica lui Avraam fiind, pre carea o legase satana eată de optspredece ani, au nu se cădea a se deslega din legătura acésta în diua Sâmbetei? Și toți, cari steteau împrotivă lui Iisus, se rușinară, ear poporul se bucura de lucrurile cele mărite, ce făcea Iisus.

Atâta e pe scurt tecstul evangelic.

Ne bucurăm și noi, creștini iubiți, împreună cu toți cei binevoitori pentru minunata vindecare a sirmanei femei, ce purta bóla sa de optspredece ani de

se gârbovise, și nici decât nu putea sĕ se îndrepte; și eată un cuvênt, o punere a mânilor din partea Mântuitoriului o făcù sănătósă. Ne bucurăm, ḑic, și noi cei de astăḑi pentru o nóuă minunată binefacere din partea doftorului ceresc, care se pogorîse pe pământ; dar deodată ne și întristăm pentru pornirea cea învederat vrăjmășéscă a maimarelui sinagogei față cu Dênsul. El singur aici din mulțimea poporului nu se bucură pentru minunata vindecare a bietei femei, carea măria pre Dumneḑeu; el singur, nu ia parte la bucuria ei și a mulțimei; din contră el se umple de mâniă și înfruntă poporul, căci avênd timp de ajuns în cele șese ḑile de lucru, alérgă Sâmbeta la căutarea de bólele sale. Este aspră la părere mustrarea din partea lui Christos, dar ea perde asprimea, décă ne reamintim, în ce mod meșteșugit și întors esplicau maimarii poporului evreesc legea lui Moise, legându-se mai mult de *cuvintele* decât de *înțelesul* acelei legi! *Animalul* nu ține pĕcat a'l deslega Sâmbeta dela iesle și a'l mâna la apă, — dar că vindecă Iisus în ḑi de Sâmbetă pre un *om* bolnav, le e stricare de lege, le e pĕcat. A jura pe altar nu le e pĕcat; — dar a jura pe aurul de pe altar le e pĕcat; și cu drept cuvênt îi mustră Christos, pentru că dór nu aurul sfințesce altarul, ci altarul sfințesce aurul de pe dênsul. Și așa o mulțime de alte esplicări volnice ale legei 'i duc în cele din urmă, a se tocmí cu Iuda, sĕ le vêndă și sĕ le dea pre Iisus nóptea, pe furiș, ca sĕ'L judece la mórte și sĕ'L dea restignirei. Și tóte acestea nu le face poporul, care după ḑisa lor nu scie legea, ci maimarii poporului, archiereii, cărturarii și fariseii, cari deapururea au cărțile legei dinaintea ochilor, dar durere se țin numai de litera legei, pe când înțelesul, spiritul legei le rĕmâne străin. „Gură au și nu vor grăí," — ḑice Psalmistul — „ochi au și nu vor vedé,

urechi au și nu vor audí, că nu este duch în gura lor." (Psalm 114, 17.). Ear zelosul Pavel, apostolul neamurilor, ḑice: „Litera omóră, ear spiritul dă viéță!" (II. Cor. 3, 6.). Așa și fariseii și cărturarii, dintre cari este și maimarele sinagogei din evangelia nóstră, ei străcură țințariul și înghit cămila, — împlinesc cele mai mici ale legei, ear cele mai mari: mila și judecata și credința, le trec cu vederea. Strigă și defaimă asupra lui Christos, că a vindecat pre femeea cea neputinciósă Sambeta, ear pre ei, cari 'și duc Sâmbeta animalele dela iesle la adăpat și iér îndĕrĕt la iesle, nu se vĕḑ!

Acum însă, după ce am vĕḑut, că svatul evreesc învinuiesce pre Christos, că nu păzesce legea lui Moise, ba că strică legea, căci face vindecări Sâmbeta, sĕ venim la timpurile nóstre și sĕ ne punem întrebarea, cum *cinstim noi creștinii, următorii lui Christos, ḑilele cele sfinte?* Noi ne-am întristat, vĕḑênd că svatul evreesc mergea cu cinstirea Sâmbetei, cât pentru cele din afară, până la litera legei, și am esprimat convingerea, că legea este a se esplica nu numai după cuvinte séu litere, adecă după cele din afară, ci și după spiritul ei dinlăuntru, și mai vêrtos după acesta; și credem că bine am făcut. Dar sĕ nu perdem din vedere, că numai atunci suntem în drept a judeca pre altul pentru un lucru, când noi facem mai bine lucrul acela. Cum dar cinstim noi creștinii ḑiua Sâmbetei, carea în legea nóuă, spre mărirea înviiărei lui Christos, s'a mutat pe Duminecă? Așadar sĕ rĕspundem mai hotărît la întrebarea, cum cinstim noi ḑiua Duminecei? Și la acésta cu durere rĕspundem, că n'o cinstim așa precum se cuvine și precum o cinstiau și numai înainte cu o sută de ani părinții și moșii nostri. Trei lucruri cu deosebire cere religiunea nóstră creștinéscă sĕ observăm și sĕ împlinim Dumineca, spre

a puté arĕta, că onorăm ḑiua Domnului mai mult decât celelalte ḑile obicĭnuite; şi acestea sunt: *serbarea,* adecă abstinerea dela lucru, apoi *rugăciunea* şi cercetarea casei lui Dumneḑeu, şi a treia *faptele cele bune* creştinesci.

Cum serbăm noi creştinii de astăḑi Dumineca? „Adu-ţi aminte de ḑiua Sâmbetei, carea în legea nóuă este Dumineca, ca sĕ o sfinţesci!“ demandă Dumneḑeu în porunca a patra. „Şese ḑile lucrézĕ şi-ţi isprăvesce tóte lucrurile tale; ear a şeptea ḑi este ḑiua Domnului Dumneḑeului tĕu, nu lucra întru acea ḑi nimic!“ Şi óre aşa facem noi, creştini iubiţi? Durere, nu! Noi imputăm fariseilor şi cărturarilor evreesci, căci defaimă pre Christos, că lucră, adecă vindecă Sâmbeta, în ḑiua Domnului, când nu se cade a lucra; ne-ar puté judeca şi ei pre noi, căci lucrăm Dumineca aprópe ca'n ḑilele de preste sĕptĕmână: *noi imputăm lor, că prea mult serbézĕ, ei nóuĕ, că prea mult muncim.* Dréptă este judecata nóstră, că nu este iertat a lăsa Sâmbeta animalul sĕ péră de fóme şi sete, nici pre omul bolnav şi nenorocit a sta lipsit de ajutoriul nostru; dar drept au şi ei, că nu este iertat a lucra Dumineca, precum lucrăm în cele şese ḑile de lucru; şi calea cea adevĕrată este, carea ni o arétă Christos, carele *nu stricĕ legea, ci o plinesce.* Creştinii cei d'ântâiu cinstiau ḑiua Duminecei cu scumpĕtate; dar a miluí pre cei săraci, a căuta pre cei bolnavi, a priimí pre cei străini şi alte fapte bune creştinesci, departe a le priví ca stricare a legei, ca necinstire a Duminecei; din contră ei credeau, şi aşa şi este în adevĕr, că aşa se cinstesce mai frumos şi mai bine ḑiua Domnului. Istoria bisericéscă ne spune, că era de esemplu şi de model în lumea păgână, cum serbau creştinii cei d'ântâiu Dumineca: în odichnă, în rugăciuni, în psalmi şi cântări duchovnicesci, în impărtăşire cu sfin-

tele taine şi în tot felul de fapte bune ale milei trupesci şi sufletesci. Dar sĕ nu mergem, iubiţilor, aşa departe înapoi, şi sĕ nu căutăm esemple de atari fapte bune numai la alte neamuri, ci sĕ rĕmânem la poporul nostru, la biserica nóstră răsăriténă, cari sunt cele mai vechi şi mai întâiu la noi în ţĕră. Voiu trece preste mulţimea cea mare a bisericilor, schiturilor, monăstirilor, spitalelor şi altor institute filantropice, tot fructe ale iubirei lui Dumneḑeu şi deaprópelui; ci rĕmânênd numai pre lângă serbarea Duminecei, daţi-mi voiă sĕ Vĕ amintesc un singur fapt.

Stefan cel Mare, Domnul Moldovei, plécă odată Dumineca de diminéţă cu curtenii sĕi, toţi călări, dela curtea domnéscă la biserica din Vaslui. Pe cale i se pare că aude un om mânând boii la plug. Cu cuvêntul: „*Auḑit'aţi auḑit glas de Român necăjit?*“ trămite îndată câţiva gardişti, sĕ aducă înaintea lui pre omul, care cutézĕ a ara „*chiar în ḑi de sĕrbătóre, chiar în ceas de închinare?*“ Vine omul, Domnul îl întrébă cu asprime, ear omul rĕspunde cu îndrăsnélă de bărbat cam aşa: Dómne, sciu că e pĕcat, dar uite aici! În lupta dela Resboieni am perdut mâna dréptă, şi am rĕmas schilav şi om sĕrac. Am mers prin sat pe la bogaţi şi li am cerut plugul, sĕ-mi ar şi eu acest locşor, dar nu mi l'au dat; m'am dus la frate-meu, i-am luat plugul aḑi Dumineca, când lui nu-i trebuie, şi aşa eată am venit, „*luându-i plugul p'un ceas, sĕ-mi ar şi eu loc d'un pas*“.

Stefan se liniscesce, 'i iértă greşéla, ba 'i cinstesce dela curtea domnéscă patru boi, ba şi car, ba şi plug, ba şi movila unde ara, i-o dă moşiă, şi totodată 'l pune sentinelă la hotar, ca sĕ-i dee de scire, când ar vedé sabiă duşmană întrând în ţĕră.

Atâta e istorióra. Judecaţi, iubiţilor, are pĕcat omul sĕrac şi ciung, care 'şi perduse mâna 'n luptă pentru ţĕră, are pĕcat, ḑic, căci a lucrat Dumineca

diminéța? Și are păcat Stefan, căci l'a iertat și l'a și miluit? . . .

Acésta pentru *serbare.* Venim acum la *rugăciune și la cercetarea bisericei.* O iubiților, cât de mare e numĕrul creștinilor, și cât de góle stau pe alocurea earna-véra bisericile! Earna ba că e prea frig, véra ba că e prea cald, ba că este ceva lucru grabnic, ba că am sĕ plec la drum și altele și altele, tocmai ca și cei chiămați la cina împĕratului, despre carea am vorbit și vom mai vorbí. Unul dice: nu pot vení, că am cumpĕrat nisce vite, și trebuie sĕ mĕ duc sĕ le vĕd; altul: nu pot vení, că am tocmit nisce moșiă, trebuie să mĕ duc sĕ o iau în seamă; al treilea: nu pot vení, căci mi-am tocmit mirésă, și trebuie sĕ mĕ duc sĕ mĕ gătesc de nuntă! Astfel în mare parte și noi creștinii de astădi: pentru tóte cele lumesci avem timp, numai pentru cele sufletesci nu avem, ci căutăm o sută și o miiă de pricini. Dar décă totuși, urmând calea cea mai bună, te indeletnicesci cu absținerea dela lucru, cu rugăciunea, cu cercetarea casei lui Dumnedeu, apoi barem lasă la ușa bisericei cele pămêntesci: ambiția și vanitate, invidiă și ură și mănia și tóte cele pămêntesci: „tótă grija cea lumésca sĕ o lăpĕdăm!“ și ascultă cu linisce, evlaviă și modestiă cuvêntul lui Dumnedeu, cetirea, cântarea, bunăvestirea. Și fi sigur, că chrana cea sufletéscă, ce o vei aduce cu tine din casa lui Dumnedeu, te va despăgubí cu îmbelșugare pentru tóte cele pămêntesci, ce s'ar părĕ că le ai perdut în timpul acesta!

Cât în fine pentru *faptele cele bune,* la cari ne invită sfințenia Duminecei, acele, vei dice tu, se pot sevêrși și în alte dile ale sĕptĕmânei. Adevĕrat că se pot; dar óre sevêrșescu-se? Décă Dumineca nu aflii timp pentru ele, apoi vei afla în celelalte dile? Și décă nu le vei sevêrși Dumineca și sĕrbătórea, óre

ce vei pune în locul lor? Probabil, că contrariul faptelor celor bune: faptele cele rele. Cu durere o spunem și trebuie sĕ o spunem, creștini iubiți, — căci décă tăinuim bóla, n'o vindecăm, ci o înăsprim și o îngreuiăm! — că cele mai multe fapte rele, spre rușinea nóstră a creștinilor de astădi, mai cu sémă Dumineca și sĕrbătórea se sevêrșesc. Esperiința de tóte dilele ne spune, că cele mai multe bețíi și înjurături, certe și bătăi, furturi și tĕlhării, necuviințe și necurății și câte alte pĕcate le fac ómenii Dumineca și sĕrbătórea; pentru fapte bune n'au timp, dar pentru cele rele au. Unde este cinstirea, ce datorim Dumínecei? Unde esemplul cel luminos, care ni'l dă și în evangelia de astădi Christos, învățând mai întâiu în sinagogă, ear după aceea vindecând pre femeea, pre carea duchul neputinței o ținea încătușată de optspredece ani?

Dar sĕ nu vĕ îngreuiez cu cuvêntul; căci după cuvêntul apostolesc cinci cuvinte la înțeles, sunt mai bune decât o miiă de cuvinte neînțelese. Au greșit dar fariseii și cărturarii, osândind pre Christos, căci făcea vindecări Sâmbeta; dar greșim și noi creștinii, décă Dumineca o serbăm cu numele, dar o necinstim cu fapta!

Veniți sĕ cinstim dilele cele sfinte, precum le cinstia Christos, fiiul omului, carele este domn Sâmbetei; și făcênd așa, eată-ne cu un pas înainte cătră împĕrăția cerurilor. „Muiere, slobodítu-te-ai de bóla ta!“ creștine, învĕțăcelul meu, purtătoriul numelui meu, slobodítu-te-ai de legăturile pĕcatelor tale! Amin!

BIBLIOTECA ACADEMIEI

XXXVIII. La Dumineca a dóuĕdecișiopta după Rosalii.

„Dic vóuĕ, că nici unul din bărbații aceia, ce erau chiămați, nu vor gusta cina mea“.

Luca 14, 23.

Cu parabola séu asemenarea acésta a lui Christos ne am mai întâlnit odată, deși cu órecare schimbare în formă, la evangelistul Mateiu în Dumineca XV. după Rosalii. Aici și acolo cină mare și chiămare de óspeți mulți; aici și acolo refusarea óspeților de a veni; aici și acolo mânia domnului casei asupra celor-ce n'au venit, și chiămarea cu mulțimea a celor-ce trec pe drumuri însus și înjos; aici și acolo lipsirea de cină a celor-ce au refusat chiămarea. Deci sĕ nu repetim cele dise odată și așadar cunoscute; ci sĕ privim astădată la escusările celor chiămați. Unul adecă dice, că a *cumpĕrat moșiă,* și trebuie sĕ mérgă sĕ o védă. Al doilea dice, că a *cumpĕrat cinci pĕrechi de boi,* și trebuie sĕ mérgă sĕ-i cerce. Al treilea dice, că *s'a căsătorit și așa nu póte veni;* astfel toți trei se rógă, sĕ fiă escusați din partea domnului cinei. Acesta însă mâniindu-se pentru desconsiderarea cinei sale, a trămis pre servitoriul sĕu, sĕ easă la drumuri și la rĕspândiile cetății, și sĕ chiame la dênsul pre sĕracii și ciungii și orbii și schiopii; și vestind servitoriul, că s'a făcut cum a demandat domnul sĕu, dar mai este loc, acesta i-a demandat sĕ easă la drumuri și sĕ chiame pre toți câți vor sĕ între, ca sĕ se umplă casa lui. Ear casnicilor sĕi li-a dis: Adevĕr dic vóuĕ, că nici unul din bărbații cei-ce au fost chiămați, nu va gusta cina mea.

Prin cina acésta, precum altădată ospețul, ce l'a făcut împĕratul fiiului sĕu, se'nțelege tot *împĕrăția cerurilor,* chiămătoriul la cină și *domnul casei este Dumnedeu,* cel *chiămat este omul.* Credincios făgăduinței Sale, date lui Avraam: că întru dênsul se vor binecuvênta tóte semințiile pământului, Dumnedeu preabunul a trămis Israiltenilor pre prorocul și credinciosul Sĕu Moise, i-a scos din robia Egiptului, i-a trecut ca pe uscat prin marea roșiă, li-a dat pâne și apă și cârnuri în pustiă, li-a vestit din Sinaia legea Sa, i-a dus în pământul făgăduinței, unde curgea lapte și miere și li-a trămis preoți și proroci, judecători și împĕrați, și prin tóte acestea i-a chiămat a ajuta la întemeiarea împĕrăției Sale pe pământ. Trămisu-li-a în cele din urmă chiar pre însuși Fiiul Sĕu, carele s'a făcut sub lege, ca pre cei de sub lege sĕ-i rescumpere și sĕ-i facă fii lui Dumnedeu. Așa chiamă Dumnedeu și 'n evangelia, ce ne-am învrednicit a o audí astădi, la împĕrăția cerurilor, la cina cea mare, ce a gătit óspeților. Dar vai! ei, „ruda cea întórtă și amărîtóre“, ei dela cari avea sĕ vină rĕsăritul cel de sus, Messia cel făgăduit, *ei nu vor sĕ priiméscă.* Unul a tocmit moșiă, trebuie sĕ mérgă sĕ o védă, — altul a cumpĕrat pĕrechi de boi, trebuie sĕ mérgă sĕ-i cerce; — altul s'a căsătorit, și iér nu póte veni! Ce escusări, ce desvinovățiri! Domnul casei i-a chiămat *întâiu,* ca sĕ aibă timp de a se gătí, ear când au fost tóte gata, a trămis și a *dóua óră* sĕ vină, și atunci se 'ncep, precum am audit, escusările și cererile de iertare. Și ce sunt causele acestor escusări? Acelea preste tot sunt de puțină valóre; căci cu alte cuvinte: nu putem lăsa afacerile nóstre dilnice pentru cina domnului tĕu, — nu putem lăsa cele pământesci, de aprópe, pentru cele ceresci, ce ni se arétă de departe. O óspeți, cari cu astfel de impedimente vĕ

escusați, cât de învederat arĕtați voi, că nu sunteți maturi, nu sunteți vrednici de cina împĕrăției lui Dumnedeu! Ce mirare dar, décă împĕrăția lui Dumnedeu se va lua dela voi, décă domnul casei se va mânia pre voi, décă la cina cea mare, gătită pentru mulți, va chiăma alți óspeți, de voi ignorați séu nebăgați în sémă, ba desprețuiți și batjocuriți, cari însă vor fi mai vrednici decât voi de cina cea mare și luminată! Ear judecata vóstră e: Adevĕr dic vóuĕ, că nici unul din bărbații aceia, ce erau chiămați, *nu va gusta cina mea!*

Dar sĕ trecem acum la partea ceealaltă, adecă la cei chiămați, *cari au priimit învitarea și au venit la cină.* Și cine sunt aceia? Eși, chiămătoriule, curênd la respândiile și ulițele cetății, și sĕracii și ciungii și orbii și schiopii adu-i aici! Și mai fiind loc la mese, încă un ordin: Eși la drumuri și la ulițe și-i îndémnă sĕ între, ca sĕ se umplă casa mea! — Audiți, iubiți creștini, tot în înțelesul chiămărei la cina din evangeliă, audiți, — dic — glasul Mântuitoriului cătră chiămătorii Sĕi, apostolii Sĕi: „Mergeți în tótă lumea și propoveduiți evangelia la tótă zidirea!“ (Marcu 16, 15). Și cătră cei chiămați: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și eu vĕ voiu odichní pre voi!“ (Mateiu 11, 28.) Și câți au întrat la cina cea mare? Toți, toți, cari au priimit evangelia lui Christos, toți cari s'au botezat și au priimit a se închina lui Dumnedeu cu duchul și cu adevĕrul. Toți, cari au credut și mărturisit, că Tu Dómne ești Christos Fiiul lui Dumnedeu celui viu. Toți, cari au credut și au mărturisit, că Duchul sfânt este închinat și mărit, împreună cu Tatăl și cu Fiiul. Și décă și tu, iubite creștine, ești din céta acestora, întră și tu la cina cea mare, la carea ești chiămat, căci eată mai este loc și pentru tine și pentru cei de o credință cu tine. Mare și

mărită este casa și mésa împĕrăției lui Dumnedeu ceii fără de sfĕrșit!

Iubite creștine! Chiămătorii la acéstă cină mare continuă chiămarea lor și astădi, și o vor continua din neam în neam și din veac în veac, pănă va fi neam creștinesc pe pământ și se va plini cuvêntul lui Christos, că va fi o turmă și un păstor. Clopotele bisericilor, chorurile cântereților, glasurile preoților dela altar și amvon, ale dascalilor din scóle sunt tot atâtea chiămări la cina împĕrăției lui Dumnedeu de pe pământ. Tóte te chiamă la iubirea lui Dumnedeu și a deaprópelui, la adevĕr și dreptate, la trezviă și priveghiere, la modestiă și moderațiune, la muncă și ostenélă, la post și rugăciune și la tótă fapta cea bună și plăcută lui Dumnedeu. Ferice cine va asculta glasul chiămătorilor și nu va umbla căutând feluri și chipuri de escusări: că a cumpĕrat moșiă, că a têrguit părechi de boi, că s'a căsătorit și de aceea nu póte vení, ci din contră va fi gata a lăsa tóte ale lumei și a urma dulcei chiămări. Căci pentru ce se escusă cei chiămați, cari nu vor sĕ mérgă la cină? Pentru că nu vor sĕ se despartă de plăcerile și desmierdările pământesci pentru bunătățile cele ceresci, — pentru că vor sĕ-și spargă jignițele și mai mari sĕ le zidéscă, — pentru că vor sĕ slujéscă la doi domni: lui Dumnedeu și mamonei, — pentru că vor sĕ-și clădéscă venitoriul lor, fericirea lor pe avere. Nebunilor! — le dice Dumnedeu și acelora ca bogatului din evangeliă, — nebunilor, întru acéstă nópte vor sĕ céră sufletul vostru dela voi; dar cele-ce ați gătit: moșiile, turmele de vite, ospețele cele scumpe ale cui vor fi? Voi cunósteți că ați greșit, nepriimind chiămarea la cină, ce vi s'a făcut, — căci de nu ați fi greșit, nu v'ați fi cerut iertare, — „rogu-te, sĕ mĕ ierți!“

Dar ce urméză de aici? Urméză, că décă am greşit, sĕ ne îndreptăm greşéla, dar nu sĕ continuăm şi mai departe a greşí. Acéstă cale, creştini iubiţi, sĕ o urmăm şi noi; şi décă Dumneḑeu întru nemărginita Sa bunătate ne chiamă la cina Sa ceréscă, sĕ urmăm cu bucuriă şi mulţemită, şi şi décă vreodată, spre dauna nóstră, am lipsit dela datorinţa nóstră, sĕ căutăm din tóte puterile nóstre a pliní lipsa. Şi când va întra domnul casei a vedé pre óspeţii sĕi, sĕ ne afle şi pre noi în şirurile celor chiămaţi şi şi veniţi, şi sĕ nu ḑică şi despre noi ca despre cei nemulţemitori, cari au desconsiderat chiămarea lui: „Ḑic vóuĕ, că nici unul din bărbaţii aceia ce erau chiămaţi, nu va gusta cina mea!“ Ci sĕ ne afle ca pre cei-ce am fost şi suntem deapururea gata a urma chiămărei Lui şi aplecaţi, a lăsa şi ţérine şi turme şi tóte cele pămêntesci pentru cina cea mare a împĕrăţiei lui Dumneḑeu, carea este bucuriă şi fericire fără de sfêrşit, împreună cu toţi sfinţii şi dreptii din veac. Amin!

XXXIX. La Dumineca a dóuĕsḑecişinóua după Rosalii.

„Au nu ḑece s'au curăţit? Dar cei nóuĕ unde sunt?“ Luca 17, 18.

Cât de mare e bunătatea lui Dumneḑeu spre om, şi cât de puţină mulţemita acestuia cătră Dênsul!

Întrând Iisus într'un sat, l'au întimpinat pre El ḑece bărbaţi leproşi, adecă bolnavi de lepră, bube lipicióse preste tot trupul, şi aceia au strigat de departe: „Iisuse învĕţătoriule, miluiesce-ne!“ Eară Iisus li-a ḑis: „Mergeţi şi vĕ arĕtaţi preoţilor.“ Şi mergênd, s'au curăţit. Unul dintre dênşii, vĕḑênd minunata sa vindecare, s'a întors, lăudând cu glas mare pre Dumneḑeu, a venit la Iisus, a căḑut cu faţa la picióre le Lui şi 'I mulţemia. Şi acela era Samarinean. Atunci a ḑis Iisus lui: „Au nu ḑece s'au curăţit? Dar cei nóuĕ unde sunt? Nu s'a aflat sĕ se întórcă sĕ dea mărire lui Dumneḑeu, fără numai acesta, ce e de alt neam?“ Şi a ḑis lui: „Scólă şi te du; credinţa ta te-a mântuit!“

Am ḑis, că mare e bunătatea lui Dumneḑeu spre noi, şi puţină, prea puţină e mulţemita nóstră cătră Dênsul. Acésta o putem vedé în tóte ḑilele şi noi cei de astăḑi; şi cumcă aşa a fost şi în vechime, şi pe timpul lui Christos, — omul tot om! — ne arétă şi sânta evangeliă de astăḑi. Ḑece bărbaţi leproşi se curăţesc de bóla lor numai cu cuvêntul lui Christos, dar nóuĕ se duc la ale lor, fără a mai cugeta la binefăcătoriul, şi numai unul s'a întors la Christos sĕ 'I mulţeméscă; şi ce e mai de însemnat, acesta unul era de alt neam, era Samarinean. Ceilalţi nóuĕ erau Evrei, cari cunosceau, séu cel puţin trebuiau sĕ cunóscă mai bine legea lor decât străinii; dar aceia unde sunt? Din ḑece, cari s'au vindecat, se presen-

tóză unul singur, sĕ dea mărire lui Dumnedeu şi sĕ mulţeméscă lui Christos, şi acesta unul e Samarinean. El a cunoscut mai ântaiu şi mai adevĕrat atotputernicia şi bunătatea lui Dumnedeu, carea s'a arĕtat atât de minunat şi la acéstă vindecare. Căci o bólă de tot deosebită era lepra aceea, carea nici că se află în alte părţi fără numai prin Egipt, Palestina şi Siria. Şi era împreunată acéstă bólă cu un fel de bube séu sgaibe, cari cu timpul cuprindeau şi acoperiau tot corpul dela crescet pănă la tălpi, era cu iuţi dureri şi contagiósă séu lipiciósă, aşa încât îndată ce se arĕta undeva acéstă urîtă bólă, îndată preotul opria încă şi pre locuitorii cei sănătoşi ai casei a eşí între alţi ómeni, ear sănătoşilor le era oprit a întra în casa aceea. Ba pre cel bolnav de lepră îl scoteau chiar din sat séu oraş, şi trebuia el şi soţii lui sĕ locuiécă afară la câmp „în taberă“, şi nu le era iertat nici sĕ se apropie de cei sănătoşi, ci numai de departe puteau vorbí cu dênşii. De aceea acesti dece leproşi nici de Christos nu se apropiă, ci stau de departe şi de acolo strigă, „rădică glas“ cătră Dênsul. Apoi tot din Sâmbetă în Sâmbetă leproşii aveau a se arĕta preotului, carele după colórea bubelor: vênĕtăióse, roşii, albuie ori albe cunosceau crescerea ori decrescerea bólei şi ordinau bolnavilor spelările, tăiărele, ungerile şi afumările de lipsă. Ear la însănătoşare continuau a-i ţinea sub eură şi supraveghiare, pănăcând în fine după multe scalde şi spelări, după arderea vestmintelor celor infectate, după rugăciuni şi jertfe de mulţemită îi declarau sănătoşi şi readmişi în societatea celor sănătoşi. (Leviticon cap 13. şi 14.) De aceea şi Christos i-a vindecat pre ei de departe şi li-a demandat sĕ se arete preoţilor, ca şi preoţii sĕ fiă datori a constata, că sunt deplin curăţiţi şi sănătoşi, şi sĕ se convingă din spusa acelora, precum şi din vederea lor propriă,

că acéstă vindecare nu s'a făcut prin spelări, tăiări în rană şi alte mijlóce omenesci de acest fel, ci prin singur cuvêntul „învĕţătoriului“, cătră carele au strigat. Acestea eram datoriu a le amintí pe scurt şi la acest loc, ca sĕ înţelegem cât mai bine cuvintele evangeliei şi sĕ ne convingem şi dintru acéstă minunată vindecare despre dumnedeéésca bunătate şi iubire de ómeni a Mântuitoriului nostru, carele a venit în lume, ca după cuvêntul evangelistului sĕ vindece tótă bóla şi tóta neputinţa întru popor.

Eată dar din partea lui Christos, care lucréză cu puterea dată Lui dela Tatăl, eată atâta bunătate şi îndurare; dar din partea ómenilor ce resplătire séu mai bine dis ce mulţemită! Căci de vr'o altă resplătire nu găsim la tóte aceste vindecări nici o pomenire. Am vĕdut, că din cei dece leproşi, cari s'au curăţit şi s'au vindecat, numai unul s'a aflat, care s'a întors sĕ mulţeméscă lui Christos, şi acela era Samarinean; dar ceilalţi nóuĕ unde sunt? Aceia, îndată ce s'au vĕdut sănătoşi, s'au dus fiăcare la ale sale: cesta la moşia sa, cesta la turmele sale, cesta la plăcerile, resfeţurile şi desmierdările sale; ce le pasă lor, cine i-a vindecat, când şi cum şi unde i-a vindecat? Destul că eri erau leproşi, astădi sunt întregi şi sănătoşi! Aici vedem, iubiţilor, de o parte *virtutea şi frumseţea mulţemitei*, de altă parte *pĕcatul şi urîciunea nemulţemitei, ingratitudinei.* Dar ca ce e bun sĕ ţinem, ear de ce e rĕu sĕ ne ferim, sĕ privim ceva mai de aprópe aceste dóuĕ însuşiri. Mulţemitoriul, décă se face părtaş de o binefacere, fiă dela ómeni, fiă dela Dumnedeu, — căci în fine tótă darea cea bună şi tot darul desevêrşit, de sus este — aduce înainte de tóte altele mulţemirile sale binefăcătoriului, recunósce bunătatea lui, se lipesce cu inima de dênsul şi unde şi cum póte se silesce a-i face şi el bucuriă. „Ce vom resplăti Domnului pentru tóte câte a făcut

nóuĕ?“ Ce ’i vom da? căci tot ce avem ale Lui sunt și dela El avem! Ce vom da ómenilor? Respectul și stima și iubirea nóstră, precum și tot ajutoriul nostru la vreme de lipsă! Dar nemulțemitoriul? Acela uită binefacerea ta, — séu o pune mai pe jos de cum este, — séu o privesce ca o resplătire, cu carea tu ’i erai datoriu, după închipuirea lui, — séu privesce ce a făcut vreodată el pentru tine, fiă cât de mic și neînsemnat, cu mult mai mare, mai prețios, mai înalt decât ceea-ce ai făcut tu pentru dênsul. Ba uneori merge nemulțemitoriul pănă acolo, ca sĕ uite de tot pre binefăcătoriul sĕu și sĕ se facă chiar inimic binefăcătoriului sĕu; și acésta este cea mai urită resplătire, cară binefăcătoriului acésta ’i este rana cea mai grea. Gloriosul Iuliu Cesar al Romanilor, sub bănuiéla séu incusa, că vré sĕ se facă împĕrat, a fost ucis în capitoliu de o cétă de conjurați, pe când ședea în scaunul judecătoresc. Conjurații se apropiară de el sub titlul, că au sĕ ’i presenteze nescari rugări, și ’i deteră una după alta dóuĕdecișitrei de junghiări cu pumnariul. Nici una însă nu l’a durut așa cumplit, ca ceea-ce i-o dete un nepot al sĕu, anume Brutu, pre care el ’l crescuse și ’l iubia ca pre însuși fiiul sĕu; căci când dete Brutu, atunci strigà cu crâncenă durere trupéscă și sufletéscă: „Și tu fiiul meu Brutu?“ și cu acéstă strigare se învĕlì în toga sa și murì.

Dar sĕ nu trecem preste hotarul, ce ni’l trage istoria vieței lui Christos, de ale cărui învĕțături, fapte și minuni ne ocupăm. Iisuse Christóse, Fiiul lui Dumneḑeu, cine este acela, care Te-a vêndut, Te a trădat ostașilor în nóptea sfintelor Tale patimi? Este Iuda Iscarioteanul, unul din cei doispreḑece, pre cari Tu ia-i fost ales, a vestí la tótă lumea împĕrăția Ta, carea nu era și nu este din lumea acésta? Cine este, care lovesce cu palma preste fața Ta, carea în mun-

tele Tavorului a strălucit mai mult decât sórele? Este unul din neamul Tĕu, din slugile archiereilor. Și cu ce s’a escusat înaintea lumei Pilat din Pont, când Te-a dat spre mórte, cu tóte că nu afla nici o vină întru Tine? „Neamul Tĕu“ — ḑicea — „neamul Teu Te-a dat pre Tine mie“! . . . .

Eată urmările nemulțemirei. „Poporul meu, ce am făcut vóuĕ? Și cu ce mi-ați resplătit?“ — ḑice cu prorocul una din petrunḑătórele cântări ale septĕmânei sfintelor patimi. Nu am ḑis, că cei nóuĕ leproși încă au fost între cei-ce au strigat și răbștit asupra lui Iisus: Restignesce’l, restignesce’l! ci ḑic numai, că nemulțemirea este o semĕnță rea, din carea resar și cresc multe fapte rele pentru alții, dar chiar și pentru nemulțemitoriul însuși; pentru-că nemulțemitoriul perde iubirea și bunătatea binefăcătoriului, și prin acésta el însuși ’și turbură și ’și astupă isvorul, din care aveau sĕ-i curgă încă multe binefaceri, și se arétă și se dovedesce el însuși nevrednic de binefaceri în venitoriu desprețuind cele din trecut.

Mântuitoriule preabunule, dăruiesce-ne darul mulțemirei, pentru care am fericit astăḑi pre cel unul, carele s’a întors la Tine, mărind pre Dumneḑeu, căḑênd la picióre Tale cele preacurate și mulțemindu-Ți pentru mântuirea sa. Dar feresce-ne Dómne de tovarășii lui, cei nóuĕ nemulțemitori, de cari glasul Tĕu a întrebat atunci, și va întreba și altădată, colo înaintea dreptului Tĕu județ: „Dar cei nóuĕ unde sunt? Nu s’au aflat sĕ se întórcă, sĕ dea mărire lui Dumneḑeu pentru binele ce au priimit dela Dênsul?“ — Feresce-ne Dómne de pĕcatul nemulțemirei și ne’nvéță a striga cu David: Ce vom resplăti Domnului pentru tóte câte a dat nóuĕ! — și cu sântă biserica Ta: Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvêntăm, Tie ’*Ți mulțemim* Dómne. Amin!

XL. La Dumineca a treiḑecea după Rosalii.

„Încă una 'ți lipsesce: Tóte câte ai le vinde și le dă sĕracilor, și vei avé comóră în ceriu, și vină după mine!“ Luca 18, 22.

Un tinĕr avut — așa ne spune și acéstă sântă evangeliă dela Luca, precum ni-a spus nu cu mult mai nainte și cea dela Mateiu, — un tinĕr avut merge la Iisus și 'L întrébă ispitindu'L: „Învĕțătoriule bune, ce voiu face sĕ moștenesc viéța vecĭnică?“ Iisus, cunoscênd îndată fățăria și viclenia lui, căci în feluri și chipuri se perondau fariseii și cărturarii cu astfel de întrebări și ispitiri maliții6se, ca sĕ'L pótă prinde în cuvinte, — 'l întrébă: „Ce mĕ numesci bun? Nimeni nu este bun, fără numai unul Dumneḑeu“. Scii poruncile, — și Iisus i le repețesce pe scurt: sĕ nu curvesci, sĕ nu omori și celelalte, și la acésta réspunde omul: „Acestea tóte le am păzit din tinerețele mele.“ Eară Iisus 'i ḑice: „Încă una 'ți lipsesce: tóte câte ai le vinde și le dă sĕracilor, și vei avé comóră în ceriu; și vină după mine!“ El însă auḑind acestea, s'a întristat, căci era fórte avut. Eară Iisus, vĕḑênd că s'a întristat, a ḑis învĕțăceilor Sĕi și celorlalți de față: „Cât de anevoiă vor întra în împĕrăția lui Dumneḑeu cei ce au avuție! Mai lesne este cămilei a trece prin urechile acului, decât avutului a intra întru împĕrăția lui Dumneḑeu!“ Eară învețăceii și ceilalți, cari au auḑit cuvêntul acesta, au întrebat: „Cine dar se va putè mântuí?“ Ear Iisus a rĕspuns: „Cele-ce nu sunt cu putință la ómeni, sunt cu putință la Dumneḑeu“.

Așa ne istorisesce cele-ce le am auḑit aici sfântul evangelist Luca, aprópe cu aceleși cuvinte ca și Mateiu. La întrebarea omului, — la Mateiu se ḑice: tinĕrului — ce are sĕ facă pentru mântuirea sa? Domnul îl îndréptă a păzí poruncile, și rĕspunḑênd acela, că le păzesce din tinerețele sale, Iisus 'i observă, că cu tóte aceste 'i mai lipsesce una. Și ce ar fi aceea? Ca sĕ-și vindă averile, sĕ le împartă la sĕraci, și va avé comóră în ceriu, și sĕ vină după Dênsul. Ear tinĕrul, fiind fórte avut, se întristézĕ, și întristat se duce dela Christos, eară Christos ḑice cătră învĕțăcei cuvintele sciute despre cei avuți, și din cuvintele acestea atât de serióse ar puté deduce cineva, că celui avut 'i este aprópe cu neputință a întra întru împĕrăția lui Dumneḑeu. Dar nu este așa; ci Iisus, calea și adevĕrul și viéța, ne arétă și aici calea cea adevĕrată: cum adecă cele-ce nu sunt cu putință la ómeni, sunt cu putință la Dumneḑeu. Adecă cele-ce ómenilor par cu neputință, — a fi cineva avut și totuși a întra în împĕrăția lui Dumneḑeu, — este cu putință la Dumneḑeu, care ne arétă calea și modul de a împreuna aceste dóuĕ lucruri la părere cu neputință.

Așadară: „Ce voiu face, ca sĕ moștenesc viéța cea vecĭnică?“ — „Ține poruncile!“ „Le am ținut.“ — „Mai lipsesce una: Împarte avuțiile tale sĕracilor, și vină după mine!“ Cu acestea dóuĕ dar sĕ ne ocupăm, iubiților, în meditațiunea nóstră de astăḑi.

„Ține poruncile!“ — ḑice Christos tinĕrului, și „Ține poruncile!“ — 'ți ḑice, iubite creștine, și ție și tuturor credincioșilor Sĕi; căci pentru mântuirea nóstră din robia pĕcatului și ducerea nóstră în împĕrăția lui Dumneḑeu a venit în lume și s'a născut om cel-ce este născut din Tatăl mainainte de toți vecii. Ear checa, cu carea ni se deschid și nóuĕ porțile impĕrației lui Dumneḑeu, este din partea Tatălui

ceresc *grația* darului celui nemărginit spre noi, ear din partea nóstră *credința și faptele bune*, séu cu alte cuvinte: ținerea și împlinirea poruncilor. De aceea Christos îndréptă pre tinérul avut, ca vrênd sĕ dobândéscă fericirea cea vecínică, sĕ țină poruncile, va sĕ dică sĕ facă aceea, ce fac toți ómenii de bine. Căci a ține poruncile lui Dumnedeu, este o *datorință obștéscă* a tuturor ómenilor din lume: avuți și sĕraci, bĕtrâni și tineri, mari și mici. A ține poruncile lui Dumnedeu ne impune nu numai iubirea lui Dumnedeu, ci și a deaprópelui; căci décă eu voiu face bine deaprópelui meu, óre nu sum în drept a ascepta și a cere chiar, ca și el sĕ-mi facă bine mie? Și chiar décă el mi-ar resplăti binele cu rĕu, eu însă așĭ urma și mai departe a-i face lui bine, așĭ fi eu mai puțin fericit, decât décă i-așĭ fi resplătit rĕul tot cu rĕu? Din contră. Eu sum fericit, căci am împlinit cuvêntul lui Christos: „Iubiți pre vrăjmașii vostri, faceți bine celor-ce vĕ fac vóuĕ rĕu!“ Și astfel inima mea e liniscită, consciința mea odichnesce întru Dumnedeu, ale cărui porunci le am păzit! Și din contră décă voiu face rĕu celui-ce nu mi-a făcut mie rĕu, séu chiar și celui-ce mi-a făcut, nu voiu avé sĕ mĕ tem iérĕ de rĕu și din partea lui? Așadar chiar și iubirea propriă îmi este îndemn, a ține poruncile lui Dumnedeu; căci acelea 'mi sunt date spre binele meu, spre fericirea mea. Chiar și păgânii, cari nu cunosceau legea lui Dumnedeu, pedepsiau pre furii, pre înșelătorii, pre ucigașii, pre perjurii și alți făcători de rele, pentru că aveau legea lui Dumnedeu scrisă de însuși Creatorul, nu pe tablele legei, ci pe tablele inimilor lor. Așadar a ține legea și poruncile lui Dumnedeu, este o datorință obștéscă a tuturor ómenilor. Țĭnut'a tinérul din evangeliă, — căci și Matciu și Marcu 'l numesc tinĕr — țĭnut'a el tóte poruncile acestea din tinerețele sale?

va scí Cel-ce scie tóte; destul, că precum spune Marcu, lui Christos i-a plăcut rĕspunsul lui. „Eară Iisus,“ — dice — „căutând spre dênsul, l'a iubit pre el și i-a dis lui: „Una 'ți lipsesce“ (Marcu 10, 21), și celelalte, precum am audit. La Mateiu (19, 20) mai spune, ceea-ce la Marcu și Luca nu se găsesce, că tinérul însuși a întrebat pre Iisus, ce-i mai lipsesce? — și așa Iisus i-a arĕtat calea cea mai înaltă, ce avea sĕ o facă, ca adecă dela trépta a dóua, a *împlinirei datoriței*, a păzirei poruncilor, sĕ urce și la trépta a treia, *trépta perfecțiunei* séu *desevêrșirei*. „De voiesci se fii *desevêrșit*“, se dice la Mateiu, eară la Marcu și Luca: „Încă una 'ți lipsesce!“ Și ce e acésta una, carea 'i mai lipsesce? „Tóte câte ai le vinde“ — 'i dice Iisus — „și le dă sĕracilor, și vei avé comóră în ceriu, și vină după mine!“ Mulți sunt chiămați, a urma lui Christos, dar puțini aleși, adecă în stare a se lăpĕda de sine și a se alipí de Dênsul. Acésta e, precum am dis, *trépta perfecțiunei*. Dar eată, aici, de trépta cea de sus se poticnesce tinérul și cade. Și carea e pedeca, ce i se pune în drum de n'o póte trece? Avuția, secréta de avuție, după carea se sbuciumă ómenii mai mult în lume! „Eară el“ — dice evangelia — „audind acestea s'a întristat, că era bogat fórte.“ Tótă avuția mea sĕ o dau sĕracilor? — va fi cugetat el întru sine — audi colo, și nici nu o parte, ci tótă. Dar eu cu ce sĕ trăiesc? Cum sĕ-mi las eu moșiile, turmele, bănetul, familia, prietinii? Dice, că voiu avé comóră în ceriu. Dór încă n'am murit, din contra de aici încolo am sĕ trăiesc. Nu se póte! Facă-o cine va puté, eu nu pot! Și încă sĕ merg după Dênsul, dice Messia! Bine ar fi, frumos ar fi, folositoriu ar fi, ca sĕ stai și sĕ umblii totdeuna împreună cu Dênsul, sĕ asculți deapururea învĕțăturile Lui cele fără sémĕn și sĕ vedi minunile Lui cele dumnedeesci. Dar apoi totuși sĕ'ți

dai tu din mână tótă moștenirea ta, tótă agonisita ta, sĕ schimbi avuția cu sĕrăcia, căci El n'are unde sĕ-și plece capul: nu, nu se póte! Astfel vedi că judecă tinĕrul și se duce mâchnit dela Christos; i se pare că prea mult i se cere. Și atunci dice Domnul cuvêntul cel greu despre cei bogați, cuvêntul, de care chiar și învĕțăceii și cei mai de aprópe ai lui Christos se spariă, — cuvêntul, cât de anevoiă vor întra cei bogați întru împĕrăția lui Dumnedeu, și că mai curênd va întra cămila prin urechile acului, decât bogatul întru împĕrăția lui Dumnedeu. Ear la întrebarea lor, că așadar cine se va puté mântuí? Christos îi mângăiă, că cele-ce nu sunt cu putință la ómeni, sunt cu putință la Dumnedeu! O tinĕrule, te-ai prea grăbit, te-ai prea încredut în puterile tale, când ai dis, că tóte poruncile lui Dumnedeu le ai păzit din junetea ta; și acum când Domnul 'ți demandă, sĕ 'ți vindi averile, sĕ le dai sĕracilor și sĕ-i urmezi Lui, deodată ca praful de suflarea vêntului a perit bucuria ta și ca o ceață grea se pune mâchnirea pe inima ta! Da, tu ții poruncile lui Dumnedeu pănăcând sunt ușóre; dar îndată ce ți-se dice: Încă o tréptă, încă o încordare pănă 'n culme, încă o jertfă pănă la perfecțiune, îndată curagiul tĕu s'a dus, și tu plecând aripile cadi îndĕrĕpt în sferele obicĭnuite ale omenimei! Căci n'ai cunoscut și n'ai simțit, că décă Christos te chiamă după Dênsul, și tu nu priimesci, ci te duci mâchnit dela Dênsul, tu însuți te mărturisesci neapt, nematur, nevrednic de apostolia Lui? Eată acesti Galilieni, cari după cuvêntul lui Petru tóte ale lor le au lăsat: și casă și masă, și luntre și mréjă, încă și tată și mamă, și au urmat Lui!Ești tu mai puțin decât dênșii? Cu cuvêntul mai mult, dar cu fapta mai puțin! O tinĕrule, dar cum se întemeia pe pământ împĕrăția lui Christos, carea nu este din

lumea acésta, décă nu erau acesti doispredece, afară de unul, fiiul perdărei, cari se ducă vestirea evangeliei în tot pământul? O tinĕrule, nu sciiai tu, că dela acesti doispredece se cerea mai mult, chiar și decât a cerut Christos dela tine? Ție ți s'a cerut numai abdicerea de avuțiă, acestora, după însuși esemplul Mântuitoriului, chiar și viéța. Și o au dat, iubiților, fără împrotivire, fără cârtire! Și precum ei, așa și următorii lor, și se duceau cetele credincioșilor lui Christos, bărbați, femei, ca la un ospeț, la mórte pentru Christos; și un istoriograf bisericesc dice, că sângele martirilor séu mucenicilor a fost sĕmênța lățirei creștinismului. Și apoi pănă în dilele nóstre câți archierei și preoți, câți boieri și înalți funcționari, câți ómeni avuți și mariți, chiar și împĕrați și împĕrătese, și-au dat averile la sĕraci și ei s'au dat sĕrăciei ceii de bună voiă, ba s'au pogorît din palaturi și chiar de pe tronuri împĕrătesci la josimea servițiului omenimei, după esemplul Fiiului omului, carele n'a venit ca sĕ I se servéscă Lui, ci ca sĕ servéscă El și sĕ-și dee sufletul Sĕu rescumpĕrare pentru mulți!

Dar sĕ încheiăm, iubiților, cu acésta și sĕ rugăm pre Domnul cerului și al pământului și al tuturor celor-ce sunt în ceriu și pe pământ, vĕdute și nevĕdute, ca sĕ ne întăréscă cu darul Sĕu, a împlini cu credință, cu bucuriă, nu fără voiă, nu de silă, nu cu cârtire sfintele lui porunci. Ear când ne va chiăma la astfel de datorințe, sĕ nu cădem cu inima, ci sĕ fim gata a plini și acea *una,* ce ni-ar mai lipsí; căci tot ce vom crede că perdem pe pământ, vom afla în ceriu, în casa fericirei ceii fără de sfêrșit, unde vom afla ceea-ce ochiul n'a vĕdut, și urechia n'a audit și la inima omului nu s'a suit. (I. Cor. 2, 9.). Că a Lui este mărirea, cinstea, închinăciunea și mare cuviința: a Tatălui și a Fiiului și a sântului Duch. Amin!

XLI. La Dumineca a treidecișiuna după Rosalii.

Și Iisus a dis lui: Vedi! credința ta te-a mântuit".

Luca 18, 42.

Cu puțin înainte de mântuitórea Sa patimă și mórte apropiindu-se Iisus de Ierichon, oraș între Ierusalim și riul Iordanului, ședea lângă cale un om orb și cerșia. Audind el, că trece pe drum mulțime de popor, întrebà, ce e? și înțelegênd că trece pe acolo Iisus Nazareneanul, începe a striga: „Iisuse, fiiul lui David, miluiesce-mĕ!" Cei-ce treceau înainte, l'au certat sĕ tacă, eară el mult mai vêrtos striga: „Fiiul lui David, miluiesce-mĕ!" Iisus stă pe loc și demandă sĕ'l aducă la Dênsul, și apropiindu-se el, l'a întrebat, ce voiesce sĕ-i facă? El a dis: „Dómne, se vĕd." Atunci i-a dis Iisus: „Vedi! Credința ta te-a mântuit!" Și îndată a vĕdut cel fost orb, și a mers după Iisus mărind pre Dumnedeu. Și tot poporul vĕdênd, a dat laudă lui Dumnedeu.

Și aici, iubiților creștini, darul lui Dumnedeu și credința cea tare și fără șovăire a omului lucrézĕ minunea, precum am audit din sfintele evangelii ale dilelor, care le am percurs până acum. Căci și credința acestui nefericit, care la urmă a devenit atât de fericit, ni se arétă tare și neclătită, ca și órecând credința Cananeencei, a cărei fiică zăcea greu bolnavă acasă. Acceea striga după Iisus sĕ tămăduiască pre fiica ei, dar Iisus 'i puse pe probă credința. Strigă a dóua și a treia óră, pănăcând în fine Iisus laudă credința ei, vindecă și însănătoșézĕ pre fiica ei numai cu cuvêntul, fără de a o atinge barem cu mâna Sa și chiar fără a o vedé. Așa și aici. Un biet de om orb șede

lângă drum și cerșesce dela trecători. Audind sgomot mare pe drum, întrébă ce este? Și audind că trece pe aici Iisus Nazareneanul, îndată începe a striga spre Dênsul: „Iisuse, fiiul lui David, miluiesce-mĕ!" Fiiul lui David! dice, căci acésta era pe acel timp credința obștéscă a poporului evreesc, că Messia, care va vení în lume, va fi din neamul lui David și va restaura împĕrăția lui David întru tótă puterea și frumsețea și strălucirea, ce o a avut pe timpul acestui împĕrat proroc și psalmist. Cei-ce mergeau în fruntea mulțimei, cértă pre orbul sĕ tacă, eară el cu mult mai vêrtos strigă: „Fiiul lui David, miluiesce-mĕ!" Așa, iubiților, unii din mulțime 'l cértă sĕ tacă; alții, de 'l aud, de nu'l aud, trec înainte; dar Tu preabunule, chipul mărirei și îndurărei Tatălui, carele Te-a trămis, Tu nu treci cu vederea nici pre acest mic, pre care 'l numesci frate al Tĕu; Tu vedi pre nefericitul orb, și prin tot sgomotul, ce'l face mulțimea, audi glasul lui cel dureros, Te opresci și demandi, a se aduce omul înainta Ta. Ce vrei omule? Pentru ce mĕ chiămi? „Dómne, se vĕd." „Vedi! Credința ta te-a mântuit!" Și se descéptă omul ca unul, care a eșit din întunecimea mormêntului la lumina dilei, — „și îndată a vĕdut." Și acum eată de nou puterea credinței! Cel-ce i-a dat vederea, acela e Iisus, și fostul orb se ia după Dênsul, mulțemind lui Dumnedeu; și tot poporul, vĕdênd minunea ce se făcuse aici, în lumina dilei, în mijlocul drumului, în fața mulțimei, ce urma lui Iisus, dă laudă lui Dumnedeu. Și noi cei de aici ne alăturăm la rugăciunea lor de mulțemită și de laudă. Căci décă undeva, cată și aici timpul și locul a cânta: „Mărire Tie, celui-ce ni-ai arĕtat nóuĕ *lumină!*"

Deci dar credință și iér credință! — acésta este mainte de tóte, ce cere Iisus dela credincioșii Sĕi: „Vedi; credința ta te-a mântuit!" dice acestui orb,

– căci credința făcuse pre orbul de lângă drum a striga cătră Iisus: Miluiesce-mĕ! și a nu înceta cu strigarea nici când unii din mulțime 'l certau sĕ tacă. Credința face pre Samarineni se învite pre Christos, se între în cetatea lor; credința pre cel fost orb din nascere, ca sĕ se închine lui Christos, Fiiului lui Dumneḑeu, când 'L află în biserică; credința pre apostolii, a-și lăsa luntrile și mrejile, a urma lui Christos, și a se face din vênători de pesci vênători de ómeni; credința pre sutașul din Capernaum, ca sĕ ascepte dela Iisus vindecarea feciorului sĕu, fără barem de a'l fi vĕḑut, și altele multe și nenumĕrate, cari probéză acésta.

Rĕmâne acum, ca sĕ vedem și alte lucruri, ce se arĕtară la acéstă vindecare minunată. „Tot poporul," – ḑice evangelia — „vĕḑênd, a dat laudă lui Dumneḑeu." Au vĕḑut minunea, au vĕḑut bucuria celui vindecat, și s'au bucurat și ei toți împreună cu dênsul. Și ce se arétă întru acéstă bucuriă, când ne bucurăm împreună cu cei-ce se bucură, și plângem impreună cu cei-ce plâng? Se arétă că 'i iubim, căci atunci bucuria lor este și a nóstră și iérăși întristarea lor e și întristarea nóstră. Eată dar manifestarea bucuriei mulțimei: toți se bucură împreună cu cel unul, care s'a împărtășit de grația lui Dumneḑeu prin Iisus Christos. Și așa fac toți, precum vĕd că face orbul cel vindecat: toți împreună dau laudă și mărire lui Dumneḑeu. Dar ce face orbul cel tămăduit? Lui i se parea puțin a sta pe loc și astfel a mări pre Dumneḑeu: lui 'i ḑice inima, sĕ se alăture și el lângă mulțime, sĕ se lipéscă și el de acest „fiiu al lui David", sĕ asculte și el împreună cu ceilalți vestirea evangeliei, sĕ védă și el împreună cu ei minunile Lui și sĕ vestéscă și el vindecarea cea minunată, ce i-a făcut'o Iisus; pe scurt: a se face și el apostol al

Mântuitoriului celui mult îndurat, carele nici pre el, orbul de lângă drum, nu l'a trecut cu vederea. În adevĕr minunat lucru: orbii vĕd măririle lui Dumneḑeu, ear mulți din cei cu ochi nu le vĕd, nu le înțeleg, séu de le și înțeleg, nu *vor* sĕ le înțelégă! Căci așa era sĕ se plinéscă cuvêntul Domnului, carele ḑice la Ev. Mateiu cap 11, vers 25: „Mărturisescu-mĕ Ție Părinte, Dómne al cerului și al pămêntului, că ai ascuns acestea de cătră cei înțelepți și înțelegători, și le ai descoperit pruncilor".

Însă nu era sĕ fiă nici chiar păharul acestei nevinovate bucurii scutit cu totul de o picătură de amărâciune a neajunsurilor omenesci Cei-ce mergeau în fruntea mulțimei, audind pre orbul strigând cătră Iisus sĕ'l miluéscă, 'l dojeniau sĕ tacă. Și deși nu se póte deduce de aici, că lor nu li-ar fi fost milă de el séu că ei n'ar fi dorit vindecarea lui, totuși trebue sĕ observăm, că nu convine cu datorințele iubirei deaprópelui, ca sĕ opresci pre cel necăjit a-și vĕrsa tânguirile sale cătra acela, dela care ascéptă ajutoriu. Ci în loc de a'l dojení sĕ tacă, mai vêrtos era datorința lor a duce pre sirmanul orb la Christos séu a spune Lui, că aici lângă drum șede un om orb și cere ajutoriu dela Dênsul. Esemplu aveau pre apostolii, cari rugară pre Christos sĕ-I fiă aminte de muierea cananeéncă, carea striga cătră Dênsul, cerêndu-I ajutoriu pentru fiica sa cea bolnavă. „Sloboḑesce-o pre ea" — 'L rugau — că strigă în urma nóstră." — Așa, creștini iubiți, pre cei-ce vor sĕ vină la Christos sĕ nu-i oprim, sĕ nu-i împedecăm, ci după putință sĕ-i ajutăm, căci însuși a ḑis Preabunul: „Pre cel-ce vine la mine, nu'l voiu scóte afară." (Ioan 6, 37). Și iérăși: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și eu vĕ voiu odichní pre voi." (Mateiu 11, 23). Căci El e odichna cea adevĕ-

rată a sufletelor nóstre, și doftorul cel dumnedeesc, trămis dela Tatăl, după cuvêntul dreptului Simeon, „lumină spre descoperirea neamurilor“.

Luminézã Dómne și ochii sufletelor nóstre, precum Fiiul Tĕu, Domnul nostru Iisus Christos, a luminat ochii orbului de lângă drumul spre Ierichon, ca sĕ vedem mântuirea Ta trămisă nóue printr'ênsul, și sĕ-i urmăm Lui, precum i-a urmat acest orb vindecat, mărindu-Te și lăudându-Te pre Tine, cel-ce locuiesci întru lumina cea neapropiată și ești închinat și mărit împreună cu unul-născut fiiul Teu și cu preasfântul și bunul și de viéță făcătoriul Teu Duch. Amin!

XLII. La Dumineca a treidecișidóua după Rosalii.

„Astădi s'a făcut mântuire casei acesteia, pentru-că și acesta fiiul lui Avraam este“. Luca 19, 9.

O icónă de tot drăgălașă și îmbucurătóre ne zugrăvesce sânta evangeliă de astădi; veniți sĕ o privim!

Iisus trece prin Ierichon, și ací locuia un om, anume Zacheiu, care era maimarele vameșilor, adecă al strîngătorilor de dări și vămi, și era om avut. Acesta doria sĕ védă pre Iisus, dar nu putea pentru poporul, ce 'l încungiura, căci era mic de stat. Și așa alergând înainte s'a suit într'un smochin, ca sĕ'L védă, căci pe acolo avea sĕ trécă. Iisus trecênd pe acolo, îl vede și-i dice: „Zachee, grăbesce de te pogóră, că astădi în casa ta mi-se cade sĕ mân.“ Și s'a pogorît Zacheiu cu grabă și l'a priimit cu bucuriă. Și toți cârtiau, că a întrat Iisus se mână la un om pĕcătos, căci așa țineau Evreii pre vameșii. Eară Zacheiu stând a dis cătră Iisus: „Eată jumĕtate din avuția mea Dómne dau sĕracilor, și de am asuprit pre cineva cu ceva, întorc înpătrat.“ Dis'a Iisus lui: „Astădi s'a făcut mântuire casei acesteia, pentru-că și acesta fiiul lui Avraam este. Că a venit fiiul omenesc sĕ caute și sĕ mântuiéscă pre cel-ce era perit“.

Acésta transpusă în puține cuvinte, e icóna, ce ni-o presentézã sântul apostol și evangelist Luca, care după vechia tradițiune bisericéscă a fost de arta sa pictor. Ea ne arétă prin semne visibile lupta internă, ce se petrece aici într'un suflet omenesc *doritoriu* de mântuire, care apoi și *caută* și în fine și *află* mântuirea dorită.

Zacheiu, maimarele vameşilor, a auḑit şi el de minunile lui Iisus Nazareneanul, dar n'a vĕḑut nici una din acelea, şi nu cunósce pre făptuitoriul; dar cele-ce a auḑit dela alţii născuseră într'ênsul dorinţa, de a vedé şi în faţă pre cel-ce sevêrşesce atâtea minuni. Acéstă dorinţă este deja prima raḑă a *graţiei dumneḑeesci;* căci de ce nu te interesezi, nu doresci nici se cunosci. Zacheiu dar *doresce* se védă pre Iisus, şi eată dorinţa acésta în scurt timp avea sĕ se şi împlinéscă. Căci odată se auḑi, că Iisus are sĕ trécă prin Ierichon, şi eată şi dorita ocasiune a'L vedé. Dar óre cum? Iisus în călĕtoriile Sale mai totdeuna e însoţit de mulţime de popor, Zacheiu e mic de stat, de nu'L póte vedé preste capetele mulţimei; alérgă dar înainte şi se suie într'un smochin, pe unde avea se trécă Iisus. Iisus ajunge la locul acela, şi Zacheiu 'L vede; dar, o graţiă dumneḑeéscă! când ai lipsit tu vr'odată dela cel-ce te-a căutat şi te-a dorit? — *şi Iisus 'l vede pre el.* „Zacheie, grăbesce de te pogóră, căci astăḑi în casa ta mi-se cade se rĕmân!“ Glas din ceriu i se pare lui, celui din smochin, acest glas de jos dela pământ. „De unde mie acésta?“ — ḑice şi el ca órecând Elisaveta cătră Maria — „de unde mie acésta, ca sĕ vină Domnul meu la mine?“ Eu osânditul de cătră popor, eu pĕcătosul, eu netrebnicul şi nevrednicul, pe care mĕ'ncungiură cât pe colo archiereii şi preoţii, fariseii şi cărturarii poporului meu, eu sĕ fiu vrednic, a întra astăḑi Messia în casa mea? Realitate e, ori e numai un sunet retăcit ce aud? Eu sum cel chiămat pe nume, ori dóră altul, ce pórtă tot acest nume? Eu sum singur aici în smochin, şi Domnul ḑice „pogóră!“ Da, eu sum şi am sĕ priimesc astăḑi pre Iisus în casa mea! Zacheie, astăḑi s'a plinit dorinţa ta: ai vĕḑut pre Iisus! Dar ai priimit dela Dumneḑeu mai mult decât ai cerut şi chiar decât ai dorit: cu

abundanţă se varsă darul lui Dumneḑeu preste tine! Viéţa ta a ajuns la punctul acela fericit, care Iisus l'a numit *renascere prin apă şi prin duch!* Tu de aḑi înainte nu mai eşti Zacheiu *vameşul,* ci eşti Zacheiu *învĕţăcelul lui Iisus!*

Zacheiu a dorit sĕ védă pre Iisus, şi L'a vĕḑut; *L'a căutat şi L'a aflat:* Iisus se află în casa lui. Toţi cârtesc, că Iisus a întrat se mână în casa unui pĕcătos; dar ei nu sciu, ce schimbare, ce întórcere a lucrat darul lui Dumneḑeu în inima acestui „pĕcătos“. Ascultaţi şi apoi judecaţi. Zacheiu priimesce pre Iisus plin de bucuriă în casa sa, şi ca cel-ce abundéză de bucuriă, stă înaintea lui Iisus şi ḑice: „Eată jumĕtate avuţia mea Dómne dau sĕracilor, şi de am asuprit pre cineva cu ceva, întorc împătrat!“ Unde sunteţi cârtitorilor, cari huliaţi pre Iisus, că a întrat în casa unui pĕcătos? Veniţi şi ascultaţi acum *mărturisirea* acelui pĕcătos. Şi nu mărturisire de silă, de poruncélă séu de interes, ci din cea mai curată şi liberă voiă, după cuvêntul scripturei, din prisosinţa inimei. Eată jertfa cea de bună voiă a celui-ce se pocăiesce şi doresce mântuirea sa! Ea se înalţă ca tămâia spre cer, este bine primită înaintea lui Dumneḑeu, şi Fiiul comunică Tatălui: Astăḑi se făcù mântuire casei acesteia! Zacheie, tu ai dorit se veḑi pre Iisus; étă l'ai vĕḑut, l'ai auḑit, l'ai primit ca óspe în casa ta; Dumneḑeu ţi-a dat mai mult decât ai îndrăsnit a-I cere tu. Astfel se arétă harul lui Dumneḑeu în cele mai felurite moduri asupra tuturor celor doritori şi rugători de mântuire. Pre fiiul perdut numai estrema lipsă: fómea şi golătatea: căci mâncă, ḑice Christos, alăturea cu porcii la rădĕcinile, ce scormoniau aceia din pământ, — numai lipsa estremă, ḑic, 'l aduse a-şi vení în fire şi a se descepta din noroiul pĕcatelor, în care zăcea. „Câţi argaţi ai tatălui meu“, strigă el întru durerea sa —

„și toți se satură de pâne, eară eu fiiul mor de fóme!“ și se rădică dela pământ și strigă că se va întórce la tatăl seu. Aici dar *miseria,* lipsa, durerea, întristarea a lucrat pocăința; la Zacheiu dincontră *bucuria,* bucuria cea sântă, că s'a învrednicit a adăpostì în casa sa pre Messia cel prevestit de proroci. Căci au nu era și el fiiul lui Avraam? Au nu-i resunaseră și lui prorociile prorocilor? Au nu ținea și el legea și așezămintele lui Moise? Adevĕrat, că diregătoria lui de maimare al vameșilor îl înstrăinase încâtva de cătră popor, ba'l încărcase chiar cu mănià, ură și dispreț din partea lui, — „cărtiau — dice — toți, căci Iisus la un om pĕcătos a întrat se găzduéscă“. Ear glasul Domnului îi dice cuvêntul cel fericitoriu, care face sĕ amuțéscă tóte glasurile contrare: „Astădi se făcù mântuire casei acesteia, pentru-că și acesta fiiul lui Avraam este“. Eată cărtitorilor, la cine a întrat Iisus! Pĕcătos e acela, care de bucuria priimirei lui Iisus jumĕtate din avuția sa o dă sĕracilor, și de a asuprit pre cineva cu ceva întórce împătrat? Străin e acela, pre care cel mai mare decât Avraam îl numesce fiiul lui Avraam? Voi, cărtitorilor, prin cărtirile vóstre ați fi mănat pre Zacheiu tot mai departe și mai departe spre înstrăinare, până când în fine v'ar fi întors cu totul dosul și s'ar fi perdut în noianul celor perduți. — Iisus prin neasemenata sa bunătate și iubire de ómeni l'a făcut, ca vesel se întórcă fața sa spre sórele cel dulce, ce resărise deodată asupra casei lui. O pocăință atât de mare, atât de curată nici nu putea sĕ nu afle ascultare, priimire și iertare. „Acéstă muiere, dice Christos despre cea pĕcătósă, carea vĕrsase mirul cel prețios preste dumnedeescul Lui crescet și cu pĕrul capului seu stersese piciórele lui cele preacurate, — acéstă muiere, dice, *mult* a iubit, pentru aceea iértă-i-se ei pĕcatele ei cele *multe!* Căci dóra nu trebue sănĕtoșilor doftor, ci bolnavilor, și dór fiiul omului pentru aceea a venit, ca se caute și se mântuéscă pre cel-ce era perdut. El, cunoscătoriul inimilor, cunoscea internul lui Zacheiu, și vedea, cum se luptă într'ênsul credința și necredința; nu mai lipsia decât ca Iisus sĕ-'i tindă mâna sa și sĕ-'l scótă, ca óre-când pre Petru, din valurile mărei și sĕ-'l pună pe pământ uscat. Când Iisus s'a oferit lui Zacheiu, că astădi în casa lui are se rĕmână, cumpĕna acestuia a plecat deja spre credință, și când Iisus a întrat în casa lui, eată și mărturisirea lui, și încă fără întrebare, fără provocare: „Jumĕtate din avuția mea, Dómne, dau sĕracilor, și de am asuprit pre cineva cu ceva, întorc împătrat“. Adecă: Sciu Dómne și mărturisesc, că sum mult greșit, mult pĕcătos; dar întrarea ta în casa mea mĕ face a spera, că pĕcatele mele se vor ierta și că nu trebue sĕ desperez de mântuirea mea. Zacheie, tu ai dorit, ai căutat mântuirea, étă-o! „Astădi se făcù mântuire casei acesteia!“ Cărtitorilor, sciți acum, pentru-ce a întrat Iisus în casa lui Zacheiu, a unui pĕcătos? Sciți pentru-ce păstorul cel bun a lăsat cele nouĕdeci și nouĕ de oi singure și a umblat după cea una rĕtăcită? Și eată o a aflat și o a dus îndĕrĕpt în staulul turmei sale!

Iubiților creștini! Sper că înțelegeți acum, pentru-ce am numit acéstă sântă evangeliă o icónă drăgălașă și înălțătóre de inimă. Pentru-că în ea se cuprinde modul cel minunat al pocăinței: *Tu o doresci, și Dumnedeu ți ajută a o și plini.* Adu-ți aminte și tu ca Zacheiu, că multe sunt greșelele tale, pĕcatele tale; dar mai mare decât tóte pĕcatele tale este îndurarea lui Dumnedeu. Și décă și tu, iubitul meu frate, vei dorí, ca Zacheiu, sĕ vedi pre Iisus, și te vei suí ca acesta într'un smochin, adecă te vei rădica preste patimile pământesci, și tu vei audi glasul lui: Grăbesce de te

pogóră, că astădi în casa ta mi-se cade sĕ remân. Şi dócă şi tu, ca acela, îl vei priimi bucurându-te şi vei lăpeda dela tine tótă necurăţia şi nedreptatea, ce ţi-o adună pĕcatul, care, după cuvêntul scripturei, s'a îngreuiat ca o sarcină grea preste tine, atunci şi tu te vei învrednicí a audí ca dênsul: Astădi se făcù mântuire casei acestui suflet, căci şi acesta fiiul lui Avraam este; că a venit Fiiul omului se caute şi se mântuiéscă pre cel-ce era perdut. Amin!

XLIII. La Dumineca înaintea Nascerei lui Christos.

„Şi vei nasce fiiiu, şi vei chiĕma numele lui Iisus, că acesta va mântui pre poporul seu de pĕcatele lor“.

Mateiu 1, 21.

Nóptea a trecut şi ḑiua se apropiă. Departe spre rĕsărit se ivesce roşéţa aceea lină a cerului, ce o numim auroră, şi aceea ne vestesce, că preste puţin se va arĕta sórele, care luminézĕ lumea. Acéstă auroră înainte de venirea lui Christos, sórele dreptăţii, o închipuiá deja Dumineca trecută, carea biserica o numesce *„Dumineca sfinţilor strămoşi“*, serbând într'ênsa pomenirea tuturor sfinţilor şi drepţilor din legea vechiă; dar şi mai deaprópe ni o închipuesce Dumineca de astădi a *sfinţilor părinţi,* când s. evangeliă dela Mateiu ne vestesce deja *„cartea neamului“*, carea neam învrednicit astădi a o audí şi noi cei întruniţi aici în casa Domnului. Cu cuvêntul „cartea neamului“ începe sântul evangelist Mateiu evangelia, ce pórtă numele lui, şi numai după-ce arétă unul câte unul cele patruspreḑece neamuri dela Avraam până la David, şi alte patruspreḑece dela David până la robia Vavilonului, „mutarea la Vavilon“, şi încă odată patruspreḑece neamuri dela robia Vavilonului până la Christos, numai acum începe istoria nascerei lui Christos. Pentru-că scopul evangelistului cu acest fel de început a fost, ca sĕ arete poporului seu evreesc, şi tuturor credincioşilor, cari după timp vor cetí evangelia sa, că nascerea lui Christos n'a fóst un ce întêmplătoriu, nici un ce obicĕinuit şi de tóte ḑilele, ci realisarea *svatului celui vecĕnic dumneḑeesc*, a trămite „mântuire poporului seu“ şi printr'ênsul la tot neamul omenesc.

Și precum sântul evangelist Mateiu, așa și buna nóstră maică biserica ne trămite înainte vesela și preavesela soliă, că Domnul cel prevestit de proroci cu veacuri înainte, étă aprópe este. Și precum pruncii se bucură când vine „Crăciunul“, și învață pe întrecute cântări bisericesci și colinde strămoșesci pentru întimpinarea lui, căci presimt, că fiiul lui Dumnedeu, care s'a născut în Vitleem, și lor, la toți și la tóte, le va aduce câte ceva din cele-ce doresc ei, așa și noi cei mari ne bucurăm, când audim sânta evangeliă cu „cartea neamului“, căci aceea ne spune, că preste câteva dile avem se sĕrbăm *nascerea lui Christos.*

Căci așa a fost voia Ta, Părinte ceresc, ca unulnăscut fiiul Teu, carele este de veci în sinurile Tale cele părintesci, la plinirea vremei se iee trup omenesc, sĕ se nască pe pământ, se vestéscă ómenilor mântuirea de pĕcatul strămoșesc și de robia diavolului și sĕ și sĕvîrșéscă acéstă mântuire prin cuvêntul seu cel dumnedeesc, prin minunile sale cele preamărite, prin rescumpĕrarea de sub pecat, blăstĕm și mórte a tot neamul omenesc cu versarea pe cruce a sângelui seu celui preacurat.

Evangelistul Luca ne spune, că în luna a șésea a fost trămis dela Dumnedeu archangelul Gavriil la binecuvêntata fecióră Maria din Nazaret, și salutându-o: Bucură-te ceea-ce esti plină de dar, Domnul e cu tine! i-a vestit, că ea prin umbrirea Duchului sânt va nasce fiiu și va chiăma numele lui Iisus, — că acela va fi mare și se va chiăma fiiul celui Preaînalt, — că-i va da lui Domnul Dumnedeu scaunul lui David tătâne-seu, și va împĕrăți preste casa lui Iacob în veci, și împĕrăției lui nu va fi sfêrșit“.

Și étă minunata bunăvestire s'a împlinit acum! Căci Maria, ne spune acum s. evangelist Mateiu, logodită fiind cu Iosif din neamul lui David, și acesta

cunoscênd că aprópe este timpul nascerei ei, voia se o lase pe ascuns; dar îngerul Domnului s'a aretat lui în vis și l'a îmbărbătat, ca sĕ nu se témă a lua muiere pre Maria logodnica sa, căci ceea-ce vede la dênsa, dela Dumnedeu este; „și va nasce, dice, fiiu și va chiăma numele lui Iisus, că acesta va mântuí pre poporul seu de pĕcatele lor“. Și a făcut Iosif precum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat pre muierea sa; și aceea la timpul seu a născut pre fiiul seu cel întâiu-născut, séu după limba evreéscă póte fi și unul-născut, și a pus numele lui *Iisus.* Căci cuvêntul Iisus însemnéză „mântuitoriu“, și de-și numele acesta 'l aflăm în testamentul vechiu mai de multe-ori, precum: Iisus fiiul lui Navi, Iisus fiiul lui Sirach ș. a., totuși *unul este Iisus* mântuitoriul lumei, și acestuia singur ne închinăm, lui Iisus Christos, fiiului lui Dumnedeu, eri și adi și aceluiași în veci!

Avênd dar însciințare din evangelia dilei, precum și din cântările și rugăciunile Înaintepărsnuirei, că preste câteva dile vom avé se prăsnuim nascerea cea după trup a Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos, veniți sĕ ne pregătim, creștini iubiți, cum sĕ priimim mai cu bunăcuviință pre pruncul cel dumnedeesc, pre carele Tatăl l'a trămis pe pământ pentru mântuirea nóstră și a tuturor ómenilor. De sigur e un obiceiu frumos și vrednic de laudă, ce ni-a remas nóuĕ celor de astădi dela părinții nostri și lor iéră dela părinții lor din neam în neam, ca asupra sĕrbătorilor celor mari de preste an sĕ înnoim, sĕ curățim și sĕ întregim casele, vasele și vestmintele nóstre, ca se ne presentăm atât în casa lui Dumnedeu, cât și în casele și societățile nóstre omenesci gătiți de prasnic. Este bun obiceiul acesta și vrednic de laudă, décă și încât rĕmâne între marginile modestiei și simplității creștinesci; dar óre de ajuns e acest mod de

pregătire? Nu, iubiților, nu e de ajuns; ci deapururea se cuvine să ne aducem aminte, că omul este compus din suflet și din trup, că partea neasemănat mai mare, superióră, mai scumpă și mai bună a ființei nóstre este sufletul cel nemuritoriu, și că datori suntem și aici, a da sufletului întâietatea datorită lui, — mai întâiu împărăția lui Dumnedeu și dreptatea lui, și apoi celelalte tóte ni se vor adauge, — dice fiiul lui Dumnedeu, a cărui nascere după trup ne pregătim a o serba preste puține dile. Postul și rugăciunea, căutarea casei lui Dumnedeu, cetirea și cântarea cea evlaviósă, carea înalță inimile spre cer și cele ceresci, mărturisirea și pocăința, împărtășirea cu sfintele Taine, milostivirea și îndurarea spre cei săraci și lipsiți, cu un cuvênt tótă fapta bună și plăcută lui Dumnedeu, — acestea, fratele meu, sora mea, fiiul meu, fiica mea, acestea și celelalte asemenea lor sunt vrednicele *pregătiri* spre sfintele nóstre prasnice crestinesci. Nascerea lui Christos este prasnicul cel dintâiu, ce'l serbăm întru mărirea lui Christos celui venit în lume, prasnic de bucuriă pentru tótă lumea creștină. Deci dócă voesci să-'l prăsnuesci cu adevărată bucuriă, îngrijesce, iubite creștine, ca nu numai casa și mésa ta să fiă luminată, ci se fiă gătită și aprinsă și *candela sufletului tău*. Mirele cel ceresc vine, este pe drum, în tot momentul póte sosí; să stăm gata a'l priimí: mințile descepte, candelele aprinse, hainele de nuntă gătite, ca se întrăm și noi împreună cu dênsul întru bucuria, ce o promite celor-ce'l vor priimí și'l vor însoți și'i vor urma cu bună credință. Acestea să le cugetăm, să le simțim și să le voim și în ajunul dilelor înainte de mărita nascere a Domnului și Mântuitoriului nostru: Iisus Christos se nasce cu trupul, noi să ne renascem sufletesce, prin apă și prin duch. Christos vine la noi, să eșim întru întimpinarea lui. Christos se face

una cu noi trupesce, noi să ne apropiăm de Tatăl întru Dênsul și printr'ênsul.

Și acum vină prasnic iubit al nascerei pruncului Iisus; vină, étă gata este inima mea a Te priimí; gata este inima mea, Dumnedeule, — cânta-voiu și eu cu David, — gata este inima mea, cânta-voiu și voiu lăuda întru mărirea mea! (Psalm 107, 1). Acum clopotele bisericilor sunați de pe tóte dealurile și resunați dealungul tuturor văilor! Acum chorurile îngeresci dați glas din înălțimile ceresci celui-ce va să se nască în Vitleem! Acum păstorilor de pe câmpuri priveghiați împregiurul turmelor vóstre, căci vine păstorul păstorilor, care va să întrunéscă tóte turmele cuvêntătóre de pe pământ la *un* păstor! Și să dicem și noi cu soborul îngeresc și neamul omenesc: și eu omul voiu a mă însoți cu voi, o sfinte cete; căci gata este casa mea a priimí pre cel-ce nu'l încap cerurile, și gata este și inima mea, a priimí pre cel-ce vine a se nasce în pesceră și a se culca în iesle, pre cel-ce va să se nască în cea mai profundă smereniă și după săvêrșirea mântuirei iérăși să se înalțe, a ședé deadrépta Tatălui, care l'a trămis, a ne vestí și nóue celor de pe pământ împărăția lui Dumnedeu cea cerésca, carea e vecinică și fără de sfârșit. Amin!

XLIV. La Dumineca după Nascerea lui Christos.

„Eară după-ce s'au dus Magii, ecată ângerul Domnului s'a aretat în vis lui Iosif ḍicênd: Scólă-te, ia pruncul şi pre muma lui şi fugi în Egipet, şi fi acolo, pânâ voiu ḍice ţie, că va Irod sĕ caute pruncul sĕ'l pérdă!“ Mateiu 2, 13.

Cu bucuriă sufletéscă am serbat şi noi împreună cu tótă creştinătatea înainte cu puţine ḍile nascerea Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos. Dar pe când acórdele acestei sfinte bucurii vibrau încă cu vioiciune în inimile nóstre, acelea deodată sunt atinse şi de un simţemênt de durere; căci rĕutatea omenéscă deodată fără veste a nĕscocit un lucru, de care inima creştinéscă se îngrozesce şi se înfióră. Şi adecă vĕḍênd Irod, că magii, după închinarea pruncului din Vitleem, nu s'au mai abătut pe la dênsul, ci s'au întors pe altă cale în ţéra lor, s'a aprins de mănia nebunéscă şi a esmis ostaşii sei, ca sĕ caute şi sĕ omóre pre toţi pruncii de partea bărbătéscă de doi ani şi mai mici, din Vitleem şi ţinutul Vitleemului, creḍênd, că între acestia va nimerí negreşit şi pre pruncul împĕrătesc, care după prorociă s'ar fi născut acum de curênd în Vitleem. Ba după istoria profană Irod cel furios se ḍice că ar fi ucis chiar pre înşişi fiii sei născuţi din diferite mame păgâne, ca nu cumva vreunul dintr'ênşii se'i ia împĕrăţia, — despre ce însĕ sfinţii evangelişti nu amintesc. Şi óre pentru-ce atâta mănia nebunéscă, ba chiar furiă bestială? Pentru-că 'şi temea domnia din partea noului împĕrat, care era încă în scutece! O Iróde, atâta mănia, atâta mórte, atâta sânge nevinovat, atâta plâns şi ţipet, şi tóte numai

pentru o deşértă iubire de domniă! Au nu cugetai tu, că acest sânge nevinovat va striga la cer şi va cere resplătire asupra tiranului celui fărădelege, ce şi-a uitat de Dumneḍeu şi de sine însuşi?

Irod dar va se omóre pre Iisus cel născut de curênd; însă deşerte sunt sbuciumările tale, diavol în formă de om: cel eşit din sinurile Tatălui tot sub ochiul Tatălui e! Ângerul Domnului se arétă în vis lui Iosif şi-i ḍice: *„Sculându-te ia pruncul şi pre muma lui şi fugi în Egipet şi fii acolo pânâ când voiu ḍice ţie; că va Irod se caute pruncul sĕ'l pérdă“*. Şi a făcut Iosif aşa şi a fugit nóptea în Egipet. Acésta s'a făcut pentru ca sĕ se plinéscă scriptura cea vechiă (Osia 11, 2): „Din Egipet am chiămat pre fiiul meu“. Acésta, după tradiţiile şi credinţele Evreilor, însémnă, că nu voia Dumneḍeu, ca pruncul Iisus se créscă în Egipet, în credinţele cele greşite şi în năravurile cele rele ale păgânilor. Şi astfel meşteşugirile cele rele ale lui Irod s'au zădărnicit, şi s'a plinit şi întru acésta cuvêntul cel serios al lui Isaia: „Şi ori-ce svat veţi svătuí risipii-l-va Domnul, şi cuvêntul, care'l veţi grăí nu va remâné întru voi; că cu noi este Dumneḍeu!“ (Isaia 8, 10).

Eară după mórtea lui Irod de nou s'a arĕtat lui Iosif ângerul şi i-a demandat a se re'ntórce în pământul lui Israil, că a murit cei-ce căutau sufletul pruncului. Şi a făcut Iosif cum i-s'a demandat lui de sus. Auḍind însĕ, că în locul lui Irod, care după tradiţiune murise mâncat de vermi, domnesce fiiul seu Archelau, şi temêndu-se, că şi acesta va fi asemenea tatălui seu, nu s'a re'ntors la Vitleem, ci a trecut în părţile Galileii şi s'a aşezat în oraşul Nazaret; căci după evangelistul Mateiu şi întru acésta aveau sĕ se plinéscă vechile prevestiri prorocesci, că Nazarenean se va chiăma. Şi acésta s'a şi plinit; căci în senm de înjosire şi umilire,

Evreii, audind despre Christos, diceau în batjocură: „Din Nazaret póte fi ceva bun?“ Și mai totdeuna diceau lui Christos, nu după numele prevestit de archangelul Gavriil, ci 'l numiau simplu „Galileanul“, după țéră, séu Nazareneanul, după oraș. Și acéstă din urmă numire o folosiră până la mórtea lui Iisus; chiar și pe crucea Lui, în titlul deasupra crucei scrise Pilat numele „Iisus Nazareneanul“.

Acésta, iubiților, este în puține cuvinte istoria primei pruncii a lui Iisus. Puține cuvinte în adevĕr; dar destule, pentru a puté scóte din ele o mulțime de învĕțături folositóre.

Cea dintâiu dintru acestea e, că omul în órba sa cutezare, sĕ încércă, a zădărnicí chiar și svaturile cele neurmate ale lui Dumnedeu, necugetând, că cel-ce luptă contra voiei lui Dumnedeu, lucră, fără de a scí, spre ruinarea sa. „De va strica cineva casa lui Dumnedeu, strica'l-va pre acela Dumnedeu.“ (I. Corint. 3, 17).

Altă învĕțătură de nepreținită valóre pentru noi este, că atotputernicia lui Dumnedeu și nemărginita lui purtare de grijă pentru om scutesce cu mână tare și cu brat înalt pre cei alesi ai sei de tóte năvălirile protivnice, ori din care parte ar vení.

Tot asemenea putem învĕța din acestea, că și intențiile cele rele și mai rele omenesci Dumnedeu le póte intórce spre bine; căci îndurat și milostiv e Domnul, îndelung răbdătoriu și mult milostiv. „Nazarenean“ după scopul și intențiunea Evreilor, era o numire înjositóre față cu Christos; nóue însĕ numele de Nazarenean ni s'a făcut un nume de cea mai mare onóre și veneratiune. Crucea, care era Evreilor lemnul cel mai despretuit, și mórtea pe cruce cea mai de batjocură și despretuire, nouĕ credincioșilor lui Christos ne este stindardul séu steagul de învingere și icóna închinărei.

Evangelia lui Christos, carea era Evreilor dispret și Elinilor nebuniă, nóue credincioșilor Lui, după cuvêntul marelui Pavel, ne este puterea lui Dumnedeu!

Multe încă am mai puté deduce din aceste puține cuvinte despre pruncia lui Iisus; dar încheiăm, ca inima nóstră, dispusă spre sĕrbare, sĕ nu se îngreuieze cu multimea învĕțăturei. Vom vedé în cele următóre prasnicul Tăiării împregiur a lui Christos, căreia s'a supus, ca se satisfacă legei lui Moise. Vom vedé botezul Domnului în rîul Iordanului, când stăpânul a plecat crescetul seu sub mâna servului, ca sĕ se plinéscă tótă dreptatea, și așa una după alta minunile și învĕțăturile, viéța, patimile și mórtea lui Christos, precum ni le va presenta cununa anului bisericesc. Astădată însă sĕ ne mărginim pe lângă aceea, ca tóte eternele hotărîri dumnedeesci, dinainte și după nascerea lui Christos, asemenea maicei precurate sĕ le punem întru inimile nóstre și sĕ vedem pre Christos Domnul, născut după rênduiala Tatălui, petrecênd pe pământ și crescênd cu vêrsta și cu înțelepciunea și cu dar dela Dumnedeu și dela ómeni, ca viéța lui pe pământ și patimile și mórtea pe cruce sĕ ne devină un isvor nesecat al fericirei și mântuirei tuturor celor-ce credem întru Dênsul.

De care isvor de fericire nesfîrșită învrednicesce-ne Dómne și pre noi, cari împreună cu păstorii din Vitleem și cu magii dela resărit ne închinăm dumnedeescului prunc Iisus Christos, venit în lume, ca se mântuiéscă lumea. Amin!

XLV. La Dumineca înainte de Botez.

„Era Ioan botezând în pustiă şi vestind botezul pocăinţei întru iertarea pĕcatelor“. **Marcu 1, 4.**

Cu ḑiua de astădi, a Duminecei înainte de Botez, se începe sânta evangeliă dela Marcu, carele a fost împreună-călĕtoriu cu apostolii Petru şi Pavel. Acéstă evangeliă se începe cu provocare la prorocul Isaia, carele prevestesce, că Dumneḑeu va trămite înaintea Messiei pre ângerul seu, care va gătí calea Lui înaintea Lui. Şi acest ânger este *Ioan,* care „era botezând în pustiă şi vestind botezul pocăinţei întru iertarea pĕcatelor“. Şi cât de necesară era pocăinţa acésta, şi cum de plinită vremea, în care a venit din cer acéstă lumină, şi cum în adevĕr se împlinise prorocia lui Isaia, că poporul şedea întru întunerec, vedem din cuvêntul lui Iisus însuşi, după care poporul evreesc pe timpul acesta era ca oile cele perdute şi fără păstor. Incătrău te uitai, preste tótă faţa pământului idoli şi idololatriă, adecă slujire la idoli, chiar şi la popórele cele mai înaintate în cultură. De ací apoi, ca dintr'o baltă turbure şi necurată, câtă credinţă deşértă, câtă întortocare de închipuiri, şi câtă confusiă: tălmăciri de visuri, prevestiri din stele, din sborul paserilor, din intestinele animalelor, din ḑile cu noroc şi fără noroc şi multe altele de acest fel; apoi resbelele aprópe neîntrerupte, tirănia cea crudă, carea adese-ori nu vedea în om decât un mijloc de esploatare a plăcerilor, neplăcerilor şi a capriciilor sale, sclăvia cea amară, după carea una parte a omenimei era pusă în lanţ şi tractată şi maltratată de cecalaltă parte până la mórte. Mai adauge la acestea şi sórtea cea de jos

a femeei, după carea dênsa, jumĕtatea neamului omenesc, era privită numai ca o róbă în lanţuri, ce avea sĕ servéscă capriciilor, libidinei şi desfrêului bărbatului. Tóte acestea şi altele asemenea lor 'ţi vor zugrăví o icónă atât de tristă şi posomorită, încât uşor vei înţelege ţipetul de durere al neamului omenesc şi dorul lui cel înfocat după un mântuitor, care se pună capĕt acestor stări nesuferite. Şi acel mântuitoriu în fine a şi venit: este pruncul cel minunat, ce s'a născut în Vitleem, pre care l'au întimpinat chorurile ângeresci cu cântarea cea înaltă, ce resună încă şi astădi în inimile nóstre: Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, şi pe pământ pace, întru ómeni bunavoire!

Înaintemergĕtoriul şi înaintevestitorul venirei lui Iisus este dar prorocul Ioan, carele *predică pocăinţa şi botéză în Iordan.*

Ioan predică pocăinţa. Pocăiţi-ve, strigă, că eată vine împĕrăţia cerurilor! Şi cât de mult era dorită acéstă împĕrăţiă, se vede de acolo, că alerga la el tot ţinutul Iudeei şi tot Ierusalimul, ca sĕ'l asculte, şi mărturisindu-şi pĕcatele sĕ se boteze dela dênsul. Şi era Ioan învĕţând pocăinţa cu cuvêntul şi adeverindu'l cu fapta, ca toţi cei sfinţi şi aleşi de Dumneḑeu, a chiăma pre ómenii dela retăcirile pĕcatului la calea adevĕrului. Toţi întrebau pre Ioan, ce sĕ facă, ca sĕ se mântuiéscă? şi el, glasul celui ce strigă în pustiă: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui! — El ḑicea mulţimei cu asprimea celui-ce nu caută în faţa ómenilor: „Pui de vipere, cine v'a aretat vóue, sĕ fugiţi de mănia cea viitóre? Faceţi roduri vrednice de pocăinţă!“ Şi apoi, ca sĕ nu se prea încrédă, că sunt fii lui Avraam, şi de aceea şi fără fapte bune, numai în puterea progeniturei dela Avraam, ar puté sĕ se mântuiéscă, le aduce aminte, că Dumneḑeu şi din petrile acestea, adecă cele de pe ţermii Iordanului,

póte rădica fiĭ lui Avraam. Dincontră se facă fapte bune, plăcute lui Dumneḑeu; căci décă nu, securea este la rădĕcina pomului, și care nu face fruct bun, se taiă și în foc se aruncă! Așa vorbia Ioan poporului, mulțimei, ce venia cătră dênsul, — pare-că se audia deja de departe glasul lui Iisus. Căci sĕ audim ce vorbia celor ce doriau a se mântuí. Cel-ce are două haine, se dee una celui-ce nu are, și cel-ce are bucate, se facă asemenea. Vameșilor le ḑicea, sĕ-'și facă datorința; pre ostași 'i învĕța, se nu asupréscă pe nimeni, și așa pre fiă-care în felul seu, cari însă nu sunt însemnate tóte în evangeliă, — și așa pustia Iordanului în scurt timp devenise o scólă, în care se preparau inimile pentru împĕrăția lui Dumneḑeu, carea era aprópe și tot mai aprópe. Una însă sĕ n'o trecem cu vederea: *persóna* celui-ce cu atâta rîvnă predica pocăința. Sĕ ne aducem aminte de bucuria, ce o avù Elisaveta, când Dumneḑeu o a învrednicit la adânci bĕtrâneţe a „lua ocara ei dintre ómeni“ — căci la Evrei căsătoriile fără prunci se socotiau ca un fel de pedépsă dumneḑeéscă, — și a o dărui cu pruncul Ioan, care însemnéză: plăcut lui Dumneḑeu. Sĕ ne cugetăm și la preotul Zacharia, care vĕḑênd că Dumneḑeu i-a deslegat limba încât iar póte vorbí, s'a umplut de duchul sânt și a preamărit pre Dumneḑeu, car de pruncul Ioan a prevestit, ḑicênd: „Și tu pruncule proroc Celui Preaînalt te vei chiăma, că vei merge înaintea feţei Domnului, ca se gătesci căile Lui, sĕ-'i dai cunoscința mântuirei poporului Lui, întru iertarea pĕcatelor lor!“ (Luca 1, 76—77). Și eată cuvintele bĕtrânului preot plinite! Proroc adevĕrat a fost Ioan, și cu drept cuvênt 'l numesce și'l chiar închipuesce biserica „ânger în trup“. Îmbrăcămintea lui cea mai simplă: haină din pĕr de cămilă și brâu de curea, chrana lui cea mai sĕracă: ochrido, un fel de locuste,

bune de mâncare, (Levit. 11, 22) și miere sĕlbatică, casa lui bolta cerului, viéța lui cea mai aspră și abstinentă, ca a celui chiămat, a fi prorocul Celui Preaînalt și a merge înaintea feţei Domnului, ca se gătéscă căile lui. Acesta este Ioan, propovedúitorul pocăinței. Acesta cel-ce ḑicea: „Vine după mine cel mai tare decât mine, căruia nu sum vrednic a mĕ pleca sĕ 'i desleg curelele încălțămintelor lui“. (Mateiu 3, 11).

Pocăința era lui Ioan *preparurea*, ear *semnul* curățirei era *botezul*. „Era Ioan botezând în pustiă“. Spĕlarea cu apă este mai întâiu curățirea întinăciunei trupesci, și ea era demandată Evreilor inca prin legea lui Moise și se îndatina ca o datorință religiósa inainte de șederea la mésă — de multe-ori fariseii luau în nume de reu lui Iisus, că învĕțăceii lui mâncau cu mânile nespĕlate, — apoi înainte de rugăciune, înainte de jertfe și alte lucrări sfinte. „Spĕla-voiu între cei nevinovați mânile mele și voiu încungiura altarul Teu, Dómne!“ cântă David, însemnând sfinţenia casei lui Dumneḑeu. (Psalm 26, 6). Ear dela spĕlarea de întinăciunea *trupéscă* trece apoi însemnătatea spĕlărei și asupra celor *sufletesci*, și în sensul acesta apa este și un simvol, o închipuire a spĕlării pĕcatelor. „Stropi-me-vei cu isop — cânta același David în psalmul 50, cel de pocăință – stropi-me-vei cu isop, și me voiu curățí; spĕla-me-vei, și mai vêrtos decât néua me voiu albí!“ Acum dar mai este numai un pas până la spĕlarea corpului întreg, carea o împrumutaseră Evreii dela Vaviloneni pe timpul „robiei Vavilonului“ și o practicau și după re'ntórcerea lor în Iudeea. Și cu acésta eată-ne la *botezul lui Ioan*. Pocăința, mărturisirea pĕcatelor premergea, ear ca *încheierea pocăinței urmá botezul*. Nu însă botezul cel desĕvîrșit; căci Ioan întru modestia sa cea mare botezul seu 'l privia numai ca o pregă-

tire, ca o prevestire, ca o făgăduinţă a botezului lui Christos. „Eu“ — ḑicea Ioan — „eu ve botez pre voi cu apă, dar acela ve va boteza cu duchul sânt“. Şi cine este „acela?“ Este însuşi Domnul şi Mântuitoriul nostru şi a tótă lumea, Iisus Christos.

Dar sĕ ne mărginim astăḑi pe lângă cele ḑise până ací. Ca o mamă bună, biserica ne pune înainte prasnic de prasnic, momente din viéţa lui Christos, — tóte mărite, tóte pentru mântuire. Înainte cu puţine ḑile am cântat împreună cu oştile îngeresci, cu magii şi cu păstorii nascerea lui Christos; după aceea a opta ḑi am prăsnuit tăierea-împrejur şi punerea numelui Iisus; astăḑi, în Dumineca după tăierea împregiur, serbăm înainte-prăsnuirea sântului botez.

Deci te rugăm pre Tine Dómne, al cărui glas strigă preste ape, învrednicesce-ne a ajunge şi a prăsnui cu bucuriă sufletéscă şi mărita ḑi a „Aretărei“ în lume a iubitului Teu fiiu, a ne pregătí cu bunăcuviinţă de prasnicul, ce'l asceptăm, a priimí împreună cu toţi ai nostri sântul botez şi sub smeritul acoperemênt al caselor nóstre, şi a cânta Ţie împreună cu slujitorii sfintei Tale biserici: „Aretatu-te-ai astăḑi lumei, şi lumina Ta Dómne s'a însemnat preste noi, cari cu cunoscinţă Te lăudăm. Venit'ai şi Te-ai arĕtat, lumina cea neapropiată!“ Amin.

XLVI. La Dumineca după Botez.

„Poporul cel-ce şedea întru întunerec, a vĕḑut lumină mare, şi celor-ce şedeau în laturea şi în umbra morţii, lumină a resărit lor“.

Mateiu 4, 16. Isaia 9, 2.

Aşa cânta prorocul Isaia, când cu şepte veacuri înainte de nascerea lui Christos zăria din depărtare mărirea lui Dumneḑeu, ce avea se strălucéscă óre-când preste Sion. „Că prunc s'a născut nóue fiiul“ — ḑicea — „şi s'a dat nóue, a cărui stăpânire s'a făcut preste umĕrul lui, şi se chiamă numele lui ânger de mare svat, svetnic minunat, Dumneḑeu tare, biruitor, domn păcei, părinte veacului, ce va se fiă!“ (Isaia, 9, 5). „Şi va eşí“ — continua marele proroc — „va eşí toiag din rădăcina lui Iessei, şi flóre din rădăcina lui se va înălţa. Şi va odichní preste dênsul duchul lui Dumneḑeu, duchul înţelepciunei şi al înţelegerei, duchul svatului şi al puterei, duchul cunoscinţei şi al bunei credinţe. Duchul temerei de Dumneḑeu 'l va umplé pre el; nu după mărire va judeca, nici după graiu va mustra; ci va judeca smeritului judecată, şi va mustra pre smeriţii pământului“ (Isaia 11, 1—4). Şi astfel continuând însufleţitul proroc, zugrăvia cu colorile cele mai vii admirabila icónă a *împĕrăţiei messiane*, unde lupul va pasce împreună cu mielul, şi pardosul va odichní împreună cu iedul, şi viţelul şi leul şi taurul vor pasce împreună, şi un prunc mic 'i va păstorí, unde boul şi ursul vor pasce împreună, şi împreună vor petrece puii lor, şi leul ca boul va mânca paie, şi un prunc mic va şedé pe vezunia aspidelor şi-'şi va pune mâna pe aşternutul puilor de aspide, şi nu'i vor face reu, nici vor puté sĕ pérdă pre nici unul în muntele cel sfânt al meu —

ḑice Domnul. — Pentrucă „s'a umplut tot pământul, a cunósce pre Domnul, ca apa multă, carea acopere mările“. Așa audirăm prorocia despre împĕrăţia lui Christos, când înainte cu câteva ḑile ne 'nvredniciram și noi întru acéstă sântă casă a vedé cu ochii sufletesci pre Domnul venind din Galilea la Iordan, și pre cel-ce este fără de pĕcat cerênd botez dela Ioan. Impĕrăţia lui Messia celui prevestit de Isaia și ceilalți proroci eată-o venită pe pământ; că împĕrăţia cerurilor eată este între voi! ḑicea Domnul. Da Ioane, următoriul primului Ioan, tu apostolul iubirei, care la cina cea de taină te-ai rezimat de peptul lui Iisus, lumina a venit în lume, așa glăsuesce duchul lui Dumneḑeu întru sântă evangelia ta, — dar întunerecul nu o au cuprins; întru ale Sale a venit, și ai Sei pre El nu l'au priimit! O împĕrăţia lui Christos, sădită de Dênsul pe pământ și udată cu sângele preacuratei Lui cóste, óre când vei veni și când vei fi priimită pe pământ de *tot* neamul omenesc, întru tótă mărirea, frumseţea și dulcéţa ta? Órecând va pasce împreună lupul cu mielul? Când va mânca paie leul împreună cu boul? Când pruncul omului se va juca cu puii aspidelor și nu'i vor face nici un rĕu? Când dintre ómeni va înceta ura și mânia și vrăşmăşia, și om cu om de pe faţa pământului, de ori-ce limbă și seminţiă, se vor saluta fraţi în Christos? Când Cain și Avel în iubire frăţéscă vor aduce împreună jertfă lui Dumneḑeu?...

Dar e timpul, ca sĕ ne întórcem dela plinirea impĕrăţiei lui Christos iérăși la începutul aceleia, unde ne chiamă evangelia ḑilei! „Poporul cel-ce ședea întru întunerec, a vĕḑut lumină mare, și celor-ce locuiau în laturea și în umbra morţii, lumină a resărit lor!“ Christos s'a botezat în Iordan dela Ioan; Tatăl l'a mărturisit fiiul seu cel iubit, Duchul sânt s'a pogorit

în chip de porumb preste Dênsul, ear după botez Domnul s'a retras în pustiă, ca prin post și rugăciune de 40 de ḑile cătră părintele Seu sĕ se pregătéscă pentru chiămarea Sa cea dumneḑeéscă. Acolo i s'a presentat ispititoriul, ca órecând Evei în raiu, ca sĕ-'l amăgéscă a se pleca și supune, ba chiar a se închina lui; de trei ori i s'a presentat, și de trei ori a fost reieptat și rușinat. „Peri dela mine Satano; căci scris este: Unui singur Dumneḑeu te vei închina și Lui unuia vei slují!“ Și dispărênd Satana, vin ângerii și slujesc lui. (Mateiu 4, 3—11). Și cu acésta începe Domnul *activitatea sa publică* pe pământ: nu se ascunde cetatea, stând în vêrful muntelui; nu se ascunde lumina, stând în sfeșnic pe mésă! „Poporul cel-ce ședea întru întunerec a vĕḑut lumină mare!“ Seminţiile lui Zavulon și Neftalim, cari locuiți de ceea parte de Iordan, eată lumina a venit la voi! Căci óre póte fi întunerec mai mare pentru un om singur și pentru un popor întreg, decât necunoscinţa lui Dumneḑeu? Și eată întru acéstă nópte ați orbecat voi până acum, schiopetând de amêndoue piciórele între Dumneḑeul cel adevĕrat și între „idolii neamurilor, argint și aur, lucruri de mâni omenesci“. Voi ați uitat și ați schimonosit legea lui Moise, — acum se arétă cel-ce n'a venit se o strice, ci se o plinéscă. Ați perdut calea cea dréptă și ați umblat în potecele retăcirei, — acum vine cel-ce este calea cea adevĕrată, carea duce la Tatăl. Voi ați trăit în nópte, — acum a resărit lumina cea adevĕrată, carea luminéză pre tot omul, ce vine în lume! Eată cum prin venirea lui Christos la Iordan s'a plinit cuvêntul ḑis despre voi de dumneḑeescul veḑetor Isaia: „Poporul cel-ce ședea întru întunerec a vĕḑut lumină mare, și celor-ce locuiau în laturea și în umbra morţii, lumină a resărit lor!“ Cu venirea Mântuitoriului se începe și pentru voi cei dela Iordan, din ţinuturile

cele mai îndepărtate, o viéță nóuă. Cunoscința lui Dumnedeu devine limpede și curată, cinstirea Lui nu se mai face numai prin forme din afară: cu spĕlări, cu jertfe de animale, cu ceremoniale îndelungate și minuțióse, ci mai mult este *internă*, din inimă: „*Duch este Dumnedeu; și cei-ce se închină Lui, se cade sĕ se închine cu duchul și cu adevĕrul!*“ Christos ne învéță, că Dumnedeu nu este al *unui* popor, ci al *tuturor neamurilor de pe pământ;* toți și tóte fără deosebire Lui unuia se vor închina și Lui unuia vor slují. Și precum se limpedesc mințile omenesci în privința cunoscinței lui Dumnedeu, așa și cunoscința ómenilor între dênșii se face curată și luminată: toți sunt făpturile lui Dumnedeu, toți între sine frați; nu este în împĕrăția lui Dumnedeu rob și slobod, ci tóte și întru toți Christos. Aici Samarineanul nu trece pe lângă cel căduț în tĕlhari, precum trecuse preotul și levitul: fără interes, fără compătimire, fără iubire de frate, ci legându-i ranele, punându-'l pe dobitocul lui, ducându-'l la o casă de óspeți, și portând grijă de el chiar și pe timpul când el nu va mai puté fi pe lângă dênsul. Acestea sunt semne, că nóptea a trecut și a venit ḑiua. Așa a învĕțat Christos, care s'a botezat în Iordan, care a rușinat pre Satana și a învins lumea, și care și-a ales doispredece apostoli, ca se fiă martori învĕțăturei și vieței Lui și sĕ ducă vestirea evangeliei până la marginile pământului. Și este o minunată purtare de grijă a lui Dumnedeu pentru neamul omenesc; El a făcut, ca lumina adusă în lume de Christos, pe lângă tóte greutățile și luptele de sute de ani, sĕ mérgă liniscit calea sa, sĕ risipéscă întunerecul, sĕ cuceréscă țeri și popóre, și nu cu sabiă și foc, ci cu crucea și evangelia în frunte sĕ aducă neam după neam, a cunósce pre unul adevĕratul Dumnedeu și pre care l'a trămis, pre Iisus Christos.

Astfel, creștini iubiți, s'a adeverit și împlinit prorocia lui Isaia, că „poporul cel-ce ședea întru întunerec a vĕḑut lumină mare“, și lumina acésta și astădi tot cresce, se tot estinde și se tot întărește, până când va cuprinde tot neamul omenesc. Astfel vestirea din cer, ce s'a auḑit la Iordan: „Acesta este fiiul meu cel iubit, întru carele bine am voit!“ resună în inimile nóstre și astădi la 'ncheierea prasnicului Aretărei și Botezului lui Christos; și biserica, ascultând cu pietate glasul Părintelui, întimpină Aretarea Domnului cu cântare de bucuriă și înălțare sufletéscă: „Cel-ce me vede pre mine, vede pre Tatăl!“ Și „pre cel-ce iubesce pre Fiiul, și Tatăl 'l va iubí pre el“. Între cari învrednicesce-ne Dómne a fi și noi. Amin!

XLVII. La Dumineca vameșului și a fariseului.

„Tot cel-ce se înalță, smeri-se-va;
ear cel-ce se smerește, înălța-se-va“.
Luca 18, 14.

Când în cununa anului bisericesc vĕd că se deschide *cartea Triodului,* pare-că vĕd deschidêndu-se cerurile, și pre îngerii lui Dumnedeu suindu-se și pogorîndu-se preste Fiiul omului, ear pre acesta ședênd pe scaunul mărirei întru cele înalte.

Și pentru-ce acésta?

Pentru-că cuvêntul cel d'întâiu al cărții Triodului este *învĕțătura smereniei,* ear smerenia mi se pare scara aceea minunată, întemeiată cu un capĕt pe pâmênt, ear cu celalalt ajungênd la cer, ce o vĕdù órecând în vis patriarchul Iacob, pe carea se suiau și se pogoriau îngerii lui Dumnedeu. „Sĕ nu ne rugăm ca fariseul, fraților“, — așa dice acest cuvênt d'întâiu al cântărilor Triodului; — „că cel-ce se înalță pre sine se va smerí; sĕ ne smerim înaintea lui Dumnedeu ca vameșul, prin postire, strigând: Dumnedeule, milostiv fii nóue pĕcatoșilor“.

Dar, fraților, sĕ nu ne rugăm ca fariseul; va sĕ dică, se fugim de *trufiă,* carea este începutul pĕcatului, și se îmbrățișăm *smerenia,* carea este temeiul virtuții, — acésta este admonițiunea, ce ni-o dă cartea Triodului pe prima sa pagină. *Trufia, — smerenia,* — aceste dóue cuvinte se fiă dar obiectul meditațiunei nóstre de astădi.

Așa dar mai întâiu: *ce este trufia?* Vĕd colo pre strămoșul neamului nostru, în grădina raiului, în sinul frumsetei, desfetărei, fericirei, îmbrăcat cu superioritate preste tóte vietățile de pe pâmênt: el singur stând în picióre și cu fața spre cer, ca un împĕrat al tuturor făp-

turilor, ce-'l încungiură. Și ce nĕscocesce șerpele *trufiei* întru inima lui? De voiu gusta din pomul cunoscinței binelui și a reului, din care m'a oprit Dumnedeu se nu mănânc, îndată se vor deschide ochii mei și voiu fi asemenea lui Dumnedeu! O pĕcatul trufiei, o poticnirea căderei, o acul morții! În grădina raiului, și nu e mulțemit: domn tuturor făpturilor, și tinde la mai mult; împĕrat pământului, și va și al cerului! Calcă dar cu trufiă demandarea lui Dumnedeu, și deodată perde și nevinovăția și fericire și raiu, și alungat afară dintr'ênsul, pământul îi rodesce spini și pălămidă, și el e condamnat, a mânca pânea sa întru sudórea fetei, pânăcând se va re'ntórce în pământ, din carele a fost luat. Eată trufia cu urmările ei!

Și décă înspăimêntat de acéstă vedere străină, privesc în ceealtă parte, acolo vĕd cu uimire contrariul trufiei, chipul *smereniei,* pre Iisus, fiiul lui Dumnedeu, care s'a născut pe pământ, sĕrac, smerit, umilit, s'a înfășat în scutece, s'a culcat în iesle, s'a sălășluit în pesceră, — „și a născut, dice evangelistul, a născut Maria pre fiiul seu cel întâiu-născut și l'a înfășat pre dênsul și l'a pus în iesle, pentru-că nu aveau ei loc în casă“. Al smereniei, cu carea El, cel mai mare, s'a făcut mai mic decât toți, — că „n'a venit fiiul omului, dice El însuși, ca sĕ'i slujéscă Lui, ci ca sĕ slujéscă El și se dea sufletul seu rescumperare pentru mulți“. Al smereniei, cu carea El, mielul lui Dumnedeu, a suferit bătăi și scuipiri și cruce și mórte pentru noi, — „ca o óiă spre junghiare s'a adus, și ca un miel nevinovat improtiva celui ce-'l tunde pre el. Așa nu-'și deschide gura sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s'a rădicat, și neamul Lui cine 'l va spune!“ (Isaia 53, 7—8). Al smereniei în fine, prin carea cel restignit și împuns cu sulița, învingênd mórtea și spărgênd zevórele mormêntului, a înviat a treia dî, s'a

înălțat la ceruri și șede deadrépta Tatălui, de unde iéră va vení întru mărire, sĕ judece viii și morții!

Acolo dar Adam cel trupesc, pre carele neascultarea și trufia l'a surpat dela înălțime în prăpastiă, — aici Adam cel duchovnicesc, pre carele smerenia l'a înălțat dela cununa de spini la scaunul lui Dumnedeu Tatăl. Acolo pĕcatul cel amăgitoriu al trufiei, aici virtutea cea aspră a smereniei. Acolo mĕ turbură lumea cu patimile și poftele ei, — aici mĕ liniscesce pacea lui Dumnedeu, carea covêrșesce tótă mintea. Acolo calea cea largă, umblată, bătută, carea însă la urmă se ângustézĕ și se termină în abis întunecos, — aici cărarea cea strimtă, anevoiósă, carea însă la capĕtul seu se lărgesce, se 'nfrumsețézĕ și 'mi deschide ușile raiului.

Care dar din aceste dóue căli o voiu alege?

O adêncul înțelepciunei și al îndurărei lui Dumnedeu! El făcătoriul meu și a tóte m'a înzestrat cu voiă liberă, ca sĕ pot alege binele ori reul, căci fără de acéstă libertate n'ar fi nici pĕcat, dar nici virtute; dar totdeodată prin cuvêntul seu cel sânt, ce resună in sufletul meu, mi-a aretat binele și reul împreună cu tóte urmările lor. Și eată pestrătórea cuvêntului Lui, biserica, mi-a pus ca doue table la rĕspândia drumurilor, cele dóue chipuri omenesci, ce mi le zugrăvesce sânta evangeliă de astădi: chipul fariseului, dic, și al vameșului. Și mi le-a pus tocmai aici, când me apropiu de sântele păresimi, de vremea cea binepriimită a postului și pocăinței, însemnându-mi îndată dela început, dela deschiderea cărții Triodului, cu ce cugetări, cu ce simțeminte se pun piciorul meu pe pragul acestor binecuvêntate patrudeci de dile.

Doi ómeni, ne spune Domnul spre esemplu în sânta evangeliă de astădi, doi ómeni au întrat în biserică, sĕ se róge: unul *fariseu* și altul *vameș;* adecă

unul cărturariu, cunoscĕtor al legei, om învĕțat, vĕdut, onorat de ómeni, ear celalalt adunătoriu de vamă, o clasă de ómeni fórte despretuiți. *Fariseul* se rógă: Dómne multemescu-Ți, că nu sum ca ceialalți ómeni: jefuitori, nedrepți, desfrĕnați, séu ca și acest vameș; postesc de dóue-ori în septĕmână, dau deciuélă din tóte câte câștig. Vameșul însă, stând de departe, nu voia nici sĕ-'și rădice ochii spre cer, ci bătêndu-'și pieptul seu, se rógă: Dumnedeule milostiv fii mie pĕcătosului. La acestea adauge Domnul: „Dic vóue, că s'a pogorît acesta, adecă vameșul, mai îndreptat la casa sa, decât acela, înțelege fariseul", și încheiă cu învĕțătura: „că tot cel-ce se înalță, smeri-se-va, eară cel-ce se smeresce, înălța se-va!"

Dar sunt rele dór faptele fariseului: că nu e jefuitoriu, nedrept, desfrênat, — că postesce de dóue-ori în septĕmână, — că dă deciueală din tóte câte câștigă? Nu sunt rele; căci așa demandá legea lui Moise, dată lui dela însuși Dumnedeu. Ori sunt bune faptele vameșului, pentru cari el face pocăință, plécă ochii, își bate pieptul, cere îndurarea lui Dumnedeu? Nu sunt bune, căci altmintrea nu i-ar îngreuia consciința. Vom defăima dar binele și vom lăuda reul? Se nu fiă! — Pentru-ce dar dice Mântuitoriul, că s'a întors vameșul mai îndreptat la casa sa decât fariseul? Se póte óre, ca cel cu fapte bune se ésă din biserică îngreuiat, ear cel cu fapte nu bune sĕ ésă ușorat? Sĕ căutăm.

Nu sunt rele faptele fariseului, disei, căci sĕvîrșindu-le, el plinesce legea. Și cu tóte acestea Christos, judecătoriul cel drept, nu le recunósce de adevĕrate, de fapte cari duc la mântuire. Și pentru-ce? Una, *pentru-că fariseul nu le sĕvîrșesce din convingere, din inimă.* „Că tóte faptele lor le fac, dice Christos, ca sĕ se arete ómenilor; că-'și lățesc fruntările lor și-'și lărgesc marginile vestmintelor lor, și iubesc șederile

mainainte la ospețe, și scaunele cele mai de sus în sobóre și închinăciunile prin têrguri și sĕ se chiame de ómeni: învĕțătoriule, învĕțătoriule!“ (Mateiu 23, 5, 7). Da, îndemnul faptelor lui nu este iubirea lui Dumnedeu, nici iubirea deaprópelui, ci iubirea de sine, — nu mărirea lui Dumnedeu, ci vanitatea și mărirea deșértă: el face fapte bune ca sĕ le védă ómenii, și vĕdêndu-le, sĕ le măréscă. Jefuitorii se osândesc cu pedepse de închisori, de bătăi, de perderea onórei, — fariseul nu e jefuitoriu. Asupritorii și nedrepții sunt defăimați, urgisiți, blăstĕmați din partea celor asupriți, — fariseul nu e nedrept. Cei-ce vieţuesc în fărădelegi și desfrêu, devin de batjocura și disprețul lumei, — el nu va sĕ fiă ca unul dintre aceia. Și iéră cei postitori, cei dătători de decueală sunt împlinitori ai legei, sunt lăudați și onorați de ómeni, — și acésta este ținta nisuințelor lui. Sus am ajuns, își dice el în vanitatea sa, sus am ajuns și *mai* sus am se ajung, décă lumea va cunósce vredniciile mele! Nebune! Dela ómeni ascepți tu resplata faptelor tale? Căci nu-ți aduci aminte de cuvêntul lui Christos, că cei-ce fac cele bune pentru vederea ómenilor, adevĕr dic vóue, își iau plata lor! — Dar el merge și mai departe. El trâmbiță faptele sale chiar înaintea lui Dumnedeu, în biserică, la rugăciune. O farisee órbe, ți-ar dice Domnul, dar cui înșiri tu faptele tale cele bune? Lui Dumnedeu cunoscĕtoriului inimei tale, petrundĕtoriului rerunchilor tei. Dar ascultă puțintel. Décă un cerșitoriu, care la porțile unei curți împĕrătesci a priimit de milă o bucățică de pâne, a-'și stêmpĕra fómea, ce-l chinuia, o haină aruncată, cu carea se-și acopere goliciunea trupului seu, întâlnindu-se cu împĕratul, s'ar făli înaintea lui cu saţiul seu, cu haina sa, au n'ar fi de dispreț séu chiar de rîs un asemenea om? Și cată asemenea aceluia ești tu cu laudele tale cele deșerte! Se dicem, că

sunt bune faptele tale; dar ce sunt acele dóue trei, ce le ai, pe lângă cele multe multe, ce nu le ai? Și tu, ca céta vóstră, deciuiți, după cuvêntul lui Christos, isma și mărariul și chiminul, și ați lăsat cele mai grele ale legei: judecata și mila și credința. Dar chiar décă le-ai fi făcut și acestea, care le înșiri, cine ți-a dat viéța, cine sănĕtatea, cine priceperea și puterea și îndemnul și chiar ocasiunea de a le face? Au nu le ai tóte dela Dumnedeu? Ce ai, după disa apostolului, ce sĕ nu fii luat dela dênsul? Ear décă El, noianul cel nesecat al bunătății, ți-a dat și ție, ca și altora, un talant séu doi séu mai mulți, ca sĕ neguțătoresci cu ei în viéța ta, ce te îngâmfezi, ca și când acelea tóte ar fi ale tale, și nu mai vêrtos ale Domnului teu?

Ear cecalaltă causă, pentru-ce Christos nu priimesce de bune faptele fariseului, e, *că el le espune spre înjosirea deaprópelui seu.*

„Dómne mulțemescu-ți, dice, că nu sum ca ceialalți ómeni, — séu ca și acest vameș“. El, care faptele sale le face înaintea ómenilor, și pre ceilalți ómeni îi mesură tot după mesura acésta, va se dică tot după cele din afară. Și pe un temeiu atât de nesigur indrăsnesci tu a judeca pre alții? Dar décă cel credut jefuitoriu pătimesce pe nedreptate? Dar décă cel credut nedrept este mai drept decât judecătoriul seu? Dar décă cel credut desfrênat este clevetit fără causă? Dar décă cel-ce nu postesce și nu dă deciuélă atât de acurat ca tine, are alte fapte bune, alte cuvinte folositóre, alte cugete curate, cari cântăresc îndecit mai mult decât ale tale? Da, tu carele nu vedi fără cele din afară, și și din acelea numai o mică parte, tu judeci pre alții, ca și când ai fi atotvĕdĕtoriu, atotsciutoriu! Pentru-ce nu lași acéstă judecată aceluia, carele singur cunósce și scie cele din lăuntru ca și

cele din afară, cele trecute și venitóre ca și cele presente? Dar chiar și décă faptele tale ar fi mai bune decât ale altora, pentru-ce *osândesci* pre fratele teu? Cât de departe e dela tine iubirea aceea, carea Christos o face început și temeiu învețăturei sale: se iubesci pre Dumnedeu, dice, și pre deaprópele teu; întru acésta atârnă tótă legea și prorocii!

De aceea eată pentru trufia ta faptele tale perd prețul lor înaintea lui Dumnedeu, rugăciunea ta nu se înalță la cer, tu eși din biserică mai puțin îndreptat decât vameșul; celui-ce nu are și ceea-ce i-se pare că are, se ia dela dênsul!

„Eară vameșul, de departe stând, nu voia nici ochii sei sĕ-i ridice la cer, ci-și bătea peptul seu dicênd: Dumnedeule, milostiv fii mie pĕcătosului". Colo am vĕdut *pĕcatul trufiei,* carea tóte cele bune ale sale, adevĕrate ori numai părute, le înșiră, ba le îmmulțesce și potențézĕ, — aici vedem *virtutea smereniei,* carea cele bune ale sale le retace, séu cel puțin le micșorézĕ, ear cele rele le recunósce și le mărturisesce. Căci au dóră vameșul, pe lângă tótă urgisita sa meseriă, n'a făcut și el fapte bune, precum și fariseul, pe lângă tótă credeuta sa sânteniă, n'a făcut și fapte rele? Dar eată deosebirea. Trufia fariseului cele bune le trâmbiță, cele rele le tace și le trece, — smerenia vameșului cele bune le nesocotesce, ear cele rele le recugetă întru sine și le mărturisesce înaintea lui Dumnedeu. Dar și mai mult. El nu numai socotesce puține și de puțin preț faptele sale cele bune, ci le trece cu totul, reducêndu-le tóte la gratia dumnedeéscă. El scie, că a greșit, și că mult a greșit; dar scie de altă parte și îndurarea lui Dumnedeu, și că nu din faptele legei, ci din credința cea viuă se va îndrepta omul înaintea Lui. Căci dupa cuvêntul apostolesc: Cine a dat Domnului ceva mainainte,

și se va resplăti lui? Căci dintr'ênsul și printr'ênsul și întru Dênsul sunt tóte. (Romani 11, 35—36). Dar aici se deschide un teren larg de întrebări, pe care de sute de ani se 'ntêlnesc și se despart teologii, cestiunile despre *credință și fapte,* cari cestiuni biserica le-a resolvit prin naturala întrunire a ambelor; noi însă trecem astădi preste acest teren, ci în locul terenului de dispute privim colo sus, unde vedem cerurile deschise prin smerenia cea neasemênată a Mântuitoriului nostru, și pre ângerii lui Dumnedeu suindu-se și pogorîndu-se preste Dênsul. — De aceea fariseul nu află calea pocăinței, căci și-o închide însuși prin trufia sa, — Dómne mulțemescu-ți, că nu sum ca ceilalți ómeni, séu ca și acest vameș, va se dică sum mai bun decât toți; ear vameșul, cunoscênd cu smereniă pĕcatele sale, a făcut deja pasul cel d'ântăiu spre îndreptare, căci acel pas este cunóscerea și recunóscerea pĕcatului: — Dumnedeule, milostiv fii mie pĕcătosului. Lucru preafiresc și totuși atât de adeseori trecut cu vederea din partea nóstră! Cel trufaș se încrede în sine preste mĕsură: el după părerea sa este mai înțelept, mai avut, mai vĕdut, mai bun decât toți: el nu are lipsă, crede, de nimeni, căci e desĕvêrșit, și astfel remâne și adi și mâne și poimâne întru rătăcirea sa, -- după tecstul evangeliei se re'ntórce dela rugăciune puțin îndreptat la casa sa. Eară cel smerit, cunoscênd puținătatea și micimea sa, plécă cu plăcere urechea sa spre priimirea înțelepciunei, deschide cu drag inima sa spre cuvêntul lui Dumnedeu și întru neajunsele sale cere luminare și ajutoriu dela Cel-ce este începutul și sfêrșitul tuturor, întru carele viuăm și ne mișcăm și suntem. De-aceea trufia este începutul căderei, — mainainte de căderc, dice înțeleptul din legea vechiă, — mainainte de căderc se înalță inima omului; ear sme-

renia este câștigarea charului dumnedeesc și începutul îndreptărei, — ear pre cei-ce gândesc cu smerenià — continuă același înțelept — îi întăresce cu mărire Domnul. (Sol. 18, 12; și 29, 23). Séu după cuvêntul Domnului „cel-ce se înalță, smeri-se-va, eară celce se smeresce, înălța-se-va“.

Acum, iubitul meu, eată ți-am arętat, pe urma sântei evangelii de astădi, căile celor doi ómeni, cari au întrat în biserică sĕ se róge. Fariseul, îngâmfat de faptele sale, mai mult s'a lăudat cu acelea înaintea lui Dumnedeu, decât s'a rugat, precum se cădea, pentru iertarea pĕcatelor sale; și pentru trufia sa a scăpat din mână premiul acelora; vameșul, consciu de vinovăția sa, se mărturisesce cu plecarea ochilor sei, cu baterea peptului seu înaintea lui Dumnedeu, și câștigă prețul cel nestimat al îndreptărei sale. Acela mulțemesce, credêndu-se ajuns la țintă, dar se poticnesce și cade; acesta sciindu-se departe de țintă, cere darul de sus și plécă cu pas sigur spre dênsa. Acela încredut în sine, remâne nezidit, nefolosit de rugăciunea sa; acesta, încredințându-se întru Dumnedeu, află calea mântuirei și pășesce într ênsa.

Acolo ai vĕdut trufia fariseului, aici smerenia vameșului; acolo prin trufiă perderea îndreptărei, aici prin smereniă deschiderea ușilor mântuirei; acolo, ca intr'o oglindă, prin trufiă căderea lui Adam, aici, prin smereniă înălțarea și preamărirea lui Iisus. Se rugăm pre Dumnedeu, ca se deschidă ochii nostri sufletesci, a cunósce calea cea bună și a purcede intr'ênsa, făcênd început postului și pocăinței nóstre smerenia. Amin!

XLVIII. La Dumineca fiiului rătăcit.

„Aducênd viţelul cel gras, 'l junghiaţi, şi mâncând sĕ ne veselim; că fiiul meu acesta mort a fost, şi a înviat, şi perdut a fost, şi s'a aflat“ ! **Luca 15, 23 şi 24.**

Evangelia de astădi, a fiiului rătăcit, este de o parte atât de simplă și de ușóră, încât și un copil o póte cuprinde, dar de altă parte atât de adûncă și de înaltă, încât și cei mari abia o pot pĕtrunde pe deplin. E simplă, dic, și ușóră, pentrucă ne înfățișézĕ prin esemplu pre un tiner, rătăcit din brațele părintelui seu și numai după multe nenorociri și suferințe întors éră acolo; înaltă însă și adûncă, căci fiiul acesta, mai ântâiu atât de fericit, apoi atât de nefericit, și în fine totuși îndreptat și mântuit, este chipul cel viu al pĕcătosului preste tot, va se dică al nostru al tuturor ómenilor din lume. Istoria fiiului rătăcit, ca sĕ o dic pe scurt, este în puține cuvinte istoria mântuirei neamului omenesc: Christos în modul cel mai simplu, prin un esemplu, ni-a predat adevĕrurile cele mai adûnci. Spre a ne convinge despre acésta, se urmărim viéța fiiului din evangeliă prin tóte stadiile ei, cari însași evangelia ni le desemnézĕ, și cari pe scurt le putem numí astfel: *I. fiiul fericit, II. fiiul rătăcit, III. fiiul mântuit.*

I. În stadiul d'ântâiu fiiul se află în casa tatălui seu: acesta este *stadiul fericirei.* Tatăl este om avut, are casă mare, turme numeróse și mulți argați; este om înțelept, — scie chivernisí casa și averea sa, — dar este și tată bun și iubitoriu, — tóte le dă fiilor sei, câte le sunt de lipsă și de folos. Însă șerpele acela neadormit al egoismului, al iubirei de sine preste mĕsură, al nemulțemirei, al trufiei, carele în-

venină órecând urechile strămóşei neamului nostru, se vîrî pe nesimţite în inima cea nevinovată a fiiului mai tiner, începù a-l amăgi cu neluciri false de libertate, de avere, de mărire, spre a desbiná inima lui de cătră inima bunului seu părinte. Astfel tatăl atât de înţelept, atât de bun, dela un timp va fi început a se păré fiiului seu acestuia acuşi prea aspru, acuşi prea domol, acuşi prea grabnic, acuşi prea târdiu, acuşi prea darnic, acuşi prea scump, — căci aşa se 'ntêmplă în lume, când începe a se recí iubirea, şi fiiul a se închipuí judecătoriu tatălui seu. În fine pofta cea rea plămădi în inima lui planul, a se despărţí cu totul de tatăl seu, a se duce dela dênsul şi a trăí singur pentru sine. Astfel, punênd la o parte pietatea fiéscă, păşesce într'o ḑi înaintea tatălui seu cu rugarea, ce séměnă mai mult a provocare: „*Dă-mi partea, ce mi se cade din avuţiă!*“ Auḑiţi îndata vocea inimei, în carea s'a recit iubirea! „Dă-mi partea, *ce mi se cade* din avuţiă!“ Au nu scie el, că pănă când trăiesce tatăl, fiiului nu i se cade nici o parte deosebită din avere? — Cu tóte acestea însă înţeleptul părinte nu-i denégă rugarea; căci deoparte scie, că petrecerea de silă în casa părintéscă nu i-ar fi de folos, car de altă parte e convins, că medicina cea mai bună pentru inima cea bolnăvită a fiiului seu va fi esperiinţa lui propriă. Curênd dar — „nu după multe ḑile“, ḑice evangelia — „fiiul adună tótă partea sa de avuţiă şi se duse într'o ţéră departe“. El dară, pre carele tatăl îl iubise şi grijise ca lumina ochilor, el alérgă acum dela faţa tatălui seu, ca când l'ar goní o nenorocire; ba nici în apropierea lui nu va sĕ rĕmână, ci se duse într'o ţéră departe, unde nimeni sĕ nu-l cunóscă, ci sĕ pótă el trăí liber, fără frêu, după poftele cele rele ale inimei sale. Cine nu cunósce, evlavioşi ascultători, că fiiul acesta este

omul, şi părintele lui e însuşi Dumneḑeu? Perfect a eşit omul din mâna lui Dumneḑeu, şi *fericirea* a fost dela început partea şi sórtea lui. Punêndu-'l sĕ stăpânéscă animalele uscatului, pescii mării, paserile cerului, Dumneḑeu l'a făcut domn preste tóte câte sunt pe pământ. Formând trupul lui cu măiestria cea mare, de carea din ce scrutăm mai departe, din ce mai mult trebuie sĕ ne uimim, a pus pe fruntea lui cununa mărirei, carea şi ferelor celor mai crude le insuflă respect şi fricĕ dinaintea lui. Ear dându-i mintea cea ageră, capabilă de o admirabilă desvoltare, şi inima cea simţitóre, şi consciinţa cea finĕ, ce ca un judecătoriu drept îi arétă binele şi reul, l'a apropiat deja de ordinea spiritelor mai înalte, „Micşoratu-l'ai pre el cu puţin órece decât îngerii, — cântă psalmistul, — cu mărire şi cu cinste l'ai încununat pre el“. (Psalm. 8, v. 7). Însă omul în deobste, ca şi fiiul din evangeliă, împins de puterea pĕcatului, se încordézĕ a scăpa de atărnarea sa de Dumneḑeu şi de legea lui Dumneḑeu, carea i se pare un jug greu de portat, şi doresce a trăi de sine şi pentru sine, neaducêndu-şi aminte, că *fericirea lui consiste numai în împreunarea cu Dumneḑeu.* Aşadar fiiul din evangeliă ia partea sa din avuţiă şi se duce într'o ţéră departe, ca acolo sĕ o foloséscă după placul seu; omul desvóltă puterile sale, trupesci şi sufletesci, însă adeseori le scóte din serviţiul lui Dumneḑeu, adecă nu va sĕ servéscă cu ele lui Dumneḑeu, ci lumei, va sĕ ḑicĕ patimilor şi poftelor sale. Fiiul din evangeliă ese din casa părintéscă, omul se înstrăinézĕ dela Dumneḑeu. O fiiu înstrăinat, doresc se ved, cum vei trăí tu fără de părintele tĕu! O om muritoriu, carele te-ai deslegat, „emancipat“, cum ḑici tu — de legea lui Dumneḑeu, doresc a cunósce, ce viéţă vei duce tu fără Dumneḑeu!

II. Cu momentul, când fiiul din evangeliă a pus piciorul peste pragul uşei tatălui seu, ba cu momentul, când inima lui a 'nceput a se înstrăină de cătră tatăl seu, *se începe rătăcirea lui: el din fiiul fericirei s'a făcut fiiul rătăcirei.* Acum dar e dus în ţéră departe; şi cum petrece, ce face el acolo? Evangelia ḑice aici pe scurt, că acolo a risipit tótă avuţia sa, vieţuind întru desmierdări. Dar cuvintele de mai târḑiu ale fiiului mai mare, precum şi cunoscinţa lumei şi a ómenilor ne fac a 'nţelege, că acolo curênd îl vor fi încungiurat mulţime de prietini şi prietine fără credinţă, — căci la mese pline cine nu-şi găsesce prietini?! — şi prin linguširi şi momele şi petreceri deşerte şi desfrênate îi vor fi ajutat cu tóte mânile, a împrăsciá avuţia cea scumpă părintéscă. Eată dar dorinţa lui împlinită: el e departe de tatăl seu, în ţéră străină, necontrolat de nimeni, trăind după draga sa voiă, după pofta inimei sale! Dar curênd, înḑecit mai curênd de cum se adunase, s'a străcurat avuţia lui, şi deja începe nefericirea a-i arĕta faţa sa cea posomorîtă. În ţéra aceea se face *fómete* mare, şi el începe a se lipsí. Pănăcând aveá partea dela tatăl seu, nici că cugetase la lipsă, nici voise a sci, că după astăḑi cel îndestulit póte sĕ urmeze un mâne lipsit şi sĕrac, după astăḑi cel îmbuibat în mâncări delicióse şi beuturi scumpe, va urmá mâne, care se nu-i mai dea nici pâne gólă. Într'aceea fómetea cresce din ḑi în ḑi, şi lipsa se apropiă tot mai tare şi de dênsul. Dar nu e temere, va cugeta cineva; căci mulţimea de prietini, pre cari îi îngrăşase el cu bucăturile sale cele scumpe, dór nu-l vor lăsá se pătiméscă. Însă vai cât de puţin cunósce lumea acela, carele nu scie, că pre prietinii de felul acesta norocirea îi adună, dar nenorocirea îi risipesce ca vêntul plevele! Unul dintre dênşii va fi fost murit, altul se

va fi fost strămutat, al treilea se va fi escusat că nu póte, al patrulea se va fi făcut că nu-l cunósce, — căci aşa e lumea; şi astfel eată fiiul cel desmierdat ajuns la lipsă, în ţéră străină, în timp de fómete: unde e acum tata, ca sĕ-l ajute? — Încă n'ar fi târḑiu, a se re'ntórce la părintele sĕu şi a se mulţemi cu şcóla cea amară a esperiinţei de până acum; însă dedat preste mĕsură cu binele 'şi însušise şi trufia aceea condamnabilă, carea nu lasă pre om a-şi mărturisí greşéla nici chiar când o vede pe faţă, şi carea încă şi acum 'l ţine robit. Deci *nu* se re'ntórce la tatăl seu nici acum, — căci încă nu e plin păcharul miseriei, — ci mai bine va se servéscă străinilor. Plécă dar şi merge din casă 'n casă, căutându-şi lucru şi chrană; dar în timp de fómete, când fiăcare se stringe pe lângă cele neapărat trebuincióse, cine-'şi va îmmulţi la casă numerul mâncătorilor? Nu-l priimesce nimeni: fiiul de *boier* a ajuns *ḑiler*, şi nici aşa nu-şi află loc. În sfêrşit lipsa cea de fer, fómea-'l împinge, a se obtrude cu sila — „a se lipí“ după cuvêntul evangeliei — la un locuitoriu al ţerei aceleia, carele în urmă ne mai putêndu-se scăpa de el, cât de milă cât de silă trămite pre străinul ca pre un cerşitor flămênd afară la câmp, sĕ-i pască porcii. O iubiţilor, ce négră, ce tristă, ce îngroziţóre e icóna, ce ni-o arétă aici evangelia nóstră! El fiiul de domn, fiiul cel iubit al părintelui seu, el fericitul, carele acasă nu scia ce e lipsa, el chipul tatălui seu, carele de toţi erá onorat şi ascultat şi ca purtat în braţe, el acum pribegesce prin ţéră străină, unde nimeni nu-l cunósce, nimeni nu-l iubesce, nimeni nu-l miluesce, ba nici că întrébă de dênsul; el acum în lipsa cea mai mare: fără casă, fără haină, fără pâne, silit a pasce porcii străinului, starea cea mai de jos, căderea cea mai adûncă! Dar nu, se va

chrăni el cu fruptele câmpului; însă vai! ómenii și ferele de fóme și acelea le-au strins, și el e silit a se mulțemi cu rădăcinile, cu cari se chrănesc porcii, și încă și acelea erau rare în timpul fómetei cumplite, și nu află nici de acestea destule ca sĕ se sature. Eată-l dar din avut cerșitoriu, din îmbuibat flămênd, din liber sclav, din fiiu al tatălui seu rob străinului: miseria lui e la culme; încă un pas, și cade în prăpastia desnădĕjduirei! Acesta este fiiul, carele dîsese tatălui seu: „Dă-mi partea ce mi se cuvine din avuție?“ O tată, unde ești, ca se vedi acum pre fiiul tĕu? —

Istoria fiiului rătăcit, o repet, este istoria celui pĕcătos preste tot, este istoria nóstră a tuturor ómenilor. Scurte sunt și curênd trecătóre bucuriile lumei, décă omul s'a abătut odată dela legea lui Dumnedeu, și urmările lor sunt triste și amare, chiar și în lumea acésta, dar neasemănat mai triste și mai amare au sĕ fiă în lumea cea venitóre, décă rătăcirile nóstre nu le vom îndreptá prin pocăință. Escesele aduc bóle și vestejire a vieței înainte de timp; risipirea trage după sine seraciă și lipsă, neomenia perderea onórei, a încrederei și a numelui bun, și așa e cu tóte celelalte greșeli și pĕcate; dar mai pre sus de tóte acestea este vermele cel neadormit al consciinței, al mustrărei cugetului, carele ne dice: Ai putut face binele, și ai făcut rĕul; ai putut împlini poruncile lui Dumnedeu, și le-ai călcat în picióre; ai putut fi fericit, și te-ai nefericit, tu însuți pre tine! Astfel omul, carele se 'nstrăinézĕ de Dumnedeu, decade din tréptă în tréptă, pănăcând d'abia se mai cunósce că este om, căci dela chipul și asemĕnarea lui Dumnedeu, precum a fost zidit, a ajuns la asemenarea animalelor necuvêntătóre și se pasce împreună și alăturea cu ele. Cu adâncă durere privesce atunci iubitoriul de ómeni Dumnedeu spre faptura sa cea

căḑută și rătăcită, și întrébă: Acesta este omul, pre care l'am pus sĕ stăpânéscă pământul? Acesta cel zidit după chipul și asemênarea mea? Acesta e iubitul meu, alesul meu, fiiul meu? — Fiiul din evangeliă a ajuns aici la culmea nefericirei sale, pĕcătosul a ajuns a se desprețuí, a se îngrețoșa de sine însuși, a urgisí și lume și viéță și pre sine și totul: un pas încă pe calea acésta négră, și pre amêndoí i-a înghițit abisul desperațiunei. O fruptul pĕcatului, cât ești tu de amar! . . .

III. Fiiul rătăcit se află acum la capetul estrem al călei pĕcatului și al miseriei, pe carea de când a eșit din casa tatălui seu a mers tot înainte; dar étă dincóce încă o cale, *calea re'ntórcerei și îndreptărei*, pre carea pân'acum n'a voit sĕ o cunóscă. Aceste dóue căli acum se întêlnesc; unde se gată una, se începe ceealaltă. Calea rătăcirei a fost la 'nceput largă, dréptă, ușor de umblat, dar acum s'a strimtat, s'a îngreuiat, s'a acoperit de nópte și de întunerec; calea re'ntórcerei chiar la 'nceput se arată ângustă, colțurósă, plină de suișuri și pogorișuri: óre pe carea din aceste dóuĕ va apucá el acum? Vai, de va mai face un pas pe cea de păn'aci, e perdut, căci la capetul ei cască o prăpastiă, négră și adâncă ca iadul: *prăpastia perirei*, din carea nu mai este scăpare! Acum se cugetă adânc, adânc, precum nu s'a mai fost cugetat nici odată, și se luptă lupta cea mai grea din lume: lupta cu sine însuși! Acum eată sĕ rădică dela pământ, — mulțemită lui Dumnedeu, *a învins partea cea mai bună!* Vĕḑêndu-se flămêndit, gol, străin, rob, singur, părăsit de tótă lumea, el și-a venit în fire, s'a desceptat ca dintr'un somn greu cu visuri îngrozitóre din rătăcirile sale, *a cunoscut că a greșit* și și-a întors fața spre calea îndreptărei, spre casa părintéscă: mărire ție Dómne, *primul pas spre scăpare, spre mântuire*

e făcut! „Câți argați are tatăl meu“ — strigă el cu adânc suspin, — „și toți se satură de pâne; eară eu per de fóme!“ Ah cât de greu a fost cuvêntul acesta cel d'ântâiu, însĕ spre fericirea sa l'a dis! Servitorii tatălui meu sunt mulți, nenumĕrați, și toți au pâne, și încă destulă, încât se satură în tóte dilele; eară eu fiiul, moșteanul, eu umblu după rădăcinile câmpului! De când a eșit din casa părintelui seu, n'a mai cugetat cu atâta dor, cu atâta durere la acea scumpă casă; a trebuit sĕ vină négra străinătate, lipsa, fómetea, sclăvia, ca se'l facă a 'nțelege, ce va sĕ dică casa părintéscă. Mustrarea cugetului s'a desceptat, însă nu spre mórte, ci spre viéță; ferice, de va urma glasului acestuia dinlăuntru dumnedeesc și se va re'ntórce la tatăl seu! Și eată-l că urméză în adevĕr! Căci după cunóscerea greșelei sale îndată grăbesce a o și *mărturisí,* ba grăbesce chiar a o *îndrepta.* „Scula-me-voiu“, dice, „și me voiu duce la tatăl meu și voiu dice lui: Tată, greșit-am la cer și înaintea ta, și nu sum vrednic a me mai numí fiiul tĕu; fă-mĕ ca pre unul din argații tei!“ Audiți, iubiților, mărturisire, vedeți pocăință din inima! El nu dice: M'aș întórce la tatăl meu, dar 'mi e fricĕ, că me va pedepsí, — séu: M'aș întórce, dar îmi e rușine, că nu mĕ va primí, — séu: M'aș întórce, dar voiu mai asceptа ceva, dór mi se schimbă lucrurile spre mai bine; ci „Sculá-me-voiu!“ — va se dică, păn' acum am fost căduț, zăcênd jos la pământ; „și me voiu duce“ — va se dică: hotărît, fără 'ndoiélă, fără șovăire, și încă astădi, îndată, nu mâne séu poimâne. Dar de se va și re'ntórce la tatăl seu, ce va dice? Cu ce îndrăsnélă va căuta în fața lui cea preaiubită, dar atât de măchnită pentru dênsul? Cum va mai cuteza a prinde mâna, de a cărei binecuvêntare s'a lipsit din vina sa? Dice-va: Iértă-mĕ tată, căci am fost tinor și neprice-

put? — séu: Iértă-mĕ tată, căci sângele, temperamentul cel iute m'au amăgit? — séu: Iértă-mĕ tată, căci alții sunt de vină, alții m'au sedus, alții m'au pus la calea acésta rea?! Nu, nimic din tóte acestea séu altele lor asemenea: el nu va sĕ vorbéscă minciună, nici sĕ se escuse, nici sĕ pună vina pe alții; ci întocmai precum s'a întêmplat, astfel va sĕ și mărturiséscă faptele sale. „Tată“ — va sĕ dică — „tată, greșit-am la cer și înaintea ta, — adecă înaintea lui Dumnedeu și a ómenilor; și n'am greșit numai într'una séu în dóuĕ, ci în tóte, așa încât nu sum vrednic a mai purta numele tĕu, a mĕ mai chiăma fiiul tĕu, și însumi recunosc, că nu merit alta, decât a fi pus într'un rênd cu slugile tale; dar neasemĕnat mai bine argat la tine, decât rob străinului! Și ceea-ce a dis, îndată și face; căci sculându-se, plécă îndĕrĕpt la tatăl seu. Păn' ací numai a cugetat, numai a vorbit, acum însă trece dela cuget și cuvênt la *faptă:* și acésta este, la el și la noi, *proba pocăinței.* Pănăcând dicem: „Recunosc pĕcatele mele și am pus în gând a mĕ părăsí de ele órecând: mâne, poimâne. séu în cel mai de aprópe post, séu dupăce voiu mai îmbĕtrâni, séu când voiu simți apropierea sfârșitului, — păn' atunci pocăința nóstră este numai o vorbă gólă și fără valóre. — Dar bine, fiiul se va re'ntórce; însă óre cum 'l va primí tatăl seu? El are dreptul, se-i închidă ușa, séu se-i dică: Tu ți-ai luat partea ta din averea părintéscă, și aici nu mai ai nimic; séu: Tu te-ai dus din îndemnul tĕu propriu, nu voiu sĕ te mai cunosc! Insă o inimă de tată, cât ești tu de mare, cât de bogată, cât de caldă! Ție nu *dreptul,* ci *iubirea* îți este legea supremă! Tatăl, încă fiind el departe, l'a vĕdut, va se dică ținuse seamă de dênsul, se uitase după el, 'l asceptase cu îndelungă-răbdare: numai din ochi 'l perduse, nu și din inimă. El sciá,

că după grele nefericiri fiiul 'şi va veni iérăşi în fire şi se va re'ntórce la casa părintéscă, la statul fericirei celei d'ântâiu. Şi care este simţĕmêntul inimei lui, cu care-l priimesce? Mănia? Dispreţul? Nu, ci *mila, îndurarea,* da *numai mila, numai îndurarea, numai iubirea!* „Şi încă departe fiind el, l'a vĕḑut pre dênsul tatăl seu, şi i s'a făcut milă, şi alergând a căḑut pe grumazii lui şi l'a sărutat". O creştini iubiţi, aici amuţesce tot cuvêntul; iubirea părintelui cătră fiiul seu cel re'ntors, iubirea lui Dumneḑeu cătră pĕcătosul, care se pocăiesce, este mai presus decum o ar puté descrie limba omenéscă; şi cugetând la acésta, strigă Psalmistul: „Minunat este Domnul, şi îndurările Lui preste tóte lucrurile Lui!" Fiiul este pĕtruns, răpit, uimit de atâta iubire; inima lui e plină de esundează, cuvêntul lui sunt lacrimile, buzele lui nu pot pronunciá decât adûncul suspin: „Tată, greşit-am la cer şi înaintea ta!... nu sum vrednic a mĕ mai chiăma fiiul tĕu, ... fă-me ca pre unul din argaţii tĕi!" Şi ce rĕspunde tatăl? Chiamă pre servii sei şi le demandă sĕ-'l îmbrace în hainele lui cele de mai nainte, sĕ-'l încalţe, sĕ-i dea inel, şi junghiând viţelul cel gras, sĕ pregătéscă mésă mare de sĕrbătóre. 'L desbracă de sdrenţele aduse, din străinătate, şi-'l îmbracă iér în haina cea d'ântâiu; va se ḑică, îl desbracă de haina *pĕcatului* şi-l îmbracă iér în haina *graţiei,* a curăţiei şi dreptăţii. Îi dă inel în mână, adecă din rob 'l face iéră liber, din rob al pĕcatului fiiu al lui Dumneḑeu. Ii dă încălţăminte în picióre, adecă face pasul lui sigur, şi feresce piciórele lui de alunecare, ca de aici încolo sĕ umble în urmele Lui. In fine 'i face ospeţ mare, va se ḑică 'l restitue întru tóte în onórea de mainainte, în statul cel d'ântâiu, ḑicênd: „Că fiiul meu acesta mort a fost, şi a înviiat; perdut a fost, şi s'a aflat". O creştini iubiţi, cine a

înţeles acest minunat esemplu al lui Christos, atât de simplu şi atât de adûnc, acela a aflat *cheea evangeliei,* acela a cuprins trămiterea în lume a lui Christos, acela a 'nceput a cunósce tainele împĕrăţiei lui Dumneḑeu.

„Aşa" — ḑise Ioan Gură de aur — „aşa se facem şi noi: deşí am fost duşi în străinătate, sĕ ne întórcem iérăşi la casa părintéscă". (Omilia 10. asupra Epist. lui Pavel cătră Romani).

Mai are acest minunat esemplu încă o parte, în carea se arată purtarea fratelui mai mare faţă cu acest frate mai mic, va se ḑică purtarea omului, ce se crede pre sine drept înaintea lui Dumneḑeu, faţă cu celce se mărturisesce pĕcătos; însă este prea mult, a vorbí acum şi despre acésta. Ci astăḑi sĕ ducem în inimile nóstre istoria fiiului perdut, în carea tot cuvêntul este un grăunţ de aur, şi se întărim în inimile nóstre şi se facem mai tare decât porţile iadului credinţa cea mântuitóre, garanţia pocăinţei nóstre, *că mai mare decât tóte pĕcatele nóstre este îndurarea lui Dumneḑeu spre noi, de vom face pocăinţă adevĕrată din inimă.* Credinţa, ḑic, că precum a fost bucuriă la casa tatălui pământesc pentru fiiul reaflat, aşa este bucuriă în casa părintelui ceresc pentru un pĕcătos, carele se pocăiesce; căci „fiiul meu acesta — ḑice Tatăl cel preaîndurat — fiiul meu acesta mort a fost şi a înviat, şi perdut a fost şi s'a aflat". Amin!

XLIX. La Dumineca lăsatului de carne.

„Și vor merge păcătoșii în munca de veci, ear drepții în viéța de veci“.

Mateiu 25, 46.

Judecata lui Dumnedeu! — o ce cuvênt mare, ce lucru înfricoșat! Adevĕrat că și noi ómenii zărim când și când câte o debilă rază a judecăților lui Dumnedeu pe pământ; căci vedem uneori pre cel înavuțit cu nedreptate picând deodată din înălțimea lui părută, vedem pre cel viclean prinzêndu-se în cursele, ce le-a fost pus celui drept; vedem chiar tronuri împĕrătesci clătinându-se, rumpêndu-se și căzêndu preste nópte, și uimiți, ca de nisce fulgere, ce spintecă nuorii, zicem atunci: Da, totuși este o dreptate în cer, n'a mai răbdat Dumnedeu, eată judecata lui Dumnedeu! Însĕ cele mai multe împregiurări din lume ochilor nostri celor debili le remân póte pentru totdeuna acoperite, necunoscute, nesciute, ca nisce găcituri încurcate, nedeslegate. Căci de câte ori vedem iérăși pre cel reu îngămfându-se în avuții și 'n mărire desértă, ear pre cel bun pătimind și purtându-și cu răbdare crucea sa, — pre cel răpitoriu, nedrept și necurat înavuțindu-se, înălțându-se cu nerușinare preste alții, apĕsând și maltratând pre cei mai buni și mai meritați decât dênsul; ba de câteori vedem chiar pre cel nevinovat pedepsit, ear pre cel vinovat reeșind învingătoriu și póte chiar remunerat! Și cuprinși de intristare pentru atari privelisci, ne punem întrebarea: Óre pentru totdeuna sĕ fiă tot așa? O nu, nu se póte! La judecata cea mare a lui Dumnedeu, la carea au sĕ se înfățișeze toți ómenii de pe pământ; acolo, nu străbate nici puterea aurului, nici mijlocirea rudeniilor și prietinilor, nici strălucirea rangului, nici

brațul puterei omenesci; acolo, unde cumpena o ține însuși Dumnedeu, pre care nu-l putem mitui cu darurile nóstre, nici amăgi cu vicleniile nóstre, — la judecata lui Dumnedeu, zic, acolo va fi cu totul altmintrea! Căci acolo tóte cele ascunse aici se vor descoperí, cele întunecate se vor luminá, cele încurcate se vor descurcá și lămurí, și dreptatea lui Dumnedeu va presenta tóte lucrurile precum sunt în adevĕr. O creștini iubiți, judecata aceea în adevĕr atât e de înaltă, încât mintea nóstră, cugetându-o, ca o pasere obosită 'n sbor plécă aripile sale dinaintea immensei înălțimi, ce nu este dat omului muritoriu a o ajunge aici pe pământ. Nu, iubiților, pănăcând umblăm în grosimea acestui corp muritoriu, nu ne este cu putință a pĕtrunde tainele cele mari ale lui Dumnedeu. Căci precum ochiul nostru trebuie sĕ se mulțeméscă a suge din lumina sórelui numai atâta, cât sufere firea lui, așa și cu mintea nóstră noi aici trebuie sĕ ne mărginim pe lângă ceea-ce putem cuprinde; dar destul este atâta pentru luminarea, întărirea, fericirea și mântuirea nóstră!

În evangelia de astăzi ne vorbesce Mântuitoriul nostru despre acéstă judecată a lui Dumnedeu, și anume ne spune, că în cele din urmă va vení El, fiul omului, cu preamărire, încungiurat de sfinții ângeri, sĕ judece lumea; că atunci va aduná înaintea Sa tóte semințiile și limbile; că va despărți pre toți ómenii din lume în dóue părți, în drépta și'n stânga, precum desparte păstoriul oile din capre; în fine că va chiăma pre cei din drépta sa la viéța eternă, ear pre cei din stânga îi va mână în focul cel nestins al gheenei. O judecata lui Dumnedeu, cum vom cugeta la tine și cum vom vorbi despre tine? Cum ne vom înfățișa noi pĕcătoșii înaintea Ta Dómne? *Cine e judecătoriul? Cine sunt judecații? Care e modul judecărei Tale?*

I. Mântuitoriul ne spune, *că judecătoriul va fi El însuși.* Da El însuși, Iisus Christos, fiiul lui Dumnedeu, carele odinióră a umblat pe pământ în chip omenesc, ca să *mântuéscă lumea,* acum la a dóua venire, va veni să *judece lumea:* atunci a venit cu *milă,* ear acum va veni cu *dréptă judecată.* Atunci s'a născut în umilitate în peștera Vitleemului, a priimit la opt dile tăierea împregiur după legea lui Moise, a fost purtat în brațele dreptului Simeon, botezat de Ioan în Jordan, ispitit de diavolul în pustiă; atunci a răbdat fóme și sete ca un om, a suportat ostenelele firei nóstre, și pe când, după însuși cuvêntul Lui, vulpile au vezunii și paserile ceriului cuiburi, El nu avea unde să-și plece capul. Atunci a suferit a fi defăimat, batjocurît și disprețuit din partea fariseilor și cărturarilor, a fi tradat de învețăcelul cel viclean, a fi judecat de judecători fără de lege, a fi maltratat și înfipt pe cruce din partea neîmpăcaților sei inimici, — și tóte acestea nu pentru sine, ci pentru noi. Acum însă tóte s'au schimbat. Pentrucă înviind a treia di din morți și încredințând pre învețăceii sei, că „i s'a dat tótă puterea, în cer și pe pământ", s'a înălțat la cerescul seu părinte, șede dea-drépta Lui, și la timpul hotârît va să vină iérăși să judece viii și morții, și astfel să 'ncheie lucrarea dată Lui dela Tatăl. Plini de dorință de a cunósce tainele lui Dumnedeu, întrebăm și noi împreună cu Apostolii Iacob și Ioan: „Dómne, când vei să așezi împărăția lui Israil?" Însă la acésta priimim și noi, asemenea acelora, respunsul: „Nu vě este dat vóue, a sci anii și timpurile, care Tatăl le-a așezat întru a sa stăpânire!" Atâta însě ne este sciut, că toți trebue se murim, toți trebue să mergem înaintea judecății și că judecătoriul nostru și a tot neamul omenesc va fi însuși Iisus Christos. O ce bucuriă și mângăiere acésta pentru cei ce

l'au priimit pre El întru inimile lor și L'au onorat prin faptele lor! Dar vai ce óră înfricoșată pentru cei ce nu l'au priimit și'n tótă viéța lor n'au voit a-'L cunósce! Căci întâiaóră a venit în chip de rob, acum însă vine ca împĕrat; atunci a venit blând, umilit și smerit, acum vine întru tótă mărirea sa, încungiurat de sfinții îngeri; atunci a stat însuși înaintea nedreptei judecăți a ómenilor, acum șede Dînsul pe scaunul mărirei marelui județ, ca cu dreptate să judece tóte semințiile și limbile pământului. Atunci, asemenea păstorului celui bun, care lasă cele nóuĕdeci și nóue de oi, pentru a căuta pre cea una perdută, a umblat pe pământ căutând pre cei rătăciți, și nespusă a fost îndelungă răbdarea lui cu nesciința și mai vêrtos cu necredința ómenilor; acum însă acea răbdare a luat sfêrșit, și a sosit timpul ca celce atunci a 'nvețat pre ómenii prin faptă și prin cuvênt, acum să le céră seamă: cum au priimit învețătura lui? cum au urmat după ea? și ce frupte demne de viéța de veci pot arĕta? O ferice de cei ce au fost credincioși ca Maria, descepți ca feciórele cele înțelepte, lucrători ca cei doi servi cu talanții lor, îndurători ca Samarineanul cu cel căḑut în tĕlhari! Dar neferice, de trei ori neferice de aceia, cari prin cuvintele și faptele lor l'au trecut cu vederea și nu L'au băgat în seamă, și acum vor trebui să caute în fața Lui, a judecătorului lor: Vedé-vor, pre carele l'au împuns!

II. Pentrucă ceice se vor judecá, *sunt toți ómenii din lume:* bogați și seraci, bĕtrâni și tineri, parte bărbătéscă și femeéscă: rênduit este tuturor ómenilor odată a muri, ear după mórte judecata! (Evrei 9, 27). Pre cari i-a luat mórtea din casele lor, din brațele familiilor lor, pre cari i-au înnecat apele, pre cari i-au ucis armele inimicilor, toți, ori cum li-ar fi fost sfêrșitul, toți fără deosebire vor merge la acéstă

judecată. Şi precum goli am întrat întru acéstă viéţă pământéscă şi goli vom şi eşi dintr'ênsa: tot asemenea goli vom sta şi înaintea judeţului celui înfricoşat, neducênd cu noi alta decât *faptele* nóstre. Nici împĕratul nu va duce cu sine puterea sa, nici avutul comorile sale, nici sĕracul lipsele sale: tóte cele pământesci pe pământ remân, şi la judecata lui Dumneḑeu omul va fi însoţit numai şi numai de faptele sale, bune ori rele, precum le va fi sevêrşit în viéţă. Auḑiţi, creştini iubiţi, numai de faptele sale! Pentru aceea vai cât este de greşit, a-şi pune creştinul speranţele sale în cele pământesci! In avuţiă? „Nebune“, — îi ḑice Christos, „întru acéstă nópte vor sĕ céră sufletul tĕu dela tine; dar cele-ce ai gătit cui vor fi?“ In rudenii şi prietini? „Nu ve nădăjduiţi spre boieri, spre fiii ómenilor, întru cari nu este mântuire!“ In tinereţe séu frumseţe séu altele de felul acesta? „Omul ca earba, ḑilele lui ca flórea câmpului!“ Tóte acestea aparţin pământului, şi la eşirea ta de aici remân dincóce de mormênt; numai *faptele* tale, ca părţi ale însĕşi fiinţei tale, te însoţesc la treptele scaunului dreptului judeţ! Ferice dar, décă faptele tale vor fi conforme preceptelor Domnului teu! Dar vai, décă se vor aflá contrare acelora! O suflete al meu, cugetă şi cugetă adûnc şi serios: Mórtea e sigură, judecata ne'ncungiurabilă: ce vei duce cu tine din viéţă? Cu ce te vei înfăţişa înaintea judecăţii lui Christos?

III. Căci despre *modul judecărei* nu póte fi nici o îndoiélă. Cât de limpede şi de pĕtrunḑĕtoriu ni-o spune Mântuitoriul şi acésta: Cumcă adecă proba de foc, prin carea va trebui sĕ trécă fiăcare la judecată, *va fi cercetarea faptelor nóstre.* Va se ḑică: nu cât ai fost de avut séu de 'nvĕţat sóu de mărit în lume, ci mai vêrtos, *cum* ai câştigat avuţia ta, *cum* ai întrebuinţat sciinţa şi puterea ta? Spre mărirea lui Dumneḑeu? Spre binele omenimei? ori mai vîrtos spre nemărirea lui Dumneḑeu şi în dauna deaprópelui tĕu? — eată de ce vei avé sĕ-ţi dai seama la judecată! Nutrit'am pre cei flămênḑi? îmbrăcat'am pre cei goli? priimit'am pre cei străini? căutat'am pre cei bolnavi şi pre cei robiţi? — cu un cuvênt: făcut'am bine în lume după priceperea nóstră, după puterea nóstră? — acestea sunt întrebările cele grele, ce ni se vor pune în óra aceea înfricoşată, şi după acestea se vor rênduí cei judecaţi deadrépta ori deastânga judecătoriului. Dar va ḑice cineva: Acestea privesc numai la ómeni, nu şi la Dumneḑeu, adecă sunt fapte, ce le sĕvêrşim faţă cu ómenii, dar unde sunt cele-ce se fac înaintea lui Dumneḑeu: rugăciunea, postul, priveghiarea, serbarea ḑilelor celor sânte, cercetarea bisericei şi celelalte de acest fel? Ca se nu remânem la îndoială nici în privinţa acestora, eată ce ne rospunde Christos: Adevĕr ḑic vóuĕ: ceea-ce aţi făcut unuia dintre aceşti mai mici fraţi ai mei, mie mi-aţi făcut! Adecă bune, trebuincióse, mântuitóre sunt acelea, şi creştinul cel adevĕrat le sĕvêrşesce ambele împreună; dar şi afară de acésta tot ce facem fraţilor nostri din lume, ni se va socotí ca făcut lui Dumneḑeu însuşi. Cum se póte acésta? Ascultă! Dumneḑeu este preaîndestulit, — „al Domnului o pământul şi plinirea lui“, — ce vom da noi lui Dumneḑeu, afară de ale Lui? Dumneḑeu este atotputinte, — „tóte câte a vrut, a făcut, în cer şi pe pământ, în mări şi în tóte adûncurile“ (Ps. 134, 6 · 7), cum îi vom serví noi cu puterile nóstre? Dumneḑeu este atotsciutoriu, preabun, pretutindeni de faţă, etern, ce lipsă are şi în privinţele acestea de concursul nostru? Nu iubiţilor; ci precum pământul şi luna şi o mulţime nenumĕrată de stele nu au lumina lor pro-

priă, ci luminézá numai cu strălucirea priimită din sóre: aşa şi averea şi puterea şi sciinţa nóstră omenéscă sunt numai daruri împrumutate nóue dela Dumneḑeu. Va se ḑică noi, afară de inima cea curată fiéscă, ce i-o aducem dar de bunăvoiă, nu putem da lui Dumneḑeu nimic din tóte câte avem séu putem séu scim noi; căci „întru Dênsul viiăm şi ne mişcăm şi suntem“ (Fapt. Ap. 17, 28). Ceea-ce însă nu putem faţă cu Dumneḑeu, aceea putem face şi e bine sĕ facem faţă cu deaprópele nostru, pre care-'l vedem, ale cărui nĕcazuri le cunóscem, ale cărui suspinuri le auḑim, cu carele suntem împreună în tóte ḑilele. Pentru aceea celce va ḑice: „Eu iubesc pre Dumneḑeu“, dar pre fratele seu cel lipsit nu va se-l ajute, acela după însuşi cuvêntul lui Dumneḑeu mincinos este; căci décă nu iubim pre fratele nostru, pre care-l vedem, cum vom putea iubi pre Dumneḑeu, pre carele nu-l vedem? (Ioan I. 4, 20). *Iubirea către deaprópele nostru este dar proba iubirei nóstre către Dumneḑeu.* Pentru aceea décă am făcut milă cu cel lipsit, cu vĕduva cea sĕrmană, cu orfanul remas în uşile altora, cu bĕtrânul neputincios şi sĕrac; décă am învĕţat pre cel nesciutoriu, décă am mângăiat pre cel întristat: atunci am dovedit, că iubim pre Dumneḑeu, şi nu în deşert ne lăudăm întru numele lui Christos. Atunci putem avé credinţa cea firmă şi speranţa cea dulce, că marele dreptul judecătoriu în ḑiua judecăţei îşi va aduce aminte de noi cu îndurare şi ne va rêndui cu cei fericiţi deadrépta sa. Căci când vom întreba împreună cu acestia: Dómne, când te-am vĕḑut flămênd séu gol séu străin séu bolnav, şi am alergat întru ajutoriul tĕu? — atunci ne va rĕspunde şi nóue ca acelora: Adevĕr ḑic vóuĕ, căci aţi făcut unuia dintre acesti mai mici fraţi ai mei, mie mi-aţi făcut! Dragostea nóstră catra deaprópele — o ḑic încă odată — este proba dragostei nóstre

către Dumneḑeu. De asemenea pĕcătoşii, spăimêntaţi de sentinţa cea înfricoşată, carea îi osândesce la munca cea vecinică, vor întreba: Dómne, când te-am vĕḑut flămênd séu gol séu bolnav séu străin séu în temniţă, şi sĕ nu fim servit ţie?; ear judecătoriul le va rĕspunde şi lor tot acest cuvênt: adevĕr ḑic vóuĕ, căci *nu* aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai mei mai mici, nici mie nu mi-aţi făcut! Va se ḑică aceeaşi învĕţătură şi aici: Dragostea către deaprópele este proba dragostei nóstre către Dumneḑeu! Şi astfel ceice au făcut bine ómenilor, şi prin acésta au dovedit dragostea lor către Dumneḑeu, ca binecuvêntaţii părintelui ceresc vor întra întru viéţa de veci. Eară ceice au făcut ómenilor reu în viéţă, aceia ca unii cari n'au voit a cunósce legea lui Dumneḑeu, cari n'au voit a sci de învĕţătura lui Christos, se vor privi ca străini în casa părintelui ceresc, şi vor auḑí la judecată sentinţa cea mai amară decât tóte amărăciunile: „Duceţi-ve dela mine, blăstemaţilor, în focul cel vecinic, carele este gătit diavolilor şi slugilor lui!“ Şi astfel vor merge drepţii în viéţa de veci, ear pĕcătoşii în munca de veci! O judecata lui Dumneḑeu, cât eşti tu de înfricoşată, dar totdeodată şi cât de dréptă şi sântă!

Creştini iubiţi! Precum am ḑis în duminecile de mai nainte, că cu bună preîngrijire au aşezat sânţii părinţi ai bisericei nóstre evangeliile pentru ḑilele anului bisericesc, spre a ne pregătí cu vrednicie pentru postul-mare şi pentru luminata ḑi a învierei, aşa ḑic şi despre evangelia de astăḑi, că cu înţelepciune este rênduită pentru acéstă ḑi, carea este dejá în pragul sântelor păresimi. Căci făcênd eri, ca în Sâmbeta morţilor, pomenire tuturor părinţilor şi fraţilor şi fiilor nostri, eşiţi dintru acéstă viéţă, şi cu un cuvênt tuturor celor adormiţi întru nădejdea învierei

și a vieței de veci, ear astădi pomenire judecății lui Dumnedeu, sânta nóstră religiune prin punerea înainte a morței și a judecății va sĕ ne descepte din impletecirile pĕcatelor la trezvia faptelor bune. Și în adevĕr aducerea aminte cu seriositate de cele de pe urmă ale omului: de mórte și de înviiere, de judecată și de eterna fericire ori osândă, décă inimile nóstre sunt priimitóre de cele mai înalte și dumnedeesci, trebue sĕ descepte întru noi pocăință și îndreptare. „Suflete al meu, suflete al meu“, dice cântarea bisericéscă, „scólă, pentru ce dormi?“ „Suflete al meu“, suflete al meu“, — așa ne strigă evangelia de astădi, „o plângi aici, ca sĕ nu plângi acolo, unde plânsul nu-ți va mai fi de folos!“ — „Adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale, și în veci nu vei pĕcătuí!“ așa învĕțau deja prorocii și înțelepții din legea vechiă, și eată aici, cu alte cuvinte, aceeași învĕțătură! Da, iubite creștine, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale! De mórte, căci nu scii, unde și când și cum te ascéptă. De judecata lui Dumnedeu, carea ori unde și ori când și ori cum vei muri, te ascéptă cu aceeași siguritate ca și mórtea, și de sigur mâna ta și piciorul teu și limba ta și inima ta vor remâné scutite de nenumĕrate pecate!

O fiă dar, ca aducerea-aminte de mórte și de judecata lui Dumnedeu sĕ lucreze și întru inimile nóstre infrângere, pocăință și înnoirea vieței! Fiă, ca adeseori, și cu deosebire întru aceste onorabile patrudeci de dile se cugetăm și sĕ recugetăm la acestea, cari ne ascéptă la capĕtul vieței pământesci, spre a ne întări din ce în ce întru cele bune și a ne depărtá de tot ce e reu, până când este încă diuă! Fiă, ca prin chrănirea celor flămênді, prin priimirea celor străini, prin îmbrăcarea celor goli și prin tótă fapta de milă, trupéscă și sufletéscă, cu un cuvênt prin

iubirea lui Dumnedeu și a deaprópelui sĕ ne facem vrednici a fi învĕțăcei ai Domnului și Mântuitoriului nostru și în viéța pământéscă. Ear la judecata cea mare de pre urmă sĕ fim numerați la cei din drépta Lui și sĕ audim din gura Lui fericitoriul cuvênt: „Veniți binecuvêntații părintelui meu, de moșteniți împĕrăția, carea este gătită vóue mainainte de întemeiarea lumei!“ Dă-ni-o Dómne, dă-ni-o Dómne! Amin!

L. La Dumineca lăsatului de brânză.

„Eară tu, când postesci, unge capul teu şi fața ta o spélă, ca sĕ nu te arețí ómedilor că postesci, ci Părintelui teu celui-ce este întru ascuns. Mateiu 6, 17–18.

Preste drumul cel lat al petrecerilor şi plăcerilor şi une-ori chiar desmierdărilor lumesci se slobóde astădi *bariera postului.* Biserica începe a ne deschide mai adese-ori uşile sale: rugăciunile ei se îmmulțesc; cântările ei devin mai intime, mai umilite, mai pĕtrunḑĕtóre; ochii ei caută mai cu deadinsul şi mai cu ardóre pre fiii cei risipiți şi adeseori prea mult înstrăinați de cătră dênsa. Şi pentru-ce tóte acestea? Pentru-ca sĕ ne descepte din nepăsarea nóstră de cele sufletesci, — că între voi, ḑice Apostolul, sunt mulți neputincioşi şi dorm mulți, — şi sĕ ne rechiăme în memoriă înaltul nostru destin, carele este a ne face fii lui Dumneḑeu prin cugete curate şi viéță sântă. Căci vai, cât de adese-ori uită omul de acest destin! Cât de uşor se perde pre sine, adecă partea sa cea mai alésă, sufletul seu, prin lume şi prin cele lumesci! Cât de lesne alunecă piciorul lui din unica cărare dréptă şi mântuitóre! Cât de curênd slăbesce mâna lui întru sevêrşirea lucrului bun şi plăcut lui Dumneḑeu! Şi cât de îngrabă se recesce inima lui de iubirea lui Dumneḑeu şi a omenimei, şi se îmbracă în scórța cea aspră a egoismului, care cugetă numai la sine şi la ale sale! De aceea sufletul omenesc are trebuință ne'ncungiurată de desceptare şi îndreptare spre cele de sus. Şi eată Dumneḑeu îi dă cu îmbelşugare mijlócele, a se descepta din lăngeḑia somnului pecatului

şi a se abate dela rătăcirea sa; şi i le dă totdeuna, dar cu deosebire prin biserica sa în ḑilele cele binevenite ale postului. Ca servii aceia din evangeliă ese în ḑilele acestea cuvêntul lui Dumneḑeu la tóte respândiile călilor, chiămând pre toți cari trec la ospĕțul cel mare spiritual al credinței. Da, tóte le cércă cuvêntul lui Dumneḑeu, spre a străbate la inima omenéscă; décă o uşă o află încuiată, bate la ceealaltă; décă şi acésta îi refusă întrarea, ciocnesce şi la a treia şi la a patra şi la tóte. Une-ori întră cu repejune, alte-ori cu stăruință şi răbdare; acuşi dintr'odată cu putere neresistibilă, acuşi iéră cu încetul, pas de pas; cu un cuvênt nici un mijloc nu'l lasă părintele ceresc necercat, pentru ca, după felurimea firilor nóstre, sĕ întórcă la bine pre cel abătut, sĕ descepte pre cel-ce dórme, sĕ rădice pre cel căḑut. Şi décă apoi cuvêntul acesta dumneḑeesc a întrat într'un suflet omenesc, ce schimbare, ce transformare lucréză el acolo! Îndată atare suflet fericit îşi întórce ochii dela lumea cea din afară la cea dinlăuntru, la sine însuşi. Casa lui, după cuvêntul sântului Ioan Gură de aur, a fost mainainte tótă pustiă şi surpată, şi cu neplăcere şi aversiune locuise într'ênsa de atâta timp. Acésta o vede acum cu adûncă mâchnire şi cu ruşinare de atare locuință întunecată şi necurată. Chipul lui Dumneḑeu, zugrăvit de însaşi mâna Făcĕtoriului pe tablele acelei inimi, atâta se acoperise de pulberea celor pământesci, încât d'abia se mai cunosc trăsurile lui cele dumneḑeesci. Acum 'l vede, 'l cunósce, 'l admiră, şi un dor negrăit 'l cuprinde, 'l îndémnă, 'l mână a se face iér asemenea acelui chip strălucit. De aici durerea cea amară, dar binefăcĕtóre a *căinței*, primul pas spre pocăință; de aici umilirea înaintea lui Dumneḑeu şi a ómenilor; de aici lacrimile, rugăciunea şi *postul*, în sfêrşit rodul cel neprețuit al pocăinței: iertarea pe-

catelor, propusul cel firm, de a nu mai pĕcătui, și *faptica îndreptare.* Astfel, creștini evlavioși, ni-se înfățișéză postul în adevĕrata sa ființă, atât ca mijloc de perfecționare în viéța creștinéscă, cât și ca espresiune visibilă și vedută din afară a înfrângerei inimei, ce se petrece nevĕdut în internul nostru. Este dar o întrebare de mare însemnătate, ce ni-se pune înainte întru acéstă di: *Cum se fiă postul nostru, ca se avem adevĕrat folos de dênsul?*

Mergênd pe urma sântei nóstre evangelii de astădi vedem, că Domnul ne 'nvață: *că postul nostru se fiă vesel și de bună voiă, se fiă ascuns de cătră lume, și se fiă îndreptat spre Dumnedeu.*

I. „Eară tu — dice — când postesci, unge capul teu și fața ta o spélă!" Era datină la Evrei, a'și unge capul și a'și spela fața la timpuri de bucuriă, cu deosebire la ospețe. Christos dar cere, ca petrecerea nóstră din post sĕ ne fiă ca petrecerea la o nuntă, postul ca un ospĕț de bucuriă. Nunta este simvolul, chipul bucuriei și veseliei trupesci; postul sĕ ne fiă un simvol de bucuriă sufletéscă. Și cum nu? Când noi ni l'am ales de bună voiă, din îndemnul liber al inimilor nóstre, ca depărtându-ne de cele lumesci, sĕ ne apropiăm mai ușor de cele dumnedeesci! Căci precum nu este 'n lume durere atât de profundă și nefericire atât de mare, ca depărtarea și înstrăinarea sufletului omenesc dela Dumnedeu, așa nu este nici bucuriă atât de înaltă și fericire atât de dulce, ca reapropierea lui de Dênsul, carele este isvorul lui, originea lui. Marinarul plutind departe pe luciul mărei, este ajuns de o furtună grea: cerul se 'ntunecă, vênturile urlă, valurile isbesc vasul ca o pilă ușóră, omul în tótă clipita își vede mormêntul dinaintea ochilor; car uscatul e departe, încătrău caută, nici un ajutoriu, nici un adăpost, nici o speranță, perirea i se pare

neevitabilă. Atunci deodată se schimbă direcțiunea vêntului, și călătoriul, ca prin farmec, se vede mânat cătră un liman de scăpare: corabia, cu puțin mainainte pradă perirei, e asigurată, viéța călătorilor salvată! O spuneți iubiților, nu i se va păré lui atunci, ca când ar fi eșit din mórte la viéță? Așa e și 'n lumea spirituală. Pecătosul a retăcit prin lume, singur, fără Dumnedeu; a fost tristă, întunecósă, amară acea viéță, sufletul a fost la marginea perirei; atunci Dumnedeu îi trămite vêntul *grației* sale, carea-'l întórce și-'l mănă la limanul cel sigur al vieței sufletesci. Acest vênt făcătoriu de minune este postul, rugăciunea, meditațiunea evlaviósă. O spuneți, iubiților, póte fi pe lume bucuriă ca bucuria acestui suflet mântuit? Și așa eată postul ca semn de bucuriă pentru trecerea din întunerec la lumină, din mórte la viéță! Căci când în suflet se re'noiesce chipul lui Dumnedeu cel întunecat prin pecat, și creștinul serbéză prin post și rugăciune acéstă re'noire și chiar renascere a sa, cum ar puté fi inima lui mâchnită, și fața lui tristă și posomorîtă? Când în sufletul lui a întrat primăvéra darului, cum s'ar mai puté areta pe fața lui furtunile iernei? Da, creștini iubiți, nu ca al fățarnicilor, cari își smolesc fețele lor, ca sĕ se arete ómenilor că postesc, nu așa sĕ fiă fețele nóstre pe când postim, ci mai vêrtos luminate și vesele: noi ne-am ales postul, nu de silă, ci de bunăvoiă, nu ca o greutate și povară, ci ca un sânt ospĕț al sufletelor nóstre. Așa, „tu când postesci, unge capul teu și fața ta o spélă!"

II. Mai departe ne'nvață Christos, că *postul nostru sĕ fiă ascuns de cătră lume,* — „ca se nu te areți, dice, ómenilor că postesci". Mântuitoriul nostru va, ca postul nostru se fiă o lucrare dinlăuntru a sufletului, și nici decât numai o faptă din afară a trupului. Prin acésta va sĕ ne ferésca de sfinția cea părută a fariseilor,

cari la vederea ómenilor postiau și se rugau, pe când inimile lor erau reci și nesimțitóre. Este ființa religiunei lui Christos, a deriva tóte faptele omenesci din *cuget* și după acésta a mesura și a hotărî valórea ori nevalórea lor: *îndréptă cugetul teu, ca se fiă drepte și faptele tale!* Căci în adevĕr din cuget resar tóte cuvintele și faptele nóstre: omul cel bun, — dice Domnul — din vistieria cea bună a inimei scóte cele bune, și omul cel reu din vistieria cea rea scóte cele rele (Mateiu 12, 35). De aceea numai atunci va fi postul nostru post adevĕrat, décă *aretarea lui din afară va fi în armoniă cu simțemintele nóstre dinlăuntru.* Altmintrea el remâne numai o *formă* gólă fără cuprins, un frupt frumos și rumen pe din afară, dar înlăuntru vermenos și putred; și astfel de post nu numai că perde prețul seu înaintea lui Dumnedeu, ci îi devine chiar urgisit. Incă în legea vechiă dice El prin gura proroculuí Seu Isaia despre acest post din afară: „Postul și serbătorile și prasnicele vóstre le-a urît sufletul meu, făcutu-v'ați mie spre sațiu, nu voiu mai suferí pecatele vóstre. (Isaia 1, 15). Și iérăși mai departe: „De ți-ai strîmba ca un cerc grumazul teu, și de ai așterne sub tine sac și cenușă, nici așa nu veți chiăma post priimit: nu de acest fel de post am ales eu, dice Domnul. Ci deslégă tótă legătura nedreptății, rumpe legăturile cele făcute cu silă, lasă pre cei frânți întru libertate, și rumpe tótă scrisórea cea cu nedreptate. Frânge celui flămênd pânea ta, și pre seracii cei fără casă du-i în casa ta; de vedi pre cel gol, îmbracă-'l, și nu trece cu vederea pre cei-ce sunt din seminția neamului teu". (Isaia 58, 5—6).

Ear Christos ne spune și mai limpede netrebnicia atărui post prin esemplul fariseului din una din duminecile premerse; căci acela pe lângă tot postul și decíuelile sale s'a întors la casa sa mai puțin îndreptat

decât vameșul cel smerit. Dar cred, că mai este și altă causă, pentru carea Mântuitoriul stăruesce cu atâta seriositate pentru ascunderea postului nostru de cătră lume. Precum cunoscința și priceperea ómenilor este mărginită, așa e și judecata lor. De aceea ea adese-ori este nedréptă. Unul va vedé postul teu, și te va lăuda și mărí; altul vĕdêndu-l, te va defăima și batjocurí; inima ta este prea aplecată, a se conforma acestor judecăți, și așa la casul d'ântâiu ușor se va înălța și sumeți, ear la cel din urmă prea ușor se va întrista și descuragia. De ai puté tu petrunde secretele vieții omenesci, te-ai mira când ai vedé, câte virtuți omenesci se strică prin defăimări deșerte, dar cu deosebire prin laude nemeritate: mulți ómeni n'ar fi devenit rei, ba chiar tirani ai omenimei, décă n'ar fi dat credĕmênt lingușirilor și lingușitorilor, cari au înveninat și stricat inimile lor; și iérăși multe propusuri frumóse și laudabile n'ar fi remas neroditóre, décă nu le-ar fi nimicit, ca o brumă ghiățósă, clevetirile ómenilor. Christos dar, ca sĕ nu cadă sufletul teu în tentațiuni séu ispite, cari póte n'ar fi în stare a le învinge, ca sĕ nu-ți iei plata dela ómeni, prin laudele lor, nici sĕ-'ți perdi plata dela Dumnedeu, descuragiându-te dela bine prin defăimările lor, îți demandă a sevêrșí precum rugăciunea ta, așa și postul teu întru ascuns de cătră ómeni.

III. Da, ascuns se fiă postul teu de cătră lume; însă *deschis înlăuntru și îndreptat spre Dumnedeu.* „Ca se nu te areți", dice, „ómenilor, că postesci, ci Tatălui teu, celui-ce este întru ascuns". „Dumnedeu nici înșélă, nici se înșélă", dice Apostolul. Adecă Dumnedeu, și Dumnedeu singur cunósce cele dinlăuntru ale tale, întocmai precum sunt; de aceea și postul teu 'i este cunoscut și trebue sĕ fiă deschis înaintea Lui. „Se nu te areți ómenilor că postesci, ci Părintelui teu,

celui-ce este întru ascuns". Tu postesci, ca ușorat de sarcinile celor lumesci, cu atât mai ușor se te poți apropia de Dumnedeu. Tu ai promisiunea Lui cea sântă, că El e părintele teu, și tu ai se te faci prin viéță sântă fiiu al Lui. Și acum au nu va deschide fiiul sufletul seu înaintea părintelui seu? Înaintea cui în lume, décă nu înaintea Lui, a părintelui ceresc, carele 'ți spune, — îți spune, ba mai vêrtos îți arétă în tot momentul, — că te iubesce mai mult, de cum te póte iubí însași maica ta? El singur este judecătoriu drept, ca sĕ cunóscă tóte palpitările, bune ori rele, ale inimei tale; dar El singur este și părinte îndurătoriu, ca ceea-ce lipsesce din virtutea ta, se plinéscă, ba mai vêrtos se *încépă* și se și *plinéscă* prin grația sa. El singur dar cunósce și postul teu; deci Lui sĕ-'l aduci, Lui sĕ-'l închini ca o jertfă sântă curată, eșită din sufletul teu.

Dar încă la una sĕ cugetăm! Pe cât e de mângăitoriu cuvêntul acesta al lui Christos, pe atât e și de sever. Căci el 'mi aduce aminte, că cel-ce vede cele bune ale sufletului meu, cu același ochiu atotvĕdĕtoriu observă și cele rele. Și vai décă cele rele vor întrece pe cele bune! Și și mai mult, vai décă cele bune vor lipsí cu totul, și vor sta de față numai cele rele! De aceea dic, iubiților, că în cuvêntul despre postul nostru cel deschis înaintea lui Dumnedeu și îndreptat spre Dênsul, se cuprinde nu numai o promisiune mângăitóre, ci și o admonițiune prea seriósă. Admonițiunea, ca el se fiă cu adevĕrată părere de reu pentru pecatele sevêrșite, se fiă cu umilință și înfrângere de inimă pentru scăderile, greșelile și reutățile nóstre, în sfêrșit sĕ fiă cu propunerea tare de a conforma viéța nóstră după legea lui Dumnedeu,

se fiă cu un cuvênt post de pecate, nu numai de bucate!

Și așa iubite creștine, pășim cu ajutoriul lui Dumnedeu cu diua de mâne la începerea *postului mare*. Armați cu crucea credinței, răzimați pe toiagul speranței, însuflețiți de focul iubirei cătră Dumnedeu și deaprópele, veniți fraților, sĕ postim post vesel și de bunăvoiă, post ascuns de cătră lume și deschis înaintea lui Dumnedeu. La care Tu, Dumnedeule Preasânte, dă-ne darul Teu și ajutoriul Teu; căci nimic nu putem fără Tine, dar tóte prin Tine și întru Tine. Amin!

LI. La Dumineca ântâia a Păresimilor.

„Aflat'a Iisus pre Filip şi a ḑis lui: Vină după mine!

Ioan 1, 43.

Mii de braţe întinde graţia dumneḑeéscă, pentru de a aduce pre ómeni în casa părintelui ceresc. Pre unii îi luminéză într'un moment cu lumina sa, şi transformarea lor e terminată, — căuţaţi la *Pavel*, mai nainte cel mai înverşunat inimic al evangeliei, ear în urma luminei ceresci din drumul Damascului deodată cel mai însufleţit apostol al lui Iisus Christos. Pre alţii îi pregătesce încet cu încetul, pas de pas, adeseori cu anii, pentru priimirea darului, — esemplu ve aduc pre *Constantin*, primul împerat creştinesc, carele numai după îndelungate esperiinţe de ani, ba ḑeci de ani, şi numai aprópe de mórtea sa a priimit sântul botez. Însă fiă mai lungă ori mai scurtă calea, ce o alege Dumneḑeu pentru mântuirea nóstră, fiă mai dréptă ori mai încovăiată, fiă mai uşóră ori mai grea, fiă deadreptul ori mijlocită şi cu încungiur: motivul e unul, *îndurarea şi iubirea Lui spre noi*, şi una e şi ţinta: *mântuirea nóstră!* O astfel de cale spre mântuirea ne 'nfăţişéză şi sânta evangeliă de astăḑi dela Ioan, carea ne arată chiămarea lui Filip la înalta tréptă a apostoliei. Mântuitoriul mergênd din Iudea la Galilea, află pre Filip şi-'l chiamă după Dênsul, şi el îndată urméză; ba aflând Filip pre Natanail, îi spune şi acestuia despre Iisus şi-'l duce la Dênsul; şi Iisus bineventându-'l cu frumósa numire de adevĕrat Israilltean, întru carele nu este vicleniă, 'i promite, că de acum înainte va vedé măririle lui Dumneḑeu. „Adevĕr, adevĕr ḑic vóue, că de acum veţi

vedé cerurile deschise, şi pre ângerii lui Dumneḑeu suindu-se şi pogorîndu-se preste fiiul omului". (Ioan 1, 51).

O chiămare prea fericită: vină după mine! Inimile nóstre se 'ncălḑesc şi numai la istorisirea ta; dar cât de dulce vei fi fost tu sufletelor celor credincióse al lui Filip şi al lui Natanail, cari lasă tóte şi urméză lui Christos! Cât de înaltă mi se arată şi aici, la chiămarea lui Filip şi a lui Natanail, iubirea de ómeni a lui Christos, care mi se pare că prin aceste cuvinte me chiamă şi pre mine şi pre toţi cei credincioşi, a merge după dênsul. Mintea mea se cufundă ca într'un adânc în chiămarea acésta, şi nu póte cuprinde dintr'odată tótă însemnătatea ei. De aceea precum ochiul trupesc, când i se presentă un obiect de mărime séu valóre estraordinară, nu-'l póte cuprinde tot deodată, ci-l descompune în părţi şi părticele: aşa şi mintea mea, aşa şi inima mea, pentru de a puté înţelege şi simţi mărimea acestei chiămări, trebue sĕ cerce a o desface şi a o priví din tóte părţile. Şi anume trei lucruri descéptă aici atenţiunea nóstră, şi adecă:

I. Cine este cel-ce chiamă?

II. Cine este cel chiămat?

III. Care e ţinta chiămărei? —

I. „Aflat-a Iisus pre Filip şi a ḑis lui: „Vină după mine!" Dela începutul neamului omenesc Dumneḑeu totdeuna s'a descoperit omului întru atâta, pe cât i-a fost lui de lipsă. Ochii sufletesci ai omului totdeuna au vĕḑut din lumina dumneḑeirei atâta, pe cât au fost în stare a cuprinde. Moise, omul lui Dumneḑeu, se rógă, a vedé mărirea Lui. „De am aflat char înaintea Ta, — ḑice — arétă-te mie pre Tine însuţi, cunoscut, sĕ Te ved, ca sĕ aflu char înaintea Ta şi ca sĕ sciu, că poporul Teu este acest neam mare". Şi ce i-a ḑis Dumneḑeu lui? „Nu vei puté vedé faţa mea, că

nu va vedé omul fața mea, și se fiă viu. Și a ḑis Domnul: Eată loc la mine, și vei sta pe pétră; și când va trece mărirea mea, te voiu pune în feréstra petrei, și voiu acoperí cu mâna mea preste tine, până ce voiu trece; și voiu lua în laturi mâna mea, și atunci vei vedé dosul meu, eară fața mea nu se va areta ție!“ (II. Moise 33, 11—23). De asemenea se rógă Pavel, a vedé cele negrăite; ear Domnul îi respunde: „Destul îți este ție darul meu“. (II. Cor. 12, 9). Astfel tuturor popórelor a licurit barem câte o debilă raḑă din cunoscința lui Dumneḑeu; cu deosebire însă s'a descoperit Dumneḑeu poporului seu celui ales, seminției lui Israil, cărora le promise încă prin protopărintele lor Avraam, că întru dênsul se vor binecuvêntá tóte seminșiile pământului. De aceea prin tótă legea vechiă dela Avraam până la Moise, și dela Moise până la David, și dela David până la sfîrșitul legei vechi, sună și resună glasul lui Dumneḑeu prin gurile cele însufleșite ale prorocilor: „Veniți după mine!“ În sfîrșit amuțesc aceste chiămări mai mult séu mai puțin acoperite și tainice; căci a trecut *umbra legei,* și s'a apropiat *lumina darului;* a perit nóptea, și eată colo la resărit aurora, ce prevestesce sórele: Ioan mergătoriul-înainte, cel mai mare din toți prorocii, lucéfĕrul, ce légă sfîrșitul nopții de începutul ḑilei, carele însuși se numesce chiămătoriu: „Glasul celui-ce strigă în pustiă: Gătiți calea Domnului!“ (Isaia 40, 3; Mateiu 3, 3). În fine eată-'l El însuși: resăritul resăriturilor, prevestirea prorocilor, dorirea neamurilor: *Iisus Christos, fiiul lui Dumneḑeu!* Eată cerul pe pământ; eată Dumneḑeu om! Eată cea mai desĕvîrșită chiămare a lui Dumneḑeu către neamul omenesc! Ca cum ar fi ḑis întru svaturile sale cele negrăite: am trămis ómenilor, făpturilor mele de pe pământ, pre solii mei, pre prorocii și aleșii

mei, li-am dat cuvêntul meu, li-am statorit legea mea: li-am aretat puterea și îndurarea mea, ca sĕ-'i aduc la cunoscința mea și la umblarea întru voile mele. Acum a sosit timpul, ca sĕ le trămit pre însuși fiiul meu, pre însuși chipul ființei mele! Și acesta este, iubiților, cuvêntul, pentru care am ḑis, că se confundă mintea mea de mărimea chiămărei lui Filip și a lui Natanail. Ved înaintea lui Filip stând un om, care 'l chiamă: Vină după mine! Dar omul acesta, de carele unii ḑic că este Iliă, alții că este Ieremia séu altul din prorocі, — omul acesta este acela, întru care locuesce trupesce plinătatea dumneḑeirei, este Mântuitoriul lumei, este fiiul lui Dumneḑeu, Iisus Christos, prin carele Dumneḑeu însuși chiamă pre Filip. Unde se aflu cumpena séu mĕsura, cu carea se pot mĕsura atâta bunătate, iubire, îndurare a lui Dumneḑeu spre om! Eu admir în lume pre un domnitoriu, carele se îngrijesce cu consciință de supușii sei; stimez pre un învĕțătoriu, care ostenesce cu iubire pentru elevii sei; admir pre un părinte, care se jertfesce cu abnegațiune pentru fiii sei; și acestia toți sunt ființe deopotrivă: unii și alții ómeni. Dar pogorîrea lui Dumneḑeu pe pământ, înomenirea Lui pentru om, *umblarea Lui după om,* chiămarea Lui *către* om cum sĕ o numesc? O adîncul înțelepciunei și îndurărei lui Dumneḑeu! Și precum sciu, că a fost Iisus Christos, carele a chiămat atunci pre Filip, tot asemenea sciu, că același Iisus Christos este, carele mĕ chiamă și pre mine și pre tot omul, ḑicêndu-'mi ca și aceluia: Vină după mine! Me chiamă prin cuvêntul seu, carele mi se vestesce deapururea în sântă biserica sa; me chiamă prin darurile Sale, cari ca o pâne cerésca mi-le pune înainte pe mésă pururea, de câte-ori doresce de ele sufletul meu; me chiamă prin bunătatea Sa, ce se revérsă asupra mea dela nascerea mea

pe acest pământ până la ultima mea resuflare: Vină după mine! Și eată Filip a urmat îndată; dar óre eu urmez? Și décă urmez, când urmez, și cum urmez?

Căci *cine este cel chiămat? Cine altul decât omul?* Omul, ființa cea mai iubită, dar durere și mai nemulțemitóre a lui Dumnedeu de pe pământ. Omul, carele d'abia eșit din mânile făcătoriului seu, și se și revoltéză asupra Lui. Omul, carele îndată în prima sa generațiune încruntă mânile sale în sângele fratelui seu. Omul, carele încă resunând legea lui Dumnedeu în urechile lui, se abate dela Dênsul și plécă genunchii sei înaintea vițelului de aur. Omul, carele d'apururea a persecutat pre trămișii Lui și a ucis cu petri pre drepții și prorocii Lui! În fine omul, carele a judecat la mórte și a înfipt pe cruce pre însuși moșténul viei, pre însuși fiiul Domnului seu. Așa, iubiților, omul acesta, înălțat de Dumnedeu aprópe până la ânger, s'au dejosit prin pĕcat până la diavol, acesta este, pentru care a venit pe pământ fiiul lui Dumnedeu; acesta, pre care fiiul lui Dumnedeu îl caută și-'l chiamă după sine. Este mare mângăiere și bucuriă pentru sufletul creștinesc, că Christos află pe pământ un Filip și un Natanail, un Andreiu și Petru, un Iacob și Ioan și încă câțiva bărbați cu suflete curate, câteva femei cu inimi credincióse, cari 'I urmézã; dar este și o durere adâncă, căci și în numerul cel mic al celor doispredece a trebuit sĕ se afle și un Iuda Iscarioteanul. Și vai, căci precum atunci, așa și acum sunt atât de rari Filipii și Natanailii și toți cari îi *urmézã*, cu tóte că sunt atât de mulți aceia, pre cari îi *chiamă*. Căci precum a chiămat atunci pre Filip, așa se continuă și astădi chiămarea Lui cătră noi. Dar cum — vei dice tu, — cum sĕ-'mi las eu casa și familia mea, moșia séu meseria séu negutătoria mea, și sĕ urmez lui Christos, precum i-a urmat Filip? Nu

te amâgí, creștinul meu! Pre Filip l'a chiămat la apostolia cuvêntului seu, pre tine și pre mine și pre noi toți ne chiamă la apostoliile altor servițe, după darul Seu, dar după puterile nóstre. Ești avut, Christos te chiamă la apostolia facerei de bine cătră cei lipsiți. Ești serac, ia apostolia răbdărei și a smereniei. Ești plugar, apostolia ta este a scóte din pământ cu muncă dréptă pâne pentru tine și frații tei. Ești învĕțătoriu, fă-te apostol al bunei educațiuni a tinerimei, pasce mielușeii lui Christos! Ești preot, ești chiămat la apostolia sevêrșirei sântelor Taine, a predicărei cuvêntului lui Dumnedeu, a viețuirei fără întinăciune, spre zidirea credincioșilor și spre întórcerea necredincioșilor. Ești judecătoriu, Christos te chiamă la apostolia dreptății dumnedeesci în vălmășéla cea mare a nedreptăților omenesci. Ești tată ori mamă, Christos 'ți încredințéză apostolia cea fórte însemnată, a chivernisí bine casa ta și a cresce pruncii tei în frica lui Dumnedeu. Și așa nu este gen, nici etate, nici stare socială, în carea sĕ nu te caute și sĕ nu te afle și pre tine Christos și sĕ nu-'ți dică și ție: Vină dupa mine. Cel-ce a venit în lume *pentru toți, pre toți* îi chiamă, vrênd ca *toți* sĕ facă parte din împerăția lui Dumnedeu. Filip îndată a priimit chiămarea și a urmat lui Christos; așa sĕ urmăm și noi chiămărei Lui, cu bucuriă, cu mulțemită, ori în ce stare ne-ar fi pus Dumnedeu, dicênd cu Filip: De carele au scris Moise în lege și prorocii, aflat'am pre Iisus. Dar și mai mult. Filip a adus la Christos și pre Natanail; așa sĕ ne nevoim și noi a aduce la Dênsul pre cei-ce provedința divină i-a încredințat purtărei nóstre de grijă: preotul pre credincioșii sei, învĕțătoriul pre elevii sei, părintele pre fiii sei: aflat-am pre Iisus!

În fine ne mai remâne întrebarea: *unde ne chiamă Christos?* Carea e ținta chiămărei Lui? Viéța pămên-

tóscă a Mântuitoriului nostru e plină de necazuri și scârbe: n'a fost ostenélă și suferință, n'a fost sarcină, nici amărăciune sufletéscă, de carea El sĕ nu se fiă împărtășit. El, fiiul omului, n'a avut unde sĕ-'și plece capul; nesocotit de ai sei, respins de însuși poporul seu, vêndut de însuși învĕțăcelul seu, dat la mórte de înșiși fiii neamului seu, — o spuneți, iubiților, unde este amărăciune, carea El sĕ n'o fiă gustat, ba mai vêrtos al cărei păchar sĕ nu'l fiă beut pănă 'n fund? „Că n'a venit" — dice El însuși — „n'a venit fiiul omului, ca sĕ'i slujéscă Lui, ci ca se slujéscă El și sĕ-'și dea sufletul seu rescumpĕrare pentru mulți!" (Marcu 10, 45). Și ceea-ce s'a întêmplat învĕțătoriului, aceea trebuiá sĕ se întêmple și învĕțăceilor, precum însuși a prediș: „De m'au gonit pre mine, și pre voi ve va goní!" Calea lui Christos a fost dar calea cea mai bună a smereniei, a răbdărei, a iubirei pănă în sfîrșit, car ținta acestei căli: rescumperarea omului din robia pecatului, împăcarea lui cu Dumnedeu, întemeiarea pe pământ a împĕrăției lui Dumnedeu. Așa și calea celor-ce urméză Lui mai adese-ori e presărată cu spini decât cu flori. Fómea și setea, frigul și arșița, bătăile și persecuțiunile, închisorile și morțile au fost partea învĕțăceilor Lui în tóte timpurile și locurile; aceleași, deși póte nu în acea mesură, nici în acel mod, sunt partea lor și astădi. Învĕțăcelul lui Christos adese-ori va remâné serac, căci nu va sĕ se înavuțéscă cu nedreptate; adese-ori nebăgat în sémă și dat înapoi, căci nu va sĕ lucre contra consciinței sale, nici sĕ linguséscă pre cei mari ai pământului; adese-ori va dĕveni urgisit, căci iubesce și mărturisesce adevĕrul și nu caută în fața ómenilor: și deapururea el trebue sĕ fiă gata la necazuri și scârbe, pentru-că nu ascéptă resplata sa dela ómeni, ci dela consciința sa, prin carea 'i vorbesce însuși Dumnedeu. Dar cu tóte aceste necazuri

fericiți, cari ascultă de chiămarea lui Christos și urméză ei! „Vină după mine!" dice El lui Filip; „vină după mine!" îți dice și ție, creștinul meu. Și óre cugetat'ai tu, câtă putere este întru aceste trei cuvinte? Vină după mine! Va se dică: Christos merge înainte în calea vieții tale, adecă tu nu ești singur, ai un conducĕtoriu, un mergătoriu-înainte, un svătuitoriu, un apĕrătoriu; avênd însă un astfel de călăuz, cine séu ce te va puté împedeca, cine abate, cine înspăimênta dela cele bune? Nimeni! Nimic! „Domnul e luminarea mea și mântuitoriul meu, de cine me voiu teme? Domnul e scutitoriul vieței mele, de cine me voiu înfricoșa?" (Ps. 26, 1). Mai departe, unde merge Christos, când te chiamă după sine? Merge mai ântâiu la ostenele și suferințe, ba la cruce și mórte; însă dincolo de mormênt merge întru mărirea Părintelui seu, merge a ședé deadrépta lui Dumnedeu Tatăl, de unde iérĕ va se vină cu mărire sĕ judece víii și morții. Așa, iubite creștine; Christos merge înainte și la luptă și la învingere și triumf; și precum a dis atunci lui Filip: Vină după mine, ca adecă sĕ te fac apostol al meu, așa te chiamă și pre tine, ori în ce stare ai fi, a urma esemplului celui măreț, cuvêntului celui mântuitoriu, ce ți se dă; și tot asemenea te va chiăma odinióră, ca sĕ și împerătesci împreună cu Dênsul. Căci însuși dice în archierésca sa rugăciune: „Părinte, voiu, ca unde sum eu, acolo se fiă și servul meu!" — și la judecata cea mare va dice credincioșilor sei: „Veniți binecuvêntații Părintelui meu, de moșteniți *împĕrăția*, carea este gătită vóue mainainte de întemeierea lumei!"

Și acum după-ce am vedut, cine este cel-ce chiamă? cine este cel chiămat? și care e ținta chiămărei? se terminăm meditațiunea nóstră de astădi. Și postul-mare cu rugăciunile și cântările sale, cu tă-

cerea și liniscea sa, este o voce, cu carea ne chiamă Mântuitoriul, ca atunci pre Filip: Veniți după mine! Jos dar cu îndoiélă și cu trândăvia! Christos întinde mânile sale chiămătóre, binecuvêntătóre spre noi; cu căldură ca Filip, cu sinceritate ca Natanail sĕ prindem aceste mâni dumnedeesci, cari cu siguritate ne duc prin luptele și suferințele vieței la limanul odichnei sufletesci, la fericirea eternității: „Ravi, tu ești fiiul lui Dumnedeu, tu ești împeratul lui Israil!“

Da Christóse Iisuse, cel-ce ai venit în lume, ca se me cauți pre mine cel retăcit, și m'ai aflat și m'ai chiămat după Tine, dă ca și sufletul meu sĕ Te caute, și sĕ Te afle pre Tine, calea și adevĕrul și viéța, și aflându-Te, sĕ se lipéscă de Tine cu legături nedeslegate. Ba luminézĕ sufletul meu ca al lui Filip, ca sĕ spun numele Teu și fraților mei, și sororilor mele din lume, cari încă nu Te cunosc, și sĕ-'i chiăm împreună la Tine, cu bucuria cea sântă a lui Filip: „De carele au scris Moise în lege și prorocii, aflat'am pre Iisus“. Amin!

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

LII. La Dumineca a dóua a Păresimilor.

„Fiiule, iértă-se ție pĕcatele tale!“
Marcu 2, 5.

Mare în adevĕr și admirabilă și neasemenată este bunătatea și iubirea de ómeni și înțelepciunea Mântuitoriului nostru, ce ni se arétă și 'n sânta evangeliă de astădi! *Bunătatea,* căci nefericitului tinĕr bolnav, ce ca un mort, purtat de patru, se aduce la Dênsul, îi dăruiesce sănătatea cea mult dorită. „Scólă-te“ — îi dice — „ia-'ți patul teu și mergi la casa ta!“ Ear *înțelepciunea,* căci prin bóla cea grea a trupului ochiul Lui cel dumnedeesc petrunde la bóla cea și mai grea și mai ascunsă și mai periculósă dinlăuntru, la bóla sufletului. Și întrunind întru Tine puterea cea dumnedeéscă, de a vindeca neputințele și bólele nóstre, cu înțelepciunea și bunătatea, de a rădica din adâncul pĕcatului pre cei căduți, Tu Mântuitoriul meu preabunule, dai slăbănogului și deslegare de pecate și tămăduire de bólă. „Fiiule“ — îi dici cu îndurare — „fiiule, iértă-se ție pĕcatele tale“. Ba mai vêrtos mai întâiu îi dai iertare pĕcatelor și numai după aceea vindecare de bólă. Și óre pentru-ce nu s'a mărginit Domnul numai pe lângă vindecarea bólei trupesci? căci slăbănogul acela nu scim nici sĕ fiă cerut, nici se fiă asceptat dela Christos mai mult decât atâta. Pentru-ca sĕ-'i arete lui, și printr'ênsul tuturor, că isvorul cel reu, rădăcina cea veninósă a stărei lui atât de vrednice de plâns este *pĕcatul.* Așa în adevĕr. Chiar nici un medic trupesc iscusit nu se va mulțemí, a ordina bolnavului cutare medicament după o simplă primă vedere, ci mai întâiu va cerceta cu deadinsul timpul și locul și modul

bólei, și apoi numai va ordina medicina de lipsă; ba și mai mult, chiar și după vindecarea bólei va grijí și va păzí pre pacientul seu, ca nu cumva prin o vieţuire nepotrivită se recadă în bóla sa, carea atunci ar fi și mai grea și mai periculósă. Astfel și Tu, doftorul sufletelor și al trupurilor nóstre, Tu opresci mai întâiu isvorul și tai rădăcinile bólei, ca vindecarea sĕ fiă deplină și sigură.

Deci décă Domnul îndréptă pre slăbănogul, ce căutá la Dênsul tămăduire trupéscă, ca se caute mai întâiu însănătoşarea sufletului seu; au nu ni-se cuvine și nóue și tuturor credincioşilor Lui, a cunósce *pecatul de cel mai mare reu,* ba de începutul și sorgintea tuturor relelor, cari bântuesc sĕrmana nóstră viéţă pămêntéscă? Fără 'ndoiélă! Însă precum a lăsat Dumneḑeu, ca până órecând pĕcatul sĕ domnéscă în lume, pentru-ca omul sĕ deprindă puterile sale întru combaterea și învingerea lui, tot asemenea ni-a dat și mijlócele de lipsă, prin cari sĕ ne putem vindeca de acéstă bólă a tuturor bólelor nóstre. Și acest mijloc, iubiţilor, prin care și noi cei bolnavi sufletesce și îngreuiaţi, ca cu nisce sarcini, cu pecatele nóstre, sĕ ne putem face vrednici de iertare și capabili de însănătoşare, acest mijloc, ḑic, este *pocăinţa.*

Décă întrebăm învĕţătura nóstră creştinéscă, *ce este pocăinţa?* ea ne spune, că este una din cele şepte Taine ale legei nóue, și anume aceea, prin care omul credincios, căḑut după botez în pecate, în urma înfrângerei inimei sale și a mărturisirei pecatelor sale, dobândesce iertarea acelora. Și tot acéstă învĕţătură creştinéscă ne arétă și calea, ce avem sĕ o facem, până sĕ ajungem a dobândí iertarea pĕcatelor nóstre. Deci acéstă cale cu suișele și treptele ei vin, după mesura puterilor mele, a o desfășurá astăḑi înaintea ochilor vostri sufletesci, creştini iubiţi; cară Tu, cela-ce

eşti calea și adevĕrul, luminézĕ-ne calea, ca se nu rătăcim.

Trépta cea d'ântâiu a pocăinţei este cunóscerea pĕcatului. Precum e adevĕrat, că toţi ne tragem originea dela Adam și Eva, strămoşii neamului omenesc, așa e adevĕrat și aceea, că toţi suntem pĕcătoşi, toţi suntem mai mult séu mai puţin greşiţi înaintea lui Dumneḑeu. De aceea ḑice Psalmistul: „Că eată întru fărădelegi m'am conceput și în pĕcate m'a născut maica mea!“ (Psalm 50, 5). Ear Mântuitoriul în rugăciunea domnéscă ne învéţă a ne ruga Părintelui ceresc: „Și ne iértă nóue greşelele nóstre“. Așa, fraţilor, la noi la toţi, afară de Acela Unul, carele a fost om desevêrșit afară de pĕcat, se póte aplica cuvêntul lui David: „Toţi s'au abătut, împreună netrebnici s'au făcut; nu este cel-ce face bine, nu este până la unul“. (Ps. 13, 3). Acela, însă, carele înadins s'ar crede pre sine nepĕcătos, cutez a ḑice, nici-când n'a cugetat cu seriositate asupra naturei sale, nici asupra trecutului seu. Asupra naturei sale, căci altmintrea s'ar fi convins, cât este ea de mărginită, de debilă, de neajunsă, de espusă greşelelor și rătăcirilor de tot felul. Asupra trecutului seu, căci altmintrea din înseși faptele sale, din însași viéţa sa ar fi trebuit sĕ se convingă, că n'a remas scutit de pĕcate, cu voiă séu fără voiă, cu sciinţa séu cu nesciinţa, cu fapta, cu cuvêntul, cu cugetul. Însă nu o simplă cunóscere, că este pĕcătos, cere învĕţătura creştinéscă dela cel-ce va sĕ se pocăiéscă, ci o cunóscere adevĕrată, viuă, sinceră, din inimă; și aceea totdeuna este împreunată cu adâncă *durere,* din care causă sânţii părinţi cu drept cuvênt numesc pocăinţa botezul lacremilor. Da, cu durere! Căci cum n'ar fi durerósă acéstă cunoscinţă, când eu prin pĕcat m'am depărtat dela Părintele meu cel ceresc, am întinat chipul cel dumneḑeesc, după care

sum zidit, am superat pre deaprópele meu prin cuvênt séu faptă séu amêndóue, am înaintat în calea aceea, ce me duce la nefericire în lumea acésta — căci fără Dumnedeu nu este fericire! — și la osândă eternă după mórte. Dela Dumnedeu m'am depărtat, căci El este lumina, și eu am alergat la întunerec, — El este binele, și eu am ales reul. Vestmêntul prim al curăției sufletului, cu care m'a îmbrăcat Făcătoriul, l'am întinat; pentru-că m'am îmbrăcat în trențele cele deșerte ale pĕcatului, ear fapta bună, virtutea, diadema imperătéscă a omenimei, o am nesocotit, ba póte o am chiar desprețuit. Pre deaprópele meu l'am supĕrat prin clevetiri, înșelăciuni, minciuni, furturi, asupriri și câte alte fapte rele, pe față și întru ascuns. Ba mie însumi m'am făcut inimic; căci prin cugetele, cuvintele și faptele mele am risipit avuția mea, am ruinat sănătatea mea, am maculat onórea mea, am stricat fericirea mea, căci n'am urmat preceptelor lui Dumnedeu, fără cari fericire adevĕrată nu este, nu póte fi. Și în sfêrșit liniscea sufletéscă, odorul cel neprețuit al vieței, l'am perdut și mi-am arvunit încă de aici osânda de dincolo; căci la capetul vieței pământesci me ascéptă dreptul judecătoriu, și înaintea lui tóte faptele și cuvintele, ba înseși cugetele mele se vor descoperí și se vor vedé. Așadar pre Dumnedeu l'am necinstit, pre deaprópele l'am măchnit, pre mine m'am nefericit, și cu tóte acestea sĕ nu simt durere în inima mea? Nu, iubiților, acésta nu se póte, nu se póte. Cugetând asupra mea, trebue negrești sĕ cunosc pĕcatele mele, ear cunoscința pĕcatelor trebue negrești sĕ-'mi causeze durere. Dar las' sĕ fiă durerea acésta cât de mare, ba cu cât mai mare, cu atât mai bine, numai se fiă cu credință cătră Dumnedeu; căci este durerea cea mântuitóre, ce duce la îndreptare. „Că întristarea“, dice Apostolul, „carea este după Dumnedeu, lucréză pocăința cea fără părere de reu — adecă fără îndoiélă și șovăire — spre mântuire, ear întristarea lumei mórte lucréză. (II. Cor. 7, 10). O fericit, cel-ce simte acéstă durere, și nefericit numai cel nesimțitoriu!

Din acéstă părere de reu și durere pentru pĕcat urméză de sine, ca un bold dinlăuntru al inimei, *mărturisirea pĕcatului,* carea este a dóua tréptă a pocăinței. Acésta ni o arétă cuvêntul lui Dumnedeu prin atâte și atâte esemple convingĕtóre. Apostolul Petru, carele cu jurământ de trei-ori se lăpedase de Christos, îndată ce a cântat cocoșul și-a adus aminte de cuvêntul Domnului, ce-i predisése acestea, și ca un fulger a simțit în inima sa durerea pentru pĕcatul seu și i-a dat espresiune, mărturisire, prin păraiele de lacremi, ce au inundat fața lui. „Și eșind afară — dic evangeliștii — au plânș cu amar“. Fiiul cel perdut, carele în desmierdări pĕcătóse risipise partea sa din avuția părintéscă, ajuns la starea cea mai de jos a pasce alăturea cu animalele câmpului, se descéptă ca dintr'o ametélă din ticăloșia sa, alérgă înderept la părintele seu, îmbrățișézĕ genunchii lui și mărturisesce: „Tată, greșit-am în ceriu și înaintea Ta și nu sum vrednic a me mai chiăma fiiul Teu; fă-me ca pre unul din argații Tei!“ Tĕlcharul pe cruce, în luptă cu mórtea, prin durerea pentru pĕcat, prin mărturisirea din inimă câștigă iertare, 'și descuiă raiul. „Pomenesce-me, Dómne, când vei veni întru împerăția Ta!“ se rógă, și aude: „Astădi împreună cu mine vei fi în raiu!“ Eată, iubiților, nu numai *cunóscerea* și *recunóscerea* pĕcatului și *părerea de reu* pentru dênsul, ci și *mărturisirea* lui! Și ferice acela, carele póte înfrânge inima sa până a face o astfel de mărturisire! Căci atari mărturisiri dovedesc credința cea viuă în îndurarea lui Dumnedeu, și aduc mântuire. Sunt însă

și mărturisiri greșite, fără căință, fără credință și speranță în Dumnedeu, și acelea sunt nefolositóre. Cain ucigătoriul de frate, Iuda vêndătoriul lui Christos încă au mărturisit pecatele lor, dar nu spre mântuire, ci spre perire. „Pecatul meu nu se póte iertá“. — „Greșit-am de am vêndut sânge nevinovat! Țineți-ve arginții!“ Și sfêrșitul desperarea și sinuciderea! — Căci mărturisirea numai dela gură și nu din inimă, séu și din inimă, dar inima nu îndreptată spre Dumnedeu, ci întórsă de cătră Dênsul cum ar puté aduce iertare? Și fără iertare, cum póte fi mântuire? „Stropi-me-*vei* cu isop, și me *voiu* curăți; spela-me-*vei*, și mai vêrtos decât zăpada me *voiu* albí!“ strigă Psalmistul cu deplină încredere în bunătatea lui Dumnedeu, întru iertarea sa. De aceea Petru se repriimesce în numerul Apostolilor, fiiul perdut află deschise brațele părintesci, tălchariul dobândesce raiul, ear Cain și Iuda și cei asemenea lor remân osândiți. După învățătura bisericei nóstre mărturisirea creștinului are a se face în ființa de față a preotului, dar acésta sĕ nu te confunde întru pocăința ta. Nu, iubite creștine; căci nu preotului te mărturisesci, ci Domnului Dumnedeului teu, cunoscătoriului inimei tale, ispititoriului rerunchilor tei. Preotul, om asemenea ție, încungiurat de neajunsele firei omenesci ca și tine, dar chiămat dela Dumnedeu la serviținl bisericei sale, nu este judecătoriul teu, ci ajutătoriul credinței tale: de o parte un martor mut al mărturisirei tale, ear de altă parte o voce întrebătóre a consciinței tale, ca se nu treci repede și cu ușurință preste mărturisirea ta, ci se percurgi cu seriósă recugetare viéța ta, pogorîndu-te din tréptă'n tréptă până în adâncul sufletului teu, și versând durerile tale înaintea cerescului teu părinte.

Ear după-ce prin darul lui Dumnedeu, în urma sincerei tale mărturisiri, ai dobândit *iertare*, și ți-s'a

dis și ție din partea preotului cuvêntul cel mare, ce l'a dis Christos slăbănogului: „Fiiule, iértă-se ție pecatele tale!“ atunci mulțemind lui Dumnedeu, rădică ochii tei spre ceriu, precum a plecat Domnul ochii sei spre tine pe pământ, și fii încredințat, că părintele cel prea îndurat, carele nu voiesce perirea, ci îndreptarea ta, ți-a deschis de nou brațele sale cele părintesci. Atunci, iubitul meu, sĕ scii, că ai ajuns pe a *treia trépță* a pocăinței, carea se numesce *a iertărei, a deslegărei,* și se pot aplica și la tine cuvintele dela sântul botez: „Botezatu-te-ai, luminatu-te-ai, miruitu-te-ai, spelatu-te-ai; sfințitu-te-ai!“ De aici încolo nu mai remâne decât *îndreptarea vieței tale.* Căci caută bine, Christos nu dice slăbănogului numai: „Iértă-se ție pecatele tale!“ ci adauge: „Scólă-te ia-ți patul teu și mergi la casa ta!“ Va se dică: Rădică-te dela pământ, îmbărtéză-te, începi o viéță nóuă! „Scólă-te!“ Păn'acum ai zăcut, căci ai fost bolnav; acum ești sănĕtos, stăi drept, umblă pe piciórele tale. „Ia-ți patul teu!“ Patul teu e viéța ta cea întinată, pecătósă și neputinciósă de păn'aci; până acum te-au purtat patul teu pre tine, acum pórtă-l tu pre el; păn'acum ai fost rob patimilor tale, de aici încolo fii stăpân și domn preste ele. „Și mergi la casa ta!“ Păn'acum ai fost purtat de alții, ai umblat prin străinătate, acum întórce-te la moștenirea ta, adecă la starea cea d'ântâiu a nepĕcătuirei, a curăției, a fericirei, ce-ți este destinată dela Dumnedeu întru cele sufletesci, întocmai precum părinții tei ți-au lăsat moștenire casa lor. Da, întórce-te la casa ta, la fericirea cea d'ântâiu, la viéța după legea lui Dumnedeu. Așa, iubitul meu! Ai trăit în mâchnire cu deapropele teu, împrietiniți-ve, împăcați-ve; sunteți ómeni greșiți, și unul și altul, rumpeți reciproc obligațiile séu zapisele vóstre. Sunteți fii aceluiași părinte ceresc; fiți frați cu credință și

BIBLIOTECA POPULARE ORTHODOXĂ

iubire unul cătră altul şi cătră toţi! Ai neîndreptăţit pre cineva; fă ca Zacheiu vameşul, carele de bucuriă că a întrat Christos în casa lui, stând a ḑis: „Eată jumetate din avutul meu, Dómne, dau seracilor, şi de am asuprit pre cineva cu ceva, întorc împătrat“. Ai fost vătemat tu din partea cuiva, scóte ghimpele măniei, al urei, al resbunărei din inimă ta; tu ai luat dela Dumneḑeu iertare de cele ḑece mii de talanţi; iértă şi tu cei o sută de dinari, cu cari 'ţi datoresce fratele teu! Da, începi viéţă nouă; combate păcatele tale cele vechi prin virtuţile cele nóue, contrare acelora. Ai fost scump, avar, iubitoriu de argint: deschide acum şi de acum înainte cu îndurare mâna ta, şi dă fără părere de reu fratelui teu celui necăjit şi lipsit. Ai fost robit de desmierdări şi pofte trupesci, cari au întunecat mintea ta şi te-au abătut dela calea cea dréptă a datorinţelor tale: — descéptă-te, cunósce nimicitatea lor şi domesticesce prin puterea minţii selbătăcia boldurilor! Ai desconsiderat rugăciunea, ai negles biserica, ai nebăgat în sémă cuvêntul lui Dumneḑeu: deprinde-le acum cu atât mai mult, cu atât mai des, cu atât mai intim. Cu un cuvênt *fă acele fapte bune, cari se împrotivesc păcatelor tale:* cumpenesce păcatele tale şi virtuţile tale, şi prin sădirea şi cultivarea binelui smulge rădăcina reului din inima ta!

Ear pentru-ca să putem face astfel de pocăinţă: cu *cunóscerea* păcatelor nóstre şi *părere de reu* pentru sevêrşirea lor, cu *mărturisire* curată din inimă şi cu dobândirea *iertărei*, în fine cu schimbarea şi *îndreptarea vieţei nóstre,* venim, ca şi slăbănogul, la Tine Domnul şi Mântuitoriul, carele Te aflii în cetatea Ta, în Capernaumul cel ceresc, întru mărirea Părintelui Teu. Eată cât de greu bolim şi noi de sarcina păcatelor nóstre, şi dorim de Tine, doftorul cel preaputernic, preaînţelept, preaîndurat. Dă Dómne, ca precum a aflat

slăbănogul pre cei patru, cari l'au adus la Tine, aşa să ne fiă nóue neputincioşilor aducători la Tine cei patru fericiţi evangelişti, cari au scris viéţa Ta şi ni-au lăsat, ca nisce comori nepreţuite, învеţătura Ta, minunile Tale, viéţa Ta. Dă, ca precum acei patru în Capernaum, aşa şi noi să spargem păretele, ce ne desparte de Tine, carele este cugetul nostru cel pământesc şi trupesc. Dă, ca precum atunci slăbănogul, aşa şi noi să ne învrednicim a auḑí din gura Ta: „Fiiule, iértă-se ţie pecatele tale! Scólă-te, ia-ţi patul teu şi mergi la casa ta!“ Amin!

LIII. La Dumineca a treia a Păresimilor.

„Cel-ce va se vină după mine, sĕ se lapede de sine, sĕ-şi ia crucea sa şi sĕ'mi urmeze mie".

Marcu 8, 34.

Când ostaşul, obosit de greutatea luptei, vede deodată în fruntea colónei sale fâlfăind steagul, sub care a jurat credinţă ţerei sale, domnitoriului seu, — steagul, care-i închipuesce patria, şi-'i revócă în memoriă moşia sa, pre părinţii şi fraţii sei, caminul cel drag părintesc, tot ce are el mai iubit şi mai scump pe pământ: atunci dintr'odată, ca prin farmec, ostenéla lui dispare, puterile lui se înnoiesc, inima lui cresce, şi'l împinge cu putere admirabilă, a jertfí sudóre, sânge, viéţă, pentru a scutí patria sa de cotropire.

În asemenea posiţie ne aflăm şi noi acum, creştini evlavioşi, la mijlocul postului mare, întru ostenelele şi nevoinţele nóstre creştinesci. Seriósă şi grea o lupta, ce purtăm; mare e ostenéla, cărei ne supunem; puternic e inimicul, cu carele dăm pept. Căci ne lipsim pentru un timp óre-care de bucatele cele îndulcitóre, cu care eram îndatinaţi; luptăm contra patimilor, poftelor şi desmierdărilor lumesci, cari atât de uşor ne abat dela calea cea bună; părăsim încâtva pre omul cel dinafară, ca cu atât mai vêrtos sĕ grijim şi sĕ cultivăm pre cel dinlăuntru: abdicem până la o măsură óre-care celor trupesci, ca sĕ viiăm celor sufletesci. Dar când puterile nóstre slăbesc, şi se pare a ne copleşi ostenéla şi oboséla, atunci biserica, în materna sa îngrijire de noi, eată ne pune înainte *crucea Domnului*, semnul învingerei, bucuria creştinătăţii, prin carea întărindu-ne cu puteri nóue, reluăm lupta, înaintăm cu încredere, şi în cele din urmă învingem

lumea cu patimile şi poftele ei. Da, învingem lumea, căci crucea e steagul lui Iisus Christos, carele nevĕdut merge în fruntea nóstră şi ne chiamă, a urma după dênsul: îndrăsneţi — ne ḑice — căci eu am învins lumea! Veniţi după mine, ne chiamă, şi nu vĕ ruşinaţi, nu vĕ îndoiţi, nu vĕ temereţi, a mĕ mărturisí pre mine înaintea ómenilor, ca şi eu sĕ vĕ mărturisesc pre voi înaintea Tatălui meu, carele este în ceruri!

Dar — mulţi chiămaţi, ne ḑice érăşi, însĕ puţini aleşi; nu toţi, cari ḑic, că'mi urmézĕ mie, îmi şi urmézĕ în adevĕr, ci numai cei-ce s'au pĕtruns de cuvêntul meu, care l'am luat dela Tatăl şi acum eată l'am dat vóue. Şi acest cuvênt, creştini evlavioşi, îl aflăm şi în textul sântei nóstre evangelii de astăḑi, a *Dumineceі a treia a păresimilor*, în carea ne chiamă Christos ḑicêndu-ne: *„Cel-ce va se vină după mine, sĕ se lapede de sine, sĕ'şi ia crucea sa şi sĕ'mi urmeze mie!*

Aşa dar: *cel-ce va se mérgă după Christos, înainte de tóte: sĕ se lapede de sine!* A se lăpĕda de sine, — ce e aceea? Odată Christos învĕţa pre Nicodim, carele de frica Iudeilor numai nóptea cuteza a vení la Dênsul, că de nu se va nasce cineva de nou prin apă şi prin duch, nu va puté întra întru împĕrăţia lui Dumneḑeu. Şi mirându-se Nicodim de acéstă învĕţătură străină, şi întrebând, cum se va nasce cineva a dóua óră? — Domnul îi esplică cuvêntul, că nu în mod trupesc, ci sufletesc este a se înţelege nascerea acésta: că adecă cel-ce va sĕ se facă părtaş împĕrăţiei Lui, are sĕ-şi schimbe cu totul firea cea rea şi sĕ o prefacă, ca sĕ ḑic aşa, sĕ o altuiéscă în fire bună, plăcută lui Dumneḑeu. Şi tot acéstă învĕţătură ni-o dă Domnul şi aici cu *lăpĕdarea de sine*: numai cuvintele sunt felurite, înţelesul este acelaşi. Adecă cel-ce va sĕ fiă următoriu lui Christos, sĕ se lapede de sine, adecă de acea iubire de sine şi neiubire de alţii, carea'l face

necapabil de a jertfí ce i se cere și pentru Dumnedeu și pentru fratele seu. Iubirea de sine Dumnedeu o a plantat în inima omului, ba a fie-cărei vietăți, ca din îndemnul seu propriu, fără stimul din afară, sĕ grijéscă de sine: omul însĕ, décă nu înfrĕnézĕ acest bold firesc prin legea lui Dumnedeu, trece departe preste hotar, și împins de iubirea de sine cea preste mĕsură, uită a iubi pe Dumnedeu, făcătoriul seu, și pre deaprópele, pre fratele seu. *Eu am* — dice cel prea iubitoriu de sine, séu cum se numesce: egoistul, *eu am,* ce-mi pasă mie de altul! *Eu pot;* facă și altul décă póte! *Eu sciu;* décă altul nu scie, tréba lui! „Sparge-voiu — dice cel iubitoriu de avere — sparge-voiu grănarele mele și mai mari le voiu zidi, și voiu stringe într'ênsele tóte avuțiile mele, și voiu dice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți, strinse pe mulți ani: odichnesce-te acum, mănâncă, bea, veselesce-te! — Eu numai odată trăiesc! dice cel desmierdat, voiu se trăiesc după poftele inimei mele! — Eu prin hărnicia mea m'am ridicat pân'ací, — dice cel ambițios și van, trebue sĕ me ridic și mai sus, cu ori ce preț! Acesta, fraților, e cuvêntul celui iubitoriu de sine; dar altul cu totul e cuvêntul lui Christos. Ți-a dat Tatăl avere: deschide inima ta, căci atunci se va deschide și mâna ta, și împarte cu cei sĕraci, și ve va sătura Tatăl pre amêndoi. Ți-a dat putere, ajută pre cel neputincios, ca ambii sĕ ve bucurați de viéța vóstră. Ți-a dat sciință și înțelepciune; luminézĕ pe cel nesciutoriu, ca ambii sĕ umblați în căile cele bune: nu trăi numai pentru tine, căci ai un tată în cer și mulți frați pe pământ, trăiesce și pentru dênșii! Așa ne'nvéță Domnul nostru cu cuvêntul Seu, așa cu fapta Sa. „Că nu caut voia mea", dice, „ci voia Tatălui celui-ce m'a trămis!" Și érăși: „N'a venit fiiul omului, ca sĕ-i servéscă *Lui,* ci ca sĕ servéscă

El și sĕ dea sufletul seu rescumpĕrare pentru mulți". Eată dar, iubite creștine, lăpedarea de sine este a nu căuta tot numai ale tale, ci cele-ce sunt ale lui Dumnedeu, și după acestea a le îndrepta și ale tale și ale deaprópelui tĕu! Desbracă-te de iubirea de tine și te îmbracă în iubirea lui Dumnedeu! Căci pănăcând nu o vei face acésta, nu ești gătit, nici destoinic, nici vrednic, a urma lui Christos. Moșiă am cumpĕrat, dice cela din evangeliă, și trebue sĕ me duc sĕ o vĕd. Părechi de boi am cumpĕrat cinci, dice celalalt, și trebue sĕ merg sĕ-i cerc. Muiere mi-am luat, dice al treilea, și pentru aceea nu pot vení! și astfel toți remân lipsiți de ospĕțul Stăpânului. Ear tinerul cel avut, când 'i dice Iisus: „Mergi de vinde avuția ta și o dă sĕracilor, și vină după mine", — se duce întristat, mai bine lăpedându-se de Christos, decât de avuția sa. Așa și tu: pănă când nu vei fi în stare a desface inima ta de averile și desmierdările și patimile pământesci, nu ești gata a urma lui Christos. Deci: vei sĕ mergi după Dênsul, — lapedă-te mai întâi de iubirea de tine, carea te face neaplecat a urma Lui, și nu te apropiă, ci te depărtézĕ de Dênsul!

Dar nici cu acésta încă nu e destul; mai trebuesce ceva: cel-ce va se mérgă după Christos, *trebue sĕ-și ia crucea sa și astfel sĕ-I urmeze.* Prin lăpedarea de sine omul se face capabil, a urma lui Christos; prin luarea crucei îi urmézĕ în adevĕr: ceea e pregătirea, césta însași fapta. Căci a lua crucea sa însemnézĕ, a purta, după mesura puterilor tale, tóte acele sarcini, urgisiri, persecutări, cari le-a suferit Christos, ba a fi gata și la cele mai grele jertfe, ce le va cere Dumnedeu dela tine. Însĕ observă, creștinul meu, observă și aici bunătatea și iubirea de ómeni a lui Christos: nu crucea *mea,* dice Domnul, ai sĕ o iai, căci aceea de sigur ți-ar fi prea grea, ci crucea *ta:*

se-și iee, ḑice, crucea *sa*. Așa în adevĕr. Crucea cea mai grea, cea mai anevoiósă, cea mai durerósă o a purtat El, El singur, fiiul lui Dumneḑeu, mergênd înaintea tuturor: crucea *ta*, iubitul meu, ori cât ți s'ar păré une-ori de grea, nu se póte aseměná cu aceea. Grijile tale, necasurile tale, luptele și suferințele tale în viéță, acelea sunt crucea ta; acelea cere Christos dela tine sĕ le porți cu credință, cu răbdare, fără împrotivire, fără răbstire. Căci aceea e sigur, că nu la bunuri lumesci te chiamă Christos — „împĕrăția mea nu este din lumea acésta!“ — ci la bunătățile cele neaseměnat mai mari sufletesci, cari adese-ori aici în viéța pământéscă trebue sĕ ni le câștigăm prin multe lupte și suferințe. Da, nu un traiu molatic, comod, desmierdat 'ți promite Christos, ci purtarea crucei tale: ostenele și greutăți, necasuri și scârbe, ba une-ori jertfe, de cari sângeréză până în adînc inima ta; însĕ: „cel-ce va se vină după mine se-și iee crucea sa și se-mi urmeze mie. „El, fiiul cel iubit, întru carele Tatăl bine a voit, El s'a născut în pesceră, s'a înfășat în scutece, s'a culcat în iesle. El, căruia Tatăl i-a dat tótă stăpânirea în cer și pe pământ, El rabdă fóme și sete și ostenesce necontenit, vestind împĕrăția lui Dumneḑeu și reversând, ca dintr'un isvor nesecat, binefacerile sale asupra tuturor. El, cel drept și sânt, se aduce la junghiere ca un miel nevinovat și sufere bătăi și scuipiri și rane și mórte din mânile celor fărădelege, pentru-ca sĕ plinéscă voia Tatălui seu, carele este în ceruri. Ai tu, iubite creștine, supĕrări și scârbe în lume? Neaseměnat mai mari a avut El, cel fără de pĕcat. Te apésă lipsa și sĕrăcia? El, fiiul omului, n'a avut unde se-și plece capul. Te-au părăsit prietenii și cunoscuții? De El s'a lăpedat Petru, pre El l'a vêndut Iuda. Nu recunosc ómenii ostenelele și jertfele tale pentru

dênșii? Pre El, calea și adevĕrul și viéța, îl proclamă neamul seu stricătoriu al legei și hulitoriu de Dumneḑeu. Îți resplătesc ómenii rĕu pentru bine? El, vindecătoriul bolnavilor și înviiătorul morților, este înfipt pe cruce și adăpat cu fiere și cu oțet! Și ce respunde mielul lui Dumneḑeu la tóte acestea? „Părinte, iértă-le lor, căci nu sciu ce fac!“ Așa creștin iubit, așa a purtat Christos crucea *sa*, așa o pórtă și tu a *ta*, ori în ce stare și condițiune de viéță te-ai afla, de vrei sĕ fii următoriu lui. „Și atunci pentru tóte suferințele tale de aici vei fi despăgubit cu îmbelșugare în momentul acela fericit, ce cumpĕnesce mai mult decât tóte suferințele tale, când El, carele va vení cu mărire sĕ judece vii și morții, te va numi binecuvêntat al părintelui seu și te va chiăma la moștenirea împĕrăției sale. Da, căci așa resună glasul Lui chiar din evangelia ḑilei în urechile tale: „Că cel-ce va perde sufletul seu, adecă viéța sa pământéscă pentru Dênsul și pentru evangeliă, acela îl va mântui pre el, va se ḑică îl va reafla în viéța de veci!

Cu aceste cugetări și convingeri pășesce acum, iubitul meu, a săruta crucea lui Christos, ce o veḑi astăḑi înălțată în mijlocul bisericei tale, înălțată ca un altar sublim, pe care a fost junghiat Fiul lui Dumneḑeu pentru mântuirea ta și a tuturor, cari lăpedându-se de sine, își iau crucea lor și-i urméză Lui!

Așa, iubite creștine, plécă genunchii tĕi, închină-te și cântă și tu cu tótă biserica lui Christos de pe pământ: „Crucei Tale ne închinăm Stăpâne, și sfântă înviierea Ta o cântăm și o mărim“. Amin.

LIV. La Dumineca a patra a Păresimilor.

„Acest neam cu nimica nu póte eşí, fără numai cu rugăciunea şi cu postul“. Marcu 9, 29.

Rugăciunea şi postul! — eată medicamentul cel minunat, prin carele Christos scóte din tinerul evangeliei nóstre de astădi duchul cel mut şi surd, ce-l chinuiá din copilăriă. Rugăciunea şi postul! medicamentele însă nu numai pentru casul de faţă, ci pentru tóte cele asemenea lui; căci acest neam, adecă acest fel de duch — ḑice — nu ese fără numai cu rugăciunea şi cu postul. Rugăciunea şi postul! ceea înălţarea sufletului spre Dumneḑeu, cesta desbrăcarea trupului de desmierdările lumei, — o acestea şi numai câte unul mijlóce atât de puternice, cum nu vor lucrá minuni fiind întrunite, cuprinḑênd şi sufletul şi trupul, va sĕ ḑică întrégă fiinţa bolnavului! Şi bolnavi, iubiţilor, bolnavi suntem adese-ori şi noi, asemenea acestui tiner, bolnavi încă din copilăriă, şi aruncaţi adese-ori în foc şi adese-ori în apă, adecă în necazurile cele de multe feluri ale lumei. Căci ca o bólă grea ne-a încins pecatul, bóla cea mai vechiă a neamului omenesc, şi ne mână fără voiă din rătăcire în rătăcire, şi ne împinge din nefericire în nefericire; eară noi doritori de mântuire, căutăm scăpare în drépta şi în stânga şi nu putem afla, pănă când nu venim la Tine, doftorul sufletelor şi al trupurilor nóstre. „Adus-am“, ḑice tatăl din evangeliă — „adus-am pre fiiul meu la învĕţăceii Tei, ca sĕ scótă dintr'ênsul duchul, şi nu l'au putut“. „Căutat-am, ḑicem noi, scăpare de relele nóstre în plăceri, în petreceri, în multe feluri de societăţi, în călĕtorii îndepărtate, în tóte modurile

sciinţei şi putinţei nóstre omenesci, şi nu am aflat; şi acum venim la Tine, la Tine Unul, carele chiămi la Tine pre toţi cei osteniţi şi însărcinaţi, şi'i odichnesci pre ei. Şi Tu, preabunule, ne ḑici şi nóue, precum ai ḑis atunci învĕţăceilor Tei: „Acest neam nu ese, acéstă bólă nu se vindecă, fără numai prin rugăciune şi prin post“.

Despre însemnătatea postului ca a unei retrageri de bunăvoiă dela desfetările lumesci, am vorbit dela acest sânt loc de altădată; veniţi se privim în óra acésta cu ochii nostri sufletesci şi asupra rugăciunei. La care dă-ne darul Teu, Tu însuţi, Domnul nostru, carele ne-ai învetat, cum ni-se cade a ne rugá.

Deci dar *ce este rugăciunea?*

Rugăciunea, ca se o spunem în puţine cuvinte, este vorbirea sufletului nostru cu Dumneḑeu. Neajunsele cele de multe feluri ale firei nóstre omenesci ne îndréptă cătră cel Atotputernic, căruia nimic nu-i este cu neputinţă. „Tu cu puterea Ta ţii făptura, şi cu purtarea Ta de grijă chivernisesci lumea!“ (Rug. la sfinţirea apei). Binefacerile cele nenumerate, ce priimim necontenit din mâna Celui Preaîndurat, ne îndémnă, a aduce mulţemita nóstră fiiéscă preabunului dătătoriu. „Bun este Domnul, şi îndurările Lui preste tóte lucrurile Lui!“ Mărirea şi maiestatea cea negrăită a Celui Preadesevêrşit ne uimesce şi ne chiamă a striga cu Psalmistul: „Cât s'au mărit lucrurile Tale Dómne, tóte întru înţelepciune le-ai făcut!“ Astfel dar, ori ceri dela Dênsul ajutoriu întru neputinţele tale, ori îi mulţemesci pentru bunătăţile, ce a reversat asupra ta, ori cânţi şi laudi mărirea Lui, rugăciunea ta totdeuna este o vorbire a sufletului teu cu Cel Preaînalt. O de ce mare graţiă te-ai învrednicit dar tu omule pe pământ! A vorbí tu, mâna de ţerână, cu Cel-ce a făcut cerul şi pământul cu tótă podóba lor! Tu

făptura cu Făcătoriul, tu cel înveluit în pĕcate cu Cel Preacurat și Preasânt, tu țerâna și umbra de pe pământ, în rêndul cetelor îngerești și archangelești cu Cel mai presus de tóte! Eată acésta este rugăciunea. Din tóte ființele de pe pământ numai tu singur, omule, cunosci pre Dumnedeu, numai tu singur te simți și te scii zidit după chipul și asemenarea Lui, numai tu singur te vedi îndreptățit, a puté alerga în tot timpul, în tot locul, ca fiiul la părintele seu, la Tatăl teu cel ceresc și a versa rugăciunea ta înaintea Lui. O ce înălțime, ce fericire: întru tot, ce agită viéța ta, a puté vorbí cu Tatăl teu cel din ceruri! Ce fericit ești tu, pănăcând părinții tei pământesci sunt în viéță, și tu în necazurile tale ai la cine alerga! Ei din tóte puterile lor, multe séu puține, plinesc lipsele tale, ei vin în ajutoriu nepriceperei tale, ei la timpuri grele alérgă întru ajutoriul teu, spre mângăierea ta: la bine și la reu ei sunt cu tine. Acestia sunt părinții tei pământesci, ómeni cuprinși și ei de neajunsuri omenesci asemenea ție, cari de câte-ori ar voí sĕ-ți ajute, și nu pot, — sĕ te svătuiéscă, și nu sciu, — sĕ te mângăie, și nu au nici ei mod a te îmbuna! Afară de aceea ómeni muritori, cari când le vine ceasul, trebue se ésă de aici și sĕ te lase pre tine singur! Cu cât mai mare însă este fericirea ta, căci ai tată pre Dumnedeu, carele este deapururea fiitoriu, în tot timpul, în tot locul aprópe de tine, totdeuna preaputernic, totdeuna preaîndurat și gata a-ți ajuta! Cât de liniscit te simți tu, când scii, că Domnul este ajutoriul teu și mântuitoriul teu! Cât de luminat, când calea vieții tale o luminéză sórele cel neapus! Cât de fericit, când prin rugăciune tu te simți aprópe de Dênsul, și mai presus de cele pământesci! Pĕtruns de acéstă convingere, Pavel, carele dealtmintrea se laudă numai întru neputințele sale,

strigă credincioșilor sei: „Tóte le pot întru Christos, cel-ce me întăresce!“ Ear Iisus în nóptea cea amară a patimei, când sciá, că toți, chiar și cei mai de aprópe ai sei, 'l vor lăsa singur, dice, „dar nu sum singur, căci Tatăl meu împreună cu mine este!“ Eată dar, iubitul meu, eată firea și însemnătatea rugăciunei! „Ajută-ne nóue Dómne“ — strigăm și noi cu tatăl tinerului din evangeliă! — „ajută-ne nóue Dómne, fiindu-ți milă de noi!“

Ear pentru ca rugăciunea și postul împreună sĕ aibă puterea aceea, carea li-o atribue Domnul în evangelia de astădi, adecă de a scóte duchurile cele necurate, ele mainainte de tóte trebuie sĕ fiă cu încredere, *cu credință* cătră Dumnedeu. Pentru-ce noi n'am putut scóte din pruncul acesta duchul cel mut și surd? întrébă învĕțăceii. Christos le respunde: pentru *necredința* vóstră, și apoi i îndréptă la rugăciune și la post. Credință dar cere Iisus mai presus de tóte dela învĕțăceii sei. „De veți avé credință — le dice la Mateiu 17, 20 — de veți avé credință ca grăuntul de mustar, veți dice muntelui acestuia: „Treci de acolo“ și va trece, și nimic nu va fi vóue cu neputință. „Și tot asemenea cătră tatăl tinerului nostru: „De poți ceva, crede; tóte se pot credinciosului! Va se dică, nu cu cugetul împărțit și îndoit sĕ fiă rugăciunea și postul nostru, ci cu credință neclătită cătră Dumnedeu. Credi tu, că Dumnedeu ascultă rugăciunea ta, adusă Lui cu inimă curată? Credi, că El póte sĕ 'ți ajute întru tóte necazurile tale? Credi, că El este deaparurea îndurătoriu spre cei-ce alérgă la Dênsul? Décă credi, apropiă-te cu tótă încrederea fiiéscă de Dênsul, și fii convins, că rugăciunea ta, postul teu se vor îndrepta ca tămâia înaintea Lui! Am vedut, iubiților, cum tatăl tinerului din evangelia nóstră alérgă la Christos, rogându-l a'i fi milă de ei și a vindeca pre bolnavul fiiul lui. El alérgă la

Christos și nu-'l află, căci încă nu se pogorîse din Tavor, unde cu preamărire se schimbase la față; merge dar la învețăceii Lui și-i rógă pentru vindecarea fiiului seu, dar nu dobândesce dorirea sa; apoi de nou alérgă la Christos, și acum aflându-l, cere cu lacrimi dela El vindecarea fiiului seu de duchul cel mut și surd, ce-'l chinuiá. Ear cu rugăciunea și cu postul a început însuși Domnul și Mântuitoriul nostru dumnedéésca lucrare a mântuirei nóstre, suindu-se în munte sĕ se *róge* și *postind* patrudeci de dile și patrudeci de nopți. Astfel, fraților, sĕ fiă și rugăciunea nóstră și postul nostru; și atunci sĕ fim convinși, că Tatăl întru îndurarea Sa cea nemesurată le va priimí și ne va dice și nóue ca óre-când Prorocului Seu din vechime: „Chiamă-me pre mine în diua necazului teu, și te voiu scóte și me vei preamări! (Ps. 49, 5).

Deci Te rugăm pre Tine, Dómne Dumnedeul nostru, carele mai bine decât noi însine scii și cunosci ceea-ce ne e de lipsă și de folos, învață-ne Tu însuți, a ne rugá Ție cu vrednicia și a postí cu bunăcuviință; căci după cuvêntul bisericei Tale noi a ne ruga precum se cuvine nu scim, de nu ne vei povetui Tu Dómne cu duchul teu cel sânt. (Rug. 7. a dimineței). Așa Dómne Dumnedeul nostru, noi credem, că la Tine tóte sunt cu putință ca la Cel-ce ești făcătoriul și purtătoriul de grijă al tuturor. Credem, că în urma fiiescei nóstre rugăciuni Tu ne dai întru cele sufletesci și întru cele trupesci tot ce servesce spre binele nostru. Credem, că prin rugăciune și prin post Tu ne învrednicesci și pre noi, ca pre tinerul din evangeliă, a ne mântuí de duchul cel mut și surd al pĕcatului, care luptă necontenit asupra nóstră în tóte dilele vietei nóstre. Așa credem Dómne; ajută necredinței nóstre. Amin.

LV. La Dumineca a cincea a Păresimilor.

„Nu sciți ce cereți!“

Marcu 10, 38.

Se apropiă dilele mântuitórelor patimi ale lui Christos. „Eată“ — dice Domnul celor doispredece — „eată ne suim în Ierusalim, și fiiul omului se va da archiereilor și cărturarilor, și'l vor judeca pe el spre mórte, și'l vor da pre El neamurilor. Și'l vor batjocurí pre El și'l vor bate și'l vor scuipí și'l vor omorì, și a treia di va învііa“. (Marcu 10, 33—34.) Atunci Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeiu, 'l rógă sĕ le dea lor ce vor cere. Și întrebându-i Iisus, ce vor? ei rĕspund: „Dă-ne nóue, ca sĕ ședem unul deadrépta Ta și altul deastânga Ta întru mărirea Ta“. Eară Iisus le dice lor: *„Nu sciți ce cereți!“* „Puteți sĕ beți păcharul, care 'l béu eu, și cu botezul, cu care eu mĕ botez, sĕ ve botezați?“ Și respundênd ei: putem! Iisus le dice: „Păcharul, care eu 'l béu, cu adevĕrat 'l veți bé, și cu botezul, cu care eu me botez, vĕ veți boteza; ear a sedé deadrépta mea și deastânga mea, nu este al meu a da vóue, ci celor-ce s'au gătit“. Și măniindu-se cei dece pe Iacob și pe Ioan pentru cererea lor, Iisus i învétă a fi modesti și a nu dorí sĕ aibă stăpâniă unul preste altul, cum se face în împerățiile pământesci, ci se pune pre sine lor esemplu de modestiă și plecăciune. „Că nici fiiul omului, — dice — n'a venit ca sĕ-'i slujéscă Lui, ci ca sĕ slujéscă El și sĕ dee sufletul seu rescumperare pentru mulți.“

„Nu sciți ce cereți!“ dice Christos celor doi Apostoli, cari cer a sedé unul deadrépta Lui și altul deastânga Lui întru mărirea Lui. Și ce au cerut ei, unii din cei mai deaprópe, din cei mai increduți, din cei

mai iubiți ai Lui Christos? Ce au cerut? Au cerut, ceva, ce Domnul sĕ le pótă denegá? Au cerut, ca venind Christos întru mărirea sa, ei sĕ fiă cei mai aprópe de dênsul: o cerere la părere nevinovată și dréptă, dar cu tóte acestea Christos le denégă împlinirea ei. Și óre pentru-ce? Pentru binele lor. Era adecă împĕrăția lui Christos din lumea acésta? precum îi imputau archiereii și cărturarii, împreună cu Pilat: Au împĕrat eşti Tu? — Pre El 'l ascepta crucea și mórtea; și de se împlinia cererea celor doi apostoli, ei póte aveau sĕ fiă restigniți, în locul celor doi tâlhari: unul deadrépta și altul deastânga lui Iisus; o venerabili apostoli, ați cugetat voi la acésta când ați cerut aședé deadrépta și deastânga învĕțătoriului vostru? Ear décă împĕrăția lui Christos nu era din lumea acésta, precum în adevĕr n'a fost și nu este, atunci șederea deadrépta și deastânga Lui nu se cădea a se da după óre-care favor, precum se întêmplă adeseori între ómeni, că cel linguşitoriu, fățarnic, clevetitoriu, obraznic se remunerézĕ și distinge, ear cel modest remâne nebăgat în sémă, ci se dă după merit; — după cuvêntul Domnului „celor ce s'au gătit". Eata dar, că ori-cum 'și vor fi închipuit Iacob și Ioan împĕrăția lui Christos după întrarea Lui în Ierusalim, cuvêntul lui Christos: „Nu sciți ce cereți!" este cuvênt al presciinței dumnedeesci, carea cunósce venitoriul ca fiind de față.

Da, „nu sciți ce cereți!" a dis Iisus celor doi, cari cereau a ședé deadrépta și deastânga Lui: „Nu sciți ce cereți!" ne dice glasul lui Dumnedeu adese-ori și nóue, și anume atunci, când în *rugăciunile* nóstre cerem lucruri nedrepte séu nefolositóre. Sĕ zăbovim dar și astădi, ca cu opt dile mai nainte, puțintel la acest cuvênt, și sĕ rugăm pre Dumnedeu, ca El însuși cel atotsciutoriu și preaîndurat sĕ ne învețe, de ce ni-se cade a ne ruga?

Rugăciunea, creștini iubiți, precum sciți din învĕțătura credinței creștinesci, este înălțarea la Dumnedeu a minții și a inimei nóstre, o vorbire a fiiului cu părintele seu. Modul, cum se face acéstă convorbire, este de *trei* feluri, după diferitele stări ale inimilor nóstre, și adecă rugăciune de *cerere,* când rugăm pre Tatăl nostru cel ceresc, sĕ ne dee ceva, ce credem că ne este de lipsă și de folos; rugăciune de *mulțemită,* când ni-a dat, într'o formă ori alta, pentru ce l'am rugat; și rugăciune de *preamărire,* când îmbrăcăm în cuvinte admirarea nóstră de mărimea și maiestatea, atotputernicia, bunătatea, vecinicia și sfințenia lui Dumnedeu. Sĕ ne mărginim astădi pe lângă forma cea d'ântâiu, de carea s'au folosit apostolii Iacob și Ioan, adecă pe lângă *rugăciunea de cerere,* și sĕ ne învețăm: ce se cerem?

Puterile nóstre omenesci, fiă cele trupesci séu cele sufletesci, după rênduiéla lui Dumnedeu, sunt atât de mărginite, încât omul necontenit are lipsă de ajutoriul altora: nimeni nu le *are* tóte, nu le *scie* și nu le *póte* tóte, câte voiesce; ci fiăcare, dela cel mai de jos până la cel mai de sus, are lipsă de ajutoriul semenilor sei. Cu cât mai mult însă omul neputincios are lipsă de ajutoriul lui Dumnedeu celui atotputernic! „Că puterea lui Dumnedeu întru neputință se sevêrșesce", dice apostolul Pavel (II. Evr. 12, 9). Urmézĕ dar firesce, ca omul întru neputințele sale se chiăme în ajutoriu atotputința lui Dumnedeu. Pentru-ce sĕ ne rugăm dar, și ce se cerem? ca se nu ni se dică și nóue: O omule, nu scii, ce ceri!

Înainte de tóte câte ne trebuesc se cerem totdeuna cele sufletesci. Tu ubitul meu, numesci biserica maica ta sufletéscă, și bine faci că o numesci așa. Fiă-ți aminte dar, cum se rógă ea pentru fiii sei, și urmézĕ esemplul ei. „Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor nóstre,

— pentru pacea a tótă lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnedeu biserici și pentru împreunarea tuturor, — pentru sânta biserica acésta, (adecă în carea se face rugăciunea) și pentru cei-ce cu credință, cu bunăcuviință și cu frica lui Dumnedeu întră într'ênsa, — pentru mai-marele bisericei și al țerei — pentru obștea creștinéscă și tóte obștile orășenesci și sătesci, pentru ctitorii, adecă întemeiătorii, susținătorii și sprijinitorii bisericei, — apoi pentru liniscea aerului, pentru îmmulțirea ródelor pământului și pentru vremi cu pace, după aceea pentru călători, pe apă și pe uscat, pentru cei bolnavi, pentru cei robiți, și pe urmă pentru scăparea nóstră de tot necazul, mănia și calamitatea. Eată, iubite creștine, cum se rógă biserica pentru toți și pentru tóte, — mergi de fă și tu asemenea întru rugăciunea ta; și se va îndrepta, după cuvêntul psalmistului, rugăciunea ta ca tămâia înaintea Domnului Dumnedeului teu.

Așa se rógă maica nóstră biserică, și așa ne'nvéță și pre noi a ne ruga, după rênduiéla venerabililor părinți ai primilor secoli creștinesci. Căci așa au luat aceia dela înaintașii lor, și aceia iéră dela ai lor, până ajungem la isvorul cel d'ântâiu, la însuși întemeiătorul și capul cel dumnedeesc al bisericei, carele este Christos. Și așa eată, după cuvêntul apostolesc, calea cea mai înaltă, ce ve aret vóue. Căci Domnul și Mântuitoriul nostru în *rugăciunea domnéscă*, numită Tatăl-nostru, ni-a dat o rugăciune-model pentru tóte timpurile. Iubite creștine, septe cereri are acéstă înaltă și sântă rugăciune, și din aceste septe cereri ale ei *șese* privesc *la cele sufletesci* și mai înalte, și numai *una, una singură la cele trupesci și pământesci,* adecă la pânea nóstră cea de tóte dilele. Dar și pânea aceea ne demandă Domnul a o cere numai *pentru astădi,* ca sĕ nu se îngreuieze inimile

nóstre cu grijile celor pământesci și deșerte: ca sĕ nu ne îngrijim, dice, ce vom mânca séu ce vom bé séu cu ce ne vom îmbrăca? „că acestea tóte neamurile, adecă păgânii le caută, că scie Tatăl vostru cel ceresc, că trebuință aveți de acestea tóte. *Ci căutați mai întâiu împerăția lui Dumnedeu și dreptatea Lui, și acestea tóte se vor adauge vóue*“. (Mateiu cap. 6, v. 32 și 33). Eată dar bunurile, ce avem sĕ le cerem dela Dumnedeu în rugăciunile nóstre. Nu averi și comori, pământesci, cari ele singure încă n'au fericit și nu fericesc pre nimeni, — nu onoruri și ranguri și întâietăți — după cuvêntul evangeliei dilei șederi deadrépta și deastânga scaunelor împerătesci, — nu frumsețí trecătóre și tăriă și forță brută, cari sunt numai sclipiri din afară, — ci „gătirea“ și curăția și bunătatea inimei, credința în Dumnedeu, iubirea lui Dumnedeu și a deaprópelui, speranța cea viuă în lumea viitóre, unde dreptatea lui Dumnedeu va chiăma la fericire vecĭnică „întru mărirea sa“ pre toți cei-ce s'au gătit, — acestea sunt bunurile, ce avem sĕ cerem dela Tatăl întru rugăciunile nóstre.

Eată ne suim și noi împreună cu Domnul în Ierusalim; una dar sĕ fiă calea nóstră cu calea Lui, una și rugăciunea învĕțăceilor cu rugăciunea Învĕțătoriului și Domnului lor!“ Și făcênd așa, și sciind ce cerem, și fiind cererea nóstră una cu voința lui Dumnedeu, dă Dómne, ca rugăciunea nóstră sĕ fiă o jertfă bine priimită înaintea Ta, și tot ce vom cere dela Tine întru numele iubitului Teu fiiu unul-născut, sĕ fiă nóue.

Dă Dómne, — dicem și noi cu cântarea nóstră bisericéscă, — ca „inima mea cu frica Ta sĕ se acopere, cu gândul smerindu-se, ca nu înălțându-se se cadă dela tine cu totul îndurate“. „Bine ești cuvêntat Dómne, învéță-ne pre noi îndreptările Tale“, acum și totdeuna, și în veci! Amin.

LVI. La Dumineca a șesea a Păresimilor.

„Osana, bine e cuvêntat cel-ce vine întru numele Domnului, împĕratul lui Israil!“ Ioan 12, v. 13.

Înainte de Pasci cu șese ḑile venit-a Iisus în Vitania și s'a sălășluit în casa frăținilor Lazar, Marta și Maria. Și era Lazar șeḑênd împreună cu Iisus, și Marta slujia, ca totdeuna, dumneḑeescului óspe, pre care'l adăpostia casa lor. Eară Maria luând o litră de mir de nard, a uns piciórele lui Iisus și le-a șters cu pĕrul capului seu; și s'a umplut casa de mirésma mirului. Atunci Iuda Iscarioteanul, iubitoriul de argint, care voia sĕ vêndă pre Iisus, a imputat, căci nu s'a vêndut mirul cu trei sute de dinari și preṭul sĕ se fiă dat seracilor; eară Tu, fiiul lui Dumneḑeu, carele prevedeai sfêrșitul Teu, i-ai ḑis: „Lasă-o pre dênsa, căci ce a făcut a făcut spre ḑiua îngropărei mele. Că pre seraci pururea 'i aveṭi cu voi, ear pre mine nu me aveṭi pururea“. Și poporul, înṭelegênd, că Iisus este ací, a venit cu glóta, se védă pre Iisus, dar se védă și pre Lazar, pre care'l înviiase Domnul din morṭi. Ear archiereii, cari au fost hotărît deja mórtea lui Iisus, acum hotăresc și mórtea lui Lazar; pentru-că mulṭi Iudei, veḑênd pre Lazar cel înviiat din morṭi, cred în Iisus. Într'aceea auḑind poporul, că Iisus vine la serbarea Pascilor în Ierusalim, a luat stălpări de finic, a eșit întru întimpinarea Lui și striga: „Osana, bine e cuvêntat cel-ce vine întru numele Domnului, imperatul lui Israil!“ Și aflând Iisus un asin, a șeḑut pe el și astfel a întrat în sânta cetate, ca sĕ se plinéscă scriptura: „Bucură-te fórte féta Sionului, strigă fĕta Ierusalimului: Eată împeratul teu vine la tine drept și însuși mântuitoriu, blând și călare pe

asin și pe mânz tinĕr“. (Zacharia 9, 9). Și n'au înṭeles învĕṭăceii până după preamărirea lui Iisus, că cu acéstă întimpinare se plinesce întru Dênsul cuvêntul vechei prorocii. Acesta, iubiṭi credincioși, e pe scurt cuprinsul evangeliei de astăḑi, al *duminecei stălpărilor;* căci așa numesce biserica acéstă duminecă, după semnele din afară, prin cari poporul israilṭean 'și aretà cinstirea Mesiei celui prorocit, pre care aceia 'l *presimṭiau,* eară noi 'l *cunóscem* pe deplin, că este fiiul lui Dumneḑeu și Mântuitoriul lumei Iisus Christos.

Poporul întru nefaṭărita sa sinceritate priimesce pre Mesia cu tótă bucuria; unii alérgă înainte și taiă ramuri de copaci, alṭii remân la urmă strigându-i: Osana fiiul lui David! Unii 'și aștern hainele pe cale, ca trecênd Iisus preste ele, sĕ le sfinṭéscă, alṭii rădică și pruncii în sus, ca și ei sĕ-'L védă și sĕ-'L aclameze împreună cu părinṭii lor. Astfel, precum ḑice evangelistul Mateiu, întrând Iisus în Ierusalim, s'a cutremurat tótă cetatea, ḑicênd: Cine este acesta? Ear Tu dulce Mântuitoriule, carele și din mirul Mariei prevestiai semnele apropiatei Tale morṭi și îngropări, Tu întrai blând și liniscit în cetatea ucigătóre de proroci și de cei trămiși la dênsa; căci sciai, că acum are sĕ se plinéscă rênduiéla cea tainică a cerescului Teu Părinte. Și când fariseii se mănià pe popor și pruncii cei fără reutate, că Te întimpină cu Osana, le aduci aminte de cuvêntul Scripturei, că de vor tăcé acestia, petrile vor strigá. (Luca 19, 90; Avacum 2, 11). Dar vai lumei, carea nu priimesce lumina, ce a venit în lume! Întru ale Sale a venit, și ai Sei pre Dênsul nu l'au priimit! Căci pe când poporul cel necărturariu se bucură de venirea Lui, cărturarii și fariseii se adună nóptea, cu ușile păzite, și făuresc la svaturi, cum sĕ-'l prindă și cum sĕ-'l omóre. Astfel ni-se presentă, creștini ovlavioși, dumineca stăl-

părilor pe deoparte în cea mai frumósă lumină, ear pe de altă parte în cel mai negru întunerec, și ne chiamă la cea mai înaltă bucuriă și la cea mai adâncă întristare.

Am dis, că și noi am luat astădi, în dumineca din urmă a postului mare, stălpări, ca se eșim întru întimpinarea lui Christos. La noi, evlavioși creștini, Christos nu vine *trupesce*, ca la întrarea în Ierusalim, ci *duchovnicesce, în sânta taină a cumineca̦turei,* prin carea ne ofere însuși preacurat *trupul* seu și însuși *cinstit sângele* seu. Căci cu dóue dile înainte de Pasci, la mărita cina cea de taină, ce cu dor a dorit a o petrece cu învĕțăceii sei, a luat Domnul pânea, o a binecuvêntat, o a frânt și o a dat învĕțăceilor sei dicênd: *Luați mâncați, acesta este trupul meu!* Și luând păcharul, și binecuvêntând, li-a dat lor dicênd: „*Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu al legei cei nóue, carele pentru voi și pentru mulți se vérsă spre iertarea pĕcatelor: Acésta sĕ o faceți întru pomenirea mea*“. Astfel am sevêrșit și noi în cursul postului mare întimpinarea lui Christos, împreunarea cu Christos prin sânta taină a euharistiei; și cei-ce încă nu o am sevêrșit, sĕ o sevêrșim astădi séu în dilele următóre ale septemânei sântelor patimi. Prin post și rugăciune, prin pocăință și mărturisire, prin înfrângerea și smerirea inimilor nóstre sĕ ne nevoim a ne curăți de întinăciunea pĕcatului și a ne îmbrăca în omul cel nou al luminei, și a întimpina pre Christos cu stălpări de inimi curate și fapte bune, ca sĕ fim vrednici a-'L primí în lăuntrul nostru, a ne împreună cu Dênsul și a remâné cu Dênsul pururea, în tóte dilele vieței nóstre.

Cu stălpări de finic a întimpinat poporul evreesc pre Iisus la întrarea lui în Ierusalim, — cu inimi curate sĕ-'L întimpinăm noi la întrarea întru noi prin sânta taină a cumineca̦turei. Osana, fiiul lui David,

împeratul lui Israil! au strigat aceia, — Osana, fiiul lui Dumnedeu, împeratul cel nemuritoriu al împĕrăției ceii de sus! îi strigăm noi, credincioșii Sei. Vestmintele sale le-a așternut pe cale poporul evreesc, ca Christos se trécă preste ele și sĕ le sfințéscă, — inimile nóstre sĕ i le așternem, sĕ i le dăm noi, poporul cel nou, care în Christos ne-am botezat, în Christos ne-am și îmbrăcat. Svaturi secrete au ținut și planuri negre au făurit și iscodit fariseii și cărturarii, ca în taină, fără scirea poporului, sĕ prindă pre Iisus și sĕ-'l omóre, — în armele luminei și dreptății sĕ ne îmbrăcm noi, învĕțăceii și credincioșii Sei, gata a purta crucea Lui, a vestí numele Lui, a predica evangelia Lui, a chiăma tótă lumea la mântuirea lucrată de Dênsul pentru tótă lumea. Cu inimă stricată, legată de cele de jos, Iuda Iscarioteanul, regretă mirul cel prețios, ce l'a versat credinciósa Maria pe picióre̦le lui Iisus, și se tocmesce cu archiereii și betrânii poporului, ca pentru treidieci de arginți, prețul de têrg al unui rob, sĕ le vêndă și sĕ le dea lor în mână pre Iisus cel mai presus de ori-ce preț, — noi învrednicindu-ne a ne împreuna cu Tine, prea dulce Iisuse, prin sânta taină a cinei Tale, 'Ți promitem, că nu vom spune vrășmașilor Tei taina Ta, nici sărutare 'Ți vom da ca Iuda. În fine poporul evreesc, carele întru nereutatea și neviclenia sa astădi 'Ți strigă: „Osana, fiiul lui David, împeratul lui Israil“, ear preste cinci dile, întĕrîtat și aținat de mai marii sei, sbéră și răcnesce înfuriat lui Pilat: „Ia'l, ia'l, restignesce'l pre El; sângele Lui asupra nóstră și asupra fiilor nostri!“ — noi, cari Te cunóscem fiiul lui Dumnedeu și Mântuitoriul lumei, strigăm Ție cu glasul tălharului celui credincios: „Pomenesce-ne pre noi Dómne, când vei vení întru împĕrăția Ta!“

Cu acestea, iubiților, am terminat după puterile nóstre privirea nóstră asupra însemnătății ḑilei de astăḑi. Cu acéstă ḑi terminăm și ḑilele cele serióse ale postului mare și începem cele *mai* serióse ale septemânei sântelor patimi. Sĕ căutăm cu drag, diminéța și séra, la 'nceputul și la sfêrșitul ḑilei, casa lui Dumneḑeu, sĕ ascultăm cu evlaviă cetirile și cântările, care biserica ni-le ofere întru aceste ḑile din cele mai prețióse ale sale comori, și sĕ fim încredințați, că cu cât vom petrunde mai adûnc patimile, ce le-a suferit pentru noi Domnul și Mântuitoriul nostru Iisus Christos, cu atât mai mare, mai înălțătóre, mai fericitóre va fi bucuria sufletelor nóstre, când vom vedé mărita și sânta ḑi a Înviiărei, ce ne pregătim a o prăznuí preste șepte ḑile. La care Tu Dómne, Tatăl nostru cel ceresc, dă-ne darul Teu și ajutoriul Teu; ear Tu Mântuitoriule bune, priimesce astăḑi și dela noi, ca órecând dela fiii lui Israil, cântarea de întimpinare și preamărire, ce Ți aducem și aḑi la încheiarea anului nostru bisericesc, și'n tóte ḑilele vieței nóstre: Osana, bine ești cuvêntat cel-ce vii întru numele Domnului! Osana întru cei de sus! Amin.

REGISTRU.

		Pag.
Prefață	. . . . .	VII
I.	La Dumineca Pascilor	1
II.	„ „ Tomei	5
III.	„ „ Mironosițelor	11
IV.	„ „ Slăbănogului	16
V.	„ „ Samarinencei	21
VI.	„ „ Orbului	26
VII.	„ „ VII-a după Pasci, a ss. Părinți	31
VIII.	„ „ Rosaliilor	37
IX.	„ „ antâia după Rosalii (a tuturor Sfinților) . .	41
X.	„ „ a dóua „ „	46
XI.	„ „ a treia „ „	51
XII.	„ „ a patra „ „	56
XIII.	„ „ a cincia „ „	61
XIV.	„ „ a șésea „ „	66
XV.	„ „ a șeptea „ „	74
XVI.	„ „ a opta „ „	79
XVII.	„ „ a nóua „ „	84
XVIII.	„ „ a ḑecea „ „	89
XIX.	„ „ a unspreḑecea după Rosalii	94
XX.	„ „ a dóuĕspreḑecea „ „	102
XXI.	„ „ a treispreḑecea „ „	108
XXII.	„ „ a patruspreḑecea „ „	114
XXIII.	„ „ a cincispreḑecea „ „	119
XXIV.	„ „ a șésespreḑecea „ „	124
XXV.	„ „ înainte de Ḑiua Crucei*)	131
XXVI.	„ „ după Ḑiua Crucei	135

*) **Nota 1.** Aici ni s'a părut la loc, a pune cuvêntarea la dumineca *înainte de Înălțarea s. Cruci* și eventual și cea dela dumineca *după ḑiua Crucei* (14 Septembre), și apoi a continua cu cuvêntările dela duminecile de rênd.

Aceste dóue dumineci se schimbă, după-cum Pascile cad mai timpuriu ori mai târḑiu.

Asemenea și Dumineciile *înainte de Nascere* și de *Botez*, precum și *după* acelea. Cuvêntările însă sunt întocmite pe *tóte* dumineciile de preste an: deha sf. Pasci până iar la sf. Pasci.

		Pag.
XXVII.	La Dumineca a șeptespredecea*) după Rosalii	140
XXVIII.	„ „ a optspredecea „ „	145
XXIX.	„ „ a nóuespredecea „ „	150
XXX.	„ „ a dóuădecea „ „	155
XXXI.	„ „ a dóuădeci-și-una „ „	160
XXXII.	„ „ a dóuădeci-și-dóua „ „	166
XXXIII.	„ „ a dóuădeci-și-treia „ „	173
XXXIV.	„ „ a dóuădeci-și-patra „ „	178
XXXV.	„ „ a dóuădeci-și-cincia „ „	184
XXXVI.	„ „ a dóuădeci-și-șésea „ „	190
XXXVII.	„ „ a dóuădeci-și-șeptea „ „	195
XXXVIII.	„ „ a dóuădeci-și-opta „ „	202
XXXIX.	„ „ a dóuădeci-și-nóua „ „	207
XL.	„ „ a treidecea „ „	212
XLI.	„ „ a treideci-și-una „ „	218
XLII.	„ „ a treideci-și-dóua „ „	223
XLIII.	„ „ înaintea Nascerei lui Christos	229
XLIV.	„ „ după Nascerea lui Christos	234
XLV.	„ „ înainte de Botez	238
XLVI.	„ „ după Botez	243
XLVII.	„ „ Vameșului și a Fariseului	248
XLVIII.	„ „ Fiiului rĕtăcit	257
XLIX.	„ „ lăsatului de carne	268
L.	„ „ „ „ brânză	278
LI.	„ „ antâia a Păresimilor	286
LII.	„ „ a dóua „ „	294
LIII.	„ „ a treia „ „	300
LIV.	„ „ a patra „ „	310
LV.	„ „ a cincia „ „	315
LVI.	„ „ a șésea „ „	320

*) **Nota 2.** Prin inciderea celor dóuĕ Dumineci înainte și după Ḑiua Crucei ordinea pare în câtva schimbată. Vedi nota 1.

Publicațiuni de același autor:

Sunete și rĕsunete. Cercări poetice, 1862.

Abecedar pentru școlele poporale române, ediținea XIV. 1886 (ediținea primă 1862).

Manuducere la întrebuințarea Abecedarului, ediținea II. 1865 (ediținea primă 1862)

Carte de cetire pentru școlele poporale române, partea I. ediținea VIII. 1886 (ediținea primă 1865)

Carte de cetire pentru școlele poporale române, partea II. ediținea III. 1872 (ediținea primă 1867)

Elemente de istorie pentru școlele poporale române, ediținea II. 1870 (ediținea primă 1868).

Elemente de geografie pentru școlele poporale române, ediținea II. 1870 (ediținea primă 1868).

Elemente de istoria naturei și fisică pentru școlele poporale române, ediținea II. 1870 (ediținea primă 1868)

Cuvênt bisericesc la alegerea de protopresbiter al tractului greco-oriental al Sibiiului, 1883.

Cuvêntări funebrale și memoriale, Sibiiu 1889.

Catechismul mic al bisericei ortodocse orientale pentru usul școlelor elementare române, 1897.

Traduceri în limba germană:

Istoria bisericéscă, (tomul II.) de Episcopul *Andreiu Baron de Șaguna.* 1862.

Compendiu de dreptul canonic de *Șaguna,* editor *Dr. A. Sentz* 1868.

Memorandul conferenței generale române dela 1881.

BIBLIOTECA ACADEMIEI